

Regeringens årsberättelse 2023

Bilaga 3 Åtgärder med anledning av riksdagens uttalanden
och ställningstaganden

Regeringens årsberättelse 2023

Bilaga 3

Åtgärder med anledning av riksdagens
uttalanden och ställningstaganden

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Statsrådet

Statsrådets kansli

Upphovsrättslag (404/1961) 9 § Verk utan upphovsrättsskydd6

ISBN pdf: 978-952-383-652-5

ISSN pdf: 2490-0966

ISBN tryckt:: 978-952-383-668-6

ISSN tryckt:: 2490-0613

Layout: Statsrådets förvaltningsenhet, publikationsverksamheten

Helsingfors 2024

2023Tryckeri: Grano Oy, 2024

Regeringens årsberättelse 2023 Bilaga 3

Åtgärder med anledning av riksdagens uttalanden och ställningstaganden

Statsrådets publikationer 2024:21

Utgivare Statsrådet

Utarbetad av Statsrådets kansli
Språk svenska

Sidantal 311

Referat

Enligt 46 § i grundlagen ska statsrådet lämna en berättelse till riksdagen om regeringens verksamhet, skötseln av statsfinanserna och om hur budgeten har följts samt om regeringens åtgärder med anledning av riksdagens beslut. Närmare bestämmelser om regeringens årsberättelse finns i 9 a § i lagen om statsrådet (175/2003) och i 17 och 18 § i lagen om statsbudgeten (423/1988).

I 18 § i lagen om statsbudgeten förutsätts det att de redogörelser för statsfinanserna och skötseln av statsfinanserna samt resultat av statens verksamhet som tas in i regeringens årsberättelse ska ge riktiga och tillräckliga uppgifter om hur budgeten följts och om statens intäkter och kostnader, om statens ekonomiska ställning och resultat (rättvisande bild). På författningsnivå fastställs årsberättelsens innehåll i synnerhet i förordningen om statsbudgeten (1243/1992). Regeringens årsberättelse för 2023 består av fem delar:

Regeringens årsberättelse

- Bilaga 1 Ministeriernas resultatöversikter
- Bilaga 2 Bokslutskalkyler
- Bilaga 3 Åtgärder med anledning av riksdagens uttalanden och ställningstaganden
- Bilaga 4 Statens bolagsinnehav

Nyckelord

regeringens årsberättelser, riksdagen, tillgång till information, statsrådet, regeringens berättelser, bokslut, ägarstyrning

ISBN PDF 978-952-383-652-5

ISBN tryckt 978-952-383-668-6

Ärendenummer VN/27298/2023

ISSN PDF 2490-0966

ISSN tryckt 2490-0613

Projektnummer -

URN-adress <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-652-5>

Hallituksen vuosikertomus 2023 Liite 3

Toimenpiteet eduskunnan lausumien ja kannanottojen johdosta

Valtioneuvoston julkaisu 2024:21

Julkaisija Valtioneuvosto

Yhteisötekijä Valtioneuvoston kanslia

Kieli ruotsi

Sivumäärä 311

Tiivistelmä

Valtioneuvosto antaa eduskunnalle hallituksen vuosikertomuksen perustuslain 46 §:ssä säädettyä kertomuksena hallituksen toiminnasta, valtiontalouden hoidosta ja talousarvion noudattamisesta sekä niistä toimista, joihin hallitus on eduskunnan päätösten johdosta ryhtynyt. Hallituksen vuosikertomuksesta säädetään tarkemmin valtioneuvostosta annetun lain (175/2003) 9 a §:ssä sekä valtion talousarviosta annetun lain (423/1988) 17 ja 18 §:ssä.

Talousarviolain 18 §:ssä edellytetään, että hallituksen vuosikertomukseen otettavien valtiontalouden ja valtion taloudenhoidon sekä toiminnan tuloksellisuuden kuvausten tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot talousarvion noudattamisesta, valtion tuotoista ja kuluista, valtion taloudellisesta asemasta sekä tuloksellisuudesta (oikea ja riittävä kuva). Säädöstasolla kertomuksen sisältöä määrittävät erityisesti myös valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) vaatimukset. Hallituksen vuosikertomus vuodelta 2023 muodostuu viidestä osasta:

Hallituksen vuosikertomus

- Liite 1 Ministeriöiden tuloksellisuuden kuvaukset
- Liite 2 Tilinpäätöslaskelmat
- Liite 3 Toimenpiteet eduskunnan lausumien ja kannanottojen johdosta
- Liite 4 Valtion yhtiöomistus

Asiasanat

hallituksen vuosikertomukset, eduskunta, tiedonsaanti, valtioneuvosto, hallituksen kertomukset, tilinpäätös, omistajaohjaus

ISBN PDF 978-952-383-652-5

ISBN painettu 978-952-383-668-6

Asianumero VN/27298/2023

ISSN PDF 2490-0966

ISSN painettu 2490-0613

Hankenumero -

Julkaisun osoite <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-652-5>

Inneåll

1	Stora utskottet	12
	Statsrådets redogörelse om EU-politiken.....	12
2	Grundlagsutskottet	14
	Språkliga rättigheter för dem som använder teckenspråk	14
	Ändring av självstyrelselagen för Åland.....	15
3	Utrikesutskottet	17
	Statsrådets utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelse	17
	Statsrådets människorättspolitiska redogörelse.....	17
4	Finansutskottet	19
	Beaktande av riksdagens finansmakt vid reformer av EU-regler	19
	Bestämmelserna om begränsning av ränteavdrag	20
	Slopande av skatteåterbäringar för energiintensiva företag	21
	Riksdagens svar på regeringens proposition till riksdagen om godkännande av rådets beslut (EU, Euratom) 2020/2053 om systemet för Europeiska unionens	22
	Regeringens proposition till riksdagen om komplettering av budgetpropositionen för 2023	24
	Beredning av en mer omfattande hälsorelaterad skatt.....	27
	Beaktande av höjningen av den nedre gränsen för fastighetsskattesatsen för mark i värderingsreformen inom fastighetsbeskattningen	29
	Förfarande med förhandsavgörande om minimiskatt för stora koncerner.....	29
5	Revisionsutskottet	30
	Riksdagens skrivelse om utvecklingsbehov i bostadspolitik	30
	Hur integrationen fungerar.....	32
	Regeringens årsberättelse 2017	39
	Regeringens årsberättelse 2018.....	40
	Statens revisionsverks ekonomiförvaltning	47
	Utfallet för konsekvensbedömningar av lagförslag	49
	Servicesystemet för att motverka marginaliseringen av unga: systemets funktion och servicens genomslag.....	53
	Statens revisionsverks särskilda berättelse till riksdagen: Valperiodsrapport om övervakningen och granskningen av finanspolitiken 2019–2022.....	54
	Kostnadseffekter för aktiva arbetskraftspolitiska åtgärder	55
	Regeringens årsberättelse 2022	58

6	Förvaltningsutskottet	60
	Organisationen för tillsynsmyndigheten för dataskyddet	60
	Lag om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet	61
	Utveckling av vapenregistersystemet	61
	Återkalla uppehållstillståndet för och utvisa utlänningar som dömts för sexualbrott i Finland	62
	Användning av biometriska uppgifter från passregistret och identitetskortsregistret inom brottsbekämpningen	63
	Statsrådets redogörelse för den inre säkerheten	63
	Statsrådets redogörelse om behoven av att reformera integrationsfrämjandet	66
	Bestämmelserna om behandling av biometriska uppgifter	66
	Efterhandskontroll av uppehållstillstånd som beviljas på grund av studier	67
	Ändring av finansieringslagstiftningen i samband med reformen av social- och hälsovården och räddningsväsendet	68
	Statsrådets redogörelse om underrättelselagstiftningen	72
7	Lagutskottet	74
	Missbruk av inflytande	74
	Avgörande i ärenden där ledamöterna i försäkringsdomstolen är eniga	74
	Reformprogrammet för rättsvården	75
	Lättare och enklare förfarande för förvandlingsstraff för böter	75
	Reformen av domarutbildning	76
	Uppföljning av konsekvenserna av projektet för att förenkla rättsprocesserna	76
	Reformen av lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt	77
	Inrättande av Domstolsverket	79
	Ändring av lagstiftningen om bestämmande av förvandlingsstraff för böter	80
	Miljöansvar vid konkurs	81
	Förbud mot könsstympning av flickor	81
	Riktade trakasserier	82
	Reform för att förkorta lagringstiderna för uppgifter om betalningsstörningar	83
	Uppföljning av ändringen i föräldraskapslagen	84
	Upptagning och mottagande av muntlig bevisning i de allmänna domstolarna	85
	Lagstiftning om äktenskap som ingåtts under tvång	85
	Skriv in skolvåld i strafflagen	86
	Statsrådets redogörelse för rättsvården	87
	Uppföljning av lagstiftningen om sexualbrott	88
	Lagen om öppenhetsregistret och hur den fungerar	91
	Effektiv övervakning av besöksförbud	92
	Lagar om brådskande behandling av brott mot barn	92
	Ändring av 21 kap. 8 och 8 b paragraf i rättegångsbalken	93
	Ändringar i tvångsmedelslagen och förundersökningslagen och uppföljning av deras konsekvenser	93
	Lagstiftning som gäller rökning i fängelser	95
	Inrättande av ämbetsverket Specialmyndigheterna inom justitieförvaltningen	95

8 Kommunikationsutskottet	97
Nya förflyttningshjälpmedel	97
Totalreformen av körkortslagen	98
Den nya vägtrafiklagen	98
Begäran om omprövning av beslut om temporärt körförbud	99
Förbättring av tillgången till taxitjänster och utveckling av offentligt understödda transporter	100
Stöd för byggande av bredband	101
Marknaden för stark autentisering och behovet av fortsatt prisreglering	102
Konsekvenserna av miljö- och energieffektivitetskraven vid upphandling av fordon och trafiktjänster	102
Statsrådets redogörelse om den riksomfattande trafiksystemplanen för 2021–2032	104
Bestämmelserna om gott anseende och körtillstånd i lagen om transportservice	105
Ändring av postlagen	106
Tidsbegränsat stöd för anskaffning av fordon som drivs med alternativa drivkrafter och för konvertering av fordon så att de drivs med alternativa drivkrafter	107
Ökad säkerhet vid arbete på vägområde och vid trafikolyckor	108
Konsekvenserna av reformen av lotsningslagen för kontinuiteten i sjöfartsverksamheten	109
9 Jord- och skogsbruksutskottet	110
Försäkringsstöd för kommersiellt fiske	110
Genomförande av den skogspolitiska redogörelsen	110
Bedömning av ändringsbehoven i lagen om samfälligheter	112
Överenskommelsen angående fiskeristadgan för Tana älv	113
Statsrådets redogörelse om livsmedelspolitik: Mat 2030, Finsk mat för oss och för världen	114
Temporärt stöd för beskogning	115
Ändring av renskötsellagen	116
Ändring av livsmedelslagen och 1 paragraf i lagen om verkställighet av böter	117
Lagstiftningen om identifiering och registrering av sällskapsdjur	119
Laginitiativ om att upphöra med kalhuggning på statsägda områden	119
Vattnet är vårt – medborgarinitiativ för att förhindra privatisering av vattentjänster	121
Ändring av lagen om ekologisk produktion och 1 paragraf i lagen om verkställighet av böter	121
Nätfisket i saimenvikarens utbredningsområde måste förbjudas	122
Tillåten jakt på vitkindad gås	122
Inledande av stamvårdande vargjakt och förhindrande av vargskador	125
Förbud mot jakt på hotade arter i jaktlagen	126
Konsekvenser av veterinärvårdslagen	128
Ändring av livsmedelsmarknadslagen	128
Bevakning av det internationella rättsläget i fråga om bestämmelserna om slakt av djur	129
Åtgärder för att minska problem som beror på varghybrider	130
Konsekvenser av ändringen av den övre åldersgränsen för skyldigheten att betala fiskevårdsavgift	130

10 Försvarsutskottet	131
Ekonomiska förmåner för värnpliktiga	131
11 Kulturutskottet	132
Revidering av lagstiftningen om studiestöd	132
Svenskan som valfritt läroämne på alla utbildningsstadier	133
Reformen av yrkesutbildningen, verkställighet och bevakning av konsekvenserna	134
Den nya lagen om småbarnspedagogik	135
Statsrådets redogörelse om idrottspolitiken	138
Statsrådets redogörelse om informationspolitiken och artificiell intelligens	140
Lyftande av studielån som en del av studiestödet	141
Museilag och lag om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet	142
Studentexamens nya struktur	143
Främjande av scenkonst	145
Utvidgad läroplikt	146
Stödet till barn inom småbarnspedagogiken	163
Statsrådets utbildningspolitiska redogörelse	165
För psykoterapi – Medborgarinitiativ om att göra utbildningen i psykoterapi avgiftsfri	173
Ändring av ungdomslagen	173
Ändring av 26 paragraf i lagen om grundläggande utbildning	175
Ändringsbehov i upphovsrättslagen	175
Bestämmelserna om ersättning för användning av e-böcker och e-ljudböcker på bibliotek	178
12 Social- och hälsovårdsutskottet	179
Ersättning för dosdispensering av läkemedel	179
Servicesedlar	179
Totalreform av biobankslagstiftningen	180
Lagen om ändring av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda	181
Skyldigheten för yrkesutbildade personer från andra EU- och EES-stater att visa sina språkkunskaper	181
Avbytarservice för lantbruksföretagare och pälsdjursuppfödare	182
Effekter av lagen om smittsamma sjukdomar på benägenheten att söka vård	183
Förtäring av alkoholdrycker på allmänna platser och begränsning av distansförsäljning av alkoholdrycker	184
Medborgarinitiativet Eutanasi för en god död	185
Åtgärdande av missförhållandena i systemet med försäkringsläkare Ändring av 41 d paragraf i lagen om olycksfallsförsäkring så att godtyckligheten avskaffas	185
Totalreform av lagen om användning av mänskliga organ, vävnader och celler för medicinska ändamål	186
Reform av barnskyddslagstiftningen	186
Bedömning av behovet av en reform av systemet för beslut och ändringssökande inom barnskyddet	187

Ansvar för att följa när avgiftstaket för klientavgifter uppnås.....	187
Elektronisk behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården.....	188
Lagstiftning om inrättande av välfärdsområden och om en reform av ordnandet av social- och hälsovården och räddningsväsendet samt lämnande av underrättelse enligt artiklarna 12 och 13 i Europeiska stadgan om lokal självstyrelse	189
EgenVilja2020 – Vi uppdaterar Finlands abortlagstiftning till 2020-talet!.....	203
Konsekvenser av personaldimensioneringen inom barnskyddet	203
Säkerställande av nödvändig hälso- och sjukvård och hemvård under en arbetskonflikt.....	204
Hemservice för barnfamiljer och tillgång till hemvård och heldygnsomsorg för äldre...	204
Ändring av lagen om elev- och studerandevård.....	207
Utveckling av sysselsättningen bland personer som fyllt 55 år	209
Husläkar- och egenvårdarmodellen inom den öppna sjukvården samt psykosociala metoder som vårdform	210
Ändringsbehov i systemet för pension och social trygghet för företagare.....	211
Utvärdering av reformen av lagen om utkomststöd.....	212
Ändring av hälso- och sjukvårdslagen, socialvårdslagen och 52 paragraf i socialvårdslagen	212
Könsfastställelse och författningsändringar som har samband med det	213
Fortsatt utveckling av flerkanalsfinansieringen.....	214
Förbättrad kostnadseffektivitet inom läkemedelsförsörjningen.....	214
Ändringar av läkemedelslagen och sjukförsäkringslagen	215
Tillhandahållande av jourtjänster i välfärdsområdena	216
Behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården och lagar som har samband med det.....	217
Lagen om funktionshinderservice samt tillgodoseendet av personlig assistans och likabehandling	218
Försäkringskassornas verksamhetsförutsättningar.....	219
Lagstiftning om senareläggning av ikraftträdande för lagen om funktionshinderservice och vissa lagar som har samband med den.....	219
Lagförslag avseende klientens och patientens självbestämmanderätt.....	221
Lagstiftning om ändring av arbetspensionslagarna och lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar.....	222
Genomförandet av personaldimensionering, tillgången till äldreomsorg och tillräcklig personal i äldreomsorgen	222
Uppföljning av hur den längsta väntetiden på 14 dagar för att få vård efterlevs	223
Konsekvenserna av en sänkt åldergräns inom barnskyddets eftervård.....	225
Bestämmelserna om boendeutgifter i lagen om utkomststöd	225
Ändring av lagen om studerandehälsovård för högskolestuderande och 12 d paragraf i lagen om Folkpensionsanstalten	226
Uppföljning av konsekvenserna av ändringar i Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner.....	227
Ändringar i det allmänna bostadsbidraget	229

Konsekvenser av ändringar i utkomstskyddet för arbetslösa	230
Uppföljning av konsekvenserna av ändringar i socialskyddsförmånerna	231
13 Ekonomiutskottet	233
Lagstiftningen om upphandlingsförfarandet.....	233
Minskning av överskudsättningen och de problem som den orsakar	235
Sluta konkurrensupphandla assistans och stöd som är nödvändiga för personer med funktionsnedsättning	236
Ändring av 4 paragraf och temporär ändring av 8 paragraf i lagen om statens specialfinansieringsbolags kredit-, borgens- och kapitalplaceringsverksamhet....	238
Ändring av elmarknadslagen och 14 paragraf i lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden.....	240
Skriftligt bekräftelseförfarande vid bland annat telefonförsäljning och dess konsekvenser.....	241
Initiativ till lagstiftning om begränsning av användningen av pyrotekniska artiklar i kategorierna F2 och F3.....	242
Ändring av gruvlagen.....	243
Lagstiftningen om konsumentkrediter.....	245
Hur elpriskompensationen och andra stödformer fungerar.....	246
Förebyggande av de negativa konsekvenserna av penningtvättsregleringen och förhandspåverkan för att förbättra situationen	248
Reformen av inlösningslagen.....	250
14 Framtidsutskottet	251
Statsrådets redogörelse om det globala handlingsprogrammet Agenda 2030 för hållbar utveckling: Mot ett klimatneutralt välfärdssamhälle	251
Statsrådets framtidsredogörelse, del 1 och 2 Utblick över kommande generationers Finland	269
15 Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet	284
Jämställdhetsredogörelse.....	284
Systemen med arbetstagarrepresentation i arbetstidslagen.....	285
Ändring av 3 kap. 5 paragraf i arbetsavtalslagen och 4 kap. 5 paragraf i lagen om sjöarbetsavtal	285
Behovet av att revidera lagen om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn	285
Lagstiftning om en översyn av serviceprocessen för arbetssökande och av vissa förutsättningar för erhållande av arbetslöshetsförmån	286
Jämställdhetsombudsmannens berättelse till riksdagen 2022.....	289
Diskrimineringsombudsmannens berättelse till riksdagen 2022.....	292
Statsrådets redogörelse om jämställdhetspolitiken.....	295
Iakttagande av diskrimineringslagen i ärenden som gäller arbetslivet	297
Omorganisering av den offentliga arbetskrafts- och företagsservicen	297

16 Miljöutskottet	299
Ändring av vattenlagstiftningen och miljöförvaltningens resurser.....	299
Ändring av avfallslagen och vissa lagar som har samband med den	299
Förebyggande och ersättning av skador orsakade av fridlysta djur.....	300
Komplettering av klimatlagen.....	301
Lag om samförvaltning i statligt stödda hyreshus.....	302
Översyn av skyddet av naturtyper i vattenlagen	302
Ändring av lagen om behandling av miljöskydds- och vattenärenden vid regionförvaltningsverken	305
Lag om miljöskadefonden	307
Utveckling av räntestödsmodellen.....	309
Datasystemet för den byggda miljön	310
Bygglagen och dess konsekvenser.....	311

1 Stora utskottet

Statsrådets redogörelse om EU-politiken

SRR 7/2020 rd – RSk 36/2021 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet har beredskap att med framförhållning påverka innehållet i särskilt kommissionens lagstiftningsinitiativ och att tillräckliga resurser avdelas för detta arbete.

I december 2023 fastställde statsrådet genom sitt principbeslut processen för ett systematiskt proaktivt påverkansarbete i EU. I kommissionens årliga arbetsprogram identifieras 3–5 huvudprioriteringar på statsrådsnivå vilka anses ha omfattande och förvaltningsövergripande konsekvenser och kräva särskilt aktivt påverkansarbete, varvid också riksdagen och de centrala intressentgrupperna involveras i arbetet med att dra upp riktlinjerna för påverkan. För att möjliggöra påverkan i rätt tid och riksdagens deltagande upprättas alltid E-brev om riktlinjerna för det proaktiva påverkansarbetet i fråga om statsrådets huvudprioriteringar. Dessa riktlinjer kan anges inom statsrådet, förutsatt att de är omsorgsfullt samordnade, och inte heller binder riksdagens händer på förhand. Vid behov utarbetas för riksdagen ett E-brev om det proaktiva påverkansarbetet för kännedom. Stora utskottet delges en lägesbild över påverkansarbetet på ett mer systematiskt sätt.

I principbeslutet konstateras att det för att statsrådets proaktiva påverkansarbete i EU ska ha framgång är viktigt att ministerierna anvisar tillräckliga och kompetenta/sakkunniga resurser för arbetet, så att man kan agera aktivt och i rätt tid. På tjänstemannanivå verkställer och följer kommittén för EU-ärenden och sektionerna under den riktlinjerna i principbeslutet i enlighet med den samordningsuppgift som fastställts för kommittén. Enligt regeringsprogrammet svarar kanslichefen för samordningen av sitt ministeriums EU-påverkan. Statsrådets EU-sekretariat samordnar för sin del tillsammans med Finlands ständiga EU-representation ministeriernas proaktiva påverkansarbete i EU. Genomförandet av principbeslutet samt lägesbilden och effektiviteten för det proaktiva påverkansarbetet i EU kommer att behandlas regelbundet i EU-ministerutskottet, på hösten genom valet av de viktigaste målen och på våren genom en uppföljande diskussion samt vid behov också vid regeringens förhandlingar eller aftonskola.

Statsrådet har i samråd med intressentgrupper berett Finlands viktigaste mål för inflytande på unionens strategiska agenda och den kommande kommissionens program. Dessutom identifierades i enlighet med principbeslutet prioriteringarna på statsrådsnivå i kommissionens arbetsprogram för 2024. Utöver dessa huvudpri-

oriteringar identifierar samtliga ministerier de planerade initiativ som är viktiga för det egna förvaltningsområdet och för vilka det behövs aktivt påverkansarbete. Riktlinjerna för den proaktiva påverkan behandlas i EU-beredningssektionerna för sektorn i fråga, där även de centrala intressentgrupperna är företrädade. För initiativen utarbetas planer och engelskspråkiga handlingar för påverkansarbetet.

Eeva Kaunismaa, specialsakkunnig i EU-ärenden, statsrådets kansli

2 Grundlagsutskottet

Språkliga rättigheter för dem som använder teckenspråk

RP 294/2014 rd – RSv 346/2014 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att de språkliga rättigheterna för dem som använder teckenspråk ska tillgodoses i hela landet på det sätt som avsetts när lagstiftningen om rättigheterna utarbetades.

Statsrådets kansli tillsatte en arbetsgrupp för att bereda inledandet av en nationell sannings- och försoningsprocess för döva och teckenspråkiga (26.10–23.6.2023). Gruppen sammanträdde sex gånger under 2023. Arbetsgruppen lämnade sitt förslag till statsrådets kansli den 23 maj 2023. Förslaget innehöll ett utkast till mandat och till tillsättande av ett sannings- och försoningssekretariat. Som en del av arbetsgruppens arbete lät social- och hälsovårdsministeriet göra en utredning om psykosocialt stöd för sannings- och försoningsprocessen (Social- och hälsovårdsministeriets rapporter och promemorior 2023:31).

Politiska diskussioner om sannings- och försoningsprocessen fördes sommaren och hösten 2023. Enligt regeringens meddelande om likabehandling kommer arbetet att utföras inom en kommission för döva och teckenspråkiga. Ansvaret för att leda processen överfördes från statsrådets kansli till justitieministeriet. Regeringen föreslog i budgeten att den finansiering som reserverats för processen ska överföras till justitieministeriet.

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering främjas de språkliga rättigheterna genom att genomförandet av de åtgärder som anges i nationalspråksstrategin och det språkpolitiska programmet fortsätter. Enligt det språkpolitiska programmet ska kännedomen om teckenspråkiga barn och unga som språklig och kulturell grupp ökas. Dessutom ska myndigheternas kännedom om de parallella språk- och funktionsnedsättningsperspektiv som gäller teckenspråkiga samt om teckenspråkets betydelse för barns språkutveckling och familjers interna kommunikation ökas.

Med grund i det språkpolitiska programmet beställde justitieministeriet en utredning av vad bestämmelsen i 17 paragraf 3 mom. i grundlagen om rätten att bevara och utveckla sitt språk och sin kultur betyder i praktiken för olika språkgrupper. Utredningen blev klar i december 2023 och offentliggörs i början av 2024.

Den delegation för teckenspråksärenden (11.2.2021–10.2.2025) som statsrådet tillsatte 2020 sammanträdde en gång under 2023.

Utredningsarbetet kring utvärderingen av teckenspråkslagen pågår vid justitieministeriet.

Pamela Sarasmo, regeringssekreterare, justitieministeriet

Ändring av självstyrelselagen för Åland

RP 320/2018 rd – RSv 259/2018 rd – RSk 26/2019 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen snarast vidtar åtgärder för att genomföra en totalreform av självstyrelselagen för Åland.

I enlighet med statsminister Petteri Orpos regeringsprogram (s. 199) utvecklas och värnas om Ålands självstyrelse i gott samarbete och i dialog med landskapet Åland. Arbetet med reformen av Ålands självstyrelse fortsätter.

För att den nya självstyrelselagen ska träda i kraft krävs överensstämmande beslut av riksdagen och Ålands lagting. Självstyrelselagen är en lag på grundlagsnivå.

Totalreformen av självstyrelselagen för Åland har beretts sedan hösten 2013. En parlamentarisk kommitté ledd av president Tarja Halonen där det även ingick representerer för lagtinget gav sitt slutbetänkande 2017 (Justitieministeriets betänkanden och utlåtanden 33/2017, <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-600-0>). Efter remissbehandlingen av kommittébetänkandet tillsatte justitieministeriet en arbetsgrupp under ledning av justitierådet Niilo Jääskinen som gav ett riktlinjeförslag för den fortsatta beredningen av totalreformen (Justitieministeriets betänkanden och utlåtanden 14/2018, <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-690-1>). Härefter har totalreformen fortsatt som tjänstemannaberedning tillsammans med Ålands landskapsregering och andra myndigheter.

Den nya lagen ska ersätta självstyrelselagen från 1991 och blir den fjärde i ordningen. Målet är att uppdatera bestämmelserna, utveckla Ålands självstyrelse och skapa förutsättningar att i framtiden utvidga den behörighet som hör till landskapets självstyrelse. Ett annat syfte är att förtydliga självstyrelselagens förhållande till grundlagen, utveckla statens och självstyrelsemyndigheternas samarbete, se över den uppgiftsfördelning mellan myndigheterna som anges i självstyrelselagen samt stärka Ålands ställning i förhandlingarna och ikraftsättandet av internationella förpliktelser. De ekonomibestämmelser som trädde i kraft vid ingången av 2021 (lagarna 98/2020 och 911/2020) i den gällande självstyrelselagen inkluderas i lagförslaget.

Svaren från remissbehandlingen som avslutades hösten 2021 och utlåtandet av rådet för bedömning av lagstiftningen från våren 2022 var delvis kritiska. Till följd av bland annat remissvaren nådde parterna inte samförstånd om förslaget till ny självstyrelselag under förra valperioden.

Justitieministeriet beslutade den 24 mars 2023 tillsätta en tjänstemannarbetsgrupp (VN/3796/2023, projekt OM024:00/2023, www.om.fi) bland annat för att främja den fortsatta beredningen av totalreformen av självstyrelselagen för Åland. Arbetsgruppens mandatperiod har därefter förlängts fram till den 31 maj 2024 och sammansättningen har ändrats till en del.

Ålandsarbetsgruppen 2023 har till uppgift att tillsammans med Ålands landskapsstyrelse förbereda den fortsatta beredningen av regeringens proposition med förslag till en ny självstyrelselag för Åland för att utveckla och reformera självstyrelsen. Arbetsgruppen ska till denna del lämna sitt betänkande senast den 31 maj 2024. I syfte att bereda totalreformen ska arbetsgruppen bedöma och utreda åtminstone följande frågor:

1. Det inbördes förhållandet mellan grundlagen och självstyrelselagen samt konsekvenser av ändringar i grundlagen för landskapets lagstiftningsbehörighet med beaktande av att stiftandet av Finlands grundlag inte ändrade på Ålands ställning i Finlands statsförfattning (RP 1/1998, s. 177, GrUB 10/1998 rd, s. 32–33). Tillfogande av vissa bestämmelser motsvarande grundlagen i självstyrelselagen,
2. Påförande av riksuppgifter på åländska myndigheter och tvärtom, samt tillämpande av en sådan rikslagstiftning. Frågeställningen innehåller frågan om de åländska kommunernas och självstyrelsemyndigheternas uppgifter i enlighet med rikslagstiftningen och ersättandet av dem,
3. Regleringen om Ålands landshövding och utnämmandet av denne,
4. Ytterligare bestämmelser om språket, samt
5. Befogenhetsfördelningen mellan lagtinget och riksdagen i undantagsförhållanden med beaktande av samtidig översyn av beredskapslagen (1552/2011)¹.

Inom sig kan arbetsgruppen även avtala om utredning av andra frågor som bedöms vara viktiga för förberedelsen av reformens fortsatta beredning.

Janina Groop-Bondestam, lagstiftningsråd, justitieministeriet

1 Lagstiftningsprojekt OM015:00/2022, www.om.fi

3 Utrikesutskottet

Statsrådets utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelse

SRR 4/2020 rd – RSk 19/2021 rd

Riksdagen förutsätter att en parlamentarisk uppföljning som omfattar alla riksdagspartier ordnas också vid beredningen av framtida redogörelser om säkerhet.

Enligt regeringsprogrammet utarbetas en utrikes- och säkerhetspolitisk redogörelse i början av regeringsperioden. Som en del av redogörelsen ses även Finlands FN-strategi över. Statsrådets utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelse är det viktigaste styrdokumentet för Finlands utrikes- och säkerhetspolitik. Den preciserar regeringsprogrammets riktlinjer för utrikes- och säkerhetspolitiken. Avsikten är att redogörelsen ska lämnas till riksdagen under vårsessionen 2024. Arbetet framskrider under utrikesministeriets ledning i brett samarbete med statsförvaltningens olika aktörer och styrt av det gemensamma mötet mellan utrikes- och säkerhetspolitiska ministerutskottet och republikens president. Under processen hörs även civilsamhället. Riksdagen deltar i processen via en separat tillsatt parlamentarisk uppföljningsgrupp.

Outi Holopainen, understatssekreterare (utrikes- och säkerhetspolitik), utrikesministeriet

Statsrådets människorättspolitiska redogörelse

SRR 10/2021 rd – RSk 26/2022 rd

Riksdagen godkände i sin skrivelse RSk 26/2022 rd med anledning av redogörelse SRR 10/2021 ett ställningstagande enligt utrikesutskottets betänkande (UtUB 6/2022 rd) enligt vilket riksdagen inte har något att anmärka med anledning av redogörelsen, men förutsätter att statsrådet vid utarbetandet av en ny människorättspolitisk redogörelse beaktar iakttagelserna i detta betänkande.

Statsrådet lämnade sin människorättspolitiska redogörelse till riksdagen den 9 december 2021. Redogörelsen fastställer riktlinjerna för statsrådets verksamhet för grundläggande och mänskliga rättigheter nationellt samt styr Finlands verksamhet internationellt och inom EU. Redogörelsen lyfter upp de mänskliga rättigheternas universalitet, rättigheterna för de mest utsatta befolkningsgrupperna och individerna, stärkandet av jämställdheten mellan könen samt Finlands förbundenhet

till det internationella regelbaserade systemet och de europeiska och internationella organisationer som verkställer det. I redogörelsen behandlas mer omfattande ett stärkande av de grundläggande och mänskliga rättigheterna inom hållbar utveckling, bekämpningen av klimatförändringarna, försvaret av naturens mångfald, den digitala utvecklingen och informationsförmedlingen samt stärkandet av rättsstatsprincipen. Redogörelsen har beretts i brett samarbete mellan ministerierna, laglighetsövervakarna, olika frivilligorganisationer och forskare under samordning av utrikesministeriet. Företrädare för riksdagsgrupperna deltog i behandlingen via delegationen för internationella människorättsärenden. Delegationen har även övervakat hur Finlands internationella människorättspolitik har fullföljts inom ramen för Finlands utrikes- och säkerhetspolitik. Ett mångsidigt samarbete och information till riksdagen är ett led i uppföljningen av hur redogörelsen genomförs. Redogörelsen gäller även under statsminister Orpos regeringsperiod. I statsrådets meddelande om främjande av likabehandling, jämställdhet och icke-diskriminering i det finländska samhället (31.8.2023) konstateras att "i sitt internationella arbete fortsätter regeringen på Finlands långsiktiga linje, som beskrivs bland annat i den människorättspolitiska redogörelsen".

Petri Hakkarainen, avdelningschef för politiska avdelningen, utrikesministeriet

4 Finansutskottet

Beaktande av riksdagens finansmakt vid reformer av EU-regler

RP 155/2012 rd – RSv 174/2012 rd

Riksdagen förutsatte den 18 december 2012 att de stegvisa förändringarnas kumulativa verkan på riksdagens budgetmakt och den nationella suveräniteten omsorgsfullt beaktas, om det är meningen att EU-reglerna i fortsättningen ska förstärkas ytterligare på ett sätt som begränsar det nationella beslutsfattandet.

Diskussionerna i samband med den regelmässiga bedömningen av samordningsramen för den ekonomiska politiken, som inleddes 2020 och återupptogs efter en paus på grund av pandemin 2021, fortsatte i början av 2023. Rådet antog sina slutsatser i mars 2023.

Kommissionen lade fram sina lagstiftningsförslag om EU:s finanspolitiska regler den 26 april 2023, och rådet enades om en allmän riktlinje om innehållet i december 2023. Trepartsförhandlingarna om lagstiftningen inleddes i januari 2024. På grund av Europaparlamentsvalet är det fortfarande oklart när de nya reglerna träder i kraft.

Lagstiftningsförslagen gäller tre element:

Stabilitets- och tillväxtpaktens förebyggande del (15874/4/23), som ändrar rådets förordning EG 1466/97 om förstärkning av övervakningen av de offentliga finanserna samt övervakningen och samordningen av den ekonomiska politiken

Stabilitets- och tillväxtpaktens korrigerande del (15876/4/23), som ändrar rådets förordning EG 1467/97 om påskyndande och förtydligande av tillämpningen av förfarandet vid alltför stora underskott

Rådets direktiv 2011/85/EU om krav på medlemsstaternas budgetramverk.

En U-skrivelse (U 23/2023) om lagstiftningsförslagen lämnades till riksdagen i juli 2023.

Statsrådet har fäst särskild uppmärksamhet vid riksdagens budgetmakt i beredningen av EU-lagstiftningsförslagen. Finansministeriet anser att budgetmakten i lagstiftningsförslagen kvarstår oförändrad i det nationella beslutsfattandet.

Marketta Henriksson, finansråd, finansministeriet

Niko Ijäs, budgetråd, finansministeriet

Bestämmelserna om begränsning av ränteavdrag

RP 150/2018 rd – RSv 146/2018 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen omedelbart fortsätter att tillsammans med kommissionen utreda om kraftverksprojekt för att bygga och använda kärnkraft och som genomförts av så kallade Mankala-bolag kan undantas från begränsningarna för ränteavdragen i form av långfristiga offentliga infrastrukturprojekt som avses i direktivet.

1. Bestämmelserna om begränsningar i samfundens rätt till ränteavdrag tillämpades första gången i beskattningen för skatteåret 2014. Till följd av EU:s direktiv mot skatteflykt (EU) 2016/1164 ändrades bestämmelsen genom en ändring av lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet (1237/2018) som trädde i kraft den 1 januari 2019. Genom ändringarna utvidgades tillämpningsområdet för lagstiftningen. I beredningen av propositionen om ändringarna granskades tillämpningen av lagstiftningen vid beskattningen av företag som genomför samhällliga infrastrukturprojekt och så kallade Mankala-bolag. Regeringen har fortsatt att utreda huruvida kärnkraftverksprojekt som genomförs av Mankala-bolag skulle kunna omfattas av det undantag i bestämmelsen som gäller långsiktiga offentliga infrastrukturprojekt. I samband med utredningarna har man flera gånger varit i kontakt med Europeiska kommissionen. Någon lösning till undantaget från begränsningen av avdrag för ränteutgifter på det sätt som kommissionen förutsätter har inte hittats. Den senaste modellen för att formulera undantaget för infrastruktur, som föreslogs för kommissionen i slutet av 2023, konstaterades vara oförenlig med reglerna om statsstöd. Förhandlingarna med kommissionen pågår fortfarande, med målet att hitta en lösning som fungerar för alla parter.

Antti Sinkman, specialsakkunnig, finansministeriet

Slopande av skatteåterbäringar för energiintensiva företag

RP 167/2020 rd – RSv 196/2020 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen noggrant följer hur den graderade nedskärningen av skatteåterbäringen enligt 8 a paragraf i lagförslag 2 påverkar de energiintensiva industriföretagens konkurrenskraft i det osäkra konjunkturläget och för att trygga sysselsättningen och fortsatt produktion vidtar behövliga åtgärder inom ramen för utsläppsminskningssåtagandena.

Bestämmelserna om stegvis slopande av skatteåterbäringen för energiintensiva företag trädde i kraft den 1 januari 2021. Det är fråga om skatteåterbäring som kan fås årligen i efterskott på ansökan. Ansökan om återbäring ska göras sex månader efter utgången av räkenskapsperioden, som i regel är ett kalenderår för företag. Således måste merparten av företagen ansöka om skatteåterbäring för 2021 före utgången av juni 2022. Skatteförvaltningen har i regel behandlat ansökningarna och betalat ut stödet till företagen under hösten under ansökningsåret. I praktiken har konsekvenserna av de ändringar som gjorts i skatteåterbäringen för energiintensiva företag kunnat bedömas för första gången först i början av 2023. År 2023 fattades sammanlagt 56 beslut om återbäring till energiintensiva företag, till ett belopp av cirka 35 miljoner euro. Återbäringarna till energiintensiva företag betalades i huvudsak på grundval av bränsleförbrukningen 2022. Före de ändringar som gjordes genom regeringens proposition 167/2020 rd fick cirka 180 företag återbäring för energiintensiva företag, och beloppet av återbäringen var cirka 210–230 miljoner euro. Förklaringen till att skatteåterbäringen till energiintensiva företag har minskat är att parametrarna för återbäringen har ändrats och i synnerhet att återbäringen inte längre gäller elskatteklass II, som sänktes till EU:s minimiskattenivå. Dessutom beror minskningen sannolikt också på att förbrukningen av fossila bränslen har sjunkit, men effekten av den minskade återbäringen på företagens bränsleförbrukning har ännu inte kunnat bedömas.

Leo Parkkonen, lagstiftningsråd, finansministeriet

Riksdagens svar på regeringens proposition till riksdagen om godkännande av rådets beslut (EU, Euratom) 2020/2053 om systemet för Europeiska unionens egna medel

RP 260/2020 rd – RSv 54/2021 rd

1. Riksdagen förutsätter att återhämtningsinstrumentet betraktas som en extraordinär engångslösning, att arrangemanget inte blir ett prejudikat och att Finland inte godkänner att motsvarande arrangemang upprepas eller blir permanent till sin natur.
2. Riksdagen förutsätter att Finland främjar införandet av en gemensam europeisk skuldsaneringsmekanism med tillhörande regler och iakttagandet av no bail out-principen i grundfördraget. Finland förutsätter att varje medlemsstat ansvarar för sina egna skulder så att den riskpremie som bestäms på kreditmarknaden upprätthåller disciplinen i de offentliga finanserna och minskar riskerna.
3. Riksdagen förutsätter att Finland inte förbinder sig till åtgärder som omformar Europeiska unionen i riktning mot en asymmetrisk inkomstöverföringsunion. Finland förutsätter arrangemang där ansvaret och makten i fråga om upplåning och låneskötsel ligger i samma händer och inte skiljs åt så att följden blir moralisk risk och större risk för överskuldsättning. Finland godkänner inte arrangemang som försvagar medlemsstaternas incitament att sanera sina offentliga finanser och ökar finansierings- och makrostabilitetsriskerna i Europa.
4. Riksdagen förutsätter att Finland vid behandlingen av medlemsstaternas nationella återhämtningsplaner håller fast vid villkorlighet och sanering av de offentliga finanserna i fråga om alla medlemsländer, inte godkänner att medel beviljas utan trovärdiga strukturella reformer som sanerar de offentliga finanserna och förutsätter att ett villkor för utbetalning av medlen är att man förbinder sig att följa rättsstatsprincipen.
5. Riksdagen förutsätter att de medel som fås i enlighet med Finlands program för hållbar tillväxt effektivt sammanställs för ändamål som stöder både återhämtning och långsiktig tillväxt, i synnerhet för forskning och utveckling samt höjning av kompetensnivån.
6. Riksdagen förutsätter att Finland iakttar sina etablerade skattepolitiska ståndpunkter och inte godkänner överstatliga skatter som är skadliga för Finland.
7. Riksdagen förutsätter att utvecklandet av systemet för Europeiska unionens nya medel inte leder till att Finlands totala skattekvot stiger.

8. Riksdagen förutsätter att Finland påverkar EU:s finanspolitiska riktlinjer genom att bygga upp ett effektivt samarbete med medlemsstater som delar de mål som riksdagen ställt upp för EU:s finanspolitik.

1–8. Genom rådets beslut om Europeiska unionens egna medel godkänns systemet för finansiering av EU-budgeten. Systemet bygger på att medlemsstaterna ställer inkomster till unionens förfogande för att säkerställa finansieringen av den årliga budgeten. Varje medlemsstats finansieringsansvar är individuellt, inte solidariskt. De inkomster som anges i beslutet ska tillfalla unionen utan särskilda beslut av de nationella myndigheterna.

I enlighet med den färdplan som Europeiska rådet enades om i juli 2020 och som senare ingick i avtalet mellan EU:s institutioner lade kommissionen fram ett förslag om nya egna medel (ett förslag om ändring av beslutet om egna medel) den 22 juni 2023. Det handlade om ändringsförslag till kommissionens förslag från december 2021 om nya egna medel. Med de nya egna medlen finansieras den förtida återbetalningen av lån som tagits på grund av återhämtningsinstrumentet.

De nya medel som kommissionen föreslår består av

1. 30 procent av auktionsintäkterna från EU:s handel med utsläppsrätter,
2. 75 procent av intäkterna från gränsjusteringsmekanismen för koldioxid,
3. en nationell finansieringsandel som är 15 procent av stora multinationella företags resterande vinster som omfördelas till marknadsstaten. I samband med detta kommer kommissionen senare att lägga fram ett separat direktivförslag som baseras på den lösning som inom OECD förhandlas fram om företagsbeskattningen (Pelare 1). Medan förhandlingarna om pelare 1 pågick föreslog kommissionen en tillfällig statistisk finansieringsandel som betalas ur de nationella budgetarna och som grundar sig på företagens och de finansiella institutens vinstandel.

I U-skrivelsen U 22/2022 rd från den 10 mars 2022 och i den kompletterande U-skrivelsen UJ 21/2023 rd från den 8 september 2023 behandlas kommissionens förslag närmare och där redogörs också för Finlands ståndpunkter. I ståndpunkterna i den kompletterande U-skrivelsen, som lämnades till riksdagen i september 2023, konstateras bland annat att utgångspunkten för den fortsatta utvecklingen av EU:s finansieringssystem, inklusive egna medel, ska vara att de ändringar som görs i systemet inte i oproportionerlig grad ökar Finlands betalningsbörda eller höjer Finlands totala skatteuttag eller annars orsakar oskäligen extra kostnader för Finlands samhällsekonomi och de ekonomiska aktörerna. Beslut om nya egna medel ska

också i fortsättningen fattas av medlemsstaterna. Enligt ståndpunkterna får utvecklingen av EU:s system för egna medel enligt regeringsprogrammet inte heller medföra relativa merkostnader för Finland.

Med nya egna medel kan man också minska behovet av att höja de BNI-baserade nationella finansieringsandelarna på grund av återbetalningen av lånen för återhämtningsinstrumentet. Reformen som gäller EU:s finansiering bör vara kopplade till unionens strategiska mål, som tillför mervärde för hela unionen och även stöder Finlands nationella intressen.

Behandlingen av de ändrade förslagen om egna medel inleddes i rådets arbetsgrupp hösten 2023, men den egentliga behandlingen torde ännu dröja.

Kommissionen lade fram sina lagstiftningsförslag om EU:s finanspolitiska regler den 26 april 2023, och rådet enades om en allmän riktlinje om innehållet i december 2023. Trepartsförhandlingarna om lagstiftningen inleddes i januari 2024. På grund av Europaparlamentsvalet är det fortfarande oklart när de nya reglerna träder i kraft. Finlands ståndpunkter till lagstiftningsförslagen fastställs i statsrådets U-skrivelse U 23/2023 rd.

Miika Grönholm, konsultativ tjänsteman, finansministeriet

Regeringens proposition till riksdagen om komplettering av budgetpropositionen för 2023

RP 154/2022 rd – RP 277/2022 rd – RSk 60/2022 rd

Uttalande 2

Moment 29.01.02 Riksdagen förutsätter att regeringen anvisar tillräckliga resurser för att främja barns och ungas läs- och skrivkunnighet och ser till att bland annat den nationella strategin för läs- och skrivkunnighet och programmet för läs- och skrivkunnighet genomförs.

Undervisnings- och kulturministeriet beviljade 2020 nästan fyra miljoner euro i understöd för att stärka läskulturen och läskunnigheten. De treåriga understöden riktades till småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen och nybörjarundervisningen. Syftet med specialunderstödet var att främja barns och ungas läskunnighet, läsentusiasm och läsning på fritiden genom att göra lärmiljöerna mångsidigare på

daghemmen och i nybörjarundervisningen, främja samarbetet mellan biblioteken och hemmen och differentiera undervisningen. Målet var att så många barn som möjligt redan i ett tidigt skede ska ta upp läsningen som en livslång hobby.

Undervisnings- och kulturministeriet beviljade 2021 4,9 miljoner euro i statligt specialunderstöd för åtgärder som främjar läskunnigheten och läskulturen i årskurs 7–9 inom den grundläggande utbildningen 2021–2022. Understödet användes för att stödja elever med främmande språk som modersmål och elever som presterar sämre i läskunnighet så att de uppnår en tillräcklig läskunnighet för att aktivt kunna verka i samhället.

År 2020 inrättades utvecklingsprogrammet Nylitteracitet som en del av programmet Utbildning för alla som stöd för utvecklingen av barns och ungas digitala kompetens på lika villkor. Inom utvecklingsprogrammet utarbetades beskrivningar av god pedagogisk praxis inom digital kompetens, medieläskunnighet och programmeringskunnande för småbarnspedagogiken och förskoleundervisningen. För den grundläggande undervisningen utarbetades beskrivningar av medieläskunnighet, digital kompetens och programmeringskunnande för olika årskurser. Beskrivningarna förvaltas i tjänsten eGrunder. Programmets mål för 2021–2022 var att stödja tillämpningen av beskrivningarna inom småbarnspedagogiken och undervisningssituationerna samt producera och sammanställa läromedel som stöd för undervisningen. Anordnarna av småbarnspedagogik och utbildningsanordnarna beviljades totalt cirka en miljon euro 2021 och totalt cirka 9,1 miljoner euro 2022 i specialunderstöd för att genomföra programmet. Arbetet med att förvalta, uppdatera och förankra beskrivningarna fortsätter som en del av ramverket för digitalisering inom småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen, den grundläggande utbildningen och det fria bildningsarbetet.

Arbetet inom det nationella läskunnighetsforum som undervisnings- och kulturministeriet startade 2017 resulterade i Läsrörelsen, som möjliggjorde bland annat finansieringen av nätverken En läsande kommun. Under Läsrörelsens ledning utarbetades 2021 den Nationella läskunnighetsstrategin 2030, som innehåller konkreta mål och åtgärder för att stärka en mångsidig läskunnighet i alla åldrar. För att utveckla läskunnigheten behövs många åtgärder och stödtjänster som utvecklas såväl nationellt som lokalt. Olika aktörers läskunnighetsarbete bör fortsättningsvis identifieras och samarbetet stärkas.

Ett nationellt läskunnighetsprogram fram till 2030 har redan inletts utifrån strategin, och där synliggörs det pågående läskunnighetsarbetet. I läskunnighetsprogrammet ingår inledningsvis införandet och samordningen av modellen Läsande skola i grundskolorna och pilotförsöket En läsande småbarnspedagogik.

Läskunnighetsprogrammet främjade läs- och skrivkunnigheten bland barn, unga och vuxna och bidrog till genomförandet av den Nationella läskunnighetsstrategin 2030 genom att delprogrammen Läsande skola och En läsande kommun fortsatte och programmet utsträcktes till småbarnspedagogiken. Med de statsunderstöd som fördelades via läskunnighetsprogrammet engagerades nya aktörer i genomförandet av riktlinjerna i strategin. Rundabordsdiskussioner ordnades för att stärka läskunnighetsnätverken.

I pilotförsöket En läsande småbarnspedagogik som genomfördes våren 2023 deltog 27 enheter inom småbarnspedagogiken. Erfarenheterna från pilotprojektet tillämpades i planeringen av programmet En läsande småbarnspedagogik, som offentliggörs på Educamässan 2024. I programmet Läsande skola stärktes multilitteraciteten med ett material om språkmedveten multilitteracitet i olika läroämnena. Programmet En läsande kommun förankrades särskilt med statsunderstöd, och dessutom ordnades ett kommunforum för läskunnighet på våren.

I läskunnighetsprogrammet utdelades totalt cirka 1,1 miljoner euro i statsunderstöd till 22 projekt. Mottagarna ålades att utse samordnare för projekten, och samordnarna skulle regelbundet delta i läskunnighetsprogrammets samordnarträffar.

Heli Nederström, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Uttalande 3

Kapitel 29.20 Riksdagen förutsätter att gymnasiestuderandenas rätt till stöd- undervisning stärks och att tillräcklig finansiering av stödundervisningen säkerställs.

Enligt 28 paragraf i gymnasielagen (714/2018) har en gymnasiestuderande som på grund av särskilda språkliga svårigheter eller andra inlärningssvårigheter har svårt att klara av studierna rätt att få specialundervisning och annat stöd för lärandet enligt individuella behov. Stödundervisning kan ges som en del av stödet för lärandet.

Regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering syftar till att förtydliga stödet för lärande och förenhetliga stödkedjan från småbarnspedagogiken till andra stadiet. För närvarande får alla elever och studerande inte det stöd de behöver. Hösten 2023 tillsatte undervisnings- och kulturministeriet en arbetsgrupp för att utveckla stödet för lärande i gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen och bereda propositioner om detta. Regeringens propositioner som gäller gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen kommer att lämnas till riksdagen hösten 2024 och avses träda i kraft i början av 2025.

I enlighet med regeringsprogrammet anvisades ytterligare 5 miljoner euro till utveckling av systemet för stödet för lärande i gymnasieutbildningen i budgeten för 2024. Tilläggsfinansieringen allokeras till anordnarna av gymnasieutbildning via utvecklingsprogrammet för stödet för lärande, som administreras av Utbildningsstyrelsen.

Kaisa Räty, specialsakkunnig, undervisnings- och kulturministeriet

Uttalande 4

Moment 29.40.02 Riksdagen förutsätter att finansieringen av Riksarkivet och de privata centralarkiven i fortsättningen dimensioneras så att arkivens verksamhet tryggas på lång sikt.

Undervisnings- och kulturministeriet har i enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering tryggt verksamhetsförutsättningarna för privata arkiv som får statsbidrag genom att finansiera deras verksamhet årligen. Riksarkivet fick åren 2023 och 2024 till sitt förfogande 5 600 000 euro i anslag för främjande av vetenskap och forskningspolitiska mål för att fördelas vidare till de privata arkivens verksamhet i enlighet med lag (1006/2006).

Sami Niinimäki, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Beredning av en mer omfattande hälsorelaterad skatt

RP 280/2022 rd – RSv 323/2022 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen fortsätter beredningen av en mer omfattande hälsorelaterad skatt som i större utsträckning beaktar produkternas hälsoeffekter.

Lagen om punktskatt på läskedrycker (1127/2010) ändrades 2023 så att skattens hälsostyrande element stärktes. Lagändringarna stadfästes i april 2023, men trädde då ännu inte i kraft. En rättssäkerhetsanmälan om den ändrade lagen gjordes till EU-kommissionen i statsstödsförfarandet, och den har ännu inte slutbehandlats. Ändringarna avses träda i kraft först efter att kommissionen har godkänt det statliga stödet.

Genom lagändringen stärktes graderingen av skattesatsen enligt dryckens sockerhalt i syfte att styra konsumtionen och produktionen bort från drycker med hög sockerhalt i riktning mot drycker som innehåller mindre socker. Det finns också forskningsbelägg för en sådan hälsorelaterad styrning av punktskatten på läske-

drycker. Enligt en studie som publicerades 2019 påverkade skattemässig styrning enligt dryckernas totala sockerhalt konsumtionen i Finland på det avsedda sättet och minskade konsumtionen av socker i drycker (Kosonen T. & Savolainen R., Makeisveron vaikutus makeisten hintoihin ja kulutukseen, Palkansaajien tutkimuslaitos, Raportteja 38, 2019). Den avgörande orsaken bakom skattens styrande effekt var att det ur konsumentsynvinkel finns tillräckligt snarlika sockersnåla eller sockerfria produkter som kan ersätta drycker med hög sockerhalt och som konsumenterna kan övergå till.

Läget är ett annat när det gäller en mer omfattande hälsorelaterad skatt på livsmedel. I den ovannämnda studien utreddes effekterna av den sötsaksskatt som togs ut i Finland från 2011 till 2017 på priserna och konsumtionen. Enligt studien överfördes skatten på konsumentpriserna utan att konsumtionen minskade. Problemet med andra livsmedel än drycker är svårigheten att hitta tillräckligt snarlika ersättande produkter. Till exempel ledde inte skatten på sötsaker till att konsumtionen i stället skulle ha inriktats på snarlika kex och kakor.

När man diskuterar en skatt på en stor kategori av livsmedel bör det också noteras att andra livsmedel inte som produktgrupp kan definieras på samma tydliga sätt som drycker, och att antalet skattskyldiga inte är lika begränsat som för drycker. En skatt skulle innebära en avsevärd administrativ börda för många finländska företag och administrativa kostnader för såväl företag som myndigheter.

Hälsorelaterad beskattning har också diskuterats i EU-kommissionen de senaste åren. I kommissionen pågår också en utredning om hälsorelaterade skatter, och slutrapporten väntas bli klar 2024.

Regeringens mål i fråga om den hälsorelaterade beskattningen är i första hand att sätta i kraft reformerna för att stärka den hälsorelaterade styrande effekten av skatten på läskedrycker.

Pia Kivimies, konsultativ tjänsteman, finansministeriet

Beaktande av höjningen av den nedre gränsen för fastighetsskattesatsen för mark i värderingsreformen inom fastighetsbeskattningen

RP 39/2023 rd – RSv 16/2023 rd

Riksdagen förutsätter att ändringen av den nedre gränsen för fastighetsskatten för mark beaktas vid bedömningen av huruvida de ändringar som värderingsreformen inom fastighetsbeskattningen föranleder är skäliga för fastighetsägarna på lång sikt.

Uttalandet tas i beaktande i regeringens proposition om värderingsreformen inom fastighetsbeskattningen, som enligt regeringens lagstiftningsplan avses lämnas till riksdagen i maj 2024.

Jukka Vanhanen, lagstiftningsråd, finansministeriet

Förfarande med förhandsavgörande om minimiskatt för stora koncerner

RP 77/2023 rd – RSv 77/2023 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen fortsätter bereda en möjlighet att foga ett förfarande med förhandsavgörande till lagen antingen enligt resultaten av OECD:s kommande arbete eller genom rent nationella lösningar inom skälig tid med beaktande av att de första deklarationerna av minimiskatt ska lämnas in under 2026.

Lagen om minimiskatt för stora koncerner (1308/2023) trädde i kraft den 1 januari 2024. Beredningen av administrativ vägledning fortsätter i OECD:s arbetsgrupper, och bland de frågor som ska behandlas finns också helheten tvistlösningsmekanismer (dispute resolution).

Jari Salokoski, regeringsråd, finansministeriet

5 Revisionsutskottet

Riksdagens skrivelse om utvecklingsbehov i bostadspolitiken

RSk 26/2018 rd – EÄ 61/2016 rd – ReUB 3/2018 rd

Utveckling av bostadsområden

2. Riksdagen förutsätter att det som en del av det åttaåriga utvecklingsprogrammet utarbetas ett förvaltningsövergripande utvecklingsprogram för bostadsområden som stöd för en positiv utveckling i områdena och för att förebygga segregation. Programmet ska på lång sikt trygga en god nivå på tjänster och boende och stärka livskraften i bostadsområdena.

2. Ett förortsprogram genomfördes under den föregående regeringsperioden i syfte att utveckla bostadsområdena för att förebygga segregation samt stödja forskning på området. Programmet hade flera teman såsom förortsskolor, åldersvänlighet och tillgänglighet samt en trivsamt, funktionell och grön livs- och boendemiljö. Resultaten av programmet presenterades på flera seminarier.

Mikko Friipyöli, specialsakkunnig, miljöministeriet

Lösning av problem i regioner som går back genom närings-, region- och utbildningspolitik

3. Riksdagen förutsätter att det i samband med det åttaåriga utvecklingsprogrammet för bostadspolitiken utreds hur man genom närings-, region- och utbildningspolitiken kan förebygga problem med boendet i regioner som går back.

3. I utvecklingsprogrammet för bostadspolitiken inkluderades åtgärder för att förebygga boendeproblem i områden med minskande befolkning. Den riksomfattande utvecklingsbilden för områdesanvändningen publicerades den 15 januari 2024. I arbetet med utvecklingsbilden genererades mångsidig information om nuläget och framtiden för Finlands region- och samhällsstruktur. Utvecklingsbilden för områdesanvändningen innehåller också en bedömning av de närings-, region- och utbildningspolitiska faktorerna och aktuell information om utvecklingen av region- och samhällsstrukturen till stöd för planeringen och beslutsfattandet.

Mikko Friipyöli, specialsakkunnig, miljöministeriet

Bedömning av behovet att utveckla systemet för bostadsbidrag

4. Riksdagen förutsätter att behovet att utveckla systemet för bostadsbidrag utvärderas under nästa valperiod i samband med reformen av den sociala tryggheten.

4. I regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering finns flera skrivningar om en reform av det allmänna bostadsbidraget. En del av de åtgärder som nämns genomfördes genom lagändringen 21.12.2023/1241 (RP 74/2023 rd). Revideringen fortsätter under valperioden i enlighet med regeringsprogrammet som en del av den större reformen av den sociala tryggheten.

Mikko Horko, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Offentligt stödd bostadsproduktion

5. Riksdagen förutsätter att det produceras fler överkomliga hyresbostäder med statligt stöd i huvudstadsregionen och i de tillväxtorter där det på lång sikt finns efterfrågan på sådana bostäder. Vid byggandet av bostäder med offentligt stöd är det befogat att beakta konjunkturerna så att det offentliga byggandet kan ökas under lågkonjunkturer.

5. Den statligt stödda bostadsproduktionen utökades i fjol i och med att den fritt finansierade bostadsproduktionen sjönk kraftigt, och räntestödslån beviljades för byggande av uppskattningsvis över 8 000 bostäder (2022: 5 619 bostäder). På det sättet har staten reagerat på det svåra konjunkturläget i byggbranschen. Förutsättningarna för att producera bostäder med statligt stöd hålls fortsättningsvis på en god nivå, och under föregående regeringsperiod var den statsunderstödda bostadsproduktionen omfattande. Bostadsproduktionen har koncentrerats i synnerhet till huvudstadsregionen och MBT-regionerna.

Mikko Friipyöli, specialsakkunnig, miljöministeriet

Statens bostadsfonds självständiga status

7. Riksdagen förutsätter att regeringen bevarar statens bostadsfonds självständiga och oberoende status och att fondens tillgångar används för att främja boende.

7. Statens bostadsfond lyder under miljöministeriet och står utanför statsbudgeten. Den 1 september 2023 tillsatte miljöministeriet en arbetsgrupp för att utreda möjligheterna att utveckla den statsunderstödda bostadsproduktionen och statens bostadsfonds (SBF) roll.

Mikko Friipyöli, specialsakkunnig, miljöministeriet

Andelsmodell för socialt boende

9. Riksdagen förutsätter att den så kallade andelsmodellen för socialt boende främjas genom lagändringar.

9. Möjligheterna att införa en andelsmodell bedömdes i samband med beredningen av regeringens proposition om en ändring av lagen om bostadsaktiebolag (RP 250/2022 rd), med resultatet att inga lagändringar föreslogs. De bolagsrättsliga aspekter som en andelsmodell för boende förutsätter skulle kunna genomföras genom att motsvarande bestämmelser som finns i lagen om andelslag när det gäller att begränsa omsättning av aktier tas in i lagen om bostadsaktiebolag, och genom att lagen ändras så att man i bostadsaktiebolagets bolagsordning kan bestämma om lika rösträtt för aktieägarna. I praktiken är den beskrivna regleringens funktion dock förknippad med osäkerhetsfaktorer som framkom under beredningen av den ovannämnda propositionen. Kostnaderna för att bereda en helt ny bolagsrättslig författning om bostadsandelslag bedöms vara större än nyttan av en sådan reglering. I stället för att införa ny bolagsrättslig lagstiftning om boende kan man beakta behoven av socialt boende genom att utveckla den övriga lagstiftningen och förvaltningspraxisen. En kooperativ sammanslutningsform ger i sig inte större rätt till exempelvis offentliga stöd än andra former av ägarboende och berättigar inte till undantag från reglerna om till exempel bostadsköp och gruppbyggande. Även remissvaren som inkom under beredningen visar att det inte finns något väsentligt behov av bolagsrättsliga specialbestämmelser om kooperativa boendegemenskaper.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Markus Tervonen, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Hur integrationen fungerar

RSk 35/2018 rd – EÄ 10/2017 rd – ReUB 6/2018 rd

Snabbare integrationsprocess

3. Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att integreringen snabbas upp betydligt på så sätt att integrationsperioden i regel varar ett år. Verksamheten ska effektiviseras jämfört med nuläget i alla faser så snart invandraren har kommit till Finland.

3. I statsrådets redogörelse om behoven av att reformera integrationsfrämjandet föreslogs två år som maximal längd för integrationsplanen, och lagen om främjande av integration reviderades i linje med detta. Enligt redogörelsen har en målsatt tid på ett år ansetts lämplig särskilt för de integrationskunder som har goda förutsättningar för att studera och arbeta, men i samband med beredningen bedömdes ett år vara en för kort tid för en betydande del av invandrarna, särskilt för exempelvis dem som inte är läs- och skrivkunniga, som sköter sina barn hemma eller som har problem med hälsan.

Lagen om främjande av integration (681/2023) träder i kraft den 1 januari 2025 och upphäver den gällande lagen med samma namn. Enligt den nya lagen bestäms integrationsplanens varaktighet individuellt, och i princip kan den vara högst två år. Den första integrationsplanen görs upp för högst ett år. Lagreformen syftar till att påskynda och effektivisera det inledande skedet av integrationen, till exempel genom att påskynda invandrarnas tillgång till bedömning av kompetens- och integrationsrelaterade servicebehov inför upprättandet av en integrationsplan. Bedömningen av kompetens- och integrationsrelaterade servicebehov ska vara mer individuell och målinriktad än tidigare.

Dessutom betonas sysselsättning starkare än tidigare i lagens syften. Enligt den nya integrationslagen ska kommunen/arbetskraftsmyndigheten ansvara för att ordna det integrationsprogram som omfattar tjänsterna i inledningsskedet av integrationen. Integrationslagens syfte är att främja invandrares integration, sysselsättning och delaktighet i samhället. Även lagen om ordnande av arbetskraftsservice (380/2023), som träder i kraft den 1 januari 2025, torde påskynda och effektivisera processerna för integrationskunder som är arbetssökande genom att kommunerna tar över ansvaret för organiseringen av arbetskraftsservicen. Kommunerna tar också ett större ansvar än nu för att finansiera arbetslöshetsförmånerna för arbetslösa arbetssökande.

Nea Brandt, specialsakkunnig, arbets- och näringsministeriet

Tjänster som stöder sysselsättningen av invandrare

5. Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att de servicesystem och servicestrukturer som stöder sysselsättningen av invandrare börjar fungera bättre så att de också svarar mot behoven hos företag som erbjuder sysselsättning.

5. På sin väg mot arbetsmarknaden är invandrarna, liksom andra arbetssökande, kunder hos arbets- och näringstjänsterna. Genom lagen om ordnande av arbetskraftsservice (380/2023) överförs ansvaret för organiseringen av arbets- och

närings tjänsterna till den lokala nivån, alltså till kommunerna. I främjandet av samsättningen bland invandrare kan man därmed dra nytta av arbets- och närings tjänsternas kunskaper om arbetsförmedlings- och företagstjänster och av deras företagskontakter. Med hjälp av arbets- och närings tjänsterna kan man också främja företagandet bland invandrare.

Lagen om främjande av integration (681/2023) träder i kraft den 1 januari 2025 och upphäver den gällande lagen med samma namn. Enligt den nya integrationslagen ska kommunen/arbetskraftsmyndigheten ansvara för att ordna det integrationsprogram som omfattar tjänsterna i inledningsskedet av integrationen. Förutom de tjänster som anges i lagen kan integrationsprogrammet också omfatta andra integrationsfrämjande tjänster som kommunen eller Arbetskraftsmyndigheten kan utveckla i samarbete med lokala arbetsgivare. Dessutom kan arbetsgivarna delta i planeringen, utvecklingen och bevakningen av integrationsfrämjandet på lokal nivå.

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering främjas tillgången till den språkutbildning som ingår i integrationsfrämjande tjänster på ett flexibelt sätt också på arbetsplatserna.

Hanna-Maria Hyttinen, specialsakkunnig, arbets- och näringsministeriet

Snabbare handläggning av ansökningar om uppehållstillstånd för arbetstagare

6. Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att handläggningen av ansökningar om uppehållstillstånd för arbetstagare snabbas upp. Handläggningen får ta högst två månader.

6. Programmet för statsminister Petteri Orpos regering syftar till att säkerställa smidiga och kontrollerade processer för uppehållstillstånd och en fungerande efterhandstillsyn. Enligt regeringsprogrammet eftersträvas en genomsnittlig handläggningstid på högst en månad för uppehållstillstånd på grund av arbete. Dessutom eftersträvas en handläggningstid på högst sju dygn för specialsakkunniga som tjänar mer än 4 000 euro i månaden.

Genomförandet av de åtgärder i regeringsprogrammet som gäller förfarandena för uppehållstillstånd på grund av arbete och studier har sammankopplats med det förvaltningsövergripande åtgärdsprogrammet Talent Boost. I november 2023 godkändes en version av åtgärdsprogrammet som uppdaterats i enlighet med prioriteringarna i regeringsprogrammet och har en separat tillsatt styrgrupp till stöd för

genomförandet. I åtgärdsprogrammet Talent Boost 2023–2027 utsträcks den målsatta handläggningstiden på en månad till att gälla uppehållstillstånd på grund av såväl arbete som studier.

Arbetet med att utveckla processerna för uppehållstillstånd pågick under den föregående regeringsperioden i ett projekt för utveckling av utlänningslagstiftningen och tillståndsförfarandena. Projektet avslutades i september 2023. Det påbörjade arbetet med att utveckla rutiner och informationssystem fortsätter som förvaltningsövergripande samarbete och operativt myndighetsarbete för att genomföra regeringsprogrammets målsättningar om handläggningstiden. För styrningen av utvecklingsarbetet tillsatte arbets- och näringsministeriet, inrikesministeriet, utrikesministeriet och undervisnings- och kulturministeriet den 15 november 2023 en styrgrupp för arbets- och utbildningsbaserade tillståndsförfaranden och under den två arbetsgrupper: en för att främja digitalisering och en för att utveckla förfarandena för uppehållstillstånd. I den senare gruppen är Migrationsverket ordförande.

Åren 2021–2024 finansieras den tekniska och kommunikativa utvecklingen av förfarandet för uppehållstillstånd på grund av arbete och studier i första hand av EU:s facilitet för återhämtning och resiliens (RRF). I Finlands plan för återhämtning och resiliens (RRP) ingår reformen P3C1R3 (OLEDIGI), där huvudsyftet och därmed förutsättningen för att RRF-finansieringen ska beviljas fullt ut är att en genomsnittlig handläggningstid på 30 dygn ska uppnås i alla arbets- och studiebaserade tillståndskategorier under 2024. RRP-reformen fortsätter under arbets- och näringsministeriets ledning fram till den 31 december 2024.

Essi Lojander, specialsakkunnig, arbets- och näringsministeriet

Språkstudier inom integrationsutbildningen

7. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att omorganisera språkstudierna inom integrationsutbildningen på så sätt att undervisningskvaliteten garanteras och inlärningsresultaten förbättras så att de uppfyller målen för inläringen och kraven på språkkunskaper i arbetslivet.

7. Lagen om främjande av integration (681/2023) träder i kraft den 1 januari 2025 och upphäver den gällande lagen med samma namn. I och med lagreformen har integrationsutbildningen utökats med sluttestning i finska eller svenska. Med hjälp sluttestningen syftar man till att förbättra bevakningen av hur språkkunskapsmålen för integrationsutbildningen uppnås och hur språkkunskaperna utvecklas, förbättra jämförbarheten för testningen mellan olika utbildningsanordnare samt stödja hänvisning till andra tjänster eller utbildningar enligt integrationskundens språkkun-

skapsnivå. Enhetliga uppgifter om de språkkunskapsnivåer som uppnås förbättrar också uppföljningen av integrationsutbildningen. Utbildningsstyrelsen ansvarar på riksnivå för att utveckla och administrera slutttestningen av språkkunskaperna inom integrationsutbildningen.

I regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering nämns en totalreform av de utbildningar som främjar integration och språkkunskaper. I regeringsprogrammet finns också andra skrivningar om invandrades språkkunskaper. Arbets- och näringsministeriet och undervisnings- och kulturministeriet inrättade hösten 2023 en arbetsgrupp för de åtgärder i regeringsprogrammet som handlar om att visa och testa språkkunskaper. Enligt regeringsprogrammet ska den svenskspråkiga integrationsutbildningen främjas, och från och med 2024 anvisas 1 miljon euro per år för den svenskspråkiga integrationsutbildningen. Enligt regeringsprogrammet främjas dessutom tillgången till den språkutbildning som ingår i integrationsfrämjande tjänster på ett flexibelt sätt också på arbetsplatserna. När det gäller att bemöta personalbristen inom social- och hälsovården har en utredning inletts under social- och hälsovårdsministeriets ledning om möjligheterna att ordna nationellt enhetlig språkutbildning som en del av legitimationsprocessen för hälso- och sjukvårdspersonal från länder utanför EU/EES.

Laura Ruuskanen, specialsakkunnig, arbets- och näringsministeriet

Främjande av sysselsättningen av kvinnor med invandrarbakgrund

10. Riksdagen förutsätter att regeringen med det snaraste vidtar åtgärder för att främja sysselsättningen av kvinnor med invandrarbakgrund. Kvinnorna ska bli en särskild målgrupp för integreringstjänster.

10. Lagen om främjande av integration (681/2023) träder i kraft den 1 januari 2025 och upphäver den gällande lagen med samma namn. I och med den nya integrationslagen utvidgas målgruppen för kommunens integrationsfrämjande tjänster. I fortsättningen kommer integrationstjänsterna att nå fler invandrare utanför arbetskraften, exempelvis föräldrar som sköter barn med stöd för hemvård av barn. Dessutom kan integrationsplanens maximala längd förlängas om invandraren har deltagit i integrationsplanen på deltid och samtidigt fått stöd för hemvård av barn. Genom familjens integrationsplan kan man dessutom främja makarnas och hela familjens integration.

En flerspråkig samhällsorienteringsperiod ingår i fortsättningen i kommunernas integrationsprogram. Som en del av den flerspråkiga samhällsorienteringen kan man bland annat diskutera jämställdhet och könsroller med nyinflyttade på deras eget språk eller ett språk som de behärskar bra. En flerspråkig samhällsorientering utjämnar utbildnings- och könsrelaterad ojämlikhet mellan invandrare.

Kvinnornas integration främjar hela familjens integration. De senaste åren har sysselsättningsgraden bland kvinnor födda utomlands stigit snabbare i Finland än i de övriga EU-länderna (Eurostat, [Sutela 2023](#)). Enligt regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering ska invandramammors ställning förbättras som en del av totalreformen av integrationstjänsterna. Åtgärden påverkar den offentliga ekonomin från och med 2025. I regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om främjande av integration och till lagar som har samband med den (Projektfönstret: TEM018:00/2023), som är under beredning, föreslås det att tilläggsfinansiering i enlighet med regeringsprogrammet anvisas till kommunerna genom statsandelssystemet så att de ska kunna organisera tjänster för invandrare som sköter barn hemma.

Minna Säävälä, ledande sakkunnig, arbets- och näringsministeriet

Större involvering av organisationerna och det fria bildningsarbetet i integrationen

11. Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att tredje sektorn, det vill säga organisationerna och det fria bildningsarbetet, tar över en större andel av integreringen och att regeringen vidtar åtgärder för att omdefiniera arbetsfördelningen mellan myndigheterna och tredje sektorn.

11. Lagen om främjande av integration (681/2023) träder i kraft den 1 januari 2025 och upphäver den gällande lagen med samma namn. Enligt den nya integrationslagen ska kommunen/arbetskraftsmyndigheten ansvara för att ordna det integrationsprogram som omfattar tjänsterna i inledningsskedet av integrationen. Förutom de tjänster som anges i lagen kan integrationsprogrammet också omfatta andra integrationsfrämjande tjänster som kommunen eller Arbetskraftsmyndigheten kan utveckla i samarbete med aktörer i tredje sektorn. Kommunen/Arbetskraftsmyndigheten kan också lägga ut vissa offentliga förvaltningsuppgifter, som handledning och rådgivning eller flerspråkig samhällsorientering och integrationsutbildning, på tjänsteproducenter (till exempel läroanstalter eller aktörer i tredje sektorn). Dessutom kan aktörer i tredje sektorn delta i planeringen, utvecklingen och bevakningen av integrationsfrämjandet på lokal nivå.

I regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering finns en skrivning om att tredje sektorns viktiga roll i den mångsidiga helheten av integrationsåtgärder identifieras och erkänns.

Partnerskapsprogrammet för integration, som samordnas av arbets- och näringsministeriet, kompletterar statens program för integrationsfrämjande genom att långsiktigt stödja organisationer och grupper som arbetar med integration. Partnerskapsprogrammet erbjuder både nya och gamla aktörer bland annat samarbetsforum, till exempel olika nätverksträffar, samt webbtjänsterna partnerskapsplattformen och stödförintegration.fi för organisationerna och myndigheterna.

Med hjälp av partnerskapsprogrammet ökas integrationsarbetets genomslag genom ett effektivare samarbete mellan finansiärerna och aktörerna i de projekt som administreras av Social- och hälsoorganisationernas understödscentral (STEA), Europeiska socialfonden+ (ESR+) och Asyl-, migrations- och integrationsfonden (AMIF). Genom enkäten Kumppanuusbarometri följer man läget för samarbetet inom integrationsfältet och framstegen i partnerskapsprogrammet för integration och utvecklar verksamheten i partnerskapsprogrammet tillsammans med aktörerna. Den andra barometern i ordningen genomfördes vid årsskiftet 2022–2023.

Arbets- och näringsministeriet beviljade statliga specialunderstöd för 2022–2023 till tolv små och medelstora organisationer för att möjliggöra deras integrationsfrämjande projektarbete. Under 2023–2024 finansierar arbets- och näringsministeriet föreningen Moniheli ry:s projekt som syftar till att främja i synnerhet små organisationers delaktighet och inflytande inom integrationssektorn.

Arbets- och näringsministeriet har deltagit i finansieringen av ett pilotförsök med gemenskapsorienterad integration som leds av Finlands Röda Kors och genomförs som en del av inrikesministeriets AMIF-program. I pilotförsöket utvecklas från och med 2023 en verksamhetsmodell där civilsamhällets aktörer och lokala samman slutningar stöder integreringen av kvotflyktingar gemenskapsorienterat.

Varpu Taarna, specialsakkunnig, arbets- och näringsministeriet

Regeringens årsberättelse 2017

RSk 47/2018 rd – B 11/2018 rd, B 17/2018 rd – ReUB 11/2018 rd

Eliminering av matchningsproblemet med arbetskraften

2. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att eliminera matchningsproblemet med arbetskraften, som försvagar den ekonomiska tillväxten.

2. Enligt regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering strävar regeringen efter att uppnå en sysselsättningsgrad på 80 procent 2031. Målet är också att öka antalet utförda arbetstimmar. Regeringen genomför reformer som syftar till att öka sysselsättningen med minst 100 000 sysselsatta. Genom öknings i sysselsättningen eftersträvas en stärkning av de offentliga finanserna med över 2 miljarder euro. För att uppnå målen genomför regeringen ett flertal omfattande reformer, vilka syftar till att bland annat stärka incitamenten för arbete, förenkla systemet för social trygghet, underlätta anställningar, utveckla den internationella rekryteringen, öka användningen av lokala avtal på arbetsmarknaden, förbättra välbefinnandet i arbetet, öka möjligheterna att kombinera arbete och familj och fortsätta reformerandet av arbetskraftsservicen. Alla åtgärder som syftar till att höja sysselsättningsgraden kan åtminstone i viss mån också anses syfta till att lösa matchningsproblemet.

Enligt regeringsprogrammet ser regeringen till att finansieringen av, styrsystemet för och lagstiftningen om kundservicen i samband med de arbets- och närings-tjänster som överförs till kommunerna tryggar kommunernas faktiska möjligheter att lyckas lösa matchningsproblemen på det sätt som incitamentsystemet förutsätter. Som en del av regeringsprogrammets avsnitt om ett kunnigt Finland fastställs målet att utbildningen bättre ska motsvara arbetslivets behov och minska matchningsproblemet. En av åtgärderna i regeringsprogrammets helhet om internationell rekrytering är att läroanstalter ska uppmanas att inkludera perioder av lärande i arbete som utförs i arbetslivet för att avhjälpa matchningsproblemet mellan studerande och arbetsgivare.

Ville Heinonen, specialsakkunnig, arbets- och näringsministeriet

Regeringens årsberättelse 2018

RSk 25/2019 rd – B 3/2019 rd – B 13/2019 rd

Ansvar i byggandet och byggnadsanvändningen

2. Riksdagen förutsätter att kvaliteten på byggande och användning av byggnader förbättras klart och att tillsynen och ansvarsfördelningen görs tydligare.

2. I den nya bygglagen finns en bestämmelse om den huvudansvariga aktörens ansvar för genomförandet. I regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering fastställs att bygglagen från 2023 revideras så att den administrativa bördan och byråkratin minskar, besvärsrätten förtydligas och den huvudansvariga aktörens ansvar preciseras. Dessutom fastställs i lagen en garanti för behandlingstiden för bygglov. Ett utkast till regeringens proposition med förslag till ändring av bygglagen var på remiss i början av 2024, och i utkastet föreslås det att 95 paragraf om den huvudansvariga aktörens ansvar för genomförandet preciseras särskilt med avseende på byggnadstillsynen.

Kirsi Martinkauppi, regeringsråd, miljöministeriet

Stöd till hushåll som hamnat i en mögelfälla

3. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder vilken typ av hjälp och stöd de som hamnat i en så kallad mögelfälla behöver.

3. I fråga om hjälpbehovet färdigställdes 2021 VN-TEAS-utredningen "Hjälp och stöd för personer som utsatts för problem med inomhusluft" (Publikationsserie för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet 2021:48, på finska, referat på svenska). Uttalandet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Liisa Meritähhti-Lustig, regeringssekreterare, miljöministeriet

Sunda lokaler 2028

4. Riksdagen förutsätter att regeringen i samband med regeringens årsberättelse rapporterar om de konkreta resultaten av projektet Sunda lokaler 2028 och utvärderar projektets effekter.

4. Genomförandet av åtgärdsprogrammet Sunda lokaler 2028, som samordnas av statsrådets kansli, har framskridit aktivt under 2023. Utöver statsrådets kansli deltog undervisnings- och kulturministeriet, social- och hälsovårdsministeriet och miljöministeriet i genomförandet av programmet.

Programmets vårsäsong inleddes med ett stort sammanträde för intressenter i februari 2023. Vid forumet för Sunda lokaler gavs en översikt över hur programmet framskred, och aktuella teman kring inomhusluft diskuterades. Ministrar, statssekreterare, sakkunniga inom området och riksdagsledamöter höll anföranden om kvaliteten på inomhusluften, främjandet av hälsa och välfärd samt om framtida utmaningar kring inomhusluft. Vid forumet presenterades handböcker, utredningar, undersökningar och projekt som utarbetats inom ramen för programmet och som syftar till att stödja offentliga aktörer i proaktiv fastighetsförvaltning och utredning av situationer som gäller inomhusluften. Med hjälp av programmets omfattande samarbetsnätverk sprids och implementeras evidensbaserad information och handlingsmodellen Sunda lokaler i kommuner och organisationer.

För att etablera tillämpningen av handlingsmodellen Sunda lokaler inleddes 2023 arbetet med att ta fram ett verktyg för bedömning av modellen. Med hjälp av verktyget kan kommunerna i framtiden bedöma och jämföra sina egna åtgärder för bättre inomhusluft med rekommendationer och god praxis i handlingsmodellen Sunda lokaler. Arbetet med att utveckla bedömningsverktyget fortsätter i början av 2024, och verktyget offentliggörs våren 2024.

Verksamhetsåret 2023 ordnades sex distansmöten för kommunernas Sunda lokaler-nätverk. På mötena presenterades såväl handböcker och utredningar som färdigställda inom programmet som anvisningar kring temat inomhusluft som andra aktörer utarbetat. Syftet med nätverksträffarna är att bidra till att projekten och åtgärderna i programmet ger konkreta resultat och att vi kan implementera resultaten i rutiner och handlingsmodeller som bättre gynnar kommunerna.

Våren 2023 lanserades den nya artikelserien Tips från fältet, där programmets samarbetspartner och intressenter tipsar om åtgärder för bättre inomhusluft. Artiklarna i serien Tips från fältet finns på finska på samma adress som artiklarna i serien Tips från kommunerna: <https://tilatjaterveys.fi/toimintamalli/vinkit-kunnista>.

Våren 2023 satsade man på att informera om handlingsmodellen för ventilationsbesiktning. En handbok för ventilationsbesiktning publicerades på finska i augusti 2022. Därefter har många utbildningar och webinarier ordnats kring ämnet. Hösten 2023 publicerades två informativa kortfilmer som belyser varför det är bra att införa regelbunden ventilationsbesiktning och vad besiktningsarbetet går ut på i praktiken. Videorna finns på programmet Sunda Lokalers YouTube-kanal på adressen <https://www.youtube.com/channel/UCXXZO3EWnv7L7PO-CsoL1Jg>

År 2023 utökade programmet Sunda lokaler också samarbetet med välfärdsområdena. I januari 2024 färdigställdes en finskspråkig anvisning för välfärdsområdena om hantering av problem med inomhusluften, som bidrar till utvecklingen av inomhusluftprocesser i välfärdsområdena, [Toimintamalli sisäympäristötilanteisiin hyvinvointialueille](#). Anvisningen har utarbetats i samarbete med välfärdsområdena.

Under verksamhetsåret 2023 publicerades ett flertal utredningar och guider som har sammanställts på programmets finskspråkiga webbplats på sidan Oppaita ja selvityksiä (<https://tilatjaterveys.fi/ohjelma/oppaita-ja-selvityksia>). På programmets nyhetssida kan man läsa om programmets projekt och andra aktuella ämnen som tangerar inomhusluft. (<https://tilatjaterveys.fi/sv/programmet/nyhet-och-press-meddelanden>)

I slutet av verksamhetsåret 2023 bereddes överföringen av samordningsansvaret för programmet från statsrådets kansli till miljöministeriet från och med ingången av 2024.

Katja Outinen, byggnadsråd, miljöministeriet

4. Senatkonserten som är verksam inom finansministeriets förvaltningsområde följer kundnöjdheten med inomhusförhållandena i statens lokaler i årliga kundnöjdhetssenkäter. Under 2023 genomförde Senatkonserten cirka 16 utvecklingsprojekt för nolltolerans mot problem med inomhusförhållandena. De viktigaste av dem handlade om att komplettera handlingsmodellerna för nolltolerans vid byggnation, vidareutveckla handlingsmodellerna för byggnadsbesiktningar samt planmässigt och proaktivt informera och utbilda om nolltolerans. Nyttjandegraden av statens kontorslokaler har inte återgått till nivån före coronapandemin, utan är fortfarande låg. I storskaliga mätningar var nyttjandegraden i genomsnitt 28 procent.

I oktober 2022 inledde Senatkonserten ett omfattande [energispårprogram](#) som avslutades vid utgången av 2023. Programmet genomfördes tillsammans med kunderna och tjänsteleverantörerna. Programmets sparmål för energiförbrukningen var 50 000–75 000 megawattimmar och för kostnaderna 10 miljoner euro. Den faktiska besparingen i energiförbrukningen blev slutligen cirka 100 000 megawattimmar (MWh), vilket motsvarar cirka 12 miljoner euro. I fortsättningen kommer den praxis som utvecklades inom ramen för programmet att tillämpas som en del av fastighetsunderhållsprocesserna och den systematiska utvecklingen av energieffektiviteten.

Marika Paavilainen, regeringsråd, finansministeriet

4. År 2023 fortsatte miljöministeriet med åtgärder som bland annat fokuserade på att stärka processerna för att åtgärda problem med inomhusklimatet, främja anpassningen till klimatförändringarna och hantera ventilationen i synnerhet i det befintliga fastighetsbeståndet. När det gäller att lösa problem med inomhusklimatet publicerades två finskspråkiga handböcker med information om [renoveringar för att förbättra inomhusklimatet och avtalstekniken vid sådana renoveringar](#). För att åstadkomma en enhetlig praxis och enhetliga principer för undersökningar med mögelhundar publicerades i samarbete med Senatfastigheter en finskspråkig [handbok om hur mögelhundar kan användas för att upptäcka mikrobiella lukter](#). Med programfinansieringen genomfördes dessutom [en asbestkartläggning](#) av antalet byggnader som innehåller asbesthaltigt material och mängden asbest som finns kvar i byggnadsbeståndet (på finska). I början av 2023 slutfördes ett projekt där man undersökte [hur en sänkning av inomhustemperaturen påverkar mögelrisken i byggnader och konstruktioner](#) (på finska).

Miljöministeriet deltog i samarbete med statsrådets kansli aktivt i förankringen av ventilationsbesiktningsmodellen. Under verksamhetsåret fortsatte ministeriet också uppdatera innehållet på webbplatserna [Hometalkoot.fi](#) och [kosteudenhallinta.fi](#).

I slutet av verksamhetsåret 2023 bereddes överföringen av samordningsansvaret för programmet från statsrådets kansli till miljöministeriet från och med ingången av 2024.

Enligt halvtidsutvärderingen av programmet Sunda lokaler 2028, som publicerades i februari 2022, har de utredningar och undersökningar som gjorts om nuläget och behoven när det gäller problem med inomhusluften gett efterlängtat information som de offentliga aktörerna kan utnyttja. Programmets genomslag har stärkts under verksamhetsåret 2023 exempelvis genom att resultaten sammanställts i lättillgängliga helheter och genom att man stärkt nätverkssamarbetet. Man har informerat brett om de projekt som slutförts och de handböcker som publicerats, och presenterat dem på kommunernas träffar i nätverket Sunda lokaler. Enligt respon- sen från kommunerna har de särskilt haft nytta av anvisningarna, handlingsmodel- len Sunda lokaler och samarbetet i kommunnätverket.

Enligt en medieanalys som genomfördes 2022 inom ramen för det nationella pro- grammet för inomhusluft och hälsa, som samordnas av Institutet för hälsa och välfärd, har diskussionen om inomhusluft minskat i medierna åren 2017–2021 och tonen i de publicerade nyheterna och diskussionerna har blivit mer neutral. Enligt en kommunenkät som Institutet för hälsa och välfärd och Finlands kommunför- bund rf lät göra 2023 har problemen med inomhusluften i kommunernas fastighe- ter minskat under de senaste fem åren, och problem med inomhusmiljön kan allt

oftare förebyggas. Enligt kommunenkäten förekommer betydande problem med inomhusluften i 5–10 procent av den totala kvadratmeterytan i de byggnader som kommunerna äger och använder. År 2019 förekom betydande problem med inomhusluften i 5–18 procent av den totala kvadratmeterytan i de byggnader som kommunerna äger och använder. Enligt responsen från kommunerna har kommunerna särskilt haft nytta av de anvisningar som tagits fram inom ramen för programmet Sunda lokaler, av handlingsmodellen Sunda lokaler och av samarbetet i kommunnätverket.

Katja Outinen, byggnadsråd, miljöministeriet

4. Den lägesöversikt över lokalerna och fastigheterna inom småbarnspedagogiken som Utbildningsstyrelsen inledde och beställde i slutet av 2022 blev klar 2023. Sommaren 2022 inledde och beställde Utbildningsstyrelsen den del av handboken om planering av lärmiljöer inom slöjdundervisningen som gäller tekniska krav, och den blev klar 2023. År 2023 beställde Utbildningsstyrelsen en kartläggning av kompetensen kring inomhusluft inom social- och hälsovårdssektorn. Undervisnings- och kulturministeriet lät genomföra ett pilotprojekt om läromedel inom hälso- och sjukvården 2023. År 2023 inledde och beställde Utbildningsstyrelsen utredningarna Joustavat, muunneltavat, monikäyttöiset ja turvalliset tilat –Yleissivistävät oppimisympäristöt och Joustavat, muunneltavat, monikäyttöiset ja turvalliset tilat –Ammattilliset oppimisympäristöt 2023–2024, som blir klara 2024. I slutet av 2023 inledde undervisnings- och kulturministeriet utredningar av nuläget i idrottsanläggningar och kulturbyggnader, som blir klara 2024.

Undervisnings- och kulturministeriet finansierar ett förvaltningsövergripande projekt om luftrenare i skolorna med titeln ”Hiukkaset, mikrobit ja kemikaalit – ilmanpuhdistimien vaikutukset altistumiseen kouluissa (HiMiKKo)” som Institutet för hälsa och välfärd ansvarar för. Projektet blir klart 2024.

Mikko Helasvuo, byggnadsråd, undervisnings- och kulturministeriet

4. I det nationella programmet för inomhusluft och hälsa, som samordnas av Institutet för hälsa och välfärd och som genomför programmet Sunda lokaler 2028 inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde, gjordes under 2023 bland annat utredningar kopplade till halvtidsutvärderingen av programmet.

I början av 2023 upprepades den nationella kartläggningen av inomhusluften som 2018 riktades till allmänheten för att utreda uppfattningar av hälsorisker i samband med inomhusmiljön och erfarenheter av inomhusluftens kvalitet i hemmen och på arbetsplatserna. Inomhusluftens status i kommunernas fastigheter kartlades med en enkät i samarbete med Kommunförbundet. Enligt de preliminära resultaten har situationen i kommunerna förbättrats, särskilt i skolor och daghem. Kom-

munerna har bland annat satsat på att förnya fastighetsbeståndet och genomföra renoveringar. I slutet av 2023 utredde expertorganisationen för lungsjukdomar Filha ry vårdpersonalens synpunkter på vården av och stödet till personer som lider av symptom på grund av inomhusluften. En mellanrapport publiceras i början av 2024.

År 2023 publicerades en uppdaterad anvisning till skolorna om problem med inomhusluften. Anvisningen kompletterades med information om stöd till eleverna i situationer där olägenheter som kopplats till inomhusluften drabbar en grupp elever eller en enskild elev. Dessutom publicerades en anvisning till daghemsföreståndare om vad som vanligen händer i de olika faserna av utredningar av olägenheter som kopplats till inomhusluften i daghemmet, och om daghemsföreståndarens roll. Arbetshälsoinstitutet publicerade i samarbete med företrädare för arbetsplatserna en modell som tagits fram för att stödja arbetsförmågan vid problem med inomhusluften och anvisningar för att införa modellen på arbetsplatserna.

Inom ramen för programmet tog man fram och pilottestade ett digitalt läromedel om inomhusluft för yrkeshögskolornas undervisning inom hälso- och sjukvårdsbranschen.

Forskningsöversikter om olika exponeringsfaktorer har gjorts inom ramen för programmet. Under 2023 gjordes en översikt av finländarnas exponering för halvflyktiga organiska ämnen (SVOC). Dessutom granskades partikelhalterna i finländska hem utifrån mätningar som genomförts i olika forskningsprojekt.

Ett syfte i programmet Sunda lokaler och det nationella programmet för inomhusluft och hälsa är att öka förståelsen av inomhusmiljöernas hälso- och välfärdseffekter. För att bidra till detta mål utarbetade programmets experter en faktaartikel om inomhusluft och hälsa för tidskriften Duodecim. Artikeln belönades i november av tidskriften Duodecim som en av årets bästa artiklar.

Vesa Pekkola, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

UM:s datasäkerhetsarrangemang

5. Riksdagen förutsätter att regeringen går vidare med åtgärderna för att förbättra datasäkerhetsarrangemangen inom utrikesförvaltningen och rapporterar om dem i regeringens årsberättelse.

5. Statsrådets kansli har fortsatt arbetet med att utveckla informationssäkerheten i ministeriernas gemensamma informationshanteringsmiljö genom att ta i bruk särskilda informationssäkerhetslösningar och tjänster och omorganisera sin informationssäkerhetsfunktion. Användningen av system- och säkerhetslösningar som är

gemensamma för hela statsrådet, bland annat säkerhetsoperationscentrets verksamhet, har utvecklats och skyddet för statsrådets nättrafik samt statsrådets identitets- och åtkomsthantering har förbättrats.

Samarbetet mellan informationssäkerhetsaktörerna har utvecklats med fokus på hantering av avvikelser. Framsynen och beredskapen behöver utvecklas ytterligare. Lägesbilden för informationssäkerheten delas nu effektivare mellan de här aktörerna under samordning av statens cybersäkerhetsdirektör. Alla planerade informationssäkerhetslösningar som ska produceras för utrikesförvaltningen har dock inte införts enligt planerna.

Den negativa internationella utvecklingen när det gäller informations- och cybersäkerhetsläget har accentuerat behovet av att ägna särskild uppmärksamhet åt hoten inom utrikesförvaltningen. Inom utrikesförvaltningen har utrikesministeriet jämsides med utvecklingen av statsrådets gemensamma informations- och cybersäkerhet fortsatt med de särskilda säkerhetsarrangemangen och utvecklingsarbetet. Utrikesförvaltningens omvärld och hoten i den avviker på många sätt från statsrådets situation i övrigt, och ett mål är att påverka genomförandet av statsrådets gemensamma tjänster så att de bemöter dels utrikesförvaltningens operativa behov, dels hoten.

Utrikesförvaltningen har fortsatt genomföra åtgärder för att utveckla och förbättra informationssäkerheten i enlighet med sin informationssäkerhetsstrategi. Ett centralt mål är att identifiera ansvarsområdets och verksamhetsmiljöns särdrag, och utifrån dem riskbaserat anpassa informationssäkerheten till behoven och kraven inom förvaltningsområdet. Natos informationssäkerhetskrav har integrerats i ledningssystemet för informationssäkerheten inom förvaltningsområdet. Integreringen av de krav som ingår i NIS2-direktivet pågår vid tidpunkten för rapporteringen. Utrikesministeriets ISO27001-certifiering av informationssäkerheten har förnyats.

Inom utrikesförvaltningen prioriteras förbättringen av informationssäkerheten i funktionerna utomlands. I det syftet har användningen av krypteringssystem utvidgats, och beskickningarnas tjänster och kompetens förbättras systematiskt. För statsrådet och hela statsförvaltningens kritiska aktörer har man utvecklat tjänster som är avsedda för en högre informationssäkerhetsnivå och beredskap, med hänsyn till bland annat det ökade behovet av internationellt informationsutbyte till följd av Natomedlemskapet.

Max Hamberg, informationsråd, statsrådets kansli
Ari Uusikartano, datadirektör, utrikesministeriet

Statens revisionsverks ekonomiförvaltning

RSk 22/2021 rd, EÄ 4/2021 rd – ReUB 2/2021 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder och utreder hur genomförandet av principen med chefens chef kan främjas inom hela statsförvaltningen. Riksdagen anser det vara viktigt att utreda ett förfarande genom vilket iakttagelser som gjorts av den interna revisionen och även Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning och som gäller missförhållanden i fråga om den högsta ledningen för statens ämbetsverk eller inrättningar kan anmälas till en instans som är oberoende av ämbetsverkets eller inrättningens operativa ledning. Också den externa revisorns tillgång till information bör ombesörjas i detta sammanhang.

1. En rapporteringstjänst (Whistleblowing) för oegentligheter inom statsförvaltningen infördes efter att den nationella visselblåsarlagen trädde i kraft vid ingången av 2023. I praktiken inrättade ämbetsverken sina rapporteringskanaler före utgången av mars. Slutligen införde 55 organisationer eller grupper av organisationer tjänsten inom ramen för det tjänsteavtal som statskontoret förvaltar. Med den gemensamma tekniska lösning som statsrådet har upphandlat säkerställs högklassig service och kostnadseffektivitet i och med att varje ämbetsverk inte behöver skaffa en egen teknisk lösning för den interna rapporteringskanalen. Justitiekanslersämbetet tillhandahåller en centraliserad extern rapporteringskanal.

I ett brev från den 4 november 2021 (VN/27962/2021) har finansministeriet rekommenderat att ämbetsverken godkänner att även andra misstänkta överträdelser än de som nämns i lagen tas emot via den tekniska rapporteringskanalen. Ämbetsverkets interna revision eller motsvarande funktion ska medverka i mottagandet av rapporter om överträdelser. Rapporterna ska lämnas till ämbetsverkets ledning för fortsatta åtgärder. Om en misstanke om överträdelser gäller ämbetsverkets högsta direktör, ska rapporten lämnas till det ministerium som styr ämbetsverket.

I fråga om extern revision bör det dessutom konstateras att 16 paragraf i lagen om statens revisionsverk (676/2000) förpliktar statliga myndigheter, inrättningar, affärsverk och fonder att underrätta revisionsverket om sådant missbruk i verksamheten som riktar sig mot medel eller egendom som de förvaltar eller svarar för. Lagens 17 paragraf innehåller dessutom bestämmelser om de statliga myndigheternas, inrättningarnas, affärsverkens och fondernas samt statens revisionsverks skyldighet att göra anmälan om brott.

Enligt vår uppfattning har regeringen vidtagit de åtgärder som riksdagen förutsatte.

Markus Siltanen, finansråd, finansministeriet

- 2- Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att förtydliga och förenhetliga anvisningarna om statsförvaltningens resor. Det ska också ses till att handledningen och rådgivningen är tillräcklig och att efterlevnaden av anvisningarna övervakas. Som enskild fråga bör det utredas hur man bör ge anvisningar om användningen av de stamkundsförmåner som tjänas in vid tjänsteresor så att praxisen är enhetlig, tydlig och möjlig att efterfölja. Regeringen bör dessutom göra en helhetsbedömning av huruvida en rekommendation till en tjänsteman om att ingå ett personligt stamkundsavtal med flygbolaget medför tillräckliga ekonomiska eller andra väsentliga fördelar för statens tjänsteresor, för att det även i fortsättningen ska vara motiverat att behålla det trots kända problem.
2. [Statens resestrategi: Genomtänkta resor på ett hållbart och tryggt sätt](#) från 2021 styr till att utnyttja nya kommunikationsformer och överväga resebehov noggrannare än tidigare. Genom färre resor eftersträvas både kostnadsbesparingar och minskad miljöbelastning. I strategin betonas helhetsbedömning och hållbarhetsaspekter, som miljöansvar och säkerhet. En resa grundar sig alltid på arbetsuppgifter, och tjänsteresor ska företas endast om det är nödvändigt och inte med fler deltagare än vad som är nödvändigt. Det är chefens skyldighet att noga överväga om en tjänsteresa är nödvändig innan tjänstemannen ges ett reseförordnande. Ämbetsverkets ledning ska se till att resestrategin och de centraliserade anvisningarna följs inom ämbetsverket.

Finansministeriet utfärdade i februari 2022 en [anvisning om uppföljning och övervakning av tjänsteresor som företas av en chef för ett ämbetsverk](#). Ämbetsverken ska två gånger om året med sex månaders mellanrum rapportera till ministeriet inom sitt förvaltningsområde om resor som företas av ämbetsverkets chef och presentera en preliminär resplan för chefen och en utredning om tjänsteresor som genomförts under de föregående sex månaderna.

Finansministeriet utfärdade i juni 2021 en [anvisning om tjänsteresor och utnyttjande av stamkundsprogram](#). Enligt den ska alla stamkundsförmåner som erhålls vid tjänsteresor användas för tjänsteresor och det är förbjudet att använda dem för personliga förmåner. Ett separat stamkunds- eller förmånskort för tjänsteresor rekommenderas om stamkundsprogrammet tillåter det, och i synnerhet om personen reser ofta. Stamkunds- eller förmånskortet som skaffats för tjänsteresor åtskiljs från resenärens eventuella personliga kort. Tjänstemannen ansvarar för att stam-

kundsförmånerna används för tjänsteresor på behörigt sätt. Anvisningen tar också ställning till när det vid tjänsteresor kan vara ekonomiskt eller på annat sätt fördelaktigt att ansluta sig till ett stamkundsavtal.

Statskontoret gjorde i januari 2022 en uppskattning av antalet statliga tjänsteresor och av vilka ekonomiska och andra förmåner flygbolagens stamkundsavtal ger. Enligt utredningen gagnas åtminstone de som reser ofta av att vara stamkunder eftersom resandet blir smidigare. Till exempel den snabbare säkerhetskontrollen och incheckningen samt möjligheten att använda lounge som väntrum är förmåner som avsevärt ökar resekomforten. Det kan även i fortsättningen anses motiverat att hålla kvar stamkundsrelationen för tjänstebruk med iakttagande av finansministeriets anvisningar.

Juha Madetoja, enhetschef, finansministeriet

Utfallet för konsekvensbedömningar av lagförslag

EÄ 48/2019 rd – RSk 14/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder om resurserna för lagberedningen är på rätt nivå i förhållande till statsrådets övriga uppgifter och vid behov vidtar åtgärder för att rätta till situationen.

1. Enligt regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering ser regeringen till att lagberedningen är effektiv och håller hög kvalitet för att trygga såväl samhällsstyrningen som människors och företags rättssäkerhet. Lagberedningen är ministeriernas kärnuppgift. Varje ministerium ansvarar för lagberedningen inom sitt ansvarsområde. Ministeriets kanslichef sörjer för kvaliteten i beredningen av lagstiftning vid ministeriet. Ministeriets tjänstemannaledning ansvarar för att det finns resurser för lagberedningsprojekten. Vid sidan av projekten i regeringsprogrammet är det viktigt att se till att den grundläggande lagstiftningen är tydlig och aktuell. I ett läge där behovet av ytterligare anpassningar av statens utgifter medför ett stort tryck att minska också personalkostnaderna är det viktigt att ägna uppmärksamhet åt tillräckliga lagberedningsresurser.

Enligt regeringsprogrammet utvecklas under valperioden organiseringen och ledningen av ministeriernas lagberedning samt samarbetet mellan ministerierna i lagberedningen. Den arbetsgrupp för utveckling av lagberedningen som tillsattes för en femårsperiod hösten 2023 har som mål att stärka samarbetet mellan ministerierna, informationsgången och de gemensamma verksamhetssätten i ministeriernas lagberedning och utvecklingen av den. Statsrådet har också satsat på att

utveckla lagberedningskunnandet. År 2023 ordnades introduktionskurser i lagberedning, en reviderad grundkurs i lagberedning, en grundkurs i EU-beredning och fördjupande temakurser. Genom utbildningarna nåddes nästan 400 beredare. Planering och ledning av lagstiftningsarbetet samt lagberedning var det centrala temat för introduktionen av ministrarna, statssekreterarna och specialmedarbetarna i inledningsfasen av den nya regeringens arbete.

För att underlätta genomförandet av regeringsprogrammet görs enligt regeringsprogrammet en för statsrådet gemensam och noggrant avgränsad reservation för ett omkostnadsanslag och en modell skapas för att omfördela personalresurser snabbt, effektivt och flexibelt. Hösten 2023 utarbetade statsrådets kansli en modell för beviljande av anslaget "statsrådets gemensamma verksamhet och projekt". Modellen tillämpas för att tidsbegränsat anvisa omkostnader till viktiga projekt, till exempel betydande eller omfattande lagstiftning- och utvecklingsprojekt. Ministerierna kan i regel årligen ansöka om anslag för sina projekt hos statsrådets kansli inom ramen för modellen. I statsbudgeten för 2024 anvisas inom ramen för anslaget totalt 5 miljoner euro för genomförandet av regeringsprogrammet, och en del av detta belopp riktas till lagstiftningsprojekt. De första anslagen beviljas i början av 2024.

Heidi Kaila, lagstiftningsråd, statsrådets kansli

3. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder om kompetensen inom konsekvensbedömning bör stärkas på ministerienivå eller om det bör inrättas ett kompetenskluster eller en enhet för konsekvensbedömning på statsrådsnivå.

3. Kompetensen inom konsekvensbedömning har stärkts under de senaste åren på såväl ministerienivå som hela statsrådets nivå. I slutet av 2022 godkändes de nya anvisningarna om konsekvensbedömning vid lagberedning ([Lainvalmistelun vaikutusarviointiohje](#)), som publicerades på svenska i december 2022 ([Anvisningar om konsekvensbedömning vid lagberedning](#)) och på engelska i maj 2023 ([Guidelines for Impact Assessment in Law Drafting](#)). Flera utbildningar ordnades om de reviderade anvisningarna, och vid över hälften av ministerierna ordnades presentationer som var specifika för respektive ministerium. De nya anvisningarna har inkluderats i grundutbildningarna i lagberedning. Dessutom ordnades en fördjupande utbildning om konsekvensbedömningsmetoder i lagberedningen. Samarbetsgruppen för utveckling av lagberedningen har följt införandet av den nya anvisningen och kompetensbehoven i fråga om konsekvensbedömning. Flera ministerier har stärkt konsekvensbedömningens stödstrukturer bland annat med en särskild enhet, ett team eller expertrekryteringar. Samarbetsgruppen för utveckling av lagberedningen

anser att konsekvensbedömningskompetensen och stödet ska finnas så nära lagberedarna som möjligt. Det är också ändamålsenligt att kompetensen är kopplad till respektive ministeriums ansvarsområde.

Det viktigaste samarbetsorganet på statsrådsnivå är kompetensnätverket för konsekvensbedömning, som inrättades 2020 och tillsattes för en andra mandatperiod 2023 ([JM; Kompetensnätverket för konsekvensbedömning vid statsrådet 2023–2027](#)). Kompetensnätverkets syfte är att underlätta lagberedarnas arbete och stödja en konsekvensbedömning av hög kvalitet. I nätverket finns representanter för alla ministerier, och en representant för rådet för bedömning av lagstiftningen är ordförande. Nätverket stärker samarbetet mellan ministerierna i kompetensbedömningen, och genom nätverket kan lagberedarna begära stöd för konsekvensbedömningen också av andra ministerier. Tre av nätverkets möten 2023 var öppna för alla statsrådets lagberedare, som på det sättet fick möjlighet att ta del av expertanföranden om konsekvensbedömningar. I fortsättningen är avsikten att nätverket årligen ska ordna minst fyra tillställningar som är öppna för alla lagberedare. Nätverket bevakar aktuella frågor som berör konsekvensbedömningar och kan ta initiativ som gäller dem. Nätverket deltar också i planeringen och genomförandet av statsrådets utbildningar om konsekvensbedömning.

Anvisningarna och strukturerna för konsekvensbedömning vid lagberedning har stärkts avsevärt under de senaste åren. Kompetensnätverket för konsekvensbedömning är avsett att vara en bestående samarbetsstruktur som ger tillgång till förvaltningsövergripande stöd över ministeriegränserna. Även samarbetsgruppen för utveckling av lagberedningen bevakar allmänt hur konsekvensbedömningarna fungerar och vilka kompetensbehov som finns inom lagberedningen. Konsekvensbedömningarna bör även framöver utvecklas på såväl statsrådsnivå som ministerienivå. Gemensamma lagberedningsanvisningar och samordning är det bästa sättet att utveckla konsekvensbedömningarna på statsrådsnivå. På ministerienivå bör substanskunnandet i konsekvensbedömningen tryggas och den befintliga kompetensen göras tillgänglig för hela statsrådet. Den nuvarande modellen stöder detta.

Med stöd av vad som anförts ovan anser regeringen att ärendet inte föranleder några ytterligare åtgärder.

Kaisa Tiusanen, utvecklingsråd, justitieministeriet

4. Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att förhandsbedömningar av författningsförslagets konsekvenser och utvärderingar i efterhand dokumenteras och görs tillgängliga på ett enhetligt sätt.

4. I anvisningarna för utarbetande av regeringspropositioner (<http://helo.finlex.fi/sv/>) och anvisningarna om konsekvensbedömning vid lagberedning ([Anvisningar om konsekvensbedömning vid lagberedning](#)), som reviderades 2022, anges hur förhandsbedömningar av lagförslagens konsekvenser ska dokumenteras. Resultaten av konsekvensbedömningen framställs kort och koncist i regeringens proposition om förslaget. De preliminära bedömningar som gjorts under förberedelserna och den egentliga beredningen av lagstiftningsprojektet antecknas dessutom om möjligt i de offentliga beredningshandlingar som publiceras i statsrådets Projektfönster. Regeringens färdiga propositioner publiceras bland annat i Finlex och på riksdagens webbplats. Till följd av de ovannämnda lagberedningsanvisningarna och den grundläggande strukturen för propositioner innehåller alla lagförslag ett avsnitt om konsekvensbedömningen, som i regel dokumenteras och är tillgänglig på ett enhetligt sätt.

Statsrådet beredde och godkände 2023 nya gemensamma principer för uppföljning och utvärdering av lagstiftningen ([Statsrådets gemensamma principer för uppföljning och utvärdering av lagstiftningen](#)). Principerna innehåller de första närmare anvisningarna och verksamhetsmodellerna för ministerierna för uppföljning och utvärdering av lagstiftningen, inklusive enhetlig dokumentation och publicering av utvärderingarna. Enligt principerna ska information om pågående och slutförda utvärderingsprojekt i regel publiceras i statsrådets projektinformationstjänst Projektfönstret. En slutrapport publiceras om varje utvärdering. I den beskrivs projektets bakgrund, metoderna och materialet, resultaten, osäkerhetsfaktorerna och utvecklingsförslagen. Principerna innehåller också en närmare strukturmall och en lista med frågor som kan utnyttjas när slutrapporten om utvärderingen utarbetas. För att säkerställa att principerna genomförs på ett enhetligt sätt stärker statsrådet bland annat utbildningen om utvärderingar.

Med stöd av vad som anförts ovan anser regeringen att ärendet inte föranleder några ytterligare åtgärder.

Tuomas Lihr, specialsakkunnig, justitieministeriet

Servicesystemet för att motverka marginaliseringen av unga: systemets funktion och servicens genomslag

EÄ 41/2020 rd – RSk 56/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att servicesystemet för förebyggande av marginalisering bland unga fungerar samordnat när välfärdsområdena tar över ansvaret för ordnandet av social- och hälsovårdstjänsterna. Tjänsterna måste samverka, oberoende av vem som ordnar dem.

1. I samband med reformen av social- och hälsovården och räddningsväsendets tjänster säkerställdes det genom lagstadgade skyldigheter att välfärdsområdet och kommunerna samordnar sin verksamhet och sina tjänster för att förebygga marginalisering bland unga. Såväl lagen om ordnande av social- och hälsovård (612/2021) (6 och 7 paragraf) som barnskyddslagen (417/2007) (12 paragraf) förpliktar kommunerna och välfärdsområdena att samarbeta för att främja barns och ungas välfärd och hälsa. Välfärdsområdet är också skyldigt att enligt 10 paragraf i organiseringslagen samordna sina tjänster med bland annat kommunens tjänster.

Enligt regeringsprogrammet anvisar regeringen helhetsansvaret för ledningen av arbetet för ungas välbefinnande till undervisnings- och kulturministeriet. Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder av social- och hälsovårdsministeriet.

Elina Palola, direktör, social- och hälsovårdsministeriet

2. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder hur man kunde förbättra informations- och statistikunderlaget när det gäller tjänsterna för att förebygga marginalisering bland unga. Jämförbar information ska finnas tillgänglig till stöd för bedömningen av tjänsternas effektivitet och för utvecklingen av servicesystemet.

2. För bevakningen av servicesystemet inom socialvården startade Institutet för hälsa och välfärd 2023 ett uppföljningsregister för socialvården. Registret kommer att innehålla de väsentliga uppgifter som införts i Kanta-tjänsterna om klienternas servicebehov och om serviceproduktionen. Innehållet i uppföljningsregistret utvidgas successivt under de närmaste åren i takt med att Kanta-tjänsterna införs. Uppföljningsregistret för socialvården gör det möjligt att i fortsättningen granska och undersöka social- och hälsovårdstjänsterna som en sammanhängande kedja. Även om det också framöver kommer att vara utmanande att undersöka tjänsternas effektivitet ger det växande informationsunderlaget mångfaldigt större möjligheter att faktabaserat utveckla tjänsterna för tidigt stöd.

Enligt regeringsprogrammet anvisar regeringen helhetsansvaret för ledningen av arbetet för ungas välbefinnande till undervisnings- och kulturministeriet. Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder av social- och hälsovårdsministeriet.

Elina Palola, direktör, social- och hälsovårdsministeriet

3. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder under vilka förutsättningar det övergripande ansvaret för tjänsterna och informationsgången mellan aktörerna för förebyggande av marginalisering bland unga kan läggas på en enda aktör. Det bör också utredas vilken denna aktör kunde vara.

3. I regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering, Ett starkt och engagerat Finland, har helhetsansvaret för ledningen av arbetet för ungas välbefinnande anvisats till undervisnings- och kulturministeriet, som ansvarar för beredningen av det riksomfattande programmet för ungdomsarbete och ungdomspolitik (RUNGPO). Med hjälp av programmet intensifierar regeringen den förvaltningsövergripande ledningen av arbetet för ungas välbefinnande. I enlighet med sitt program utarbetar regeringen under ledning av undervisnings- och kulturministeriet ett omfattande åtgärdsprogram för att förebygga utslagning bland unga och avhjälpa bristerna i välbefinnandet och i den psykiska hälsan, samtidigt som regeringen stärker det multiprofessionella arbetet för att främja ungas välbefinnande.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Elina Palola, direktör, social- och hälsovårdsministeriet

Statens revisionsverks särskilda berättelse till riksdagen: Valperiodsrapport om övervakningen och granskningen av finanspolitiken 2019–2022

B 25/2022 rd – RSk 75/2022 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen utreder hur övervakningen och utvärderingen av den oberoende externa ekonomiska politiken och finanspolitiken kan ordnas på ett ändamålsenligt sätt och om det finns behov av att slå samman resurserna, samt vidtar behövliga åtgärder i ärendet.

Statsrådet beslutade den 23 mars 2023 att vidta åtgärder som föranleds av ställningstagandet i riksdagens skrivelse.

Seppo Orjasniemi, finansråd, finansministeriet

Kostnadseffekter för aktiva arbetskraftspolitiska åtgärder

EÄ 15/2021 rd – RSk 81/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att kostnadsuppgifter om aktiva arbetskraftspolitiska åtgärder finns tillgängliga och är jämförbara på riksnivå, när ansvaret för ordnandet av de offentliga sysselsättningstjänsterna överförs på kommunerna vid ingången av 2025. Kostnadsuppgifter ska finnas att tillgå på ett heltäckande sätt för att utveckla en kostnadseffektiv arbetskraftsservice oberoende av vem som ordnar servicen.

1. Kostnadsuppgifterna om AN-tjänsterna och utvecklingen av bevakningen av kostnadseffektiviteten beaktas i UF-centrets pågående projekt Ledning genom information i AN-tjänster och KOTO-tjänster. I projektet utvecklas bevakningen och rapporteringen av effekterna av AN- och KOTO-tjänsterna som en del av reformen av arbets- och näringstjänsterna 2024. När det gäller kostnadsuppgifterna och kostnadseffektiviteten är det från och med 2025 centralt att Arbetskraftsmyndigheterna ekonomiskt rapporterar om AN-tjänsterna på en så detaljerad nivå att heltäckande kostnadseffektanalyser kan göras. För närvarande är kommunernas ekonomiska rapportering om kostnaderna för sysselsättningstjänsterna inte tillräckligt detaljerad för effektanalyser till exempel när det gäller enskilda tjänster. Arbets- och näringsministeriet har fört diskussioner med företrädare för finansministeriet och kommunsektorn om kommunernas kommande ekonomiska rapportering när de tar över ansvaret för arbetskraftsservicen från och med 2025. Utifrån diskussionerna 2023 kan man konstatera att statens och kommunernas åsikter om hur detaljerad den ekonomiska rapporteringen om AN-tjänsterna bör vara fortfarande går isär. Diskussionerna om strukturen för kommunernas ekonomiska rapportering om sysselsättningstjänsterna fortsätter i början av 2024, och den lösning som bereds skickas ut för att kommenteras våren 2024.

Lari Anttonen, konsultativ tjänsteman, arbets- och näringsministeriet

2. Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att samarbetet och informationsgången mellan kommunerna och välfärdsområdena säkerställs när ansvaret för den offentliga arbetskraftsservicen överförs på kommunerna vid ingången av 2025. Tjänsterna och servicevägarna för dem som har den sämsta ställningen på arbetsmarknaden bör fungera och de bör ombesörjas också i samband med ändringarna.

2. Lagen om sektorsövergripande främjande av sysselsättningen (381/2023) ålägger Arbetskraftsmyndigheten (en kommun eller flera kommuner gemensamt), välfärdsområdet och FPA att organisera sina tjänster i en ledningsgruppsdriven

samarbetsmodell för de arbetslösa som behöver arbetskraftsservice, social- och hälsovårdstjänster och vid behov FPA:s rehabiliteringstjänster som en samordnad helhet. Samarbetsmodellens struktur liknar den nuvarande modellen för sektorsövergripande samservice där AN-byrån, kommunerna, välfärdsområdena och FPA samarbetar. Under 2024 förhandlar arbetskraftsmyndigheten, välfärdsområdet och FPA i enlighet med lagen om sektorsövergripande främjande av sysselsättningen om organiseringen av samarbetsmodellen och gör upp ett samarbetsavtal om tjänster och resurstilldelning. Lagen ålägger också arbetskraftsmyndigheten att förhandla om och ordna samservice med låg tröskel för unga under 30 år tillsammans med de centrala aktörerna. Samservicen för unga bygger på den nuvarande Navigatorverksamhetens mål.

Samarbetet mellan arbetskraftsmyndigheten och välfärdsområdena stöds också av UF-centret, som med stöd av lagen om sektorsövergripande främjande av sysselsättningen har hand om stödtjänsterna inom serviceintegration och utveckling av det sektorsövergripande arbetet för kommunerna och andra aktörer inom sektorsövergripande service som främjar sysselsättningen. Under 2023 och 2024 tillhandahålls stödet projektbaserat. Under 2024 tar UF-centret dessutom fram en webbplattform för aktörerna med bland annat introduktions- och utbildningsmaterial. Plattformen erbjuder också aktörerna inom sektorsövergripande service en gemensam arbetsplattform. UF-centret, ANM och SHM samarbetar bland annat kring planeringen av utbildningarnas innehåll.

Som en del av beredningen av reformen av arbets- och näringstjänsterna 2024 tar arbetsgruppen för kontaktytorna med social- och hälsovården fram rekommendationer om hur kommunerna och välfärdsområdena kan bygga upp kontaktytor. I arbetsgruppen sitter företrädare för bland annat ministerierna, kommunerna och välfärdsområdena.

Lari Anttonen, konsultativ tjänsteman, arbets- och näringsministeriet

3. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder hur befintliga indikatorer som mäter arbets- och funktionsförmågan kan tas i bruk för att mäta de mjuka effekterna av aktiva arbetskraftspolitiska åtgärder. Information för att bedöma och utveckla servicens genomslag ska finnas tillgänglig också i fråga om sådana tjänster där sysselsättning på den öppna arbetsmarknaden inte är det primära målet.

3. I samband med beredningen av kommunförsöken för att främja sysselsättning kartlades befintliga verktyg för mätning av arbets- och funktionsförmågan som skulle lämpa sig för att mäta de mjuka effekterna av sysselsättningstjänsterna. Arbetshälsoinstitutets verktyg Förmågaren bedömdes vara bäst lämpat för att följa

utvecklingen av välbefinnandet och arbetsmarknadsfärdigheterna i målgruppen för kommunförsöket. I försöken är det frivilligt att använda Förmågaren. Förmågaren har också införts på tjänsten Jobbmarknaden, där alla i arbetsför ålder kan använda den för att bedöma sin egen arbets- och funktionsförmåga. Det finns däremot inget verktyg för mätning av arbets- och funktionsförmågan som direkt motsvarar behoven inom arbetskraftsservicen.

DigiFinland Oy utvecklar för närvarande i samarbete med Institutet för hälsa och välfärd och Arbetshälsoinstitutet på uppdrag av social- och hälsovårdsministeriet ett nationellt verktyg för självutvärdering av arbets- och funktionsförmågan, som kan vara ett lämpligt verktyg också för arbetskraftsmyndigheterna. Ett enhetligt sätt att på nationell nivå mäta arbetsförmågan förbättrar möjligheterna att följa kundens servicekedja och hur den utvecklas i förhållande till de tjänster som erbjudits. I lagstiftningen om AN-tjänsterna ingår dock ingen skyldighet för arbetskraftsmyndigheterna att använda ett visst verktyg. Detta kan leda till att inte alla arbetskraftsmyndigheter inför samma verktyg, vilket i sin tur innebär att det inte uppkommer någon nationellt enhetlig information om arbetskraftsservicens effekt. En skyldighet att använda ett visst verktyg skulle kräva en lagändring.

Lari Anttonen, konsultativ tjänsteman, arbets- och näringsministeriet

4. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder om det till alla delar är ändamålsenligt att ordna tjänsterna för dem som har den sämsta ställningen på arbetsmarknaden som en del av arbetskraftspolitisk service eller om de bör vara en del av social- och hälsovårdstjänsterna.

4. Efter att välfärdsområdena inlett sin verksamhet vid ingången av 2023 och kommunerna tagit över ansvaret för att ordna arbetskrafts- och företagsservicen 2025 anser arbets- och näringsministeriet inte att det är ändamålsenligt att i detta skede se över placeringen av tjänsterna. Det bör också noteras att det inte finns någon enskild offentlig arbetskrafts- och företagsservice endast för dem som har den sämsta ställningen på arbetsmarknaden. Den offentliga arbetskrafts- och företagsservicen tillhandahålls kunderna enligt deras servicebehov. Det är ändamålsenligt att se över innehållet i arbetskrafts- och företagsservicen och servicens förhållande till social- och hälsovårdstjänsterna efter att reformen av arbets- och näringstjänsterna 2024 inletts, i det skede då det står klart hurdana behov kommunerna har av att utveckla tjänsterna.

Lari Anttonen, konsultativ tjänsteman, arbets- och näringsministeriet

5. Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att det finns oberoende forskning om organisationernas roll som tillhandahållare av sysselsättningsfrämjande tjänster och om hur verkningsfulla dessa tjänster är.

5. Organisationernas roll som tillhandahållare av sysselsättningsfrämjande tjänster är som helhet relativt liten. Organisationernas roll är särskilt att sysselsätta dem som har det svårast på arbetsmarknaden med hjälp av lönesubvention och arbetsprövning. Organisationernas roll som tillhandahållare av sysselsättningsfrämjande tjänster och hur verkningsfulla dessa tjänster är kan bäst utredas inom ramen för en större undersökning. Den mest ändamålsenliga tidpunkten för en sådan undersökning skulle vara efter att reformen av arbets- och näringsstjänsterna 2024 inletts, då kommunerna har tagit över ansvaret för att ordna tjänsterna. Arbets- och näringsministeriet kan främja en undersökning av verkningsfullheten i samarbete med forskningsinstituten inom de ramar som de offentliga finanserna tillåter.

Lari Anttonen, konsultativ tjänsteman, arbets- och näringsministeriet

Regeringens årsberättelse 2022

B 6/2018 rd – B 16/2023 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen på behörigt sätt beaktar de ställningstaganden om tidigare uttalanden från riksdagen och andra omständigheter som ingår i detta betänkande och i de bifogade utlåtandena från fackutskotten.
2. Riksdagen förutsätter att regeringen före utgången av 2024 utreder möjligheten att utvidga beställaransvarslagens skyldigheter i fråga om byggbranschen till att gälla andra branscher, med beaktande av vilka fördelar en utvidgning har i förhållande till att den administrativa bördan ökar.

2. Arbets- och näringsministeriet har för avsikt att inleda utredningsarbetet i slutet av 2024 med hänsyn till läget i beredningen av arbetslagstiftningen i övrigt.

Päivi Kantanen, konsultativ tjänsteman, arbets- och näringsministeriet

3. Riksdagen förutsätter att regeringen fortsätter att utveckla det informationsutbyte mellan myndigheterna som sker på eget initiativ i bekämpningen av svart ekonomi och ekonomisk brottslighet.
3. Den 21 juni 2022 tillsatte finansministeriet en bred arbetsgrupp för att förbättra informationsutbytet i den nationella verksamheten mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Arbetsgruppen tillsattes för mandatperioden den 1 augusti 2022–30 april 2023, och mandatperioden förlängdes till den 14 juni 2023. Arbetsgruppen hade till uppgift att bereda en handlingsplan för att förbättra informationsutbytet i den nationella verksamheten mot penningtvätt och finansiering av terrorism samt en regeringsproposition för att främja de behov av lagändringar som anges i handlingsplanen. Arbetsgruppens promemoria publicerades den 30 juni 2023 och skickades på remiss. I handlingsplanen föreslås åtgärder för att förbättra informationsutbytet i den nationella verksamheten mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Arbetsgruppen föreslår såväl legislativa som praktiska åtgärder. De ansvariga för genomförandet av varje åtgärd anges i handlingsplanen. Utfallet av åtgärderna bevakas och rapporteras i den nationella myndighetssamarbetsgruppen för förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism. Beredningen av regeringens proposition har fortsatt vid finansministeriet efter remissbehandlingen. Avsikten är att regeringens proposition ska lämnas till riksdagen våren 2024.

I september 2023 inledde inrikesministeriet ett lagstiftningsprojekt för att ändra bestämmelserna om polisens informationsutbyte (SM046:00/2023). Mandatperioden löper ut den 31 maj 2026. Projektets uppdrag är att bedöma behoven av att ändra bestämmelserna om nationellt informationsutbyte i 4 och 7 kapitlen i polislagen (872/2011) och 3 och 4 kap. i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (616/2019) i förhållande till den gällande allmänna lagstiftningen och kraven i polisens nuvarande verksamhetsmiljö och att utifrån bedömningen bereda förslag till behövliga lagstiftningsändringar. I projektet bedöms bland annat polisens utlämnande av uppgifter till andra myndigheter på eget initiativ. Finansministeriet deltar i projektet och avsikten är att de ändringsbehov som iakttagits ska beaktas i tillämpliga delar också i bestämmelserna om Tullens informationsutbyte.

Elise Luovula, specialsakkunnig, finansministeriet
Sanna Rekonen, specialsakkunnig, inrikesministeriet

6 Förvaltningsutskottet

Organisationen för tillsynsmyndigheten för dataskyddet

RP 9/2018 rd – RSv 108/2018 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen utreder huruvida organisationen för tillsynsmyndigheten för dataskyddet bör utvecklas som ett ämbetsverk och vid behov bereder relevanta lagändringar i ärendet. Frågor som bör beaktas när organisationen utvecklas är bland annat bestämmande av administrativa påföljdsavgifter i verkets kollegiala organ och kraven i EU:s dataskyddsförordning om tillsynsmyndighetens självständighet och oberoende.

I december 2023 antog riksdagen en lag för att sammanföra de administrativa uppgifterna för de små och funktionellt självständiga specialmyndigheterna inom justitieministeriets förvaltningsområde (RP 31/2023 rd – RSv 47/2023 rd). Ändringen gäller också dataombudsmannens byrå. Dataombudsmannens byrå finns inte längre i anslutning till justitieministeriet, utan vid det nya ämbetsverket Specialmyndigheterna inom justitieförvaltningen, som hör till justitieministeriets förvaltningsområde. Reformen påverkar inte dataombudsmannens oberoende ställning, uppgifter och befogenheter, som grundar sig på EU:s allmänna dataskyddsförordning och dataskyddslagen (1050/2018). Lagändringarna påverkar inte heller det påföljdskollegium som det föreskrivs om i dataskyddslagen eller påförandet av administrativa påföljdsavgifter enligt EU:s allmänna dataskyddsförordning och dataskyddslagen.

Åren 2019–2021 gjordes två utredningar om att administrativt samla de små och funktionellt självständiga aktörerna inom justitieministeriets förvaltningsområde. Den första av utredningarna resulterade i två alternativa modeller. I den ena modellen skulle dataskyddsmyndigheten ha ombildats till ett verk vars förvaltningsenhet skulle ha producerat vissa administrativa tjänster och stödtjänster för alla fristående myndigheter. I regeringens proposition 31/2023 rd beskrivs utmaningarna med den modellen och argumenten för att fortsätta beredningen utifrån den andra alternativa modellen. Det är den modellen som de ovannämnda lagändringarna grundar sig på.

Virpi Koivu, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Lag om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet

RP 242/2018 rd – RSv 318/2018 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen följer upp och utvärderar verkställigheten av polisens nya personuppgiftslagstiftning och uppmärksammar bland annat hur den nya på ändamålsbundenhet baserade regleringen fungerar, hur skyddet för personuppgifter genomförs, vilka konsekvenserna blir för polisens och andra myndigheters verksamhet samt hur behandlingen av personuppgifter övervakas, samt avfattar en detaljerad rapport om detta till förvaltningsutskottet före utgången av 2021.

Den 31 januari 2022 lämnade inrikesministeriet till förvaltningsutskottet den rapport som förutsätts i uttalandet inom den tid som utskottet preciserat. Hösten 2023 inledde inrikesministeriet fyra lagstiftningsprojekt där man förutom andra bestämmelser bedömer vissa ändringsbehov i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet: ett lagstiftningsprojekt för att ändra bestämmelserna om polisens informationsutbyte (SM046:00/2023), ett lagstiftningsprojekt för att bereda ett förslag till lagstiftning om polisens kriminalunderrättelseinhämtning och lagstiftning som har samband med den (SM047:00/2023), ett lagstiftningsprojekt för att ändra bestämmelserna om biometriska uppgifter som förts in i polisens register (SM048:00/2023) och ett lagstiftningsprojekt för översyn av lagstiftningen om civil underrättelseinhämtning och 7 kap. i polisens personuppgiftslag (SM061:00/2023). Inrikesministeriet anser att ärendet inte föranleder några ytterligare åtgärder.

Suvi Pato-Oja, specialsakkunnig, inrikesministeriet
Johanna Hakala, regeringsråd, inrikesministeriet

Utveckling av vapenregistersystemet

RP 101/2019 rd – RSv 2/2020 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen i första hand ser till att det innan 25 paragraf i skjutvapenlagen träder i kraft, med stöd av den nu föreslagna lagen säkerställs att det nuvarande informationssystemet utvecklas och vidtar andra åtgärder så att det inte råder osäkerhet om vapensäkerheten, näringsidkarnas behov och rättssäkerhet, vapenregistersystemets integritet och tillförlitlighet eller andra omständigheter som är av betydelse i ärendet och

1. Elektroniska formulär har tagits fram för anmälningar enligt 25 paragraf i skjutvapenlagen. Med dessa formulär kan näringsidkare i vapenbranschen göra anmälningar i vapenregistersystemet. Polisstyrelsen använder en elektronisk tjänst där näringsidkare i vapenbranschen lämnar de anmälningar som krävs till polisen. Anmälningar från näringsidkare i vapenbranschen matas tills vidare in manuellt i registersystemet hos Polisstyrelsen och på vissa polisinsrättningar.

2. Riksdagen förutsätter att regeringen i andra hand lämnar riksdagen en proposition om uppskjutande av ikraftträdandet av 25 paragraf i skjutvapenlagen till en tidpunkt efter den 1 november 2020, om den säkerhet som avses i 1 punkten till någon del inte kan uppnås.

2. Målet är att systemet ska vara färdigt den 1 mars 2024. Polisstyrelsen har inte meddelat inrikesministeriet om några ändringar i tidsplanen.

Seppo Sivula, polisinspektör, inrikesministeriet

Återkalla uppehållstillståndet för och utvisa utlänningar som dömts för sexualbrott i Finland

MI 5/2019 rd – RSk 5/2021 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att utlänningar som begått sexualbrott eller grova brott avlägsnas ur landet snabbt och effektivt samt även i övrigt säkerställer smidigare behandlingsprocesser i brottmål för att förbättra medborgarnas trygghetskänsla och rättssäkerheten för brottsoffren och parterna själva, och lämnar förvaltningsutskottet en rapport om de åtgärder som vidtagits och resultaten av dem före början av höstsessionen 2022.

Regeringen har lämnat en utredning över vidtagna åtgärder och deras resultat till förvaltningsutskottet i enlighet med uttalandet.

Riitta Koponen, lagstiftningsdirektör, inrikesministeriet

Användning av biometriska uppgifter från passregistret och identitetskortsregistret inom brottsbekämpningen

RP 206/2020 rd – RSv 81/2021 rd

1. Riksdagen förutsätter att inrikesministeriet utreder de rättsliga och andra förutsättningarna för en lagändring som gör det möjligt att använda fingeravtryck som införts i passregistret eller identitetskortsregistret för att förebygga, avslöja eller utreda åtminstone de allra grövsta brotten, antingen som en del av utredningen om verkställigheten av polisens personuppgiftslagstiftning eller som en separat utredning om saken som lämnas till förvaltningsutskottet senast vid ingången av höstsessionen 2022.

1. Inrikesministeriet lämnade den 5 september 2022 till förvaltningsutskottet en utredning om användningen av biometriska uppgifter från passregistret och identitetskortsregistret inom brottsbekämpningen. Hösten 2023 tillsatte inrikesministeriet ett lagstiftningsprojekt för att bereda ett förslag till ändring av bestämmelserna om behandlingen av biometriska uppgifter som förts in i passregistret, identitetskortsregistret och med stöd av 131 paragraf i utlänningslagen i polisens register (SM048:00/2023). Projektet tillsattes för perioden 25.9.2023–31.5.2025.

Suvi Pato-Oja, specialsakkunnig, inrikesministeriet

Statsrådets redogörelse för den inre säkerheten

SRR 4/2021 rd – RSk 11/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen sörjer för verksamhetsförutsättningarna för de centrala myndigheterna inom den inre säkerheten (polisen, Gränsbevakningsväsendet, räddningsväsendet, Nödcentralverket, Tullen och Migrationsverket), justitieförvaltningsmyndigheterna i rättsvårdskedjan (Åklagarmyndigheten och Brottspåföljdsmyndigheten) samt domstolsväsendet och att regeringen hållbart och långsiktigt tryggar deras finansieringsbas över valperioderna utifrån resursbehoven enligt redogörelsen för den inre säkerheten (SRR 4/2021 rd).

1. Regeringen Orpos budgetproposition för 2024 och justerade ramförslag för 2025–2027 innehåller de ändringar som regeringsprogrammet föranleder inom inrikesministeriets förvaltningsområde. Jämfört med den tekniska ramen för 2024 är den ordinarie budgeten för 2024 cirka 220 miljoner euro större. Helheten påverkas inte bara av de ökningar som följer av regeringsprogrammet, utan också exempel-

vis av ökningar i utgifterna för mottagande i kapitlet Migration (totalt 74 miljoner euro), lönejusteringarna enligt tjänstekollektivavtalet inom förvaltningsområdet (53 miljoner euro), förvaltningsområdets mervärdesskatteutgifter (40 miljoner euro) och EU:s civilskyddsmekanism, projektet för CBRN-lagerhållning av medicinsk utrustning (25 miljoner euro).

Enligt planen för de offentliga finanserna 2025–2027 och det justerade rambeslutet stiger förvaltningsområdets ramnivå jämfört med det tekniska rambeslutet våren 2023 enligt följande: 2025: 176 miljoner euro, 2026: 47 miljoner euro och 2027: 48 miljoner euro. Ramnivån sjunker i slutet av ramperioden särskilt på grund av de minskningar som gäller invandringen. Från och med 2025 riktas en förvaltningsbesparing till inrikesministeriets huvudtitel. Besparingen ökar från nivån 2025 (10 miljoner euro) till en nivå på sammanlagt 15 miljoner euro 2027.

Anslagsnivån för inrikesministeriets huvudtitel är i den justerade ramen för 2027 sammanlagt 392 miljoner euro (ca. 26 procent) större än i den ordinarie budgeten 2020. Motsvarande jämförelse av omkostnaderna för förvaltningsområdets ämbetsverk visar en betydande förändring: 404 miljoner euro (cirka 34 procent). Det mål att trygga inrikesförvaltningens resurser som ingår i redogörelsen kan anses ha uppnåtts väl. I bedömningen måste man dock ta hänsyn till ämbetsverkens nya lagstadgade uppgifter, den förändrade omvärlden (kriget i Ukraina), ökningarna till följd av lönejusteringarna (TKA) och den kraftigt stigande kostnadsnivån, som är en utmaning för ämbetsverken särskilt när det gäller lokal- och IKT-kostnader.

Rättsvårdens resurser har granskats omfattande också ur den straffrättsliga kedjans perspektiv i statsrådets redogörelse för rättsvården (SRR 13/2022 rd). Det samlade behovet av extra årsverken inom rättsvården är cirka 1 200 årsverken fram till 2030. För att uppnå det målsatta antalet årsverken har en bestående tilläggsfinansiering på 75 miljoner euro anvisats till rättsvårdsaktörerna i de planer för de offentliga finanserna som godkändes 2023. I praktiken har 30 miljoner euro anvisats för 2024, 65 miljoner euro för 2025, 80 miljoner euro för 2026 och 75 miljoner euro från och med 2027. Förundersökningsmyndighetens, åklagarens, rättshjälpens, domstolarnas och straffverkställighetens resurser måste vara rätt dimensionerade för att det straffrättsliga ansvaret ska kunna fullgöras problemfritt, och resursernas proportionalitet måste bevakas fortlöpande.

Antti Karila, konsultativ tjänsteman, inrikesministeriet
Juha Saunamäki, ledande sakkunnig, justitieministeriet

2. Riksdagen förutsätter att regeringen effektiviserar bekämpningen av allvarlig och organiserad brottslighet och i detta syfte bland annat 1) snarast möjligt uppdaterar strategin för bekämpning av organiserad brottslighet och 2) utreder och bedömer behoven av att utveckla lagstiftningen och utifrån detta bereder behövliga lagstiftningsförslag.

2. En uppdatering av strategin mot organiserad brottslighet och beredningen av de lagstiftningsförslag som behövs inleddes i Finland i enlighet med statsminister Orpos regeringsprogram på senhösten 2023. Tjänsteinnehavare från ministerier och ämbetsverk som är centrala i beredningen av sakkomplexet kallades som medlemmar till en arbetsgrupp som leds av justitieministeriet. Mandatperioden för arbetsgruppen som bereder strategin och det åtföljande åtgärdsprogrammet går ut vid utgången av 2024. Statsrådet fattar ett principbeslut om strategin. Våren 2023 färdigställde Polisyrkeshögskolan en lägesbild över den organiserade brottsligheten, och informationen i den används som bakgrund när strategin uppdateras.

Mika Junninen, specialsakkunnig, justitieministeriet

3. Riksdagen förutsätter att regeringen gör en bedömning av bestämmelserna om utlämnande av uppgifter och utifrån bedömningen bereder en proposition om ändring av lagstiftningen så att myndigheterna inom social- och hälsovårdsministeriets och undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde åläggs att lämna polisen åtminstone de i övrigt sekretessbelagda uppgifter som är nödvändiga för att bedöma hot mot liv eller hälsa eller förhindra en hotande gärning.

3. Social- och hälsovårdsministeriet tillsatte en arbetsgrupp för att utreda en eventuell skyldighet att lämna polisen sekretessbelagda uppgifter för att bedöma hot eller förhindra en hotande gärning. Arbetsgruppen tillsattes för perioden 22.5.2023–30.6.2024. I arbetsgruppen sitter företrädare för social- och hälsovårdsministeriet, undervisnings- och kulturministeriet och inrikesministeriet samt en sakkunnig från dataombudsmannens byrå. Arbetsgruppen kan höra andra sakkunniga. Arbetsgruppen gör en bedömning av bestämmelserna om utlämnande av uppgifter och bereder utifrån bedömningen en proposition om ändring av lagstiftningen så att myndigheterna inom social- och hälsovårdsministeriets och undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde åläggs att lämna polisen åtminstone de i övrigt sekretessbelagda uppgifter som är nödvändiga för att bedöma hot mot liv eller hälsa eller förhindra en hotande gärning.

Joni Komulainen, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet
Katriina Laitinen, lagstiftningsdirektör, inrikesministeriet
Marja Penttilä, regeringsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Statsrådets redogörelse om behoven av att reformera integrationsfrämjandet

SRR 6/2021 rd – RSk 22/2022 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen noggrant följer hur åtgärderna för att öka integrationsutbildningens, i synnerhet språkutbildningens, genomslagskraft och obligatoriet när det gäller att delta i språkkurser påverkar inlärningsresultaten samt ser till att språkstudierna utvecklas så att språkkunskaperna hos dem som flyttat till landet bättre än för närvarande motsvarar kraven på språkkunskaper i arbetslivet.

Lagen om främjande av integration (681/2023) träder i kraft den 1 januari 2025 och upphäver den gällande lagen med samma namn. Genom lagreformen har integrationsutbildningen utökats med slutttestning i finska eller svenska. Utbildningsstyrelsen utvecklar slutttestningen, och arbets- och näringsministeriet ingår i styrgruppen för utvecklingsarbetet. I den nya integrationslagen föreskrivs om uppföljning av integrationsfrämjandet på lokal, regional och nationell nivå. Dessutom innehåller den nya integrationslagen bestämmelser om ett kundinformationssystem för integrationsfrämjande, som också är relevant för uppföljningen av integrationen.

I statsminister Orpos regeringsprogram nämns en totalreform av de utbildningar som främjar integration och språkkunskaper. I regeringsprogrammet finns också andra skrivningar om invandrares språkkunskaper. Arbets- och näringsministeriet och undervisnings- och kulturministeriet inrättade hösten 2023 en arbetsgrupp för de åtgärder i regeringsprogrammet som handlar om att visa och testa språkkunskaper.

Laura Ruuskanen, specialsakkunnig, arbets- och näringsministeriet

Bestämmelserna om behandling av biometriska uppgifter

RP 35/2021 rd – RSv 92/2022 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen noga utreder och bedömer den nationella lagstiftningen och EU-lagstiftningen om behandling av biometriska uppgifter om utlänningar, inklusive förutsättningarna för användning av biometriska uppgifter i nationella informationssystem för registreringar enligt SIS-förordningarna, och vid behov vidtar lämpliga åtgärder för att ändra den nationella lagstiftningen.

Behandlingen av biometriska uppgifter utreds och bedöms i två projekt som inrikesministeriet har tillsatt. I ett projekt som inrikesministeriet tillsatte den 12 september 2023 för att utveckla bestämmelserna om uppehållstillstånd i utlänningslagstiftningen (SM041:00/2023) bedöms utlämnandet av biometriska uppgifter som förts in i polisens register med stöd av 131 paragraf i utlänningslagen till Schengens informationssystem för registreringar om återvändande och nekad inresa. Enligt regeringsprogrammet bedömer och förbättrar regeringen också förutsättningarna för användning av biometri för ändamål inom brottsbekämpning och brottsförebyggande. Den 25 september 2023 tillsatte inrikesministeriet ett lagstiftningsprojekt för att bereda ett förslag till ändring av bestämmelserna om behandlingen av biometriska uppgifter som förts in i passregistret, identitetskortsregistret och med stöd av 131 paragraf i utlänningslagen i polisens register (SM048:00/2023).

Anu Polojärvi, specialsakkunnig, inrikesministeriet
Suvi Pato-Oja, specialsakkunnig, inrikesministeriet

Efterhandskontroll av uppehållstillstånd som beviljas på grund av studier

RP 232/2021 rd – RSv 35/2022 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen i framtiden vidtar behövliga åtgärder för att efterhandskontrollen av förutsättningarna för uppehållstillstånd som beviljas på grund av studier ska fungera, bli effektivare och få resurser på ett sätt som säkerställer att det finns förutsättningar för uppehållstillstånd också efter det att tillståndet beviljats.

Ett mål i Migrationsverkets pågående projekt AURA (Möjliggörande av automatiskt avgörande och tillståndsovervakning i efterhand) är att utveckla och införa mekanismer för automatisk efterhandskontroll. I projektet AURA genomförs ändringar i Migrationsverkets informationssystem för att automatisera efterhandskontrollen av uppehållstillstånd för arbete och studier, och processer utarbetas för att ta i bruk det automatiserade systemet. Det första användningsfallet där den automatiserade efterhandskontrollen har införts är första uppehållstillstånd för studier, där den automatiserade efterhandskontrollen inleddes vecka 39/2023. Efterhandskontrollen av första uppehållstillstånd för studier utförs i etapper för tillstånd med en giltighetstid som börjat den 1 juni 2022 eller senare och som beviljats för avläggande av en examen. Migrationsverket övervakar bland annat att studierna har inletts och framskrider, att studierätten är giltig och att de andra villkoren för uppehållstillstånd för studier, exempelvis försörjningen, uppfylls. Den automatiserade efterhands-

kontrollen bygger på automatiska kontroller i olika register. Migrationsverket kontrollerar olika nationella register, till exempel FPA:s register, Utbildningsstyrelsens register Koski och befolkningsdatasystemets register. Med hjälp av registerkontrollerna bedömer Migrationsverket om villkoren för uppehållstillståndet fortfarande uppfylls. Om registerkontrollerna i den automatiserade efterhandskontrollen visar att villkoren för ett beviljat uppehållstillstånd måste undersökas noggrannare styrs ärendet till en av Migrationsverkets medarbetare för handläggning, och kundens situation bedöms individuellt. Om det finns skäl att överväga att återkalla ett uppehållstillstånd hör man kunden innan beslutet fattas. Om ett uppehållstillstånd återkallas har kunden efter att ha mottagit beslutet 30 dagar på sig att överklaga det. Vanligen fortsätter rätten att arbeta, och kunden kan vistas i Finland tills ett beslut har fattats om besvären.

I början av 2024 inleder arbets- och näringsministeriet ett lagstiftningsprojekt för att genomföra regeringsprogrammet så att man när det gäller uppehållstillstånd på grund av studier övergår till en praxis där uppehållstillståndet återkallas om personen i fråga börjar lyfta utkomststöd i Finland. Dessutom kommer FPA att åläggas en skyldighet att både på begäran och på eget initiativ lämna uppgifter om detta till Migrationsverket med beaktande av dataskyddslagstiftningen. Möjligheterna att utnyttja andra myndigheters registeruppgifter för efterhandskontroll utreds.

Jarmo Tiukkanen, regeringsråd, arbets- och näringsministeriet

Ändring av finansieringslagstiftningen i samband med reformen av social- och hälsovården och räddningsväsendet

RP 68/2022 rd – RSv 102/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att trygga finansieringen av oljebekämpning till havs.

1. Enligt 10 paragraf i lagen om välfärdsområdenas finansiering (617/2021) justeras nivån för välfärdsområdenas statliga finansiering med två års fördröjning så att den motsvarar de faktiska kostnaderna. Efterhandsjusteringen säkerställer att den statliga finansieringen inte avviker från den faktiska kostnadsutvecklingen för ordnandet av lagstadgade tjänster.

Ändringen av finansieringsnivån enligt efterhandsjusteringen riktas till välfärdsområdena enligt de kalkylerade bestämningsfaktorerna för finansieringen. De kalkylerade bestämningsfaktorerna beskriver så heltäckande som möjligt de behov och

omständigheter som förklarar kostnaderna i de olika välfärdsområdena. Om välfärdsområdenas finansiering inte räcker till för oljebekämpningsuppgifterna märks detta finansieringsunderskott med två års fördröjning som en justering av finansieringsnivån för hela landet.

Den statliga finansieringen för välfärdsområdena är allmän finansiering. Om den verksamhet som tidigare finansierats med understöd inte får sådan finansiering i fortsättningen syns ökningen av nettokostnaderna i efterhandsjusteringen av finansieringsnivån för hela landet. Denna finansiering fördelas över områdena enligt andelarna i finansieringsmodellen. En tillräcklig finansiering för välfärdsområdenas driftsekonomi har i vilket fall som helst tryggats inom ramen för gällande lagstiftning. Områdena kan ansöka om tilläggsfinansiering från staten. Finansministeriet bevakar regelbundet hur välfärdsområdenas ekonomi utvecklas och om finansieringen är tillräcklig. Finansieringen av lagstadgade uppgifter ska i vilket fall som helst vara tillräcklig – vid behov ska välfärdsområdena också allokera sina resurser bättre för att åstadkomma produktivitetsnytta.

Jenni Jaakkola, konsultativ tjänsteman, finansministeriet

1. Den nya miljöskadefonden kompenserar inte för det finansieringsunderskott i moderniseringen av materielen för bekämpning av miljöskador som orsakas av att oljeskyddsfonden avskaffas. Miljöskadefonden ersätter inte anskaffning av bekämpningsmateriel till statens myndigheter. Även i fråga om räddningsväsendet är stödet från miljöskadefonden prövningsbaserat och nivån har ännu inte bestämts. Fonden inleder sin verksamhet först 2025 och därför bedrivs verksamheten de närmaste åren helt utan anskaffningsstöd.

I utlåtandet bör det skrivas in att man med dagens arrangemang ännu inte har vidtagit tillräckliga åtgärder för att garantera finansieringen av bekämpningen av miljöskador till havs. Under ledning av Gränsbevakningsväsendet har den nationella delegationen för bekämpning av oljeskador och fartygskemikalieolyckor berett dokumentet Nationell strategi för bekämpning av miljöskador fram till 2035, som statsrådet fastställde genom ett principbeslut i februari 2023. Enligt strategin ska finansieringen av materielinvesteringar för bekämpning av miljöskador tryggas. Den nationella delegationen för bekämpning av oljeskador och fartygskemikalieolyckor bereder under 2024 en genomförandeplan för strategin under ledning av Gränsbevakningsväsendet.

När oljeskyddsfondens verksamhet upphör krävs en ökning på 2,20–2,44 miljoner euro i moment 26.01.25 för bekämpning av oljeskador och kemikalieolyckor för 2025–2028 för att beredskapen för bekämpning av oljeskador och kemikalieolyckor ska kunna säkerställas. Om ingen tilläggsfinansiering beviljas under momentet för

bekämpning av oljeskador och kemikalieolyckor kan Gränsbevakningsväsendet inte fortsätta förnya och utveckla den tekniska utrustning som behövs för att bekämpa oljeskador och kemikalieolyckor. Då måste bekämpningsmaterielinvesteringarna skjutas upp och momentet kan inte användas för att bygga upp VL20205-bevakningsfartygens kapacitet att bekämpa miljöskador.

Jaakko Olli, enhetschef, staben för Gränsbevakningsväsendet, inrikesministeriet

2. Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att uppnåendet av målen för reformen av social- och hälsovården och räddningsväsendet följs långsiktigt och att iakttagelserna rapporteras regelbundet.

2. Syftet med reformen av social- och hälsotjänsterna och räddningsväsendet var att minska skillnaderna i välfärd och hälsa, trygga likvärdiga och högklassiga social- och hälsotjänster samt räddningstjänster för alla, förbättra säkerheten, främja tillgången till tjänster och förbättra deras tillgänglighet, trygga tillgången på yrkeskunnig arbetskraft, reagera på de utmaningar som samhällsliga förändringar för med sig och dämpa kostnadsökningen. Måluppfyllelsen följs mångsidigt och långsiktigt. Den nationella styrningen av dels organiseringen av social- och hälsovården och räddningsväsendet, dels välfärdsområdenas ekonomi är ett viktigt instrument för att stödja och följa måluppfyllelsen. Det gemensamma informationsunderlaget för styrningen av välfärdsområdena består av uppgifter om välfärdsområdets befolkning och ekonomi samt organiseringen av social- och hälsovården och räddningsväsendet.

Välfärdsområdet utarbetar årligen en redogörelse för social- och hälsovården i välfärdsområdet och för välfärdsområdets ekonomiska läge och en redogörelse för hur räddningsväsendets tjänster genomförts och för det ekonomiska läget inom sitt område. Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och regionförvaltningsverken upprättar årligen utifrån de uppgifter som erhållits i samband med tillsynen en redogörelse för jämlikheten i social- och hälsovården i välfärdsområdena. Med hjälp av de ovannämnda utredningarna utarbetar Institutet för hälsa och välfärd årligen en expertbedömning av befolkningens välfärd och hälsa samt social- och hälsovårdens tillstånd i hela landet, i samarbetsområdena för social- och hälsovården och i välfärdsområdena. Regionförvaltningsverket bereder årligen en expertbedömning inom sin region för att välfärdsområdesvis bedöma om räddningsväsendets servicenivå och finansieringsnivå är tillräckliga. Av regionförvaltningsverkens bedömningar sammanställs en riksomfattande expertbedömning.

Social- och hälsovårdsministeriet och inrikesministeriet förhandlar årligen med välfärdsområdena om genomförandet av de uppgifter inom social- och hälsovården och räddningsväsendet som omfattas av välfärdsområdets organiseringsansvar. Finansministeriet deltar i förhandlingarna. Ett dokument utarbetas om förhandlingarna och offentliggörs i det allmänna datanätet.

Social- och hälsovårdsministeriet utarbetar årligen en riksomfattande redogörelse där det ingår en bedömning av hur väl kravet på jämlikhet i social- och hälsovården uppfyllts och om finansieringen är på en tillräcklig nivå. Inrikesministeriet upprättar årligen en riksomfattande redogörelse där det ingår en bedömning av genomförandet av räddningstjänsterna och av finansieringens tillräcklighet. Den ekonomiska utvecklingen och de mål som anges för den i lagen om välfärdsområdenas finansiering följs i planen för de offentliga finanserna.

I enlighet med statsminister Orpos regeringsprogram föreskrivs det att finansministeriet har uppgiften att samordna styrningen av välfärdsområdena. Enligt regeringsprogrammet ska social- och hälsovårdsministeriet, inrikesministeriet och finansministeriet samt andra myndigheter under ledning av finansministeriet följa upp och utvärdera välfärdsområdenas verksamhet med avseende på verkningsfullhet, resursanvändning och resultat. De olika ministeriernas överlappande lagstadgade verktyg för styrning av välfärdsområdenas verksamhet och ekonomi (bland annat delegationer, förhandlingar och riksomfattande mål) ska förenas.

De lagstadgade förhandlingsförfarandena ska förtydligas och för förhandlingarna fastställas tydligare mål än för närvarande. Det säkerställs att det görs framsteg inom informationsledningen, och beslut om vem som ska ansvara för ledningen av helheten fattas på ministerienivå. I samband med utvecklingen av styrningen av välfärdsområdena tillsatte finansministeriet den 29 augusti 2023 en beredningsgrupp för lagändringarna. Gruppens mandatperiod är 1.9.2023–30.6.2024.

Med anledning av regeringsprogrammet har social- och hälsovårdsministeriet börjat genomföra den så kallade servicereformen inom social- och hälsovården. I enlighet med regeringsprogrammet revideras lagstiftningen om tjänster inom social- och hälsovården och styrningen i anslutning till den så att den motsvarar de nya social- och hälsovårdsstrukturerna och de riksomfattande målen för social- och hälsovården. Dessutom undanröjs hinder för att främja integrationen av tjänsterna, informationsledningen, digitaliseringen och personalens tillräcklighet.

I juni 2023 inledde social- och hälsovårdsministeriet en extern utvärdering av reformen av social- och hälsovården och räddningsväsendet. Syftet med utvärderingen är att få en extern och oberoende bedömning av hur reformens lagstiftningsprocess och stödet för det nationella genomförandet har lyckats.

Statens revisionsverk inledde också en revision som är förknippad med utvärderingen av reformen av social- och hälsovården och räddningsväsendet. Syftet med revisionen, som gällde beredning som sträcker sig över valperioderna, var att med hjälp av exempel fall bedöma vilka förutsättningar som skapats för att beredning som sträcker sig över val- och regeringsperioderna ska lyckas. Ett av exemplen i revisionen var social- och hälsovårdsreformen.

Antto Korhonen, konsultativ tjänsteman, finansministeriet

2. Velfärdsområdena inledde sin verksamhet den 1 januari 2023. Utgående från uppgifter om 2022 utarbetades 2023 för varje velfärdsområde redogörelser för hur räddningsväsendets tjänster genomförts och för det ekonomiska läget. Regionförvaltningsverken utarbetade regionala expertbedömningar och en riksomfattande expertbedömning och inrikesministeriet gjorde en riksomfattande redogörelse. Dessa lagstadgade redogörelser och expertbedömningar ger regelbundet information om hur velfärdsområdesreformens mål och tjänsternas jämlikhet, kvalitet och kostnadseffektivitet utfaller.

Tiina Snellman, konsultativ tjänsteman, inrikesministeriet

Statsrådets redogörelse om underrättelselagstiftningen

SRR 11/2021 rd – RSk 70/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen gör en grundlig utredning om hur brandväggsbestämmelserna i underrättelselagstiftningen fungerar och om behoven att precisera dem samt att regeringen utifrån analysen bereder behövliga heltäckande, noggrant avgränsade och exakta lagstiftningsförslag för att förtydliga regleringen.
2. Riksdagen förutsätter att regeringen också i övrigt granskar underrättelselagstiftningens funktion, konsekvenser och eventuella ändringsbehov, ser till att lagstiftningen är uppdaterad i en föränderlig omvärld och säkerställer tillräckliga resurser för underrättelseverksamheten och tillsynen över den.

1–2. Den 9 mars 2023 beslutade statsrådet att anteckna riksdagens skrivelse om statsrådets redogörelse om underrättelselagstiftningen i sitt protokoll och vidta de åtgärder som föranleds av ställningstagandet i skrivelsen.

Inrikesministeriet har tillsatt ett lagstiftningsprojekt för översyn av lagstiftningen om civil underrättelseinhämtning och 7 kap. i polisens personuppgiftslag (SM061:00/2023). Inrikesministeriet anser att ärendet inte föranleder några ytterligare åtgärder.

Johanna Hakala, regeringsråd, inrikesministeriet

7 Lagutskottet

Missbruk av inflytande

RP 79/2010 rd – RSv 373/2010 rd

Riksdagen förutsatte den 15 mars 2011 att regeringen skyndsamt börjar bereda ett förslag till lagstiftning om kriminalisering av missbruk av inflytande.

Justitieministeriet tillsatte i april 2014 en arbetsgrupp för att utreda bland annat denna fråga (arbetsgruppen för utredning av vissa behov av ändringar i bestämmelserna om mutbrott, JM 7/41/2014). Arbetsgruppens betänkande blev färdigt i februari 2015 och det sändes ut på remiss. Vid den fortsatta beredningen utarbetades ett utkast till lagstiftning som sändes på remiss. Lagstiftningsförslaget, som bygger på den tidigare beredningen och på de remissvar som inkommit om det, var ute på remiss hösten 2022.

Vid justitieministeriet har man under 2023 främjat den fortsatta beredningen av det ovannämnda förslaget till lagstiftning. Skyldigheten att kriminalisera missbruk av inflytande ingår emellertid också i det förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om bekämpande av korruption (COM (2023)234 final) som Europeiska kommissionen lade fram i maj 2023. Europarådets organ mot korruption, GRECO, har hösten 2023 underrättats om ett förnyande av den reservation som gjorts i Europarådets straffrättsliga konvention om korruption (FördrS 108/2002) avseende i vilken omfattning missbruk av inflytande ska kriminaliseras.

Leena Mäkipää, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Avgörande i ärenden där ledamöterna i försäkringsdomstolen är eniga

RP 104/2014 rd – RSv 330/2014 rd

2. Riksdagen förutsätter att regeringen prövar möjligheterna att ändra förfarandet för utnämning av ledamöter vid försäkringsdomstolen som är förtrogna med arbetsförhållanden, företagsverksamhet och militärskadeärenden så att förfarandet blir öppnare och att det i förekommande fall ställs upp behörighetskrav för dessa ledamöter.

2. Justitieministeriet har utarbetat ett PM om förfarandet för utnämning av ledamöter vid försäkringsdomstolen som är förtroga med arbetsförhållanden, företagsverksamhet och militärskadeärenden. Justitieministeriet lämnade en utredning till lagutskottet den 17 december 2018. I fortsättningen är avsikten att bedöma om det ska fastställas behörighetsvillkor för sakkunnigledamöter vid försäkringsdomstolen och på vilka grunder intresseledamöter kan utses till domstolarna.

Piritta Koivukoski-Kouhia, specialsakkunnig, justitieministeriet

Reformprogrammet för rättsvården

RP 246/2014 rd – RSv 308/2014 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen snabbt utreder behovet av och möjligheterna att införa ett system där fullföljdsdomstolen tar emot muntlig bevisning med hjälp av ljud- och bildupptagningar som gjorts i tingsrätten.

Riksdagen har i december 2021 (RSv 214/2021 rd) godkänt en proposition om reformen (RP 133/2021 rd). Bestämmelser om ikraftträdandet av reformen utfärdas genom en särskild lag, när det tekniska system som reformen förutsätter är färdigt. Domstolsverket ansvarar för beredningen av ibruktagandet av systemet. Avsikten är att övergå till ett nytt förfarande så fort som möjligt.

Jukka Siro, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Lättare och enklare förfarande för förvandlingsstraff för böter

RP 291/2014 rd – RSv 363/2014 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen utan dröjsmål utreder möjligheterna att införa ett lättare och enklare förfarande för förvandlingsstraff för böter och de faser som föregår detta och att regeringen ger riksdagen de behövliga förslagen samtidigt som den lämnar förslaget till lag om införande av lagen om föreläggande av böter och ordningsbot.

Under 2021 inledde justitieministeriet en bedömning av behovet av att reformera lagen om verkställighet av böter. Projektet har samband med förnyandet av Rättsregistercentralens informationssystem för verkställighet av påföljder. I detta sammanhang bedöms om förfarandet för förvandlingsstraff för böter ytterligare kan

förenklas på basis av förslagen i de tidigare utredningarna. Den arbetsgrupp som justitieministeriet har tillsatt för projektet färdigställer sin rapport under våren 2024. När regeringspropositionen i fråga lämnas beror på hur snabbt informationssystemprojektet framskrider.

Juho Martikainen, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Reformen av domarutbildning

RP 7/2016 rd – RSv 99/2016 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen följer hur reformen av domarutbildningen fungerar och vilka konsekvenser den har och fäster då särskild uppmärksamhet vid bland annat kostnaderna för reformen, domarutbildningsnämndens resurser, ansöknings- och utnämningsförfarandet i fråga om assessorer och reformens konsekvenser för öppenheten inom domarkarriären, och lämnar en utredning om saken till lagutskottet före utgången av såväl 2020 som 2023.

Regeringen offentliggjorde i december 2023 en utredning om utvecklingen av utbildningssystemet inom domstolsväsendet. Utredningen lämnades till lagutskottet den 20 december 2023. Länk till utredningen: [Utvecklingen av utbildningssystemet inom domstolsväsendet: Utredning om konsekvenserna av domstolslagen](#) (på finska, referat på svenska).

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Anne Hallavainio, regeringsråd, justitieministeriet

Uppföljning av konsekvenserna av projektet för att förenkla rättsprocesserna

RP 200/2017 rd – RSv 31/2018 rd

Riksdagen förutsätter att justitieministeriet följer hur reformen för att förenkla rättsprocesserna i de allmänna domstolarna fungerar och vilka konsekvenser den har, särskilt när det gäller bestämmelserna om domstolarnas sammansättningar och om den åtalades personliga närvaro vid rättegången, och att ministeriet lämnar lagutskottet en utredning om de frågorna före utgången av 2023.

Justitieministeriet lämnade den 29 december 2023 en rapport om förenkling av rättsprocesserna till riksdagens lagutskott.

Sofia Söderholm, specialsakkunnig, justitieministeriet

Reformen av lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt

RP 88/2018 rd – RSv 175/2018 rd

2. Riksdagen förutsätter att regeringen så snart som möjligt utreder och bedömer konsekvenserna av växelvist boende och behovet av ändringar i lagstiftningen om förmåner och tjänster samt utan dröjsmål bereder de ändringar som behövs i lagstiftningen och överlämnar dem till riksdagen.

2. Den förvaltningsövergripande åtgärdsplan som utarbetats under valperioden 2019–2023 genomförs för att förbättra ställningen för barn, vars föräldrar bor åtskilt (social- och hälsovårdsministeriets rapporter och promemorior 2021:34). Varje ministerium ansvarar för genomförandet av åtgärdsplanen inom sitt respektive förvaltningsområde. Regeringen förbättrar ställningen för barn som bor växelvist genom att trygga de tjänster som är nödvändiga för en smidig vardag. Under undervisnings- och kulturministeriets ledning pågår till exempel en utredning om tillgång till skolskjuts från och till bägge hushållen.

Den kommitté för social trygghet som tillsatts för valperioden 2023–2027 granskar i enlighet med tillsättandebeslutet som en del av helheten också underhållet och den sociala tryggheten för barn och familjer i situationer där föräldrarna bor i sär eller den ena föräldern ansvarar för vården av och omsorgen för barnen. Kommittén ska senast före 2027 ta fram förslag för utveckling av den sociala tryggheten.

Marjo Malja, socialråd, social- och hälsovårdsministeriet
Annika Juurikko, regeringssekreterare, social- och hälsovårdsministeriet

3. Riksdagen förutsätter att statsrådet stärker och utvecklar stödet för föräldraskap och parrelationer och tjänsterna för separationssituationer i syfte att förebygga och avgöra utdragna och svåra vårdnads- och umgängestvister.

3. Under tidigare år har stödet för föräldraskap och parrelationer utvecklats i synnerhet i samband med utvecklingen av familjecentren. Arbetet vid krävande separationssituationer och mot våld efter separation har i sin tur utvecklats i samband

med krävande specialtjänster (pilotförsök med kompetens- och stödcenter som upphörde vid utgången av 2023). Som en del av arbetet med den nationella barnstrategin har Institutet för hälsa och välfärd uppdaterat sin webbplats med material om krävande separationssituationer. Under 2024 kommer utvecklingsarbetet att bedrivas i anslutning till Barnahus-arbetet.

Marjo Malja, socialråd, social- och hälsovårdsministeriet

4. Riksdagen förutsätter att det ges nationella anvisningar och utbildning om hur de utredningar om omständigheterna som utarbetas för domstolsbehandlingen av ärenden som gäller vårdnad och umgängesrätt ska göras och att man bedömer behovet av föreskrivna behörighetskrav för dem som gör utredningarna.

4. Institutet för hälsa och välfärd har gett ut en guide om hur välfärdsområdena ska utarbeta den utredning som avses i lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt. En reviderad andra upplaga av guiden publicerades 2023 (THL styrning 16/2023). I samband med publiceringen av guiden har kurser tillhandahållits och webbplatsen för Institutet för hälsa och välfärd har uppdaterats. Vidare har en sakkunniggrupp som ett ställningstagande gett ut en publikation om behörighet, fortbildning och samsamarbetsstrukturer som behövs för utarbetandet av den utredning till domstolen som avses i lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt (THL styrning 12/2022).

Marjo Malja, socialråd, social- och hälsovårdsministeriet

5. Riksdagen förutsätter att regeringen noga ger akt på genomförandet och effekterna av reformen av lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt och att den därvid i synnerhet ägnar uppmärksamhet bland annat åt hur de utvidgade möjligheterna att avtala om vårdnad, boende och umgänge utnyttjas och motsvarande utvidgade befogenheter för de sociala myndigheterna utövas och åt hur det växelvisa boendet fungerar och hur effektiva de metoder är som är avsedda mot föräldraalienation och annat hindrande av umgängesrätten.

5. Reformen trädde i kraft den 1 december 2019. En separat utredning om genomförandet och effekterna av reformen sammanställs med särskilt fokus på de faktorer som riksdagen lyft fram när det finns tillräckligt med erfarenhet av tillämpningen av reformen.

Outi Kemppainen, lagstiftningsråd, justitieministeriet

5. Social- och hälsovårdsministeriet följer upp verkställandet och konsekvenserna av reformen i samarbete med justitieministeriet. I samband med utvecklingen av familjecenter och krävande specialtjänster har man fokuserat på såväl verkställandet av lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt som tillgodoseendet av umgängesrätten.

Marjo Malja, socialråd, social- och hälsovårdsministeriet

Inrättande av Domstolsverket

RP 136/2018 rd – RSv 218/2018 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen följer hur den reform som gäller inrättande av Domstolsverket fungerar och vilka konsekvenser reformen har för domarutbildningen samt för domarutbildningsnämndens och domarförslagsnämndens ställning och uppgifter, och lämnar en rapport om saken före utgången av 2023.

1. Regeringen offentliggjorde i december 2023 en utredning om utvecklingen av utbildningssystemet inom domstolsväsendet. Utredningen lämnades till lagutskottet den 20 december 2023. Länk till utredningen: [Utvecklingen av utbildningssystemet inom domstolsväsendet: Utredning om konsekvenserna av domstolslagen](#).

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

2. Riksdagen förutsätter att regeringen följer hur den reform som gäller inrättande av Domstolsverket fungerar och vilka konsekvenser reformen har särskilt med avseende på domstolarnas oberoende och rättssäkerheten, förhållandet och uppgiftsfördelningen mellan justitieministeriet och verket, hur ledningen av verket och direktionens sammansättning fungerar samt hur resurserna räcker till, och lämnar en rapport om detta till lagutskottet före utgången av 2025.

2. Regeringen offentliggjorde i november 2023 en utvärdering av Domstolsverket. Länk till utredningen: [Utvärdering av Domstolsverket: Gemensamt utvärderingsprojekt av sex ämbetsverken](#) (på finska, referat på svenska). Den utredning som avses i uttalandet lämnas till lagutskottet inom utsatt tid.

Anne Hallavainio, regeringsråd, justitieministeriet

Ändring av lagstiftningen om bestämmande av förvandlingsstraff för böter

RP 178/2018 rd – RSv 245/2018 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder möjligheterna att utveckla och utöka placeringen av personer som dömts till förvandlingsstraff i missbrukarvård i en anstalt utanför fängelset samt möjligheterna att fortsatt få behövliga missbrukartjänster och social- och hälsovårdstjänster under en tillräckligt lång tid efter att placeringen i anstalt och avtjänandet av förvandlingsstraffet har upphört.

1. Justitieministeriet har ställt upp ett resultatmål för 2021–2024 för Brottspåföljdsmyndigheten om att öka placeringen av korttids- och bötesfångar i anstalter utanför fängelset. År 2021 inledde Brottspåföljdsmyndigheten ett projekt om korttids- och bötesfångar. Projektet pågick fram till den 30 juni 2023. Under projektet inleddes en placering utanför fängelset i fråga om 746 fångar, och antalet slutförda placeringar var 595.

Projektet byggde på ett tätt samarbete med olika intressentgrupper, såsom Enheten för hälso- och sjukvård för fångar, tjänsteproducenter inom missbrukarvården och välfärdsområdena, och tack vare detta har möjligheten till placering utanför fängelset blivit mer känd. Processerna förtydligades och snabbades upp, och särskilt positiva erfarenheter fick man av ett förfarande där placeringarna förbereddes innan fångarna kom till fängelset.

Efter projektet har man fortsatt att placera fångar utanför fängelset. Enligt det resultatmål som justitieministeriet har satt upp för Brottspåföljdsmyndigheten ska knappt en tiondel av alla frisläppta bötesfångar placeras i missbrukarvård utanför fängelset 2024–2027. Utökandet av antalet placeringar försvåras av att det vanligtvis är endast de som avtjänar ett förvandlingsstraff på mer än 14 dygn som kan placeras i missbrukarvård utanför fängelset, förutsatt att de uppfyller villkoren för placering.

Minna Piispa, konsultativ tjänsteman, justitieministeriet

Miljöansvar vid konkurs

RP 221/2018 rd – RSv 311/2018 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder bestämmelser om miljöansvar för konkursbon. Bestämmelserna ska balanserat beakta både borgenärernas rätt att få betalt och de grundläggande miljö rättigheterna.

Statsrådet har inlett en VN TEAS-utredning där man jämför olika modeller för reglering av offentlig rättsligt miljöansvar vid konkurs. Avsikten är att utredningen ska vara klar våren 2024. Beslut om eventuell fortsatt beredning fattas efter remissbehandlingen.

Mari Aalto, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Förbud mot könsstympning av flickor

MI 1/2019 rd – RSv 44/2020 rd

Riksdagen förutsätter utifrån medborgarinitiativet att statsrådet snarast möjligt vidtar åtgärder för att i strafflagen tydligare kriminalisera könsstympning av flickor och kvinnor och under denna valperiod förelägger riksdagen de lagförslag som behövs.

En arbetsgrupp tillsatt av justitieministeriet har mellan den 27 maj 2021 och den 30 november 2022 undersökt olika alternativ för att i strafflagen tydligare föreskriva om könsstympning av flickor och kvinnor (Projekt för att bereda förslag till sådana bestämmelser i strafflagen som tydligare kriminaliserar könsstympning av flickor och kvinnor). Arbetsgruppens betänkande publicerades den 13 februari 2023. I betänkandet föreslår arbetsgruppen inga ändringar i strafflagen avseende könsstympning.

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering ska kvinnlig könsstympning kriminaliseras ännu tydligare i strafflagen. Även situationer där minderåriga flickor förs utomlands för könsstympning kriminaliseras. En regeringsproposition om detta bereds som tjänsteuppdrag vid justitieministeriet.

Mia Spolander, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Riktade trakasserier

RP 226/2020 rd – RSv 97/2021 rd

Riksdagen förutsätter att man skyndsamt utreder och bedömer behoven av att ändra lagstiftningen för att effektivare kunna ingripa i riktade trakasserier med straffrättsliga medel samt bereder de lagförslag och anvisningar som behövs, så att offrens ställning stärks.

Justitieministeriet ansåg i sin bedömningspromemoria från den 7 september 2022 att det finns grunder för att separat kriminalisera riktade trakasserier. Under remissbehandlingen av promemorian stärktes dock uppfattningarna om att kriminaliseringen är förknippad med stora utmaningar. Detta beror först och främst på att det finns många olika uppfattningar om vad riktade trakasserier innebär. Dessutom måste man beakta yttrandefriheten, som tryggar var och en omfattande rättigheter att föra fram kritik och åsikter. På grund av dessa utmaningar ser det inte ut att vara möjligt att åstadkomma sådana noggrant avgränsade bestämmelser som krävs enligt den straffrättsliga legalitetsprincipen.

Att kriminalisera riktade trakasserier som ett särskilt brott är inte heller nödvändigt av den orsaken att de centrala sätt på vilka handlingar som kan likställas med riktade trakasserier kan utföras redan är straffbara enligt strafflagen. Det väsentliga är att de straffbestämmelser som redan finns tillämpas effektivt. Situationen i Finland avviker inte från situationen i ett antal betydande jämförelsestater, där riktade trakasserier inte heller har kriminaliserats separat.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder med avseende på strafflagstiftningen. Det är dock viktigt att säkerställa att de som blir föremål för riktade trakasserier får tillräckligt med stöd i sin arbetsmiljö och i straffprocessen. Till denna del fortsätter arbetet inom ramen för beredningen av det brottsofferpolitiska åtgärdsprogram som ingår i regeringsprogrammet.

Janne Kanerva, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Reform för att förkorta lagringstiderna för uppgifter om betalningsstörningar

RP 109/2021 rd – RSv 34/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen följer hur reformen för att förkorta lagringstiderna för uppgifter om betalningsstörningar fungerar och vilka konsekvenser den har samt lämnar en utredning om saken till lagutskottet före utgången av 2026.

1. Den uppföljning som avses i uttalandet genomförs som en del av den mer övergripande efterhandsutvärderingen av ändringarna i kreditupplysningslagen. För närvarande pågår arbetet med att samla ihop material för efterhandsutvärderingen. I enlighet med den uppföljningsplan som ingår i regeringspropositionen följs konsekvenserna för de fysiska personernas och företagens ställning till exempel med hjälp av den statistik över antalet anteckningar om betalningsanmärkningar som förs av dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet, myndigheternas statistik och andra källor, såsom de senaste forskningsrönen gällande överskuldssättning. Utöver konsekvenserna för gäldenärerna är det också nödvändigt att bedöma åtminstone hur de ändrade lagringstiderna har påverkat kreditupplysningsverksamheten och användningen av kreditupplysningar till exempel vid bedömning av kreditvärdighet, beviljande av kredit eller uthyrning av bostäder. Även konsekvenserna för myndigheterna följs upp, i synnerhet konsekvenserna för Utsökningsverket och dataombudsmannen. Handläggningstiderna i fråga om begäran om återkallande som utsökningsverket lämnar till dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet blev tillfälligt längre i slutet av 2022 men har efter det varit skäliga (EOAK/7035/2022, 14.11.2023). Inom ramen för bedömningen följer man också hur rättspraxisen vid Europeiska unionens domstol (EUD) utvecklas. EUD ansåg i sin dom av den 7 december 2023 (sammanslagning av målen C 26/22 och C 64/22) att kreditupplysningsföretag inte på grundval av den personuppgiftsansvariges berättigade intresse får lagra uppgifter om skuldsanering som beviljats en person efter det att dessa uppgifter har raderats från det offentliga insolvensregistret.

2. Riksdagen förutsätter att regeringen följer hur reformen för att förkorta lagringstiderna för uppgifter om betalningsstörningar och den eventuella reformen gällande ett positivt kreditupplysningsregister fungerar tillsammans och vilka de samlade konsekvenserna är samt att regeringen lämnar en utredning om saken till lagutskottet senast fyra år efter det att det positiva kreditupplysningsregistret tagits i bruk.

2. Lagen om ett positivt kreditupplysningsregister trädde i kraft den 1 augusti 2022. Enligt ikraftträdandebestämmelserna i lagen börjar det positiva kreditupplysningsregistret användas våren 2024 i fråga om konsumentkrediter och våren 2026 i fråga om krediter som fysiska personer har tecknat för sin näringsverksamhet. Konsekvenserna av det nya registret och de sammanlagda effekterna som det nya registret och ändringarna i kreditupplysningslagen har på kreditgivningen och gäldenärerna kan följas upp på det sätt som avses i riksdagens uttalande efter att registret har börjat användas i fråga om konsumentkrediter. Justitieministeriet har för avsikt att genomföra en efterhandsutvärdering av lagstiftningen även till denna del.

3. Riksdagen förutsätter att regeringen tillgodoser Utsökningsverkets behov av tilläggsanslag för att målen för reformen av lagringstiderna för uppgifter om betalningsstörningar ska kunna nås.

3. I syfte att uppfylla de mål som avses i uttalandet reserverades i rambeslutet för 2023–2026 för Utsökningsverket ett anslag på 320 000 euro för 2023 och 2024. Anslaget ska täcka de utgifter som orsakas av ändringarna i kreditupplysningslagen. I samband med beredningen av ändringarna i bestämmelserna om lagringstiderna för uppgifter om betalningsstörningar uppskattades att ändringarna kommer att medföra extra arbete för Utsökningsverket till en omfattning av 8–10 årsverken. Det beviljade tilläggsbeloppet på 320 000 euro uppskattas täcka åtta årsverken. Det ska följas upp vilka konsekvenser lagändringarna får för Utsökningsverket.

Virpi Koivu, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Uppföljning av ändringen i föräldraskapslagen

RP 132/2021 rd – RSv 85/2022 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet ger akt på hur den ändring som lindrar ovillkorligheten i bestämmelserna om tidsfristen för väckande av talan om upphävande av föräldraskap fungerar och vilka följder ändringen har samt att statsrådet vid behov utreder alternativ för en vidareutveckling av bestämmelserna.

Föräldraskapslagen (775/2022) trädde i kraft den 1 januari 2023. Ändringens effekt och konsekvenser följs upp.

Salla Silvola, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Upptagning och mottagande av muntlig bevisning i de allmänna domstolarna

RP 133/2021 rd – RSv 214/2021 rd

2. Riksdagen förutsätter att informationssystemen och de tekniska lösningarna måste vara klara och driftsäkra innan reformen träder i kraft. Dessutom ska det sörjas för behövlig utbildning och annan beredskap inför reformen samt för de resurser som reformen kräver. En utredning om detta ska lämnas till lagutskottet i samband med propositionen om reformens ikraftträdande.
3. Riksdagen förutsätter att regeringen följer hur reformen angående mottagande och upptagning av muntlig bevisning i de allmänna domstolarna fungerar och vilka konsekvenser den har samt lämnar en utredning om saken senast fem år från det att reformen trätt i kraft.

2. och 3. Tills vidare har inget lagförslag om reformens ikraftträdande lämnats, eftersom det tekniska system som krävs för reformen ännu inte är klart. Justitieministeriet lämnar lagutskottet de utredningar som förutsätts inom de tidsfrister som anges i uttalandet.

Jukka Siro, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Lagstiftning om äktenskap som ingåtts under tvång

RP 172/2021 rd – RSv 285/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen bevakar hur bestämmelserna om upphävande av äktenskap som ingåtts genom tvång fungerar och vilka konsekvenser de har samt vid behov vidtar åtgärder för att se över lagstiftningen.
2. Riksdagen förutsätter att regeringen påskyndar granskningen av straffbestämmelserna om tvingande till äktenskap och utifrån det vidtar behövliga åtgärder för att i strafflagen förtydliga straffbarheten för tvingande till äktenskap.
3. Riksdagen förutsätter att regeringen bevakar bestämmelserna om erkännande av äktenskap som en minderårig ingått utomlands och vid behov bedömer behovet av mer omfattande ändringar i lagstiftningen.

1 och 3. De ändringar i äktenskapslagen som gäller upphävande av äktenskap och erkännande av äktenskap som ingåtts utomlands av en minderårig (484/2023) trädde i kraft den 1 oktober 2023. Ändringarnas effekt och konsekvenser följs upp.

Outi Kemppainen, lagstiftningsråd, justitieministeriet

2. I enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering vidtar regeringen behövliga åtgärder för att i strafflagen förtydliga straffbarheten för tvingande till äktenskap. Justitieministeriet tillsatte i september 2023 en arbetsgrupp med uppgiften att bereda ett förslag för att i strafflagen förtydliga straffbarheten för tvingande till äktenskap. Arbetsgruppens mandatperiod är 28.9.2023–28.2.2024.

Leena Mäkipää, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Skriv in skolvåld i strafflagen

MI 5/2021 rd – RSv 44/2022 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen på ett övergripande sätt utreder hur mobbning i skolan kan förebyggas och åtgärdas bättre än för närvarande och i anslutning till detta bedömer bland annat behoven av att komplettera lärarutbildningen och skapa enhetliga verksamhetsmodeller på riksnivå i mobbningsfall samt huruvida lagstiftningen om skadestånd och tillsynen över undervisningsväsendet behöver ses över.

I syfte att möjliggöra ingripanden i rätt tid och stärka elevernas rättsställning har lagändringar införts i lagen och förordningen om grundläggande utbildning, lagen om yrkesutbildning, gymnasielagen och lagen om utbildning som handleder för examensutbildning (1215/2020). Målet med lagändringarna är att förebygga mobbning, trakasserier och våld i skolor och läroanstalter samt att garantera en trygg studiemiljö för alla. Lagändringarna trädde i kraft den 1 augusti 2022.

Genom lagändringarna preciserades bestämmelserna om undervisningsväsendet för att göra det möjligt att effektivt och i rätt tid ingripa i mobbning. Ändringarna stärker barnens och de ungas rätt att gå i skola och studera i en trygg miljö i och med att de ger skolorna och läroanstalterna bättre verktyg att ingripa i mobbning, våld och trakasserier.

Ändringarna i lagen om grundläggande utbildning preciserar bland annat bestämmelserna om förvägrande av undervisning i syfte att garantera säkerheten för eleverna och dem som arbetar i undervisningslokalen. En elev inom den grund-

läggande utbildningen kan i fortsättningen förvägras undervisning förutom under resten av skoldagen även under följande arbetsdag. Under den tid undervisning förvägras ska eleven inom ramen för elevvården ges möjlighet till ett personligt samtal med en psykolog eller kurator. Vidare ska eleven erbjudas annat stöd som hen behöver under den tid undervisning förvägras och när hen återvänder till undervisningen. En plan som stöder elevens återgång till undervisningen ska utarbetas.

Till lagen om grundläggande utbildning fogades en skyldighet för eleverna att inte mobba eller diskriminera andra. Dessutom ska eleven handla så att hen inte äventyrar andra elevers eller studerandes, skolgemenskapens eller studiemiljöns säkerhet eller hälsa. Dessa skyldigheter kan preciseras i de ordningsstadgor som godkänts av utbildningsanordnaren.

Eftersom de ovannämnda lagändringarna trädde i kraft den 1 augusti 2022 är det viktigt att följa hur de har tillämpats i praktiken och vilka effekter de har haft. På så sätt får man också reda på eventuella nya lagändringsbehov.

Heli Nederström, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Statsrådets redogörelse för rättsvården

SRR 13/2022 rd – RSv 84/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen sörjer för rättsvårdens verksamhetsförutsättningar och vidtar omedelbara åtgärder för att avhjälpa finansieringsunderskottet inom rättsvården genom att väsentligt öka de permanenta anslagen för rättsvården utifrån de resursbehov som framförs i redogörelsen SRR 13/2022 rd på ett hållbart och långsiktigt sätt som överskrider valperioderna.
2. Riksdagen förutsätter att regeringen omedelbart inleder en utredning med brett förankrad sammansättning om behoven och möjligheterna att utöka juristutbildningen samt om att utveckla den examensinriktade fortbildningen och den kompletterande utbildningen för att svara på de utmaningar med utbildning och rekrytering av personal inom rättsvården som framgår av redogörelsen SRR 13/2022 rd. En skriftlig redogörelse om projektet och dess framskridande ska lämnas till lagutskottet före utgången av 2023. Även behoven och möjligheterna att utveckla utbildningen inom brottspåföljdsområdet bör utredas antingen i detta sammanhang eller separat.

3. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar omedelbara åtgärder för det fortsatta arbetet med och genomförandet av de lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder som föreslås i redogörelsen SRR 13/2022 rd. Beredningen av åtgärderna samt deras framskridande och genomslag bör följas aktivt och noggrant.
4. Riksdagen förutsätter att regeringen före utgången av september 2026 lämnar riksdagen en ny övergripande redogörelse om rättsvårdens verksamhetsförutsättningar och de åtgärder som behövs med tanke på åtgärdsförslagen i redogörelsen SRR 13/2022 rd samt rekryterings- och utbildningsutmaningarna inom rättsvården. Redogörelsen bör också bedöma mer allmänna, principiella frågor som gäller rättsstaten samt innehållsfrågor som gäller tillgången till rättvisa liksom också kopplingarna till rättsvården på EU-nivå och internationell nivå.

1–4. De åtgärder som anges i riksdagens skrivelse har vidtagits. I budgeten för 2024 och i anslagsramarna för de följande åren har tilläggsfinansiering inkluderats för de resursbehov som föreslås i redogörelsen. Ett projekt om behoven och möjligheterna att utöka juristutbildningen samt om att utveckla den examensinriktade fortbildningen och den kompletterande utbildningen har inletts i samarbete mellan undervisnings- och kulturministeriet och justitieministeriet. Projektet ska slutföras före den 30 maj 2024. Behoven och möjligheterna att utveckla utbildningen inom brottspåföljdsområdet undersöks i en förutredning om examensinriktad utbildning och fortbildning inom Brottspåföljdsmyndigheten, som ska färdigställas före den 31 januari 2024. De lagstiftningsändringar och andra åtgärder som föreslås i redogörelsen bereds och följs upp både som en del av verkställandet av regeringsprogrammet och separat. En plan för följande redogörelse utarbetas i anslutning till regeringens halvtidsöversyn 2025.

Jouni Rutanen, konsultativ tjänsteman, justitieministeriet

Uppföljning av lagstiftningen om sexualbrott

RP 13/2022 rd – RSv 88/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter med beaktande av de otillräckliga anslagen inom justitieministeriets förvaltningsområde att regeringen noga följer huruvida de tilläggsanslag som anvisats myndigheter och domstolar för genomförandet av totalreformen av 20 kap. i strafflagen är tillräckliga och inbördes proportionerliga samt vid behov vidtar åtgärder för att stärka anslagsläget.

2. Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att medborgarna får effektiv och heltäckande information om totalreformen av 20 kap. i strafflagen och att de nya straffbestämmelserna om sexualbrott beaktas på behörigt sätt i sexualupplysningen och sexualfostran. För att säkerställa tillräcklig kompetens måste även behövlig utbildning vid myndigheter och domstolar ordnas.
3. Riksdagen förutsätter att regeringen på bred front och ingående följer hur totalreformen av 20 kap. i strafflagen fungerar, hur bestämmelserna tillämpas och vilka konsekvenser reformen har. Särskild uppmärksamhet bör fästas bland annat vid tillämpningen av de straffbestämmelser som grundar sig på avsaknad av frivillighet, det vill säga bestämmelserna om våldtäkt och sexuellt övergrepp. Också tillämpningen av straffbestämmelsen om sexuellt utnyttjande bör bevakas med särskild hänsyn till gränsdragningen mellan den bestämmelsen och de straffbestämmelser som grundar sig på avsaknad av frivillighet och till huruvida det inbördes förhållandet mellan bestämmelserna är tydligt. Särskild uppmärksamhet bör också fästas vid tillämpningen av straffbestämmelserna om sexualbrott mot barn och vid konsekvenserna av straffpraxis. En utredning om hur reformen fungerat och vilka konsekvenser den gett ska lämnas till lagutskottet senast fem år efter det att reformen trätt i kraft.

1–3. Anslagens tillräcklighet:

Tillräckligheten av de tilläggsanslag som anvisats för genomförandet följs upp. Eventuella åtgärder för att stärka anslagsläget vidtas i samband med ram- och budgetberedningen av statsfinanserna.

Reformen av sexualbrottslagstiftningen och hur den beaktas i sexualupplysningen och sexualfostran:

Av läroämnena i skolan har sexualbrottslagstiftningen beröringspunkter med hälsokunskap och, ur brottsligt perspektiv, även samhällslära. Utbildningsstyrelsen har på sin webbplats publicerat samlat material som skolorna och läroanstalterna kan använda som stöd när dessa frågor behandlas <https://www.oph.fi/sv/sag-nej-till-allt-vald>.

Undervisnings- och kulturministeriet uppmanar högskolorna att på eget initiativ beakta centrala, aktuella mål för den kompetens som lärarna behöver i sitt arbete. På grund av den autonomi i fråga om forskning och undervisning som högskolorna garanteras i lag kan undervisnings- och kulturministeriet dock inte förplikta dem till detta.

Information till allmänheten:

Den 19 december 2022 publicerade justitieministeriet en webbsida om sexualbrott som är avsedd för allmänheten. Webbsidan redogör kort för det huvudsakliga innehållet i totalreformen av 20 kapitlet i strafflagen och ger svar på olika vardagliga frågor. Webbsidan finns för närvarande på följande språk: finska, svenska, engelska, ryska, estniska, nordsamiska, arabiska, somaliska och persiska. Utöver webbsidan inledde justitieministeriet dessutom den 23 januari 2023 en kampanj för att informera allmänheten om lagreformens huvudsakliga innehåll. Målet med kampanjen var att säkerställa att en så stor del av befolkningen i Finland som möjligt är medveten om de centrala ändringar som gjorts i lagstiftningen om sexualbrott. Kampanjen genomfördes på finska, svenska och engelska med hjälp av utomhusaffischering, skärmbilder på webbtjänster som är populära bland unga, aktualitetssajter och justitieministeriets Instagram-inlägg.

Utbildning för myndigheterna och domstolarna:

Totalreformen av lagstiftningen om sexualbrott beaktas i den regelbundna grundutbildningen och fortbildningen för poliser. En separat webbkurs om totalreformen av lagstiftningen om sexualbrott har också genomförts inom polisen, och dessutom har ett antal poliser deltagit i de kurser som ordnats av Åklagarmyndigheten med beaktande av det svenska språket.

Åklagarmyndigheten ordnade i slutet av hösten 2022 tre kurser om ändringarna i lagstiftningen om sexualbrott. Kurserna hölls av specialåklagare som fördjupat sig i ämnet. Målet med kurserna var att ge deltagarna en bild av reformens centrala innehåll och dess målsättningar. Kurserna riktade sig till åklagare som sköter brottmål enligt 20 kap. i strafflagen och till representanter för intressentgrupperna, främst undersökningsledare.

Domstolsverket ordnade 2023 en riksomfattande kurs om den reviderade lagstiftningen om sexualbrott. Hovrätterna har ordnat kurser med samma innehåll för rättskipningspersonalen vid hovrätterna och tingsrätterna i respektive hovrätts domkrets. Vid behov planeras ytterligare kurser i ämnet under de närmaste åren.

Justitieministeriet ordnade den 31 januari 2023 en utbildningsdag för offentliga rättsbiträden om den reviderade lagstiftningen om sexualbrott. Kursen spelades in och är därmed tillgänglig för rättshjälpspersonalen på kursplattformen Moodle i lärmiljön eOppiva.

Uppföljning av lagstiftningens funktion, tillämpning och konsekvenser:

Den reviderade lagstiftningen om sexualbrott trädde i kraft den 1 januari 2023. Det är inte ändamålsenligt att undersöka och utvärdera lagstiftningens funktion, tillämpning och konsekvenser förrän lagstiftningen har varit i kraft en längre tid.

Sami Kiriakos, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Lagen om öppenhetsregistret och hur den fungerar

RP 98/2022 rd – RSv 304/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter att tillämpningsområdet för lagen om öppenhetsregistret när det gäller påverkanskommunikation som utövas på riksdagen och ministerierna följs upp och att man utifrån erfarenheterna bedömer möjligheterna att utvidga tillämpningsområdet till påverkanskommunikation på andra förvaltningsnivåer.
2. Riksdagen förutsätter att det heltäckande och i stor omfattning följs upp hur lagen om öppenhetsregistret fungerar och vilka konsekvenser den har med beaktande av bland annat anmälningsskyldigheten och dess begränsningar, de uppgifter som ska anmälas och anmälningsförfarandet samt sanktionssystemet. Också regleringens konsekvenser för civilsamhällets och företagens samhällsaktivitet och påverkanskommunikation bör följas upp.

1–2. Riksdagen antog lagen om öppenhetsregistret den 24 februari 2023. Lagen om öppenhetsregistret trädde i kraft den 1 januari 2024, med undantag av 11 paragraf om delegationen för öppenhetsregistret, som trädde i kraft redan den 1 april 2023. Under 2023 byggde Statens revisionsverk upp ett elektroniskt register i anslutning till lagen och ordnade i stor skala utbildning för de aktörer som omfattas av lagstiftningen. Justitieministeriet deltog i utbildningen och strävade efter att också på andra sätt stödja Statens revisionsverk i genomförandet. Även delegationen för öppenhetsregistret, som inledde sin verksamhet våren 2023, har deltagit aktivt i uppföljningen av genomförandet. Den egentliga utvärderingen av lagen om öppenhetsregistret, i samband med vilken lagens funktion och utvidgningen av tillämpningsområdet granskas, görs i enlighet med regeringsprogrammet i slutet av regeringsperioden. Statens revisionsverk rapporterar årligen om öppenhetsregistrets funktion och övervakningen av registret och lämnar dessutom för varje valperiod riksdagen en berättelse om registrets funktion och övervakning.

Sami Demirbas, specialsakkunnig, justitieministeriet

Effektiv övervakning av besöksförbud

RP 143/2022 rd – RSv 203/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen följer hur den elektroniska övervakningen av utvidgat besöksförbud fungerar och vilka konsekvenser det har samt utifrån erfarenheterna bedömer behovet och möjligheterna att utveckla den elektroniska övervakningen och utvidga dess användningsområde vid övervakningen av att besöksförbud iakttas.
2. Riksdagen förutsätter att regeringen noga följer hur resurserna för att effektivisera besöksförbudet räcker till och vidtar omedelbara åtgärder för att öka resurserna, om de visar sig vara otillräckliga.

1–2. Justitieministeriet följer vilka effekter de lagändringar som trädde i kraft den 1 oktober 2023 har haft och om resurserna är tillräckliga. Enligt regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering utvärderas möjligheterna att utveckla den elektroniska övervakningen och utvidga dess användningsområde när det gäller övervakningen av besöksförbud för att förbättra effektiviteten och minska antalet fall där gärningsmännen bryter mot förbudet.

Sofia Söderholm, specialsakkunnig, justitieministeriet

Lagar om brådiskande behandling av brott mot barn

RP 144/2022 rd – RSv 192/2022 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen aktivt bevakar hur resurserna för brådiskande behandling av brott mot barn räcker till och vidtar omedelbara åtgärder för att öka resurserna om de i praktiken visar sig otillräckliga och i synnerhet om behandlingen av andra brottmål fördröjs.

Justitieministeriet följer vilka effekter de lagändringar som trädde i kraft den 1 oktober 2023 har haft och om resurserna är tillräckliga.

Miia Ljungqvist, konsultativ tjänsteman, justitieministeriet

Ändring av 21 kap. 8 och 8 b paragraf i rättegångsbalken

RP 201/2022 rd – RSv 240/2022 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen i syfte att öka tillgången till rättslig prövning skyndsamt vidtar nya lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder för att sänka rättegångskostnaderna och tröskeln för att inleda process i tvistemål och utreder åtgärder för att stödja de ekonomiska möjligheterna för parter i tvistemål att stå för rättegångskostnaderna.

Tillgången till rättshjälp förbättras och användningen av rättshjälp vid medling främjas i enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering. Regeringen förbättrar också förutsättningarna för att ordna högklassiga och mer enhetliga tjänster för rättshjälp, intressebevakning samt ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning genom att inrätta ett riksomfattande rättstjänstverk, som ska inleda sin verksamhet i början av 2025.

Enligt regeringsprogrammet ska regeringen i samarbete med försäkringsbolagen utreda hur rättsskyddsförsäkringarna kan utvecklas. Dessutom utreds utvecklingsbehoven i fråga om konsumenttvistenämnden i syfte att förkorta handläggningstiderna och förbättra konsumenternas rättsskydd. Utredningen om utvecklingsbehoven i fråga om konsumenttvistenämnden ska färdigställas i mars 2024.

Vidare säkerställs i enlighet med regeringsprogrammet att domstolarna har tillräckliga resurser för behandlingen av tvistemål som gäller bostadsaktiebolag och uthyrning av bostäder, och ett förfarande för små tvistemål (bland annat vräkning) införs. En bedömningspromemoria om behandlingen av små tvistemål offentliggjordes redan i början av 2023.

Jukka Siro, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Ändringar i tvångsmedelslagen och förundersökningslagen och uppföljning av deras konsekvenser

RP 217/2022 rd – RSv 305/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder och bedömer eventuella behov av att ändra lagstiftningen beträffande övervakningen av en begränsning av kontakterna, och lämnar eventuella behövliga lagändringar i ärendet till riksdagen för behandling så snart som möjligt.

2. Riksdagen förutsätter att regeringen bevakar konsekvenserna av ändringarna i användningen av överskottsinformation och hur ändringarna berör brott av olika allvarlighetsgrad, och vid behov utreder behovet av ändringar i bestämmelserna.
3. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder och bedömer om skjutvapenbrott kan fogas till förteckningen över brott för vars utredning överskottsinformation kan användas, och lämnar behövliga lagändringar som framkommer av utredningen till riksdagen för behandling så snart som möjligt.
4. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder och bedömer om det finns behov av bestämmelser om sådan genomsökning av platser som meddelas i efterhand, särskilt med tanke på bekämpningen av grov och organiserad brottslighet, och lämnar behövliga lagändringar som framkommer av utredningen till riksdagen för behandling så snart som möjligt.

1. De lagändringar om begränsningar av kontakter enligt 4 kapitel i tvångsmedelslagen som riksdagen godkänt trädde i kraft den 1 oktober 2023. Vid justitieministeriet följer man hur lagändringarna tillämpas i praktiken efter deras ikraftträdande. Utifrån denna information görs en bedömning av situationen, och vid behov inleds en lagberedningsprocess för att avhjälpa eventuella problem som uppdagas.

2–3. Den lagändring om användningen av överskottsinformation som riksdagen godkänt trädde i kraft den 1 oktober 2023. Vid justitieministeriet följer man vilka effekter ändringarna har haft sedan lagändringen trädde i kraft med beaktande av bland annat hur bestämmelsen berör brott av olika allvarlighetsgrad. Utifrån denna information görs en bedömning av situationen och behovet av att utreda eventuella ändringsbehov i lagstiftningen.

4. I enlighet med regeringsprogrammet ska justitieministeriet under denna regeringsperiod göra en bedömning av behovet av att föreskriva om husrannsakan som anmäls i efterhand.

Joni Korpinen, specialsakkunnig, justitieministeriet

Lagstiftning som gäller rökning i fängelser

RP 272/ 2022 rd – RSv 226/2022 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen noga följer hur resurserna vid Brottspåföljdsmyndigheten och Enheten för hälso- och sjukvård för fångar räcker till för att ordna och övervaka möjligheter till rökning för fångar och häktade samt för stödåtgärder för rökavvänjning och att regeringen omedelbart vidtar åtgärder för att öka resurserna om de visar sig vara otillräckliga.

Den lagstiftning som avses i uttalandet trädde i kraft den 4 september 2023. Innan lagen trädde i kraft kom Brottspåföljdsmyndigheten och Enheten för hälso- och sjukvård för fångar överens om förfarandena i anslutning till rökning, och fångarna informerades om ändringen i god tid. Justitieministeriet har följt situationen efter lagens ikraftträdande, och tills vidare känner man inte till några större problem med ordnandet eller övervakningen av möjligheterna till rökning eller tillgången till tillräckliga stödåtgärder för rökavvänjning. Det är dock viktigt att man fortsätter att följa särskilt resurstillräckligheten i fråga om stödåtgärder för avvänjning för att få de uppgifter som behövs om stödåtgärdernas tillräcklighet. Brottspåföljdsmyndigheten kommer också att låta mäta mängden tobaksrök inne i fängelserna när lagen hunnit vara i kraft en tid.

Juho Martikainen, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Inrättande av ämbetsverket Specialmyndigheterna inom justitieförvaltningen

RP 31/2023 rd – RSv 47/2023 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen följer hur det nya ämbetsverket Specialmyndigheterna inom justitieförvaltningen fungerar och att regeringen lämnar en utredning om detta till lagutskottet före utgången av 2026. Vid uppföljningen och i utredningen ska särskild uppmärksamhet fästas vid hur uppgiftsfördelningen mellan specialmyndigheterna och enheten för administrativa tjänster fungerar, vid ansvarsfrågorna, vid hur förfarandena för hörande mellan specialmyndigheterna och enheten för administrativa tjänster fungerar, vid det nya ämbetsverkets resursanvändning och effektiviseringspotential samt vid huruvida tillräckliga resurser säkerställts för specialmyndigheternas substansarbete.

Justitieministeriet lämnar till riksdagen den utredning som förutsätts i uttalandet inom den tidsfrist som anges i uttalandet.

Satu-Maaria Natunen, regeringsråd, justitieministeriet

8 Kommunikationsutskottet

Nya förflyttningshjälpmedel

RP 24/2015 rd – RSv 110/2015 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen följer hur gränsdragningen mellan fotgängare och cyklister i bestämmelserna om användningen av förflyttningshjälpmedel som stöder eller ersätter förflyttning till fots och lätta elfordon fungerar och påverkar trafiksäkerheten och att regeringen vid behov vidtar åtgärder för att trygga trafiksäkerheten.

Lätta elfordon är ett etablerat inslag i stadstrafiken. Allteftersom antalet lätta elfordon och förflyttningshjälpmedel som stöder eller ersätter förflyttning till fots ökar i trafiken uppstår också nya säkerhetsproblem.

Trafikreglerna för lätta elfordon och förflyttningshjälpmedel som stöder eller ersätter förflyttning till fots har preciserats i den gällande vägtrafiklagen. De ovan nämnda säkerhetsproblemen beror inte på bristfällig lagstiftning, utan på att trafikreglerna inte följs.

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering införs under regeringsperioden lagstiftning som styr mikromobiliteten (bland annat elsparkcyklar), och städerna och kommunerna ges också verktyg för hantering av mikromobiliteten. Kommunikationsministeriet har tillsatt en arbetsgrupp för beredningen av lagändringarna i enlighet med regeringsprogrammet. Målet är att ändringarna ska träda i kraft inför sommarsäsongen 2025.

Arbetsgruppen har till uppgift att utarbeta en regeringsproposition med förslag till lagändringar som behövs för att införa lagstiftning som styr mikromobiliteten och ge städerna och kommunerna verktyg för att hantera mikromobiliteten. Arbetsgruppens uppgift är att utreda och bedöma vilken typ av lagstiftning som behövs för att det i framtiden ska vara så säkert som möjligt att röra sig med och parkera lätta elfordon och cyklar utan att äventyra tillgängligheten. En av arbetsgruppens uppgifter är att utreda om trafikreglerna för elsparkcyklar kan harmoniseras så att samma regler i framtiden tillämpas på alla fordon och förflyttningshjälpmedel av sparkcykeltyp.

Regeringen följer och bedömer också användningen av lätta elfordon och förflyttningshjälpmedel som stöder eller ersätter förflyttning till fots som en del av bedömningen av konsekvenserna av vägtrafiklagen.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Sofia Johansson, specialsakkunnig, kommunikationsministeriet
Juuso Suomento, specialsakkunnig, kommunikationsministeriet

Totalreformen av körkortslagen

RP 146/2017 rd – RSv 29/2018 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet följer upp hur körkortsreformerna utfaller, framför allt i fråga om trafiksäkerhet och lika konkurrensvillkor, och i förekommande fall vidtar åtgärder mot snedvridningar i konkurrensen.

1. Kommunikationsministeriet följer hur trafiksäkerheten utvecklas och konkurrensvillkoren utfaller.

Hösten 2023 ordnade ministeriet en första rundabordsdiskussion om trafiksäkerhet bland unga som en del av genomförandet av trafiksäkerhetsstrategin 2022–2026. Många experter och företrädare för intressentgrupper deltog i mötet och utbytte synpunkter på olika sätt att förbättra trafiksäkerheten bland unga.

Hösten 2022 publicerades en [utredning](#) som Transport- och kommunikationsverket låtit göra om trafiksäkerhetskONSEKVENSerna av körkortsreformen 2018. Reformens ekonomiska konsekvenser bedömdes i en [utredning](#) som publicerades våren 2021. Utredningarna är en del av den uppföljande undersökningen av körkortslagen, som genomfördes 2020–2022.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Monika Mutanen, specialsakkunnig, kommunikationsministeriet
Saara Louko, specialsakkunnig, kommunikationsministeriet

Den nya vägtrafiklagen

RP 180/2017 rd – RSv 65/2018 rd

Riksdagen förutsätter att information om reformerna i den nya vägtrafiklagen ges effektivt och med god täckning till vägtrafikanterna och att lagens effekter följs upp och utvärderas i synnerhet i fråga om säkerhet och smidighet i trafiken.

Vägrafikanterna har informerats om ändringarna i vägrafiklagen bland annat med hjälp av kampanjen Vägrafiklagen 2020. Kampanjen genomfördes på uppdrag av kommunikationsministeriet. Även andra aktörer, till exempel olika myndigheter och Trafikskyddet, har aktivt varit med och informerat om den nya lagen. En efterhandsutvärdering av totalreformen av vägrafiklagen inleds 2024.

Sofia Johansson, specialsakkunnig, kommunikationsministeriet
Juuso Suomento, specialsakkunnig, kommunikationsministeriet

Begäran om omprövning av beslut om temporärt körförbud

RP 91/2019 rd – RSv 75/2019 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet snarast utvärderar och ser över bestämmelserna om rätt att begära omprövning och anföra besvär över beslut om körförbud så att körrättsinnehavarens rättssäkerhet tillgodoses utan att bestämmelserna medför överlappande behandling av omprövnings- eller besvärssärenden som belastar myndigheternas resurser i onödan.

I [trafiksäkerhetsstrategin 2022–2026](#) är en av åtgärderna (89) att kartlägga ändringsbehoven gällande förfarandet med körförbud och övervakning av körtillstånd enligt körkortslagen. Enligt konsekvensbedömningen för åtgärden behövs flera omfattande ändringar i systemet med körförbud. Som exempel kan nämnas att processen tar för länge och omfattar för många moment.

De ansvariga organisationerna för åtgärden är kommunikationsministeriet, Transport- och kommunikationsverket, justitieministeriet, inrikesministeriet och Polisstyrelsen. Sommaren 2023 tillsatte Transport- och kommunikationsverket en arbetsgrupp för att driva åtgärden framåt. Arbetsgruppens uppgift är att rekommendera ändringar i körkortslagen i fråga om körförbud. I arbetsgruppen sitter en medlem från varje ministerium och ämbetsverk som angetts som ansvariga för åtgärden. Arbetsgruppens mandatperiod pågår från hösten 2023 till våren 2024.

Saara Louko, specialsakkunnig, kommunikationsministeriet
Monika Mutanen, specialsakkunnig, kommunikationsministeriet

Förbättring av tillgången till taxitjänster och utveckling av offentligt understödda transporter

RP 176/2020 rd – RSv 34/2021 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet utan dröjsmål bedömer och vidtar alla lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder som behövs för att förbättra tillgången till taxitjänster i olika områden.

1. I lagen om transportservice preciserades i maj 2021 skyldigheten för alla tillhandahållare av mobilitetstjänster för persontrafiken att regelbundet till Transport- och kommunikationsverket lämna regionalt och tidsmässigt klassificerade uppgifter om utbudet och den faktiska efterfrågan på de tillhandahållna eller förmedlade tjänsterna. Transport- och kommunikationsverkets preciserande föreskrift om de uppgifter som ska lämnas, om sätten att lämna uppgifter på och om tidsfristerna för lämnande av uppgifter trädde i kraft i november 2021. Transport- och kommunikationsverket samlar in uppgifter som krävs för uppföljningen av taximarknaden.

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering ska konsumenternas förtroende för taxitrafiken stärkas. Ett lagstiftningsprojekt genomförs för att främja tillgången till taxi, beakta olika kundgrupper i hela landet, effektivisera övervakningen av taxitrafiken och bekämpa grå ekonomi. Dessutom utvecklar regeringen enligt regeringsprogrammet den offentligt ordnade transportservicen som en helhet i samarbete med kommunerna och välfärdsområdena.

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet utan dröjsmål inleder och genomför ett lagstiftningsprojekt och andra behövliga åtgärder för att utveckla offentligt understödda transporter och lösa de nuvarande utmaningarna i samarbete med branschaktörerna.

2. Enligt den parlamentariskt beredda riksomfattande trafiksystemplanen ska kommunerna och staten långsiktigt främja kombinerade persontransporter och även statsunderstöd riktas till dem. När transporter kombineras ska man enligt planen bland annat bedöma möjligheterna att kombinera lagstadgad trafik som kommunerna och FPA upphandlar eller ersätter med hjälp av såväl styrning till kollektivtrafik som enhetlig upphandlingspraxis. Arbetet med att uppdatera den riksomfattande trafiksystemplanen har inletts i enlighet med regeringsprogrammet.

Dessutom utvecklar regeringen enligt statsminister Petteri Orpos regeringsprogram den offentligt ordnade transportservicen som en helhet i samarbete med kommunerna och välfärdsområdena. Det säkerställs att man får ett så stort mervärde som möjligt av de resurser som riktas till ordnandet av servicen.

Elina Immonen, regeringsråd, kommunikationsministeriet

Stöd för byggande av bredband

RP 221/2020 rd – RSv 195/2020 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet noga följer upp hur målen med lagen nås, och i synnerhet att kommunernas betalningsandelar inte blir oskäliga, och i förekommande fall vidtar åtgärder för att ändra lagen och förordningen.

Den nya lagen om stöd för byggande av bredband och statsrådets förordning om minimihastigheten för bredbandsförbindelse, som utfärdades med stöd av den, trädde i kraft den 3 februari 2022. Kommunikationsministeriets senaste bredbandsstödsprogram var bundet till EU:s återhämtningsfinansiering. Finansieringen via EU:s facilitet för återhämtning och resiliens (RRF-finansiering) uppgick 2022–2023 till sammanlagt 32 miljoner euro. Målet för stödprogrammet är att uppnå 6 400 nya fiberuppkopplingar före mitten av 2024 och 16 000 nya uppkopplingar före mitten av 2026. En förutsättning för att få stöd är kommunens betalningsandel, som är 8, 22 eller 33 procent av de stödberättigande kostnaderna. Under den tid som stödprogrammet pågick gjorde Transport- och kommunikationsverket Traficom sammanlagt 95 marknadsanalyser, och utifrån dem inleddes konkurrensutsättningar i 43 kommuner. Sammanlagt 41 stödansökningar kom in. Det sammanlagda beviljade stödbeloppet var 27 miljoner euro. Medan stödprogrammet pågick förde Transport- och kommunikationsverket en intensiv dialog med landskapen och kommunerna vid olika evenemang och genom direkt kontakt. Av den respons som Transport- och kommunikationsverket har fått framgår att det optiska fibernätverkets betydelse för kommunernas livskraft har identifierats. I kommunerna har dock samtidigt budgetarnas tillräcklighet och de kommunandelar som är en förutsättning för att få stöd kunnat göra det svårare att starta upp projekt inom vissa projektområden. I utvecklingen av stödprogrammet och lagstiftningen om det har man strävat efter att ta dessa konsekvenser i beaktande. Insamlade data ger vid handen att negativa ekonomiska konsekvenser främst har orsakats sådana kommuner som har erbjudit projekten även annan frivillig finansiering förutom den lagstadgade

betalningsandelen. För närvarande bereder kommunikationsministeriet i enlighet med regeringsprogrammet en bedömning av behovet av ett fortsatt stödprogram för bredband. Utredningen blir klar i början av 2024.

Sofia Lindbäck, specialsakkunnig, kommunikationsministeriet

Marknaden för stark autentisering och behovet av fortsatt prisreglering

RP 237/2020 rd – RSv 17/2021 rd

Riksdagen förutsätter att kommunikationsministeriet årligen lämnar kommunikationsutskottet en utredning om den information som samlats in om marknaden för och utbudet av stark autentisering och en bedömning av behovet av fortsatt prisreglering.

Transport- och kommunikationsverket genomförde sin andra marknadsinformationenkät våren 2023. Kommunikationsministeriet lämnade hösten 2023 en separat utredning till kommunikationsutskottet om enkätresultaten och en analys av resultaten. Det är meningen att enkäten ska genomföras årligen, följande gång våren 2024. Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Sonja Töyrylä-Posio, specialsakkunnig, kommunikationsministeriet

Konsekvenserna av miljö- och energieffektivitetskraven vid upphandling av fordon och trafiktjänster

RP 70/2021 rd – RSv 106/2021 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet från första början noga följer upp regleringens konsekvenser i synnerhet i fråga om konsekvenserna för glesbygden och de företag som deltar i anbudsförfaranden och vid behov börjar se över regleringen i god tid redan före den halvtidsöversyn av regleringen som avses i propositionen.

1. Skyldigheterna enligt lagen om miljö- och energieffektivitetskrav vid upphandling av fordon och trafiktjänster är fördelade på två olika upphandlingsperioder. Den första upphandlingsperioden började den 2 augusti 2021 och upphör vid utgången av 2025. Den andra upphandlingsperioden är 2026–2030. Skyldigheterna

enligt lagen gäller endast nya upphandlingar som konkurrensutsatts efter den 2 augusti 2021. Sedan den 20 februari 2023 anges i lagen minimiandelarna fordon som uppfyller kraven också för välfärdsområdenas fordonsupphandlingar.

En utvärdering av regleringens konsekvenser, hur kommunernas finansieringsprincip genomförs och ändringar som eventuellt behövs görs längre in i upphandlingsperioden. Under de första åtta månaderna år 2023 gjordes sammanlagt 117 upphandlingar, vilket är betydligt fler än 2022, då sammanlagt 80 upphandlingar gjordes under hela året. Andelen rena fordon har ökat jämfört med 2022. När det gäller personbilar har den riksomfattande förpliktande andelen ännu inte uppnåtts, men den lägsta förpliktande andelen för kommuner (20 procent) uppfylls redan.

Den i lagen avsedda halvtidsöversynen av regleringen är planerad att genomföras på sensvåren 2024 så att den blir klar i god tid före tidsfristen enligt lagens 17 paragraf, det vill säga före utgången av 2024. Fram till tidpunkten för översynen hin- ner allt fler aktörer samla erfarenheter av hur lagen påverkar deras agerande, och erfarenheterna kommer att vara mångsidigare. Då får man mer information, even- tuellt också av bättre kvalitet, för lägesbedömningen och till stöd för beslutsfattan- det.

- 1, Riksdagen förutsätter att statsrådet redan före den halvtidsöversyn som avses i propositionen ser till att kommunernas finansieringsprincip genomförs också i praktiken och dessutom genom tillräckliga stödåtgärder och andra behövliga åtgärder säkerställer att rena och energieffektiva fordon kan användas för de ändamål som avses i propositionen också inom de områden där det inte uppstår laddnings- och distributionsinfrastruktur på marknadsvillkor.

2. I Finland har det sedan 2018 funnits ett infrastrukturprogram för eltrafik och för användning av biogas i trafiken. I statsbudgeten för 2023 reserverades 21,5 miljoner euro i infrastrukturstöd för trafik. Med hjälp av stödet främjades byggandet av laddningsstationer med hög prestanda och tankstationer för förnybart väte. I budge- ten för 2024 har en fullmakt för högst 10 miljoner euro anvisats till infrastrukturstöd för eltrafik och för användning av biogas och förnybart väte i trafiken. Dessutom har staten understött byggandet av privat laddningsinfrastruktur vid fastigheter som ägs av husbolag och arbetsplatser. I budgeten för 2023 anvisades totalt 19,5 miljo- ner euro för laddningssystem för husbolag och arbetsplatser.

I december 2022 färdigställdes en uppföljningsrapport för det nationella pro- grammet för distributionsinfrastruktur, och våren 2023 publicerades ett uppdate- rat program för distributionsinfrastrukturen i vägtrafiken. I november 2023 började

kommunikationsministeriet bereda ett nationellt program för distributionsinfrastrukturen för alternativa drivmedel i trafiken. Programmet innehåller uppskattningar av utvecklingen av distributionsinfrastrukturen för drivmedel som utgör alternativ till fossila bränslen inom väg-, spår-, flyg- och sjötrafiken, mål som gäller infrastrukturen samt åtgärder för att uppnå målen. Programmet bidrar också till det nationella genomförandet av EU-förordningen om utbyggnad av infrastrukturen för alternativa drivmedel, som trädde i kraft den 13 oktober 2023.

Laura Rantanen, specialsakkunnig, kommunikationsministeriet

Statsrådets redogörelse om den riksomfattande trafiksystemplanen för 2021–2032

SRR 2/2021 rd – RSk 23/2021 rd

- 1, Riksdagen förutsätter att statsrådet förbinder sig att iaktta riktlinjerna i den riksomfattande trafiksystemplanen och ser till att de anslag som behövs för genomförandet av planen beaktas i planerna för de offentliga finanserna och i budgetpropositionerna.

1. Genomförandet av den riksomfattande trafiksystemplanen (2021–2032), dvs. Trafik 12, har fortsatt under 2023. Planen genomförs gemensamt av hela förvaltningsområdet och i samarbete med intressentgrupperna. Planen utgör en enhetlig strategisk referensram för beredningen av många olika projekt, och största delen av åtgärderna i planen avancerar i god takt. Budgetpropositionen för 2024, som utarbetades 2023, och planen för de offentliga finanserna (för 2025–2027) motsvarar inte till alla delar finansieringsprogrammet för Trafik 12. En informationsbaserad beredningsmetod säkerställer att planen kan genomföras effektivt också i en föränderlig omvärld och finansieringsram. Planen uppdateras för närvarande och bland annat samordnas den med planen för de offentliga finanserna.

Maria Torttila, ledande specialsakkunnig, kommunikationsministeriet

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet i syfte att nyttiggöra de konkurrenskrafts- och miljöfördelar som möjliggörs av digitalisering, trafikdata och nya trafiktjänster bedömer möjligheterna till ytterligare satsningar i den fortsatta utvecklingen av trafiksystemet för att främja och nyttja digitalisering och nya trafiktjänster.

2. Enligt statsminister Petteri Orpos regeringsprogram främjar regeringen digitaliseringen och automatiseringen inom trafik- och logistikbranschen, uppkomsten och utnyttjandet av nya slags affärsverksamhetsmodeller samt trafiksystemets effektivitet.

Kommunikationsministeriet har inlett en uppdatering av informationsregleringen om trafik och logistik. Avsikten är att regeringens proposition ska lämnas hösten 2024.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Maria Torttila, ledande specialsakkunnig, kommunikationsministeriet

Laura Lassila, specialsakkunnig, kommunikationsministeriet

Tiia Orjasniemi, konsultativ tjänsteman, kommunikationsministeriet

Bestämmelserna om gott anseende och körtillstånd i lagen om transportservice

RP 194/2021 rd – RSv 222/2021 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet utreder och bedömer behoven att ändra bestämmelserna om gott anseende och körtillstånd i lagen om transportservice, särskilt när det gäller fängelsedomar för brott mot liv och hälsa eller bland annat sexualbrott mot en kund.

I samband med genomförandet av EU:s rörlighetspaket åtstramades kraven på gott anseende för beviljande av trafiktillstånd enligt lagen om transportservice. Ändringarna trädde i kraft i januari 2022. Trots att ändringarna i mobilitetspaketet huvudsakligen gällde tillstånd för person- och godstrafik påverkar de ändringar som rör bedömningen av gott anseende även villkoren för beviljande av tillstånd för taxitrafik. Listan på kriterier som ska beaktas i bedömningen av gott anseende utökades med bland annat brott i anslutning till människohandel. Tills vidare har inga sådana problem identifierats i samband med passagerarnas fysiska säkerhet som man på ett väsentligt sätt skulle kunna påverka genom att lägga till bestämmelser om kontroll av brott mot person i fråga om personer som ansöker om trafiktillstånd innan tillstånd kan beviljas.

Taxiförare som transporterar passagerare, även innehavare av taxitrafiktillstånd, ska alltid ha ett gällande körtillstånd för taxiförare. I samband med att tillståndet beviljas kontrolleras en eventuell brottslig bakgrund. Varken i utvärderingen av hur tax-

ilagstiftningen fungerar eller i utvärderingen av lagen om transportservice har det framkommit sådana problem gällande passagerarnas fysiska säkerhet som man inte redan nu skulle ha försökt förhindra på förhand genom kontroll av brottslig bakgrund hos personer som ansöker om att bli taxiförare. De åtstramningar angående sexualbrott som nyligen har införts i strafflagen och som trädde i kraft i början av 2023 har redan beaktats i de krav på kontroll av brottslig bakgrund inför beviljande av körtillstånd för taxiförare som ingår i lagen om transportservice.

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering ska konsumenternas förtroende för taxitrafiken stärkas. Ett lagstiftningsprojekt genomförs för att främja tillgången till taxi, beakta olika kundgrupper i hela landet, effektivisera övervakningen av taxitrafiken och bekämpa grå ekonomi.

Sissi Kohtala, regeringsråd, kommunikationsministeriet

Ändring av postlagen

RP 58/2022 rd – RSv 246/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet noga bevakar befordringstiderna för postutdelningen för att inte postförsändelser som sänts av myndigheter och som är relevanta för rättssäkerheten ska fördröjas eller komma fram senare på grund av utdelningen och att statsrådet vid behov vidtar både praktiska och lagstiftningsmässiga åtgärder.

1. Syftet med bestämmelserna i postlagen är att säkerställa att delgivningsförfarandet genomförs på behörigt sätt och att delgivningar kan tas emot på lika villkor i hela landet. Med tanke på delgivningarna och rättssäkerheten är det väsentligt att delgivningarna kan genomföras inom ramen för antagandet om delfående enligt lagen. Transport- och kommunikationsverket, som är behörig myndighet när det gäller tillsynen över postlagen, analyserar regelbundet marknaden för brev- och pakettjänster och fastställer vid behov en skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster.

Delgivningsförfarandet säkerställs genom att den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster enligt postlagen ansvarar för att delgivningsförfarandet kan genomföras och användas. Myndigheternas delgivningsbrev omfattas dock inte av den skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster som föreskrivs i postlagen. Myndigheterna ingår ett separat avtal med utdelaren om utdelning av sina försändelser, och myndighetsbrev delas ut helt i enlighet med dessa avtal oberoende av den befordringstid som föreskrivs för de brev som ingår i de samhällsom-

fattande tjänsterna. Kommunikationsministeriet känner inte till att de aktörer som är centrala med tanke på delgivningsbrev skulle ha observerat några problem med befordringstiden för dessa brev.

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder en lag om mediestöd som syftar till att trygga lokaltidningarnas betydelsefulla roll i informationsförmedlingen.

2. Statsrådets förordning om statsunderstöd för stödjande av informationsförmedling och nyhetsmedier utfärdades i mars 2023. Syftet med statsunderstödet är att stödja en heltäckande och samhällseligt viktig informationsförmedling samt mångsidigheten och mångfalden i nyhetsverksamheten. Genom att stödja en heltäckande informationsförmedling strävar man efter att säkerställa inte bara riksomfattande mediers nyhetsförmedling utan även en tillräcklig nyhetsförmedling på regional och lokal nivå samt att förhindra uppkomsten av informationsvakuum. Statsunderstödet riktas framför allt till små aktörer, som lokaltidningar, som särskilt har drabbats av förändringarna i mediebranschen.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Fanni Thessler, överinspektör, kommunikationsministeriet

Tidsbegränsat stöd för anskaffning av fordon som drivs med alternativa drivkrafter och för konvertering av fordon så att de drivs med alternativa drivkrafter

RP 171/2022 rd – RSv 147/2022 rd

Riksdagen förutsätter att man på såväl nationell nivå som EU-nivå i fortsättningen söker fungerande och effektiva styrmedel för att främja väte som en av drivkrafterna inom trafiken.

Stödet enligt lagen om tidsbegränsat stöd för anskaffning av fordon som drivs med alternativa drivkrafter (1289/2021) utvidgades den 31 december 2023 till att förutom el- och gasdrivna paket- och lastbilar gälla också motsvarande vätedrivna fordon. Vätedrivna paketbilar och lastbilar fick stöd inom ramen för budgetbesluten 2023 (anslag på sammanlagt 2,5 miljoner euro för stöd till el- och gasdrivna paket- och lastbilar). Utvidgningen av stödet ökade därför inte statens utgifter. Anskaffningsstödet för paketbilar och lastbilar kan sökas fram till den 31 december 2024.

I Finland har det sedan 2018 funnits ett infrastrukturprogram för eltrafik och användning av biogas i trafiken. Stödprogrammet kompletterades 2022 med projekt för en infrastruktur för tankning av väte, och anslag på sammanlagt 3,6 miljoner euro har anvisats till detta 2022–2023. I budgeten för 2024 har en fullmakt för högst 10 miljoner euro anvisats till infrastrukturstöd för eltrafik och användning av biogas och förnybart väte i trafiken.

I november 2023 började kommunikationsministeriet bereda ett nationellt program för distributionsinfrastrukturen för alternativa drivmedel i trafiken. Programmet innehåller uppskattningar av utvecklingen av distributionsinfrastrukturen för drivmedel som utgör alternativ till fossila bränslen (inklusive väte) inom väg-, spår-, flyg- och sjötrafiken, mål som gäller infrastrukturen samt åtgärder för att uppnå målen. Programmet bidrar i Finland till genomförandet av EU-förordningen om infrastrukturen för alternativa drivmedel. Förhandlingarna om förordningen om distributionsinfrastruktur slutfördes sommaren 2023. I förordningen anges bindande minimimål också för uppbyggnaden av infrastruktur för tankning av väte i Finland.

Kommissionen lade 2023 fram ett förslag om gränsvärden för koldioxidutsläppen från tunga fordon. Finland har understött de gränsvärden som kommissionen föreslår för koldioxidutsläppen, men anser att det är viktigt att de tyngsta kombinationerna beaktas i förordningen. Förhandlingarna om förordningen har inte slutförts, men när den träder i kraft kommer den att styra fordonstillverkarna till att minska utsläppen från nya tunga fordon och därmed också främja marknadsinträdet för vätedrivna tunga fordon.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Emmi Simonen, specialsakkunnig, kommunikationsministeriet

Ökad säkerhet vid arbete på vägområde och vid trafikolyckor

RP 291/2022 rd – RSv 290/2022 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet gör en helhetsbedömning av de lagstiftningsmässiga och tekniska medel och till exempel av de metoder för informationsspridning, övervakning och körundervisning som kan öka säkerheten vid arbete på vägområde och vid trafikolyckor.

Den gällande vägtrafiklagen innehåller bestämmelser för att trygga säkerheten för dem som arbetar på vägområden. När säkerheten för personer som arbetar på vägområden äventyras beror det ofta på vägtrafikanternas bristfälliga kännedom om lagstiftningen eller på att de inte följer trafikreglerna. Trafiksäkerhetsstrategin innehåller flera åtgärder för att påverka vägtrafikanternas attityder och trafikkompetens. Uppföljningsgruppen för trafiksäkerhetsstrategin övervakar genomförandet och konsekvenserna av åtgärderna i strategin.

Sofia Johansson, specialsakkunnig, kommunikationsministeriet
Juuso Suomento, specialsakkunnig, kommunikationsministeriet

Konsekvenserna av reformen av lotsningslagen för kontinuiteten i sjöfartsverksamheten

RP 293/2022 rd – RSv 306/2022 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet noggrant och på ett övergripande sätt bevakar och bedömer reformens konsekvenser för kontinuiteten i sjöfartsverksamheten och vid behov vidtar åtgärder för att trygga sjöfarten och konkurrenskraften.

Kommunikationsministeriet har i samarbete med Transport- och kommunikationsverket följt och bedömt reformens konsekvenser för kontinuiteten i sjöfartsverksamheten. Med stöd av 7 paragraf i den nya lotsningslagen beviljade Transport- och kommunikationsverket ett undantag från skyldigheten att anlita lots för bogserkombinationer där bogserbåten är högst 50 meter lång och fartyget som bogseras högst 110 meter långt. Undantaget gäller fram till den 1 mars 2024. Undantaget ger bogserbefälet mer tid att skaffa PEC-certifikat i enlighet med den nya lotsningslagen, vilket bidrar till att trygga en fortlöpande bogserverksamhet utan avbrott när den nya lotsningslagen trätt i kraft.

Den nya lagen trädde i kraft den 1 september 2023 och har alltså endast gällt i några månader. Därför kommer kommunikationsministeriet och Transport- och kommunikationsverket att fortsätta övervaka och bedöma reformens konsekvenser intensivt.

Tiina Ranne, regeringsråd, kommunikationsministeriet

9 Jord- och skogsbruksutskottet

Försäkringsstöd för kommersiellt fiske

RP 129/2012 rd – RSv 151/2012 rd

2. Riksdagen förutsatte att förvaltningsplanen för sälstammar uppdateras.

2. Förvaltningsplanen har varit på remiss under 2023. Under remissbehandlingen lämnades 26 yttranden. Förvaltningsplanen håller för tillfället på att färdigställas med hänsyn till yttrandena och den kommer att publiceras under 2024.

Ida Anomaa, sakkunnig, jord- och skogsbruksministeriet

Genomförande av den skogspolitiska redogörelsen

SRR 1/2014 rd – RSk 13/2014 rd

Riksdagen godkände den 20 maj 2014 följande ställningstagande med anledning av redogörelsen:

1. Finlands ställning som världsledande skogsnation stärks genom att vi effektivare utnyttjar våra naturliga förutsättningar och vår kompetens inom skogssektorn.
2. Genom hållbar vård och användning av våra skogar ökas virkesanvändningen och vi anpassar oss till klimatförändringen, och samtidigt motverkas de negativa effekterna av klimatförändringen – vård och användning av skog måste vara ett godtagbart och eftersträvänt mål.
3. Aktivt företagande med utgångspunkt i diversifierad användning av skogen främjas bland annat genom underlättad generationsväxling och fler samfällda skogar. Dessa åtgärder ska samtidigt förhindra att skogsfastigheter splittras.
4. Förutsättningar för nya investeringar och ökad virkesanvändning skapas genom att vi förbättrar konkurrenskraften inom skogssektorn.
5. Den multidisciplinära forskningen måste stärkas för att stödja förnyelse och diversifiering inom skogssektorn, och

6. Finland ska mer kraftfullt och målmedvetet satsa på initiativtagande, samordning, konsekvens och omfattande påverkansarbete, när skogsfrågor förbereds inom skogs- och miljöpolitiken i EU och på det internationella planet. Det behövs för att garantera diversifierad användning av skogarna.

1–6. Den 19 oktober 2023 fattade statsrådet ett principbeslut om Nationella skogsstrategin 2035, som har godkänts av det nationella skogsrådet. [Nationella skogsstrategin 2035](#) innehåller de viktigaste riktlinjerna för Finlands skogspolitik fram till 2035. Skogsstrategin innehåller de mål som anges i den skogspolitiska redogörelsen och i riksdagens ställningstagande till redogörelsen. Den nationella skogsstrategin redogör för de viktigaste målen och prioritetsområdena inom utvecklingen av skogsbranschen. Strategin utgör Finlands nationella skogsprogram.

Orsaken till att strategin reviderades var att omvärlden förändrats i snabb takt både nationellt och internationellt. Skogsstrategin beaktar nu tidsenligt en övergripande hållbar utveckling och skogarnas betydelse för bekämpningen av och anpassningen till klimatförändringarna. Skogsstrategin har många beröringspunkter med flera nationella och internationella strategier.

Den nationella skogsstrategin 2035 utarbetades på ett interaktivt sätt. Den brett inkluderande processen gick ut på att samordna intressentgruppernas behov med regionala intressen. Skogsstrategiarbetet understöddes genom flera forsknings- och utredningsprojekt.

Visionen i skogsstrategin är att skapa välfärd med hjälp av och för skogarna. I visionen framhävs förutom den välfärd som skogarna ger finländarna även vikten av att skogarna i sig mår bra. Ansvarsfullhet och hållbarhet är bärande teman i skogsstrategin. Det innebär att ta hänsyn till människan, ekonomin och miljön och att ta ansvar för de sociala, ekonomiska och miljömässiga konsekvenserna. Skogsstrategin samordnar på ett hållbart sätt sinsemellan delvis motstridiga behov och mål. I visionen framhävs också att skogsstrategin är en tillväxtstrategi.

Skogsstrategin består av fyra strategiska mål som tillsammans bildar en helhet. Visionen nås och strategin genomförs genom en samordning av dessa fyra mål, som alla är lika viktiga. Målen är följande:

- Finland är en konkurrenskraftig verksamhetsmiljö för en ansvarsfull skogsbransch som förnyar sig.
- Skogen används på ett aktivt, hållbart och mångsidigt sätt.
- Vi stärker skogens livskraft, mångfald och anpassningsförmåga.

- Vi stärker den kunskapsbaserade ledningen samt kompetensen inom skogsbranschen.

En projektportfölj har utformats för genomförandet av skogsstrategin, och i projektportföljen redogörs för de viktigaste åtgärderna som stöder målen i strategin. Projektportföljen består av tre spetsprojekt: skogens tillväxt, biodiversitet i ekonomiskogar samt skogsbranschens förnyelse och konkurrenskraft. De tre spetsprojekten bidrar tillsammans till att visionen och målen i strategin uppfylls. Forskning, kunskapsunderlag, kompetens, digitalisering och utnyttjande av öppna data, interaktion och kommunikation ingår i varje spetsprojekt. Ett syfte som också anges i strategin är att ett proaktivt och effektivt samarbete samt påverkan i EU-processer och internationella processer stöder skogsbranschens verksamhetsförutsättningar. Ett separat FUI-program har utarbetats för att stödja projektportföljens forsknings-, utvecklings- och innovationsarbete. Den reviderade strategin har tillämpats under 2023, och åtgärderna under de närmaste åren har sammanförts i en åtgärdsplan som utarbetas tillsammans med expertnätverk samt skogsrådet och rådets arbetsutskott.

Erno Järvinen, förstråd, jord- och skogsbruksministeriet

Bedömning av ändringsbehoven i lagen om samfälligheter

RP 192/2014 rd – RSv 353/2014 rd

1. Riksdagen ser det som nödvändigt att bedöma ändringsbehoven i lagen om samfälligheter (758/1989) i fråga om att främja delägarnas inbördes likvärdighet och utveckla delägarlagens verksamhet.

1. Jord- och skogsbruksministeriet konstaterar att det på basis av ministeriets tidigare utredning inte har ansetts finnas något särskilt behov av eller särskilda förutsättningar för en mer omfattande revidering av lagen om samfälligheter. Lagens grundstruktur kan på basis av utredningen fortfarande bedömas innebära likabehandling av delägare på det sätt som förutsätts och skapa förutsättningar för en effektiv delägarlagsverksamhet som gör det möjligt för delägarna att utnyttja sin gemensamma egendom och trygga dess värde.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Pentti Lähteenoja, överdirektör, jord- och skogsbruksministeriet

2. Riksdagen förutsätter att det följs upp hur tillståndssystemet enligt 13 paragraf i lagen om fiske fungerar i praktiken i fråga om de kommersiella fiskarnas tillgång till fiskevatten och utbudet av inhemsk fisk. En utvärdering av konsekvenserna ska lämnas till jord- och skogsbruksutskottet tre år efter det att lagen har trätt i kraft.

2. Regionalt tillstånd att bedriva kommersiellt fiske enligt 13 paragraf i lagen om fiske kan under vissa villkor beviljas av närings-, trafik- och miljöcentralen i syfte att trygga en uthållig avkastning och ett hållbart nyttjande av fiskresurserna samt genomförandet av planen för nyttjande och vård. Nyligen har tre kommersiella fiskare inom respektive verksamhetsområden för närings-, trafik- och miljöcentralerna i Norra Savolax, Egentliga Finland samt Lappland beviljats de regionala tillstånd som avses i 13 paragraf i lagen om fiske enligt de nya planerna för nyttjande och vård. NTM-centralen i Egentliga Finland har avslagit tre ansökningar. Två tillstånd har överklagats till förvaltningsdomstolen. Dessutom är två tillståndsansökningar under behandling vid NTM-centralerna.

Tillstånd enligt 13 paragraf i lagen om fiske har alltså först nyligen börjat beviljas, och det går ännu inte att i tillräcklig omfattning utreda hur de fungerar i praktiken. De nya planerna för nyttjande och vård och de tillstånd som redan beviljats skapar ändå i princip bättre förutsättningar för de kommersiella fiskarnas tillgång till fiskevatten och för utbudet av inhemsk fisk, och bidrar på det sättet till försörjningsberedskapen.

Orian Bondestam, konsultativ tjänsteman, jord- och skogsbruksministeriet

Överenskommelsen angående fiskeristadgan för Tana älv

RP 239/2016 rd – RSv 16/2017 rd

1. Riksdagen förutsätter att det för Lantmäteriverket reserveras tillräckliga ekonomiska och personella resurser för att verket skyndsamt ska kunna slutföra de gamla ersättningsförrättningarna enligt lagen om ersättande av förluster på grund av vissa bestämmelser i överenskommelsen angående fiskeristadgan för Tana älv och i den därtill anslutna fiskeristadgan (501/1991).

1. Lantmäteriverket har på det sätt som riksdagen förutsätter ökat resurserna för att påskynda slutförandet av ersättningsförrättningarna för fisket i Tana älv sedan 2018. Ersättningsförrättningarna fortsätter i takt med att fiskerättigheterna avgjorts och vunnit laga kraft.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Pentti Lähteenoja, överdirektör, jord- och skogsbruksministeriet

2. Riksdagen förutsätter att jord- och skogsbruksministeriet i samråd med Norge senast tre år efter det att avtalet har trätt i kraft granskar hur avtalet fungerat i allmänhet och hur fiskbestånden utvecklats. Likaså ska omfattningen av och utnyttjandet av de fiskerättigheter som innehas av samer och av fastighetsägare som bor någon annanstans granskas. Samtidigt ska det utredas om det finns förutsättningar att övergå till dags- och säsongsspecifika fiskekvoter.

2. Även år 2023 var laxens vandring till Tana älv exceptionellt svag, och laxfiske i Tana älv förbjöds helt i lag (342/2023). Laxbeståndens tillstånd ger för närvarande inte någon biologisk grund för att tillåta en ökad fiskedödlighet. Uppföljningen och utvärderingen av hur avtalet fungerar generellt sett och hur fiskbestånden utvecklas samt utvärderingen av möjligheterna att tillämpa fiskekvoter har fortsatt som en del av tillämpningen av fiskeavtalet för Tana älv och beredningen av den nya fiskeristadgan, där förhandlingarna med Norge utmynnade i ett slutresultat.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Tapio Hakaste, konsultativ tjänsteman, jord- och skogsbruksministeriet

Statsrådets redogörelse om livsmedelspolitik: Mat 2030, Finsk mat för oss och för världen

SRR 2/2017 rd – RSk 21/2017 rd

4. Riksdagen förutsätter att statsrådet avsätter tillräckligt stora ekonomiska och operativa resurser för att exporten av livsmedel och vatten ska kunna främjas långsiktigt och systematiskt

4. Jord- och skogsbruksministeriet och arbets- och näringsministeriet har finansierat Business Finland Oy:s tillväxtprogram Food from Finland, som fokuserar på att främja exporten av livsmedel och drycker. Livsmedelsverkets uppgifter inkluderar projekt för marknadstillträde som öppnar upp exportmöjligheter samt utveckling av system för exportkontroll, rådgivning till små och medelstora livsmedelsföretag och förbättring av exportberedskapen. Jord- och skogsbruksministeriet har också gett resurser för anställning av en attaché som fokuserar på livsmedelsexport till Kina, Sydkorea och tidigare även Sydafrika. Jord- och skogsbruksministeriet har

anvisat medel för ett flertal utbildningar om kunnande inom livsmedelsexport, ett utbildnings- och samordningsprojekt för livsmedelsexport, förbättrad exportberedskap för spannmålsprodukter, en utredning om produktion och export av förpackat vatten och en profilhöjning för den inhemska produktionens särdrag i förhållande till konkurrentländernas produkter. Jord- och skogsbruksministeriet har också anvisat medel för internationalisering av vattensektorn bland annat genom att finansiera Finlands vattenforum rf. Jord- och skogsbruksministeriet har understött exporten av kunskap i vattenfrågor i synnerhet med hjälp av programmet för tillväxt och internationalisering av vattenkompetens, som hör till Finlands program för hållbar tillväxt, i samarbete med NTM-centralen i Södra Savolax i dess egenskap av stödmyndighet. Ambitionen har varit att utöka exporten av kunskap i vattenfrågor inte bara genom projektfinansiering utan också genom att samarbeta tätt med Finlands vattenforum och regionala vattenkluster och aktivera nätverket Team Finland till att understöda vattensektorn. Via programmet finansieras också sammanställningen av exportutbudet på finländsk vattenkompetens. Dessutom har exporten främjats med hjälp av Team Finlands exportfrämjande resor.

Anna-Leena Miettinen, jordbruksråd, jord- och skogsbruksministeriet

Temporärt stöd för beskogning

RP 150/2020 rd – RSv 171/2020 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen utreder möjligheten att senare utsträcka stödordningen till sådana områden på minst 0,5 hektar som består av separata områden på minst 0,2 hektar, när den genomsnittliga bredden på varje område är minst 20 meter och när alla arealer i övrigt uppfyller villkoren för att bli godkända för stödordningen och godkännande av mindre arealer inte medför onödig extra administrativ börda.

Lagen om temporärt stöd för beskogning (1114/2020) bereddes 2020 och trädde i kraft vid ingången av 2021. Lagen var temporär och gällde till utgången av 2023. I regeringsprogrammet slogs det fast att stödordningen inte förlängs efter ingången av 2024. Regeringen hade förbundit sig att utreda en inkludering av områden som är mindre än minimistorleken 0,5 hektar i stödordningen från och med ingången av 2024 i samband med beredningen av den nya stödordningen. Denna utredning om minimistorleken för stödberättigande arealer visade sig dock vara onödig eftersom regeringen beslutade att inte förlänga stödordningen.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Kaisa Pirkola, konsultativ tjänsteman, jord- och skogsbruksministeriet

Ändring av renskötsellagen

RP 152/2020 rd – RSv 170/2020 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen följer och utvärderar hur lagstiftningen fungerar och hur verksamheten i renskadenämnden bedrivs samt lämnar jord- och skogsbruksutskottet en utredning om saken före utgången av 2023.

Jord- och skogsbruksministeriet följde och utvärderade hur lagstiftningen fungerar och hur verksamheten i renskadenämnden bedrivs, och lämnade en utredning om detta till riksdagens jord- och skogsbruksutskott i december 2023.

Utredningen visade att ändringen av renskötsellagen, där man avskaffade de tidigare kommunspecifika tvistlösningsnämnderna (värderingsnämnderna) som behandlade ingärdningsärenden och skador orsakade av renar och överförde den egentliga tvistlösningen till tingsrätterna, har löst problemen med värderingsnämndernas opartiskhet och oberoende. Renskadenämnden, som inrättades som ett organ som ger sakkunnigutlåtanden och tillhandahåller förlikning, upplevs enligt utredningen vara mer professionell och pålitlig än de tidigare värderingsnämnderna. Alla som besvarade den enkät som skickades till organisationerna i samband med utredningen ansåg att reformen också hade lyckats uppnå de övriga uppsatta målen, med undantag för en organisation som företräder markägare och odlare och som ansåg att reformen är misslyckad. Den organisationen föreslog dock inte heller en återgång till det system som tillämpades före lagändringen eller en nedläggning av renskadenämnden. Utifrån resultaten från den enkät som skickades till enskilda invånare och markägare i renskötselområdet konstateras det i utredningen att medvetenheten om renskadenämndens existens och verksamhet inte är särskilt utbredd, och att nämnden tills vidare har behandlat så få fall att det inte finns många som har egen erfarenhet av nämnden. Ett av målen för reformen var att genom ökat förtroende minska motsättningarna mellan renhushållningen och den övriga markanvändningen inom renskötselområdet, men enligt den ovannämnda enkäten förekommer fortfarande konflikter och utbrett missnöje med renbetet. Det viktigaste utvecklingsförslaget som gjordes i utredningen var att informera mer om nämndens verksamhet.

Johanna Wallius, lagstiftningsråd, jord- och skogsbruksministeriet

Ändring av livsmedelslagen och 1 paragraf i lagen om verkställighet av böter

RP 3/2021 rd – RSv 24/2021 rd

1. Riksdagen förutsätter att jord- och skogsbruksministeriet skärper de krav på livsmedelsmärkning som gäller ursprungsmärkning, effektiviserar tillsynen och sanktionerna i enlighet med utskottets betänkande och förelägger riksdagen de behövliga författningsändringarna 2022. Finland måste ansöka om undantag från EU-lagstiftningen, om det inte annars är möjligt att ändra författningarna.

1. Eftersom den harmoniserade EU-lagstiftningen om ursprungsmärkningar inte har utvecklats på det sätt som Finland har förutsatt utfärdade Finland våren 2017 en förordning av jord- och skogsbruksministeriet (218/2017), i vilken det föreskrivs om angivande av ursprungsland för kött och mjölk i färdigförpackade livsmedel som tillverkas i Finland. Förordningens giltighetstid har förlängts till den 31 december 2027. År 2019 utfärdade Finland också en förordning av jord- och skogsbruksministeriet (154/2019), enligt vilken restauranger och andra serveringsställen ska informera konsumenterna skriftligen om ursprunget för kött som används som ingrediens i en rätt. Förordningens giltighetstid har förlängts till den 30 april 2025.

I myndighetstillsynen övervakas ursprungsmärkningar liksom andra obligatoriska livsmedelsuppgifter som en del av den normala riskbaserade livsmedelstillsynen.

Enligt planen för genomförande av kommissionens strategi Från jord till bord bereder kommissionen förslag om att utvidga de obligatoriska ursprungsmärkningarna till att omfatta vissa livsmedel. Under genomförandet av strategin kan medlemsstaterna inte meddela EU nationella lagförslag om ursprungsmärkning, eftersom kommissionen har uppgett att den kommer att avge ett negativt yttrande om sådana. Det är för närvarande inte möjligt att utfärda nya nationella författningar, men Finland kan förlänga giltighetstiden för de gällande nationella författningarna om ursprungsmärkningar. Kommissionens lagstiftningsförslag har fördröjts.

2. Riksdagen förutsätter att jord- och skogsbruksministeriet underlättar och förbättrar små slakteriers verksamhetsbetingelser och slakt på gårdar i enlighet med utskottets betänkande och förelägger riksdagen de behövliga författningsändringarna 2022. Finland måste ansöka om undantag från EU-lagstiftningen, om det inte annars är möjligt att ändra författningarna.

2. Finland har redan underlättat och förbättrat verksamhetsbetingelserna för småskaliga slakterier och slakt på gårdar på många sätt.

Verksamhetsbetingelserna för småskaliga slakterier: Finland har sedan 2011 infört omfattande nationella anpassningar av kraven i bilaga III till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004 som gäller småskaliga slakteriers konstruktioner. Anpassningarna lindrar avsevärt kraven på småskaliga slakteriers lokaler, och bestämmelser om detta finns i jord- och skogsbruksministeriets förordning (318/2021).

I jord- och skogsbruksministeriets förordning (315/2021) föreskrivs om de undantag i fråga om den officiella veterinärens närvaro som avses i artikel 13 i kommissionens genomförandeförordning (EU) 2019/627.

Ytterligare lindringar för småskaliga slakterier och vilthanteringsanläggningar erbjuds i form av subventionerade köttbesiktningsavgifter och genom att utreda möjligheterna att i framtiden utnyttja videofilmning vid köttbesiktningar.

Slakt på gårdar: Finland har fullt ut utnyttjat de undantag som EU-lagstiftningen möjliggör när det gäller köttbesiktning. Bestämmelser om undantagen finns i jord- och skogsbruksministeriets förordning (318/2021).

Gårdarnas verksamhet underlättas också av möjligheten att börja slakta nötkreatur, hästar och svin på ursprungsanläggningen (s.k. betesslakt). Livsmedelsverkets anvisning om betesslakt blev klar den 28 mars 2022, och den 19 september 2022 godkände Livsmedelsverket den första mobila slakterienheten som möjliggör betesslakt. Europeiska kommissionen bereder för närvarande en delegerad förordning om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004. Avsikten är att möjligheten att betesslakta nötkreatur, hästar och svin ska utvidgas till att gälla även får och getter som ska få slaktas nio åt gången. Dessutom ska möjligheten till betesslakt göras flexiblere så att den kan utnyttjas för alla djur av de ovannämnda arterna. För närvarande är ett villkor för betesslakt att djuren inte kan transporteras till ett slakteri, för att undvika all risk för den som hanterar djuren och för att förhindra eventuella skador på djuret under transporten.

De nationella lättnader som EU-lagstiftningen tillåter har tagits i bruk i full omfattning i Finland både när det gäller verksamhetsbetingelserna för småskaliga slakterier och slakt på gården. I praktiken vore det därför mycket svårt att ta in nya anpassningar i den nationella lagstiftningen.

Hannu Miettinen, lagstiftningsråd, jord- och skogsbruksministeriet

Lagstiftningen om identifiering och registrering av sällskapsdjur

RP 101/2021 rd – RSv 162/2021 rd

Riksdagen förutsätter att jord- och skogsbruksministeriet följer upp och utvärderar hur lagstiftningen om identifiering och registrering av sällskapsdjur och särskilt bestämmelserna om hundregistret fungerar i förhållande till de mål som uppställts för lagstiftningen samt lämnar en utredning om detta till jord- och skogsbruksutskottet före utgången av 2024.

Lagen om identifiering och registrering av djur (1069/2021) trädde i kraft den 1 januari 2022. Livsmedelsverkets hundregister öppnades för privatpersoner den 8 maj 2023. Sedan den 29 augusti 2023 har det gått att registrera hundar som innehas av företag och föreningar. Ursprungligen var avsikten att registret skulle tas i bruk vid ingången av 2023. Vid utgången av 2023 hade cirka en tredjedel av de uppskattningsvis cirka 800 000 hundarna i Finland anmälts till hundregistret. Registreringen av hundar i Livsmedelsverkets hundregister fortsätter. Jord- och skogsbruksministeriet följer fortsättningsvis tillsammans med Livsmedelsverket utfallet av lagstiftningen om identifiering och registrering av hundar. Det går inte att utvärdera hur målen för registreringen av hundar och övervakningen av registreringen har uppfyllts förrän alla hundar har anmälts till registret, övervakningen har varit tillräckligt omfattande och det finns heltäckande resultat tillgängliga.

Jord- och skogsbruksministeriet och Livsmedelsverket följer upp hur lagstiftningen om identifiering och registrering av sällskapsdjur och särskilt bestämmelserna om hundregistret fungerar i förhållande till de mål som uppställts för lagstiftningen samt lämnar en utredning om detta till jord- och skogsbruksutskottet före utgången av 2024.

Anssi Welling, specialsakkunnig, jord- och skogsbruksministeriet

Laginitiativ om att upphöra med kalhuggning på statsägda områden

MI 9/2019 rd – RSk 43/2021 rd

2. Riksdagen förutsätter att Forststyrelsens avkastningsmål och krav på intäktsföring ställs så att de inte försvårar en totalt sett hållbar användning av statens skogar. Statsrådet ska utarbeta en långsiktig plan för uppställande av

ett avkastningsmål och krav på intäktsföring på en nivå som stöder en totalt sett hållbar användning av skogarna och lämna en utredning om planen till jord- och skogsbruksutskottet före utgången av 2023.

2. Planen utarbetades i samband med beredningen av Forststyrelsens ägarpolitik för 2024–2027 hösten 2023, och utredningen har lämnats till riksdagen. Målnivån för intäktsföringen och avkastningskravet på grundkapitalet för regeringsperioden avtalas i Forststyrelsens ägarpolitik. När intäktsföringen och avkastningsmålet övervägdes i utarbetandet av ägarpolitiken beaktades förutom skogsbrukets avkastning och marknadsutsikter även andra faktorer som påverkar affärsverket Forststyrelsens resultat.

Skogsbruket, som bedrivs i ett dotterbolag, påverkar inte direkt affärsverkets resultat eller avkastning. Forststyrelsen Skogsbruk Ab har mot vederlag getts en avtalsbaserad ensamrätt att bedriva skogsbruk i statens ekonomiskogar. För ensamrätten betalar bolaget en årlig ersättning för nyttjanderätt till affärsverket Forststyrelsen. Statsrådet beslutar om storleken på ersättningen, som enligt det gällande avtalet är 95 miljoner euro per år. Det är en fast ersättning som inte beror på årliga avverkningsmängder.

Avverkningar i statens skogar planeras alltid långsiktigt som en del av Forststyrelsens regionala naturresursplaneringsprocess, där intressentgrupperna engageras omfattande och även de största hållbara virkesuttagen fastställs för statens skogar. Då tar man förutom certifiering också hänsyn till alla andra faktorer som påverkar avverkningsmöjligheterna i statens skogar. Målen för Forststyrelsens resultat, avkastning och intäktsföring påverkar inte avverkningsplaneringen. Den största enskilda hållbarhetsfaktorn som påverkar avverkningsplaneringen och avverkningsmängderna är Forststyrelsens lagstadgade samhälleliga förpliktelser. Med samhälleliga förpliktelser avses att Forststyrelsen som en väsentlig del av den hållbara vården och användningen av naturresurserna i tillräcklig grad ska beakta skyddet för och en ändamålsenlig ökning av den biologiska mångfalden tillsammans med de övriga målen för vården, användningen och skyddet av skogar, havet och andra naturresurser. Forststyrelsen ska dessutom beakta de krav som användningen av naturen för rekreation och främjandet av sysselsättningen ställer. År 2023 satsade Forststyrelsen 110,3 miljoner euro på allmänna samhälleliga förpliktelser.

Leena Arpiainen, konsultativ tjänsteman, jord- och skogsbruksministeriet

Vattnet är vårt – medborgarinitiativ för att förhindra privatisering av vattentjänster

MI 2/2020 rd – RSk 26/2021 rd

2. Riksdagen förutsätter utifrån medborgarinitiativet att statsrådet så snabbt som möjligt vidtar åtgärder för att bereda lagstiftning som säkerställer att de offentligt ägda vattentjänstfunktioner som omfattas av kommunens organiseringskyldighet förblir i kommunernas ägo och bestämmanderätt.

2. Förberedelsefasen av den lagreform som riksdagen förutsätter har slutförts. Lagberedningen förbereddes i förvaltningsövergripande samarbete och de utredningar som färdigställdes tog utöver andra aspekter också fasta på i synnerhet förhållandet mellan den lagstiftning som ska genomföras och den kommunala självstyrelsen samt förpliktelserna avseende de grundläggande och mänskliga rättigheterna (utredningarna från förberedelsefasen finns i projektfönstret). Den egentliga beredningen av lagreformen har inletts av den arbetsgrupp som jord- och skogsbruksministeriet tillsatte den 17 november 2022. Arbetsgruppen ska bereda en regeringsproposition med förslag till reform av lagen om vattentjänster före den 30 juni 2024. Under 2023 utarbetade jord- och skogsbruksministeriet en konsekvensbedömning om olika regleringsalternativ och lagstiftningsarbetsgruppen behandlade genomförandet av initiativet. Avsikten är att regeringspropositionen ska färdigställas och överlämnas till riksdagen senast våren 2025.

Johanna Kallio, konsultativ tjänsteman, jord- och skogsbruksministeriet

Ändring av lagen om ekologisk produktion och 1 paragraf i lagen om verkställighet av böter

RP 193/2021 rd – RSv 218/2021 rd

1. Riksdagen förutsätter att Livsmedelsverket anvisas tillräckliga resurser för att sköta sina uppgifter.

1. När det gäller tillsynen över ekologisk produktion kan Livsmedelsverkets resurser anses vara tillräckliga. Livsmedelsverket har slutfört arbetet med att utarbeta anvisningar, rapportmallar, register och förfaranden som uppfyller de nya EU-bestämmelser som tillämpas sedan den 1 januari 2022. Antalet ekologiska aktörer under Livsmedelsverkets tillsyn har minskat. Antalet aktörer som omfattas av NTM-centralernas tillsyn över primärproduktionen har inte heller ökat, utan minskat med

cirka 10 procent jämfört med 2022, vilket påverkar Livsmedelsverkets arbetsmängd. Samtidigt har Livsmedelsverkets uppgifter och resurser ökat bland annat inom tillsynen över detaljhandeln.

Tero Tolonen, konsultativ tjänsteman, jord- och skogsbruksministeriet

Nätfisket i saimenvikarens utbredningsområde måste förbjudas

MI 8/2019 rd – RSk 43/2022 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen följer utvecklingen av saimenvikarstammen och fångstdödligheten för vikare och utifrån dessa uppföljningsuppgifter lämnar en utredning till jord- och skogsbruksutskottet före utgången av 2023.

Jord- och skogsbruksministeriet har lämnat jord- och skogsbruksutskottet en lägesbild över utvecklingen av saimenvikarstammen och fångstdödligheten för vikare och en utredning utifrån uppföljningsuppgifterna. Enligt utredningen har skyddet av saimenvikaren samordnats målinriktat med fisket och tack vare detta kan fisket bedrivas på ett sätt som är säkrare för vikarna än tidigare. Saimenvikarstammen har fortsatt återhämta sig och vikarna har återvänt för att bygga bo i områden där de tidigare hade försvunnit på grund av mänsklig verksamhet. Nät med tunna trådar, som inte kan ersättas med andra fångstredskap för vinterfiske och för fritidsfiske av sik och siklöja under isfria perioder, leder fortfarande till att vikare dör som bifångst.

Eija Kirjavainen, fiskeriråd, jord- och skogsbruksministeriet

Tillåten jakt på vitkindad gås

MI 3/2020 rd – RSk 42/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen aktivt påverkar kommissionen och EU:s medlemsstater i syfte att ändra Bernkonventionen så att vitkindad gås överförs till fågeldirektivets bilaga II.

1. I Bernkonventionen (konventionen om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö) är vitkindad gås upptagen i bilaga II (strikt skyddade djurarter). För att den ändring i fågeldirektivet som riksdagen kräver ska vara möjlig förutsätts bland annat att skyddsstatusen för vitkindad gås ändras i Bernkonven-

tionen från bilaga II till bilaga III (skyddade djurarter). Det bör dock observeras att denna ändring i Bernkonventionen inte automatiskt leder till en motsvarande ändring i fågeldirektivet. Vidare bör det noteras att både fågeldirektivet och Bernkonventionen redan nu tillåter undantag från skyddsbestämmelserna.

Finland deltar i verksamheten enligt Bernkonventionen som en del av EU. Beslut om EU:s ståndpunkt gällande ändringar som ska göras i texten i Bernkonventionen fattas med kvalificerad majoritet. Miljöministeriet fortsätter att som en del av EU:s interna beredningsprocesser diskutera med kommissionen om vilka förutsättningar det finns att till Bernkonventionens permanenta kommitté lämna ett förslag om att ändra den vitkindade gåsens skyddsstatus i konventionen.

Maria Westerman, specialsakkunnig, miljöministeriet

2. Riksdagen förutsätter att de möjligheter till undantag som föreskrivs i artikel 9 i fågeldirektivet utnyttjas och att fördrivning av fåglar genom beskjutning också tillåts på våren med beaktande av fåglarnas häckningsro.

2. Enligt naturvårdslagen kan närings-, trafik- och miljöcentralen bevilja tillstånd till avvikelse från lagens bestämmelser. Närings-, trafik- och miljöcentralerna fattar i egenskap av behöriga myndigheter tillståndsbesluten enligt gällande lagstiftning och med stöd av domstolarnas rättspraxis. Ändring i beslut som fattats av en behörig myndighet får sökas hos förvaltningsdomstolen. Enligt naturvårdslagen saknar ministeriet behörighet att överta avgörandet av ärenden som hör till naturvårdsmyndighetens behörighet, och ministeriet har inte heller behörighet att bestämma hur ett ärende som omfattas av naturvårdsmyndighetens övervägande ska avgöras.

På grund av de begränsningar som följer av fågeldirektivet har man som en del av projektet för gåsåkrar, som finansieras av miljöministeriet och genomförs av Naturresursinstitutet, undersökt hur effektiva icke-dödande fördrivningsmetoder (t.ex. startpistol) är på våren samt hur dessa metoder påverkar det övriga fågelbeståndet. Undersökningsresultaten stöder den behöriga myndighetens beslutsfattande i behandlingen av undantagstillstånd.

Maria Westerman, specialsakkunnig, miljöministeriet

3. Riksdagen förutsätter att utnyttjande av vitkindade gäss som skjutits med stöd av dispens tillåts och att regeringen omedelbart bereder en proposition om ändring av naturvårdslagen så att det med stöd av undantaget i artikel 9.1 c i fågeldirektivet blir möjligt att ta till vara och förnuftigt använda vitkindad gås som dödade med dispens.

3. I regeringsprogrammet konstateras att "onödiga jaktbegränsningar i fråga om livskraftiga arter, såsom storskarv och vitkindad gås, slopas och arterna överförs till att omfattas av jaktlagen". Den bästa lösningen för att ta tillvara och använda vitkindad gås som skjutits med dispens som föda är att låta vitkindad gås omfattas av jaktlagen.

En sådan ändring skulle leda till det resultat som förutsätts i riksdagens skrivelse RSk 42/2022 rd och samtidigt respektera konsekvensen i den nationella lagstiftningen. De skyldigheter som följer av fågeldirektivet har genomförts nationellt genom naturvårdslagen och jaktlagen, som har olika mål. Jakt, och i det sammanhanget omhändertagande och förnuftig användning av fångsten, är begränsad till vissa arter som anges i jaktlagen (1 och 2 paragraf i jaktlagen) medan det är förbjudet att omhänderta och förnuftigt utnyttja döda djur av arter som hör till naturvårdslagens tillämpningsområde (70 paragraf i naturvårdslagen). Att förvara och förnuftigt använda ett exemplar som fångats omfattas därmed i den nationella lagstiftningen av hävd av jaktlagen, och en betydande ändring av den nationella lagstiftningen på grund av en enskild art skulle bryta konsekvensen i den gällande lagstiftningen och skapa tryck på att behandla även andra fridlysta arter på samma sätt.

Varken naturvårdslagen (9/2023), fågeldirektivet (2009/147/EG) eller internationella överenskommelser (Bernkonventionen) förhindrar att vitkindad gås överförs till att omfattas av jaktlagen.

Maria Westerman, specialsakkunnig, miljöministeriet

4. Riksdagen förutsätter att dispensärenden som gäller vitkindade gäss överförs från Närings-, trafik- och miljöcentralen i Egentliga Finland till Närings-, trafik- och miljöcentralen i Norra Karelen och att dispensförfarandet samtidigt görs smidigare.

4. I regeringsprogrammet konstateras att "onödiga jaktbegränsningar i fråga om livskraftiga arter, såsom storskarv och vitkindad gås, slopas och arterna överförs till att omfattas av jaktlagen". Eftersom viltcentralen i och med överföringen blir behörig i stället för NTM-centralen i Egentliga Finland är det inte motiverat att i detta sammanhang överföra dispensärendena från NTM-centralen i Egentliga Finland till NTM-centralen i Norra Karelen så som riksdagen förutsätter.

Laura Mononen, specialsakkunnig, miljöministeriet

Inledande av stamvårdande vargjakt och förhindrande av vargskador

MI 4/2020 rd – RSk 41/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet påverkar Europeiska unionen på så sätt att vargen för hela Finlands del överförs från habitatdirektivets bilaga IV till dess bilaga V.

1. Det finns inget nytt att rapportera i ärendet.

Finland understödde Schweiz förslag i Bernkonventionens permanenta kommitté att vargen ska upptas i en annan bilaga. Överföringen till en annan bilaga till habitatdirektivet på EU-nivå förutsätter att vargens skyddsstatus först ändras i Bernkonventionen. Schweiz initiativ vann inte ett tillräckligt stort understöd

2. Riksdagen förutsätter att referensvärdet för en gynnsam skyddsnivå inte enbart ska kunna grunda sig på genetik, utan att man med tanke på den totala hållbarheten måste beakta säkerheten, socioekonomiska faktorer och bevarandet av en jaktkultur med jakthund.

2. Fastställandet av referensvärdet för en gynnsam skyddsnivå var en del av uppdateringen av förvaltningsplanen för vargstammen, som inleddes i februari 2023. Efter att EU-kommissionen hösten 2023 inlett sitt utredningsarbete om vargen avbröts beredningen av förvaltningsplanen för vargstammen tills vidare.

3. Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder en proposition om ändring av 41 a paragraf i jaktlagen och lämnar den till riksdagen senast i november 2022.

3. Den 23 mars 2023 antog riksdagen lag 447/2023 med den lagändring som förut-sattes.

4. Riksdagen förutsätter att tillstånd för stamvårdande jakt beviljas i så god tid att de med beaktande av eventuellt ändringssökande kan användas under jakttiden och att beviljandet av skadebaserad dispens görs smidigare och att besvär över dem behandlas skyndsamt.

4. Jord- och skogsbruksministeriet har berett en förordning om begränsning av vargjakten som hjälper Finlands viltcentral att motivera hur dispens påverkar en gynnsam skyddsnivå för vargstammen. Till övriga delar tas det ställning till detta uttalande i samband med uppdateringen av förvaltningsplanen för vargstammen.

5. Riksdagen förutsätter att jord- och skogsbruksministeriet under den jaktperiod som inleds i höst följer hur bestämmelserna i 4 kap. 5 paragraf i strafflagen fungerar i förhållande till avlägsnande av varg som medför hot eller fara samt förtydligar tillämpningen av bestämmelserna om nödtillstånd genom anvisningar och råd till medborgarna. En redogörelse för dessa åtgärder ska lämnas till riksdagen senast den 28 februari 2023.

5. Finlands viltcentral har getts anvisningar om ärendet. En redogörelse för ärendet har lämnats till riksdagen. Enligt redogörelsen förekom det under den senaste jakt-säsongen inga nödtillstånd enligt 4 kap. 5 paragraf i strafflagen. Det senaste kända fallet inträffade den 3 september 2021 i Lieksa, då en varg sköts. Åklagaren väckte inte åtal i det fallet. Sedan augusti 2010 har sammanlagt sju nödfall inträffat, och åtal väcktes inte i något av dem.

Sami Niemi, konsultativ tjänsteman, jord- och skogsbruksministeriet

Förbud mot jakt på hotade arter i jaktlagen

MI 9/2021 rd – RSk 47/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen utvecklar uppföljningen när det gäller sjöfåglar och bedömningen av beståndens utveckling så att det tillgängliga materialet möjliggör en årlig reglering av jakten på sjöfåglar. Vidare förutsätter riksdagen att regeringen lämnar en utredning om hur uppföljningen utvecklats till jord- och skogsbruksutskottet före utgången av 2023.

1. Jord- och skogsbruksministeriet har i resultatstyrningen av Naturresursinstitutet avtalat om resultatmålen för 2024 när det gäller utvecklingen av uppföljningen av sjöfågelbestånden. Enligt den utredning som lämnats till riksdagen anser jord- och skogsbruksministeriet att mekanismerna för att begränsa jakten på sjöfågel måste utvecklas ytterligare. Jord- och skogsbruksministeriet anser att expertisen vid Finlands viltcentral och i synnerhet viltcentralens team för hållbar jakt bör utnyttjas i detta utvecklingsarbete. Jord- och skogsbruksministeriet har som mål att i det första skedet tidigarelägga beståndsbedömningen utifrån vårens taxering av par till juni, så att det blir möjligt att bedöma hur bestånden förändrats och vilka jaktbegränsningar som eventuellt behövs innan jaktsäsongen inleds. Enligt jord- och skogsbruksministeriets uppfattning finns det ännu i detta skede och åtminstone de närmaste åren inga förutsättningar för att i beredningen av ministeriets förordning före remissbehandlingen ta hänsyn också till resultaten av taxeringen av kullar i juli, eftersom det krävs en längre tid för att spara och analysera resultaten av taxeringen

av kullar, bereda förslaget till förordning, ordna de samråd som lagen förutsätter och färdigställa förordningen vid ministeriet inför beslutet samt effektivt informera jägarna om beslutet ännu före jaktsäsongen. Inledningsvis kan uppgifterna från taxeringen av kullar dock utnyttjas i informationsstyrningen ännu innan jaktsäsongen för sjöfågel börjar. Jord- och skogsbruksministeriet anser att det också är viktigt att främja en hållbar jakt längs hela migrationsrutten inom ramen för avtalet om bevarande av afro-eurasiska flyttande vattenfåglar (FördrS 9/2000, det s.k. AEWA-avtalet).

2. Riksdagen förutsätter att jord- och skogsbruksministeriet sörjer för att information om befintliga jaktbegränsningar och deras betydelse för skyddet av hotade arter sprids i så stor utsträckning som möjligt.

2. Jord- och skogsbruksministeriet har publicerat meddelanden med information om de jaktbegränsningar som fastställts genom ministeriets förordning. Finlands viltcentral informerar om jaktbegränsningarna i tidningen Jägaren, som skickas till alla jägare som betalat jaktvårdsavgift. Ministeriets förordningar och motiveringspromemoriorna om dessa finns offentligt tillgängliga på ministeriets [webbplats](#). Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

3. Riksdagen förutsätter att regeringen granskar möjligheterna att effektivisera skyddet av de för närvarande mest hotade sjöfågelarterna genom att med stöd av 38 paragraf i jaktlagen begränsa jakten i större utsträckning än för närvarande eller genom att förbättra tillståndet för dessa sjöfågelbestånd med hjälp av andra vårdåtgärder. Dessutom förutsätter riksdagen att regeringen lämnar en utredning om dessa åtgärder till jord- och skogsbruksutskottet före utgången av 2023.

3. En arbetsgrupp som tillsatts av jord- och skogsbruksministeriet beredde ett förslag till [strategi för ansvarsfull sjöfågeljakt och uppfödning av vilda fåglar](#) (på finska). Arbetsgruppens förslag blev klart den 6 mars 2023. En redogörelse om ärendet har lämnats till riksdagen.

Janne Pitkänen, specialsakkunnig, jord- och skogsbruksministeriet

Konsekvenser av veterinärvårdslagen

RP 83/2022 rd – RSv 269/2022 rd

Riksdagen förutsätter att det bevakas vilka konsekvenser veterinärvårdslagen har för den regionala tillgången till veterinärtjänster och för djurens hälsa och välfärd och att statsrådet vid behov vidtar åtgärder för att trygga veterinärtjänster till skäligt pris i hela landet. En utredning om konsekvenserna ska lämnas till riksdagen inom två år från det att veterinärvårdslagen trätt i kraft.

Veterinärvårdslagen stadfästes den 3 mars 2023. Enligt lagens ikraftträdandebestämmelse utfärdas bestämmelser om ikraftträdandet genom förordning av statsrådet. Tidpunkten för ikraftträdandet lämnades öppen eftersom regeringen behövde få kommissionens tolkning av behovet av notifiering och vid behov ett beslut om huruvida det offentliga stödet i samband med veterinärtjänsterna är godtagbart. Efter att förhandlingarna mellan Finland och kommissionen har avslutats planerar regeringen att under vårsessionen 2024 lämna en proposition till riksdagen med förslag till vissa ändringar i lagen så att den kan sättas i kraft.

Jord- och skogsbruksministeriet kommer att bevaka den nya veterinärvårdslagens konsekvenser för den regionala tillgången till veterinärtjänster, djurens hälsa och välfärd samt veterinärtjänsternas prisnivå. Ministeriet kommer att lämna en utredning om konsekvenserna inom två år från lagens ikraftträdande. Om konsekvensbevakningen visar att det förekommer problem kommer regeringen att vidta åtgärder för att lösa dem.

Johanna Wallius, lagstiftningsråd, jord- och skogsbruksministeriet

Ändring av livsmedelsmarknadslagen

RP 283/2022 rd – RSv 267/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder en proposition om ändring av konkurrens- och livsmedelsmarknadslagstiftningen så att förändringar på marknaden bättre kunde förmedlas vidare i livsmedelskedjan till exempel genom ett kostnadsindex och kortare prissättningsperioder, och att statsrådet lämnar en proposition om detta till riksdagen före utgången av 2024.
2. Riksdagen förutsätter att statsrådet utreder metoder för att förbättra tillgången till uppgifter om livsmedelsmarknaden och bereder behövliga ändringar i lagstiftningen om insamling och behandling av uppgifter så att en proposition om detta lämnas till riksdagen före utgången av 2024.

3. Riksdagen förutsätter att jord- och skogsbruksministeriet bevakar och utvärderar den praktiska tillämpningen och konsekvenserna av livsmedelsmarknadslagen och ändringarna i den i förhållande till de mål som uppställts för lagstiftningen samt lämnar en utredning om saken till jord- och skogsbruksutskottet två år efter det att ändringarna i livsmedelsmarknadslagen har trätt i kraft.

1–3. Jord- och skogsbruksministeriet har tillsatt ett lagstiftningsprojekt (Förnyelse av livsmedelsmarknadslagstiftningen MMM040:00/2023). I projektets första fas är avsikten att livsmedelsmarknadslagen och konkurrenslagen ska ändras för att säkerställa att livsmedelsmarknadsombudsmannen har tillräcklig rätt att få uppgifter och kan utbyta mer information med Konkurrens- och konsumentverket än för närvarande. Avsikten är att propositionen ska överlämnas till riksdagen under höstsessionen 2024. Dessutom har jord- och skogsbruksministeriet beställt utredningar om en mer omfattande tillämpning av index inom livsmedelssektorn och om möjligheterna att utarbeta och utnyttja mer exakt statistik än för närvarande. När utredningarna blir klara kan resultaten analyseras med tanke på lagstiftningsbehovet i den andra fasen av lagstiftningsprojektet.

Aku-Petteri Korhonen, lagstiftningsråd, jord- och skogsbruksministeriet

Bevakning av det internationella rättsläget i fråga om bestämmelserna om slakt av djur

RP 186/2022 rd – RSv 331/2022 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet följer utvecklingen av det internationella rättsläget i fråga om bestämmelserna om slakt av djur, rapporterar om detta till utskottet före utgången av nästa valperiod och vid behov utarbetar förslag till ändringar till följd av detta.

Jord- och skogsbruksministeriet följer utvecklingen av det internationella rättsläget i fråga om bestämmelserna om slakt av djur. Ministeriet utarbetar en rapport om bevakningen till jord- och skogsbruksutskottet före utgången av valperioden. Utifrån rapportens resultat föreslår regeringen vid behov ändringar i lagstiftningen.

Susanna Ahlström, specialsakkunnig, jord- och skogsbruksministeriet

Åtgärder för att minska problem som beror på varghybrider

RP 288/2022 rd – RSv 336/2022 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder åtgärder som ger bättre förutsättningar att lösa problem som beror på varghybrider.

Beredningen av de åtgärder som förutsätts i uttalandet ingick i förvaltningsplanen för vargstammen, som uppdaterades under jord- och skogsbruksministeriets ledning. Efter att EU-kommissionen hösten 2023 inlett sitt utredningsarbete om vargen avbröts beredningen av den nationella förvaltningsplanen tills vidare.

Sami Niemi, konsultativ tjänsteman, jord- och skogsbruksministeriet

Konsekvenser av ändringen av den övre åldersgränsen för skyldigheten att betala fiskevårdsavgift

RP 49/2023 rd – RSv 69/2023 rd

Riksdagen förutsätter att jord- och skogsbruksministeriet följer upp och bedömer vilka konsekvenser ändringen av 79 paragraf i lagen om fiske har för de influtna fiskevårdsavgifterna och före utgången av maj 2026 lämnar jord- och skogsbruksutskottet en utredning om utvecklingen av de influtna avgifterna och användningen av fiskevårdsavgifterna för olika ändamål.

Jord- och skogsbruksministeriet lämnar jord- och skogsbruksutskottet en utredning före utgången av maj 2026.

Roni Selén, specialsakkunnig, jord- och skogsbruksministeriet

10 Försvarsutskottet

Ekonomiska förmåner för värnpliktiga

RP 37/2007 rd – RSv 110/2007 rd

Riksdagen förutsatte den 11 december 2007 att regeringen vidtar åtgärder för att beväringstjänstgöringen ska beaktas i pensionen och hemförlovningspenning betalas till dem som hemförlovas. Vidare förutsatte riksdagen att de ekonomiska förmånerna för värnpliktiga förbättras.

Regeringen har strävat efter att långsiktigt och planmässigt förbättra de värnpliktigas ekonomiska och sociala villkor. Utvecklingen av de värnpliktigas förmåner samordnas av försvarsministeriets tväradministrativa samarbetsforum, som i sitt arbete systematiskt betonat vikten av att förbättra de värnpliktigas ekonomiska och sociala förmåner och uppskattningen av deras samhälleliga ställning (arbetsliv, studier).

Grunderna för reservistlönen reviderades 2008, varigenom lönen bands till försvarsministeriets lönetabell. I enlighet med det höjdes reservistlönerna senast den 1 maj 2023. År 2023 fattades ett beslut om att höja dagpenningen för beväringar och reservister från och med den 1 januari 2024. Dessutom höjdes från och med den 1 januari 2024 det dagtraktamente som betalas som ersättning för förlorad arbetsförtjänst till dem som rekryteras utanför Försvarsmakten och som genomgår krishanteringsutbildning. Höjningarna grundade sig på höjningen av levnadskostnadsindex. Följande höjningar av reservistlönen och dagpenningen för dem som genomgår militär krishanteringsutbildning träder i kraft den 1 mars 2024.

I [försvarsredogörelsen](#) (2021) och [den parlamentariska värnpliktskommitténs betänkande](#) (2021) ges i uppdrag att utreda och utveckla de värnpliktigas ekonomiska förmåner. I det nuvarande regeringsprogrammet finns ingen skrivning om detta. Utvecklingen av de värnpliktigas ekonomiska förmåner granskas i samband med utarbetandet av den nya försvarsredogörelsen och som en del av Natointegrationen.

Beaktandet av beväringstiden vid fastställandet av pensionen och ett eventuellt återinförande av hemförlovningspenningen hör till social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde. Med beaktande av de ekonomiska förmånerna som helhet har social- och hälsovårdsministeriet tills vidare inte ansett det vara nödvändigt att återinföra hemförlovningspenningen.

Sami Roikonen, specialsakkunnig, försvarsministeriet

11 Kulturutskottet

Revidering av lagstiftningen om studiestöd

RP 210/2014 rd – RSv 360/2014 rd

Riksdagen förutsätter att det under nästa valperiod görs en totalrevidering av lagstiftningen om studiestöd. Revideringen ska säkerställa de ekonomiska möjligheterna för heltidsstudier och även beakta aspekter som gör systemet tydligare, genomskinligare, smidigare och mer sporrande samt förbättrar lika-behandlingen av de studerande.

Studiestödet har utvecklats i enlighet med regeringsprogrammen för statsministerrarna Juha Sipiläs, Antti Rinnes och Sanna Marins regeringar i den riktning som riksdagens uttalande förutsätter.

På grund av de besparingar som Juha Sipiläs regeringsprogram förutsatte utvecklades studiestödet under valperioden 2015–2018 med större betoning på lån från och med höstterminen 2017. Samtidigt förkortade man stödtiden för högskolestuderande och införde en försörjarförhöjning och ett läromedelstillägg, och den studerandes egna inkomstgränser kopplades till index. Dessutom slopades den minskande effekten av föräldrarnas inkomster på studiepenningen för studerande på andra stadiet som är 18–19 år eller yngre än 18 år och bor självständigt.

Den 1 augusti 2017 började också de studerande i regel omfattas av det allmänna bostadsbidraget, vilket förbättrade den ekonomiska situationen i synnerhet för ensamboende studerande med höga boendeutgifter och lägst inkomster. Det gick inte att förutse förändringarna i de studerandes beteende, och därför ledde bostadsbidragsreformen ändå till betydande oförutsedda utgifter. Även studielåns-kompensationen orsakade oförutsedda utgifter eftersom låntagningen ökade mer än väntat. Enligt en utvärderingsrapport av Statens revisionsverk om effekterna av studiestödsreformerna på 2010-talet uppfylldes ändå målen för reformen, eftersom det blev klart vanligare att studiestödet utnyttjades fullt ut, examina avlades på kortare tider och studiestödstagarnas genomsnittliga inkomster ökade betydligt till följd av att studielånet, bostadsbidraget och förvärvsinkomsterna ökade.

I enlighet med statsminister Antti Rinnes regeringsprogram höjdes studiepenningens försörjarförhöjning från och med den 1 januari 2020 med 25 euro och studiepenningens belopp indexbands. Under statsminister Sanna Marins regeringsperiod förbättrades de studerandes försörjning genom indexhöjningar av studiepenningarna och även genom att måltidsstödet och inkomstgränserna för studiestödet

höjdes. Rätten till skolresestöd utvidgades som en del av avgiftsfriheten på andra stadiet. Studiepenningens försörjarförhöjning höjdes också temporärt under 2023 med 10 euro per månad. I villkoren för studielånsskylskompensationen och studielånsavdraget beaktas fördröjningar i studierna och hinder för att inleda studierna till följd av coronaviruspandemin för att inte personer med studielånsskulder ska drabbas.

Behovet av att utveckla studiestödet togs upp i samband med den utbildningspolitiska redogörelsen och totalreformen av den sociala tryggheten.

Enligt statsminister Petteri Orpos regeringsprogram inleder regeringen en totalreform av studiestödet. Studiestödets syfte är att i första hand möjliggöra studier på heltid. I totalreformen av studiestödet går man igenom studiepenningens nivå, studielånets storlek och studielånsskylskompensationens belopp, gränserna för de fria inkomsterna, ställningen för studerande med familj och stödet till boendet. För studerande ska dessutom en modell framtas som alternativ till det allmänna bostadsbidraget. Modellen ska uppmuntra till samboende och vara ekonomiskt attraktiv. I samband med halvtidsöverläggningen ska regeringen utvärdera huruvida inkomstgränserna är tillräckliga och om de kan höjas. En bättre samordning av läroavtalsutbildningarna och studiestödet utreds också. Avsikten är enligt regeringsprogrammet att trygga försörjningen under studietiden, stärka de sporrande elementen i studiestödet och stödja slutförandet av studierna inom målsatt tid.

Virpi Hiltunen, konsultativ tjänsteman, undervisnings- och kulturministeriet

Svenskan som valfritt läroämne på alla utbildningsstadier

Ö 2/2014 rd – RSk 54/2014 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen gör en övergripande kartläggning av den allmänna politiken för språkstudier i Finland och av hur den bör utvecklas inför kommande utmaningar i fråga om språkkunskaper och med beaktande av det allt större och mångsidigare behovet av kunskaper i främmande språk i samhället och inom näringslivet.

Regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering innehåller flera åtgärder som gäller svenskans ställning. Särskilda åtgärder inriktas på att höja deltagandet i småbarnspedagogik bland barn med invandrarbakgrund. Detta stärker kunskaperna i finska och svenska hos barn med invandrarbakgrund och barnens integration i det finländska samhället. Målet med utvecklandet av språkutbildningen för invandrare är att stärka undervisningen i såväl finska som svenska på alla utbildningsstadier. Hösten 2023 beviljade undervisnings- och kulturministeriet

projektunderstöd för förbättring av utbudet och kvaliteten på undervisningen i de inhemska språken (finska, svenska) inom yrkesutbildningen. I enlighet med regeringsprogrammet införs avgiftsfrihet för de språkexamina som bevisar kunskaper i finska och svenska och som utgör ett krav för statsförvaltningens personal. Undervisnings- och kulturministeriet och justitieministeriet har tillsammans berett lagstiftning om detta. I enlighet med regeringsprogrammet utreds möjligheten att avlägga en examen som visar utmärkta språkkunskaper som en del av universitetsstudierna.

Petri Lempinen, överdirektör, undervisnings- och kulturministeriet

Reformen av yrkesutbildningen, verkställighet och bevakning av konsekvenserna

RP 39/2017 rd – RSv 86/2017 rd

4. Riksdagen förutsätter att undervisnings- och kulturministeriet stöder och följer upp och utifrån det bedömer hur reformen av yrkesutbildningen har utfallit. Ministeriet ska bland annat bedöma konsekvenserna för tillgången till utbildning i regionalt och språkligt hänseende, för en nedgång i antalet studerande som avbryter studierna, för utbildningsgarantin och för en ökning av antalet läroavtals- och utbildningsavtalsplatser inom respektive branscher i överensstämmelse med målen för reformen. Om det kommer fram ändringsbehov som kräver att bestämmelserna preciseras eller ändras, ska regeringen skyndsamt vidta åtgärder, bereda behövliga ändringar och lägga fram dem för riksdagen. Regeringen bör noga följa vilka faktiska konsekvenser bestämmelserna får för de grundlagsfästa kulturella rättigheterna.

4. År 2017–2020 verkställde undervisnings- och kulturministeriet ett omfattande stödprogram (ca 60 miljoner euro) för genomförandet av reformen av yrkesutbildningen. Genom utvecklingsprojekten i stödprogrammet förnyades yrkesutbildningens kärnprocesser och verksamhetsmodeller omfattande för att säkerställa att målen för reformen uppnås.

Finansieringen av yrkesutbildningen reformerades successivt i enlighet med lagstiftningen från 2018. Senast blev arbetslivsresponsen en del av genomslagsfinansieringen från och med budgetåret 2023. Med stöd av den lag som trädde i kraft

2021 förblev ändå basfinansieringens andel 70 procent och på motsvarande sätt prestationsfinansieringens andel 20 procent och genomslagsfinansieringens andel 10 procent.

Undervisnings- och kulturministeriet justerade 2020 minimiantalet studerande i utbildningsanordnarnas tillstånd att ordna utbildning. I det sammanhanget bedömdes också bland annat den regionala tillgången till utbildning. Genom förordningen om finansieringsgrunder ändrades 2021 de kostnadskoefficienter och kostnadsgrupperns innehåll som ligger till grund för finansieringen så att de motsvarar de nyaste kostnadsuppgifterna.

Datainsamlingen, statistikföringen och uppföljningsindikatorerna upprätthålls och utvecklas kontinuerligt för att konsekvenserna av den nya lagstiftning som trädde i kraft 2018 ska kunna följas och bedömas så nära realtid som möjligt. Statistikrapporterna publiceras i utbildningsförvaltningens statistiktjänst Vipunen. Med hjälp av dem kan man följa bland annat utbildningens regionala och språkliga tillgänglighet, studieavbrotten samt deltagandet i utbildning som ordnas i form av läroavtal och utbildningsavtal.

Ministeriet har inlett en översyn av finansieringsmodellen för yrkesutbildning i enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering. Enligt regeringsprogrammet ska utbildningsanordnarnas incitament stärkas så att de studerande avlägger studier, utexamineras, sysselsätts och fortsätter till fortsatta studier efter utexamineringen. Regeringens proposition med förslag till lagändringar om en översyn av finansieringen lämnas till riksdagen under höstsessionen 2024.

Kari Korhonen, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Den nya lagen om småbarnspedagogik

RP 40/2018 rd – RSv 67/2018 rd

4. Riksdagen förutsätter att statsrådet vidtar åtgärder för att säkerställa rätten för teckenspråkiga att delta i småbarnspedagogisk verksamhet på sitt modersmål, antingen på finskt eller finlandssvenskt teckenspråk.

4. Som ett led i utvärderingen av basservicen 2019 utredde regionförvaltningsverken i vilken omfattning teckenspråkiga samt hörande barn till döva föräldrar (så kallade coda-barn) deltar i småbarnspedagogik och förskoleundervisning och hur mycket teckenspråkskunnig personal som finns inom småbarnspedagogiken. [Rapporten](#) publicerades i juni 2020 i regionförvaltningsverkens system Patio.

Enligt regionförvaltningsverkets rapport finns det få barn på det finländska fastlandet som använder teckenspråk. I småbarnspedagogiken deltar 30 och i förskoleundervisningen 15 barn som använder teckenspråk. De motsvarande siffrorna för coda-barn är 31 och 8. I Finland arbetar emellertid 221 teckenspråkskunniga personer inom pedagogik, undervisning och omsorg eller i biträdande uppgifter inom småbarnspedagogiken och förskoleundervisningen.

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering vill man stärka ställningen för de inhemska minoritetsspråken, särskilt de samiska språken, karelska språket, romani och de inhemska teckenspråken. Regeringen utreder hur teckenspråkiga barns ställning inom småbarnspedagogiken och den grundläggande utbildningen kan stärkas.

Det finns inget nytt att rapportera i ärendet.

Tarja Kahiluoto, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

5. Riksdagen förutsätter att statsrådet bevakar och bedömer hur den till reformen anknyttande stora förändringen av personalstrukturen framskrider, hur väl utbildningsplatserna räcker till och hur många som fullgör sina studier under den långa övergångsperioden samt hur förändringen påverkar småbarnspedagogiken.

5. I samband med beredningen av lagen om småbarnspedagogik 2018 (RP 40/2018 rd) uppskattades det att antalet nybörjarplatser i utbildningen för lärare inom småbarnspedagogik från och med 2020 bör vara cirka 1 000 per år fram till 2027 för att kravet på personalstrukturen enligt lagen om småbarnspedagogik (540/2018) ska kunna uppfyllas. Uppskattningen byggde på att avgångsnivån förblir konstant och 80 procent av dem som inlett utbildningen fullföljer den. För att uppnå 1 000 nybörjarplatser per år höjdes de kvantitativa utbildningsmålen till 855 examina i universitetens resultatavtal för 2021–2024 (motsvarande antal 2017–2020 var 590). För att uppnå utbildningsmålen har utbildningsvolymerna ökats också med hjälp av särskild finansiering som beviljats av riksdagen för ändamålet. I en tilläggsbudget 2023 anvisades 6,3 miljoner euro för extra nybörjarplatser för lärare inom småbarnspedagogiken, och med det anslaget finansierades totalt 360 ytterligare nybörjarplatser vid de sju universitet som ordnar utbildning inom småbarnspedagogik 2024–2025. Dessutom beviljade undervisnings- och kulturministeriet 2023 behovsprövad finansiering till Helsingfors universitet och Åbo Akademi för fristående studier för speciallärare inom småbarnspedagogik. Med finansieringen ordnas 28 finskspråkiga och 28 svenskspråkiga utbildningar.

Antalet sökande till utbildningen för lärare inom småbarnspedagogik har inte ökat märkbart sedan 2017 (då var antalet 2 740 sökande och 2023 var det 2 639 sökande), men eftersom antalet nybörjarplatser ökat har antalet sökande per studieplats minskat avsevärt. Totalt cirka 1 900 personer fick behörighet som lärare inom småbarnspedagogik vid ett universitet 2020–2022 (drygt 600 examina per år) och drygt 2 000 personer vid en yrkeshögskola. Samtidigt fick nästan 200 personer behörighet som socionom inom småbarnspedagogik vid en yrkeshögskola. Under 2023 avlade 878 personer lärarexamen inom småbarnspedagogik vid universiteten. Förhandlingarna om universitetens nästa avtalsperiod 2025–2028 förs 2024. I det sammanhanget avtalar man om examensmålen för den kommande avtalsperioden.

**Katri Tervaspalo, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet
(högskoleutbildning)**

6. Riksdagen förutsätter att statsrådet sörjer för att utbildningsutbudet för lärare inom småbarnspedagogik är tillräckligt och håller jämn kvalitet och att fördelningen av platserna är regionalt och språkligt balanserad i alla delar av landet.

6. Sju universitet ordnar lärarutbildning inom småbarnspedagogik. I en tilläggsbudget 2023 anvisades 6,3 miljoner euro för extra nybörjarplatser för lärare inom småbarnspedagogik, och med det anslaget finansierades totalt 360 ytterligare nybörjarplatser vid de sju universitet som ordnar utbildning inom småbarnspedagogik 2024–2025. Det finns nybörjarplatser både på finska och svenska. Dessutom beviljade undervisnings- och kulturministeriet 2023 behovsprövad finansiering till Helsingfors universitet och Åbo Akademi för fristående studier för speciallärare inom småbarnspedagogik. Med finansieringen ordnas 28 finskspråkiga och 28 svenskspråkiga utbildningar. Förhandlingarna om universitetens följande avtalsperiod 2025–2028 förs våren 2024. I det sammanhanget avtalar man om examensmålen för nästa avtalsperiod.

**Katri Tervaspalo, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet
(högskoleutbildning)**

7. Riksdagen förutsätter att det utvecklingsforum för utbildningen inom småbarnspedagogik som ska inrättas av statsrådet kommer att samordna den framtida yrkesutbildningen, yrkeshögskoleutbildningen och universitetsutbildningen inom småbarnspedagogik på såväl finska som svenska. Målet är att utveckla nya utbildningar och karriärvägar som grundar sig på målen för den nya lagen om småbarnspedagogik och en helhetsbedömning av barnets bästa och som upptäcker och erkänner varje utbildnings särskilda kompetensområden och styrkor. Under ändringsprocessens gång och därefter ska det också säkerställas att

personalen inom småbarnspedagogiken har möjlighet till avancemang med stöd av omfattande och tidsmässigt effektiv fortbildning och vidareutbildning.

7. Undervisnings- och kulturministeriet tillsatte Utvecklingsforumet för utbildningar inom småbarnspedagogiken för en första mandatperiod 14.2.2019–31.12.2020. Utvecklingsforumets program för utveckling av utbildningarna innehåller sammanlagt 22 utvecklingsförslag kopplade till den starka yrkeskompetens som den snabbt föränderliga omvärlden förutsätter, framförhållning och flexibla utbildningsvägar för att tillgodose behovet av arbetskraft, utveckling av samarbetet mellan utbildningarna samt stärkande av småbarnspedagogikens attraktions- och kvarhållningskraft genom utveckling av utbildningarnas och arbetsmiljöernas standard och samarbete. En expertgrupp utarbetade en genomförandeplan för att främja tillämpningen av utvecklingsförslagen. Utvecklingsforumet för utbildningarna inom småbarnspedagogiken tillsattes för en andra mandatperiod 1.11.2021–31.12.2023. Uppgiften för det nya Utvecklingsforumet för utbildningarna inom småbarnspedagogiken var bland annat att främja genomförandeplanens tillämpning och uppföljning. Forumets slutrapport med utvecklingsförslag publiceras i början av 2024.

Nationella centret för utbildningsutvärdering (NCU) utvärderade utbildningarna inom småbarnspedagogiken 2022–2023. Utvärderingen ger information om utvecklingsbehoven när det gäller innehållet i utbildningar som ger behörighet att arbeta med pedagogik, undervisning, ledning och omsorg inom småbarnspedagogiken. Utvärderingen utreder dessutom om utbildningen av lärare och övrig personal inom småbarnspedagogiken håller jämn kvalitet i olika regioner. Utvärderingen granskar universitetens, yrkeshögskolornas och yrkesläroanstalternas utbildningar inom småbarnspedagogiken. Slutrapporten publiceras i mars 2024.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Tarja Kahiluoto, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Statsrådets redogörelse om idrottspolitiken

SRR 6/2018 rd – RSk 52/2018 rd

3. Riksdagen förutsätter att regeringen främjar en ökning och förbättring av kompetens och medvetenhet om den fysiska aktivitetens betydande hälsoeffekter och ökad fysisk aktivitet inom social- och hälso- och sjukvårdens tjänster på alla nivåer av tillhandahållande av tjänster från rådgivning till äldreomsorgen,

3. Social- och hälsovårdsministeriet har genomfört och idrottspolitiska samarbetsorganet samordnat flera åtgärder inom social- och hälsovården för att förbättra kompetensen och medvetenheten om den fysiska aktivitetens hälsoeffekter. Social- och hälsovårdspersonalens kompetens om den fysiska aktivitetens betydelse för att förebygga och behandla sjukdomar och i rehabiliteringen har främjats med hjälp av information och fortbildning. Fysisk aktivitet inom arbetet för psykisk hälsa har främjats som ett led i den nationella strategin för psykisk hälsa och via lågröskelservice-ställen där fysisk aktivitet och fritidsintressen ingår i servicen. Social- och hälsovårdsministeriet har beviljat understöd till organisationer som ordnar lågröskeltjänster inom motion och idrott.Handledningen kring levnadsvanor och motionsrådgivningen har främjats i flera ministerieleda program. Folkhälso-delegationens sektion för motion och hälsosamma kostvanor gav 2023 en rekommendation om hur motion och kost kan användas som ett verktyg inom social- och hälsovården. Minimiantalet studerandeår har utökats i yrkesutbildningen inom motions- och idrottssektorn. Idrottspolitiska samarbetsorganet har tagit fram anvisningar för välfärdsområdena och kommunerna om hur motionsrådgivning och handledning kring levnadsvanor ska genomföras i samband med social- och hälsovårdsreformen. Av de åtgärder som idrottspolitiska samarbetsorganet fattat beslut om pågår fortfarande genomförandet av kvalitetsrekommendationen för att trygga ett bra åldrande och förbättra servicen för äldre.

Esko Ranto, överdirektör, undervisnings- och kulturministeriet

3. En sektion under Folkhälsodelegationen utarbetade en plan för hur motion och kost kan utnyttjas i välfärdsområdena och deras kontaktytor för att öka kompetensen och medvetenheten om den fysiska aktivitetens effekter på hälsan och välfärden. Planen har fyra delar: 1) Säkerställa fungerande samarbetsstrukturer och tillvägagångssätt, 2) Införa evidensbaserade rekommendationer och verkningsfulla handlingsmodeller, 3) Förbättra yrkespersonernas kompetens genom grundutbildning och fortbildning och 4) Bevaka hur motion och kost utnyttjas och vilka effekter det har.

Planen genomförs som en del av programmet Mer motion i Finland och inleds 2024.

Mari Miettinen, specialsakkunnig, social- och hälsovårdsministeriet

7. regeringen främjar aktivt klubb- och fritidsverksamhet som ordnas efter skoldagen i samarbete med skolor, idrottsföreningar med flera och andra aktörer inom tredje sektorn och genomförandet av hobbygarantin för alla barn och unga oavsett familjens ekonomiska situation,

7. Finlandsmodellen för hobbyverksamhet har införts och tagits in i lagstiftningen. Modellens utgångspunkt är att i samband med skoldagen erbjuda barn i grundskoleåldern en kostnadsfri hobby som de trivs med. Av Finlands kommuner erbjuder redan 90 procent modellen, och 14,5–17 miljoner euro per år har beviljats i statsunderstöd för modellen. Innehållet i Finlandsmodellen för hobbyverksamhet bestäms i kommunerna enligt barnens önskemål. Modellens samarbetsparter bestäms i kommunerna, men civilsamhällesorganisationerna spelar en stor roll i genomförandet.

Esko Ranto, överdirektör, undervisnings- och kulturministeriet

Statsrådets redogörelse om informationspolitiken och artificiell intelligens

SRR 7/2018 rd – RSk 53/2018 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet i samarbete med olika förvaltningsområden och expertorganisationer fortsätter behandlingen av informationspolitikens och den artificiella intelligensens etiska aspekter för att konkretisera de principer som läggs fram i redogörelsen.

1. Undervisnings- och kulturministeriet främjar behandlingen av den artificiella intelligensens etiska aspekter och principer i arbetet för att utveckla en gemensam referensram för lärandeanalys för alla utbildningsstadier i den nationella sektionen för lärandeanalys. En expertgrupp tillsatt av undervisnings- och kulturministeriet har utarbetat en referensram för lärandeanalys som strukturerar de viktigaste aspekterna inom lärandeanalys till stöd för analysarbetet i Finland.

Forskningsetiska delegationen (TENK) har i samarbete med forskarsamhället i Finland utarbetat forskningsetiska anvisningar om god vetenskaplig praxis.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Juha Haataja, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

1. Den 14 juli 2023 tillsatte statsrådet ministerarbetsgrupperna för statsminister Orpos regering. Ministerarbetsgruppen för samhällsförnyelse styr genomförandet av regeringsprogrammet när det gäller utnyttjande av digitalisering, robotteknik och artificiell intelligens brett över hela samhället och inom den offentliga förvaltningen. Arbetsgruppens ansvarsområde inkluderar också informationspolitiken. Digitaliseringsbyrån tillsattes på nytt, men så att alla ministerier ingår. Sekretaria-

tet består av kommunikationsministeriet, finansministeriet, arbets- och näringsministeriet och undervisnings- och kulturministeriet. Ordförandeskapet roterar mellan dessa fyra ministerier. Det viktigaste strategiska dokumentet är den digitala kompassen. En stor del av arbetet går också ut på att samordna och rapportera om de nationella åtgärderna i samband med EU:s digitala decennium.

Digitaliseringsbyrån söker fortfarande sina former, men har redan stärkt samarbetet inom statsrådet kring samordningen av digitaliseringen, dataekonomin och informationspolitiken. Målet är att ytterligare intensifiera samarbetet, eftersom de följande stegen i digitaliseringen allmänt anses kräva förvaltningsövergripande samarbete. Genom digitaliseringsbyrån strävar man också efter att förbättra andra samhällsaktörers möjligheter att delta i beredningen.

Tiotal olika etiska anvisningar har utarbetats om artificiell intelligens, till exempel i olika internationella organisationer. I stället för att upprepa dem på nationell nivå komprimerades deras viktigaste innehåll till AI-riktlinjer för den offentliga förvaltningen (5/2023).

Olli-Pekka Rissanen, ledande sakkunnig, finansministeriet

Lyftande av studielån som en del av studiestödet

RP 171/2018 rd – RSv 141/2018 rd

1. Riksdagen förutsätter att det görs en utredning av kravet på att studerande på andra stadiet som kommer från familjer med låga inkomster är skyldiga att lyfta studielån innan de kan få utkomststöd. Ingen får råka ut för att studievägen bryts redan på andra stadiet på grund av penningbrist eller lyftande av lån.

1. Studielånet är en del av studiestödet. Utkomststödet är inte avsett för långvarig finansiering av studierna, och därför förutsätts studerande som fyllt 18 år i allmänhet ansöka om studielån. Detta krävs dock inte av personer under 18 år. Både yrkesstuderande och gymnasiestuderande förutsätts ansöka om studielån. En myndig person förutsätts dock inte ansöka om studielån om det kan leda till en oskälig situation. Det kan vara fallet om en studerande till exempel omfattas av eftervården inom barnskyddet eller har en allvarlig sjukdom eller om utbildningen syftar till rehabilitering eller förebygger marginalisering. Utkomststöd inom familjen kan

beaktas. Gränserna mellan studiestödet och utkomststödet kan granskas i samband med den totalreform av utkomststödet som ingår i regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering.

Virpi Hiltunen, konsultativ tjänsteman, undervisnings- och kulturministeriet

Museilag och lag om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet

RP 194/2018 rd – RSv 266/2018 rd

Riksdagen förutsätter, i fråga om museerna med riksansvar och museerna med regionalt ansvar, att regeringen som ett led i den bredare utvärderingen av reformen bedömer om finansieringen är tillräcklig i förhållande till de lagfästa uppgifterna och samtidigt bedömer antalet museer med regionalt ansvar i förhållande till landskapets eller landskapsdelens behov och särdrag. En utredning i ärendet ska lämnas till kulturutskottet före utgången av nästa valperiod.

Reformen av museilagen och museernas finansieringssystem trädde i kraft vid ingången av 2020. Hösten 2019 utsåg undervisnings- och kulturministeriet de museer som är berättigade till statsandel och de museer som har riksansvar och regionalt ansvar, och fattade beslut om finansieringen för perioden 2020–2023.

I oktober 2023 fattade undervisnings- och kulturministeriet beslut om museernas så kallade basfinansiering inom ramen för statsandelen och om finansieringen av museerna med riksansvar 2024–2027. Samtidigt godkändes två nya museer som berättigade till statsandel, och för ett museum drogs statsandelen in. Dessutom utsågs ett nytt museum till museum med riksansvar. Antalet tillgängliga årsverken och den behovsprövade tilläggsfinansieringen för museer med riksansvar förblev oförändrade. Hösten 2022 fattade ministeriet beslut om finansieringen för museerna med regionalt ansvar 2023–2026. Antalet museer med regionalt ansvar och antalet tillgängliga årsverken förblev oförändrat.

Ministeriet bevakar hur målen för reformen uppnås, hur systemet fungerar och hur resurserna räcker till särskilt utifrån finansierings- och rapporteringsuppgifterna för fyraårsperioden. För det ändamålet inledde ministeriet i december 2022 en utvärdering av reformen av museilagen. Mellanrapporten blev klar den 16 februari 2023. Utifrån mellanrapporten gav ministeriet utskottet en utredning den 23 februari 2023 om i synnerhet finansieringens tillräcklighet för museerna med riksansvar

och regionalt ansvar i förhållande till deras uppgifter enligt lagen, och om antalet museer med regionalt ansvar i förhållande till behoven i landskapet eller landskapsdelen.

Avsikten var att slutrapporten skulle bli klar våren 2023. Men efter att ha levererat utkastet till slutrapport ombads utvärderaren komplettera sin utvärdering för att den ska ge en tillräckligt omfattande bild av hur reformen utfallit. Tidsfristen för slutrapporten sköts upp och [Utvärdering av reformen av statsandelssystemet för museer och av det museipolitiska programmet 2030](#) publicerades den 9 januari 2024 på finska med ett referat på svenska.

Eeva Teräsvirta, kulturråd, undervisnings- och kulturministeriet

Studentexamens nya struktur

RP 235/2018 rd – RSv 242/2018 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen följer upp och bedömer hur studentexamens nya struktur inverkar på avläggande av gymnasiestudier och studentexamen, med speciell fokus på de som avlägger två examina samt på vuxenstuderande, och lämnar kulturutskottet en utredning när det finns tillräckligt med information om hur reformen verkställts.

1. Den nya examensstrukturen för studentexamen, där examinanden ska avlägga fem prov, tillämpas på de examinander som börjar avlägga sin examen våren 2022. År 2023 avlade cirka 30 000 examinander studentexamen. Antalet avlagda studentexamina har kvarstått på samma nivå som före strukturreformen. Våren 2023 avlade 96 procent av studenterna sin examen enligt den nya strukturen, och hösten 2023 var andelen 97 procent. De som avlagt sin examen enligt den tidigare strukturen har fått tillräckliga godkända vitsord eller slutfört sina studier under 2023, även om de inlett studierna före 2022.

Antalet personer som avlägger två examina har enligt examensnämndens statistik minskat något under de senaste åren. Det kan också bero på andra reformer som genomförts inom gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen. Efter gymnasiestudier parallellt med en yrkesinriktad grundexamen eller yrkesutbildning utexaminerades 1 833 studenter 2017, 1 634 studenter 2019, 1 603 studenter 2021 och 1 500 studenter 2023. När det gäller personer som avlagt yrkesinriktad grundexamen och studentexamen med ett års mellanrum finns det jämförbar statistik från tiden med den nya examensstrukturen först efter att informationen om avlagda examina fram till 2024 samkörts i statistiktjänsten Vipunen.

Enligt den information som tjänsten Vipunen använder har det inte skett några betydande förändringar under de senaste åren i antalet personer som avlägger yrkesexamen och två/tre examina. De varierande grunderna för hur informationen klassificeras och kombineras torde förklara skillnaderna mellan tjänsten Vipunen och examensnämndens uppgifter.

År	Utexaminerade
2019	1 470
2020	1 515
2021	1 377
2022	1 413
2023	1 383

Till följd av den nya examensstrukturen meddelade Studentexamensnämnden nya föreskrifter om hur studentexamen kan avläggas trots ett underkänt vitsord. Avsikten var att svårighetsgraden för studentexamen inte väsentligt ska ändras, även om examinanden förutsätts avlägga minst fem prov. För att kompensera för ett underkänt vitsord i en examen enligt den nya strukturen måste examinanden avlägga fyra godkända prov med måttliga vitsord. Det tidigare kompensationsförfarandet var svårbegripligt och krävde i allmänhet förhandsplanering redan när examinanden anmälde sig till proven. År 2023 utexaminerades cirka 2 200 studenter genom kompensationsförfarandet. Efter utexamineringen kan examinanderna ta om underkända prov utan begränsningar. Kompensationsförfarandet är relevant för avläggandet av examen.

I och med den nya lagstiftningen kan examinanden innefatta godkända prov som har ingått i en underkänd examen i en ny examen under tre års tid efter det att det tidigare avlagda provet godkändes. Syftet med reformen var att förebygga att examina inte alls avläggs och att påskynda avläggandet av examina. År 2023 innefattade cirka 260 studenter godkända prov från en tidigare underkänd examen. Det här har varit en möjlighet för dessa examinander att flexibelt ta studenten trots en underkänd examen.

Det är problematiskt att reda ut examensprestationerna för vuxenstuderande eftersom studentexamensnämndens informationssystem inte differentierar examinander enligt vilken läroplan de följer.

Enligt uppgifterna i statistiktjänsten Vipunen har antalet personer som studerar gymnasiets lärokurs för vuxna minskat. Trenden har pågått länge. Den drivs bland annat av den allmänt stigande utbildningsnivån och den allmänna högskolebehörighet som en yrkesinriktad examen ger.

År	Unga	Vuxna
2019	28 707	897
2020	28 947	960
2021	29 763	690
2022	30 276	627

Heikki Blom, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

2. Riksdagen förutsätter att regeringen överväger att bereda en ny proposition för att möjliggöra anordnande och avläggande av studentexamen på engelska. Propositionen ska beakta nationalspråkens ställning och grundlagens krav.

2. Enligt regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering möjliggörs avläggande av studentexamen på engelska enligt strikt avgränsade kriterier. Det säkerställs att utbildningsutbudet på engelska inte hotar skolbildningen på nationalspråken, utan att det stärker Finlands attraktionskraft bland internationella aktörer och återflyttare. Arbetet med att bereda ändringar i lagstiftningen i enlighet med regeringsprogrammet har inletts. Målet är att regeringens proposition om ärendet ska lämnas till riksdagen under höstsessionen 2024.

Heikki Blom, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Främjande av scenkonst

RP 132/2020 rd – RSv 164/2020 rd

Riksdagen förutsätter att undervisnings- och kulturministeriet följer genomförandet av lagändringen och dess konsekvenser med beaktande av de olika områdena inom den performativa konsten samt i synnerhet villkoren för aktörerna inom det fria fältet och att ministeriet lämnar en utredning till kulturutskottet två år efter lagens ikraftträdande.

Den 31 oktober 2023 lämnade undervisnings- och kulturministeriet till kulturutskottet (VN/30899/2023-OKM-1) en utredning om konsekvenserna av statsandelsreformen för de olika områdena inom den performativa konsten samt i synnerhet för villkoren för aktörerna inom det fria fältet.

Lagen om främjande av scenkonst trädde i kraft vid ingången av 2022. Bland 114 sökande godkändes 100 aktörer som berättigade till statsandel. Av dessa representerade 31 sökande musik och 69 annan scenkonst. Alla aktörer som tidigare erhållit statsandel behöll sin ställning och totalt 15 så kallade nya aktörer godkändes att omfattas av lagen. Bland de nya aktörerna fanns en kör och ett jazzband, två aktörer inom cirkuskonst och tre inom danskonst. Sju nya talteatrar godkändes.

Enligt utredningen har statsandelsreformen förtydligat finansieringen, minskat det administrativa arbetet och gjort statsandelssystemet begripligare. Finansieringsplanen har gjort verksamheten mer förutsägbar och gjort det möjligt att bedriva en hållbar verksamhet av hög kvalitet och utveckla den. Efter ändringarna har en större mångfald av aktörer rätt till statsandel, vilket bidrar till mångsidigheten och den kulturella mångfalden inom scenkonsten. Dessutom har mindre konstgrenar kunnat ta mer plats bland annat genom olika samarbetsmöjligheter. I och med reformen har personalens titlar förtydligats och konstnärliga ledare anställts, vilket också har lett till att repertoarerna håller en högre nivå. Aktörerna inom det fria fältet ansåg att reformen har möjliggjort en mer professionell verksamhet. Långsiktigare finansiering har underlättat en långsiktig planering av verksamheten och gjort det möjligt att anställa fler personer och hyra lokaler. Reformen och det beviljade tilläggsanslaget för den har alltså hjälpt grupperna att utveckla sin verksamhet. Även erkännandet av produktionsbolag och produktionsplattformar upplevdes som ett viktigt stöd för mångfalden av olika verksamhetsformer inom scenkonsten. Reformen har haft en stor inverkan för de cirka 600 konstnärer som arbetar inom det fria fältet.

Katri Santtila, kulturråd, undervisnings- och kulturministeriet

Utvidgad läroplikt

RP 173/2020 rd – RSv 218/2020 rd

1. Riksdagen förutsätter att man vid sidan av läropliktsreformen även fortsättningsvis ska vidta åtgärder som syftar till att förnya och stärka hela utbildningsvägen, eftersom åtgärderna också stöder och är en förutsättning för att målen för och genomförandet av läropliktsreformen ska lyckas.

1. Åtgärder för att förnya och stärka hela utbildningsvägen inleddes hösten 2023 utifrån regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering. Åtgärderna syftar bland annat till att förbättra kvaliteten inom småbarnspedagogiken, höja lärresultaten och utbildningsnivån, stärka grundläggande kunskaper och färdigheter och se till att utbildningen bättre svarar mot arbetslivets behov. Ett särskilt mål är att säkerställa att elever och studerande får tillräckligt med undervisning, handledning och stöd under hela utbildningsvägen.

Undervisningen i grundläggande färdigheter stärks så att minimiantalet lektioner inom den grundläggande utbildningen utökas med tre årsveckotimmar. Ökningarna inriktas på undervisningen i modersmål och litteratur samt matematik i årskurserna 1–2 samt 3–6. Permanent finansiering har reserverats för utökningen av timantalet. Ändringar i förordningarna bereds så att de träder i kraft inom den grundläggande utbildningen den 1 augusti 2025. En reform av lagstiftningen om stödet för lärande inom den grundläggande utbildningen har inletts och målet är att eleverna ska få bättre tillgång till de stödåtgärder de behöver. Tillräckliga resurser för att förbättra tillgången till stöd säkerställs genom permanent finansiering.

Genomförandet av regeringsprogrammets riktlinjer om stödet för lärande inom gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen har inletts. Avsikten är att stödet för lärande ska förtydligas och stödkedjan från småbarnspedagogiken till andra stadiet förenhetligas. Ett annat mål är att stödet för lärande ska göras enhetligare inom gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen. Reformen garanterar bland annat rätten till stödundervisning för gymnasiestuderande, och utvecklingen av studiehandledningen tas i beaktande. Målet är att en regeringsproposition om detta ska färdigställas under 2024.

Läropliktsreformens måluppfyllelse främjas och genomförandet av reformen stöds också med hjälp av åtgärder bland annat för att förnya den förberedande undervisningen för elever med invandrarbakgrund inom den grundläggande utbildningen och bedöma hur S2-undervisningen fungerar samt etablera nivån på det så kallade jämlikhetsunderstödet. Anslaget uppgår till 50 miljoner euro per år 2024–2026. Understödet riktas till skolor och daghem som verkar i utsatta områden för anställning av ytterligare lärare och biträden. Förhoppningen är att undervisningsgruppernas storlek ska minska till följd av tilläggsfinansieringen och att lärarna ska få mer tid för att bemöta varje elev också individuellt.

Dessutom har en utredning inletts om hur den utbildning som handleder för examensutbildning (Hux) fungerar. Utredningen blir klar våren 2024 och utifrån den bedöms eventuella behov av lagändringar.

Minna Bálint, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

2. Riksdagen förutsätter att regeringen i samband med läropliktsreformen beaktar rätten till stöd på andra stadiet och i utbildningen i övergångsskedet för elever som fått intensifierat stöd, särskilt stöd och krävande särskilt stöd inom den grundläggande utbildningen.

2. Stödbehoven bland elever i gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen och elever som övergått från den grundläggande utbildningen till andra stadiet via utbildning som handleder för examensutbildning har tagits i beaktande i läropliktsreformen.

I gymnasielagen föreskrivs det om de studerandes rätt att få specialundervisning och annat stöd för lärandet enligt individuella behov. Stödet har varierat och de studerande har inte fått stöd för lärandet på lika villkor.

I lagen om yrkesutbildning föreskrivs det att studier som stöder studiefärdigheterna och ger de studerande förutsättningar att delta i examensutbildning och visa sitt kunnande genom yrkesprov kan ordnas som en del av examensutbildningen. I den lagen föreskrivs det också om de studerandes rätt till särskilt stöd och krävande särskilt stöd. Det har förekommit utmaningar i ordnandet av studier som stöder studiefärdigheterna. Nationella centret för utbildningsutvärdering (NCU) har i sin utvärdering [Särskilt stöd som resurs](#) (på finska, sammandrag på svenska) tagit fram information om arrangemangen för särskilt stöd och hur de fungerar inom yrkesutbildningen. I utvärderingen gav NCU också rekommendationer för utveckling av det särskilda stödet. När det gäller läropliktslagen och lagen om utbildning som handleder för examensutbildning bestäms stödåtgärderna på de sätt som anges i gymnasielagen eller lagen om yrkesutbildning.

Läropliktslagen och lagen om utbildning som handleder för examensutbildning har ändrats så att de studerandes behov av särskilt stöd inom yrkesutbildningen och utbildningen som handleder för examensutbildning ska bedömas om de har fått särskilt stöd under den grundläggande utbildningen. Samtidigt gjordes också lagändringar som tryggar överföringen och hanteringen av informationen. I lagstiftningen om gymnasieutbildning finns inga sådana bestämmelser. Syftet med lagändringarna är att bidra till att de studerandes behov av stöd identifieras tidigt och att stödet sätts in tidigt efter behov.

Regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering syftar till att förtydliga stödet för lärande och förenhetliga stödkedjan från småbarnspedagogiken till andra stadiet. För närvarande får alla elever och studerande inte det stöd de behöver. Hösten 2023 tillsatte undervisnings- och kulturministeriet en arbetsgrupp för att utveckla stödet för lärande i gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen och bereda propositioner om detta. Syftet med de föreslagna ändringarna är att förtydliga stödet för lärande och göra det enhetligare också i förhållande till beredningen av stödet för lärande inom förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen, både i fråga om begreppen, hänvisningen av elever till utbildning på andra stadiet och övergångsskedena mellan utbildningarna. Det föreslås att utbildningarnas särdrag ska tas i beaktande när stödets former fastställs. Regeringens propositioner som gäller gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen kommer att lämnas till riksdagen hösten 2024 och lagarna avses träda i kraft i början av 2025.

Anne Ekroth, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

3. Riksdagen förutsätter att regeringen bevakar och säkerställer att unga som behöver särskilt stöd och unga med funktionsnedsättning garanteras stödverktyg som är relevanta med tanke på studierna.

3. Läropliktslagen, som trädde i kraft i augusti 2021, utvidgade läroplikten i Finland. Läroplikten upphör när den läropliktiga fyller 18 år eller före det har avlagt studentexamen eller yrkesexamen med godkänt betyg. Syftet med den utvidgade läroplikten är att säkerställa att alla som genomgått den grundläggande utbildningen fortsätter studera och antingen omedelbart eller efter en utbildning i övergångsskedet går vidare till en utbildning på andra stadiet. Målet är att alla unga ska avlägga en examen på andra stadiet. Det här innebär att även unga med en funktionsnedsättning och unga som behöver särskilt stöd har möjlighet att få en studieplats och de stödtjänster de behöver i sina studier.

Som en del av planen för uppföljning av läroplikten utarbetade undervisnings- och kulturministeriet en [rapport om tillgången till stödtjänster för läropliktiga studerande med funktionsnedsättning och behov av särskilt stöd inom utbildningen på andra stadiet och om utvecklingsbehoven](#) (på finska, referat på svenska). Utvecklingsförslagen i rapporten anger vilka fortsatta åtgärder som behövs. Utvecklingsförslagen handlar bland annat om att tydliggöra stödtjänsterna för studerande mellan undervisnings- och kulturministeriet och social- och hälsovårdsministeriet, att tydliggöra bestämmelserna om de studiesociala förmånerna för studerande som behöver krävande särskilt stöd, att utöka nybörjarplatserna i den gemensamma ansökan för studerande som behöver krävande särskilt stöd och att säkra tillräckliga resurser för anordnandet av utbildningen, att utveckla elevhälsotjänsterna och

säkerställa tillgången till dem, att samordna och utveckla samarbetet mellan utbildningsanordnarna och välfärdsområdena kring stödtjänsterna och att utveckla myndighetssamarbetet för att informera om stödtjänsterna och hänvisa till dem.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Anne Ekroth, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

5. Riksdagen förutsätter att tillräcklig regional tillgång till och tillräckligt många utbildningsplatser på andra stadiet för unga som behöver särskilt stöd och för unga med funktionsnedsättning säkerställs och bevakas.

5. Undervisnings- och kulturministeriet fortsätter bevaka att det finns tillräckligt många utbildningsplatser för läropliktiga med rätt till krävande särskilt stöd i synnerhet inom TELMA-utbildningen som handleder för arbete och ett självständigt liv. I ett tilläggsprestationsbeslut den 29 november 2023 utökade undervisnings- och kulturministeriet de målsatta studerandeåren för specialyrkesläroanstalterna med 121 för att säkerställa utbildningen för studerade som behöver krävande särskilt stöd. Det innebär ett tilläggsanslag på cirka 4,1 miljoner euro till specialyrkesläroanstalterna.

Hösten 2023 tillsatte undervisnings- och kulturministeriet en arbetsgrupp för att utveckla stödet för lärande inom gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen i enlighet med målen i regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering med uppgiften att förtydliga och förenhetliga stödkedjan från småbarnspedagogiken till andra stadiet. De föreslagna ändringarna bedöms förtydliga stödet för lärande och göra det enhetligare också i förhållande till beredningen av stödet för lärande inom förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen, både i fråga om begreppen, hänvisningen av elever till utbildning på andra stadiet och övergångsskedena mellan utbildningarna. I sin utvärdering av det särskilda stödet inom yrkesutbildningen, [Särskilt stöd som resurs](#) (på finska, sammandrag på svenska), har även Nationella centret för utbildningsutvärdering (NCU) konstaterat att gränssnitten mellan stödnivåer och stödformer behöver förtydligas, vilket bidrar till att utbildningsplatserna allokeras ändamålsenligt. Regeringens propositioner som gäller gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen kommer att lämnas till riksdagen hösten 2024 och lagarna avses träda i kraft i början av 2025.

Anne Ekroth, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

6. Riksdagen förutsätter att tillräckliga resurser för studiehandledning säkerställs och att tillgången till dem bevakas.

6. Enligt 11 a paragraf i lagen om grundläggande utbildning har elever rätt att få elevhandledning enligt läroplanen. En elev som fullgör den grundläggande utbildningens lärokurs och som behöver stöd för att söka till fortsatta studier efter den grundläggande utbildningen har rätt att utöver elevhandledning enligt läroplanen få personlig elevhandledning enligt sina behov (intensifierad personlig elevhandledning). Intensifierad personlig elevhandledning innebär att eleven får personlig och annan elevhandledning och att en individuell plan för fortsatta studier utarbetas. Intensifierad personlig elevhandling ges i årskurs 8 och 9.

Undervisnings- och kulturministeriet beviljade totalt tre miljoner euro i statsunderstöd för 2021–2022 för utveckling av elevhandledningen inom den grundläggande utbildningen. Statsunderstödet var avsett att användas för att utveckla och förnya arbetssätten i elevhandledningen inom den grundläggande utbildningen och stärka den regionala samordningen och effekten. Ett syfte var att uppmuntra kommunerna att samarbeta kring utvecklingen av elevhandledningen inom den grundläggande utbildningen. Understödet användes också för att planera de lokala förfarandena och genomförandet av den intensifierade personliga elevhandledning som infördes den 1 augusti 2021 när läroplikten utvidgades. Utbildnings- och kulturministeriet har stött utvecklingsnätverken med ett utbildnings- och samordningsprogram som genomförts av handledningsutbildningen vid Östra Finlands universitet.

Utbildningsstyrelsen uppdaterade kriterierna för god handledning. Kriterierna för god handledning är i första hand riktade till utbildningsanordnare, elevhandledare och studiehandledare som ett dagligt verktyg för att säkerställa handledningens kvalitet på alla utbildningsstadier och på de individuella studievägarna.

Nationella centret för utbildningsutvärdering gör en utvärdering av de nya formerna av studiehandledning 2022–2024. Utvärderingen är en del av undervisnings- och kulturministeriets program för utveckling av studiehandledningen. Utvärderingen gäller de nya eller stärkta former av studiehandledning som utvidgningen av läroplikten medför. [En mellanrapport om resultaten från det första skedet](#) publicerades den 16 november 2023 på finska med ett sammandrag på svenska.

Handledningsutbildningen vid Östra Finlands universitet genomför 2023–2024 en undersökning som grundligt beskriver praxis för intensifierad personlig elevhandledning och handledningens effekter. Undersökningen producerar grundläggande information om det praktiska genomförandet av den intensifierade personliga handledningen i olika skolor. Syftet är att utveckla den intensifierade personliga

elevhandledningen så att elevhandledningen ger resultat och är jämlik, generell och grundad på hela skolkolgemenskapens delade medvetenhet och handledningsverksamhet.

Inom yrkesutbildningen har studiehandledningen utvecklats som en del av programmet Rätt att kunna, i åtgärdshelheten för att utveckla studiehandledningen och förbättra handledningens kvalitet. I programmet har man utvecklat handledningen i ansökningsskedet, i synnerhet i övergångsskedena, handledningen under studierna och fortsatt handledning, bland annat karriärplanering under studietiden. Dessutom har riksomfattande handledningsmodeller för krävande särskilt stöd tagits fram och kriterier för god handledning utarbetats. Utbildningsstyrelsen har beviljat sammanlagt 5,6 miljoner euro i statsunderstöd till projekt som genomförs inom ramen för programmet.

Inom gymnasieutbildningen har ett projekt för utveckling av handledningen genomförts som en del av programmet för kvaliteten på och tillgången till gymnasieutbildning. Anordnarna av gymnasieutbildning beviljades 3,8 miljoner euro i understöd 2022 för utveckling av studiehandledningen. Hösten 2022 inrättades ett nätverk för studiehandledare i anslutning till Gymnasiernas utvecklingsnätverk (LUKE), som administreras av Utbildningsstyrelsen. Nätverket har som mål att stödja gymnasiernas studiehandledare när verksamhetskulturen förändras och pedagogiken och lärmiljöerna utvecklas. I nätverket sprids praxis och handlingsmodeller för gymnasiernas kvalitetsarbete, studiehandledning, högskole- och arbetslivssamarbete samt internationalitet. Genom gymnasiernas utvecklingsnätverk är det också möjligt att dela handledningsmaterial, utveckla kompetensen och ordna evenemang.

**Heli Nederström, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet
(grundläggande utbildning)**

**Ulla-Jill Karlsson, konsultativ tjänsteman, undervisnings- och kulturministeriet
(yrkesutbildning)**

Heikki Blom, undervisnings- och kulturministeriet (gymnasieutbildning)

7. Riksdagen förutsätter att det för en elev eller studerande som har inlärningssvårigheter, neuropsykologiska problem eller psykiska hälsoproblem ordnas ett tillräckligt och behövligt stöd längs hela utbildningsvägen, inklusive utbildning i övergångsskedet, och att tillgången till stöd bevakas.

7. Undervisnings- och kulturministeriet har utrett elevernas och de studerandes tillgång till stödåtgärder längs hela utbildningsvägen. I en promemoria som beretts i samarbete mellan förskoleundervisningen, den grundläggande utbildningen, gym-

nasieutbildningen och yrkesutbildningen granskades de studerandes behov av stöd och hur behoven blir mötta inom olika utbildningsformer längs hela stödkedjan.

Regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering syftar till att förtydliga stödet för lärande och förenhetliga stödkedjan från småbarnspedagogiken till andra stadiet. För närvarande får alla elever och studerande inte det stöd de behöver. Hösten 2023 tillsatte undervisnings- och kulturministeriet en arbetsgrupp för att utveckla stödet för lärande i gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen och bereda propositioner om detta. Avsikten är att regeringens propositioner ska lämnas till riksdagen hösten 2024 och lagarna träda i kraft vid ingången av 2025. Som bakgrundsmaterial i beredningen används bland annat undervisnings- och kulturministeriets promemoria om det stöd som ordnas för elever och studerande under deras utbildningsväg inom förskoleundervisningen, den grundläggande utbildningen, gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen och hur tillgängligt det är i synnerhet för studerande som har inlärningssvårigheter, neuropsykologiska problem eller psykiska hälsoproblem. I arbetet med att utveckla systemet med stöd för lärande beaktas dessa behov längs hela utbildningsvägen.

Anne Ekroth, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

8. Riksdagen förutsätter att tillräcklig och regional tillgång till såväl individuell som kollektiv elevhälsa säkerställs och bevakas.

8. Bestämmelser om elevhälsan finns i lagen om elev- och studerandevård (1287/2013), lagen om grundläggande utbildning (628/1998), gymnasielagen (714/2018) och lagen om yrkesutbildning (531/2017). Dessutom finns bestämmelser om studerandehälsovården, som ingår i elevhälsan, i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010, 17paragraf) och i statsrådets förordning 338/2011. Elevhälsans syfte är att främja elevernas och de studerandes inlärning, hälsa och välbefinnande samt delaktighet och att säkerställa tidigt stöd. Elevhälsan främjar välbefinnandet vid läroanstalten och i studiemiljön, en sund och trygg läroanstalt och studiemiljö samt samarbetet mellan hemmet och läroanstalten som sektorsövergripande samarbete. Enligt lagen om elev- och studerandevård ska jämlik tillgång till och kvalitet på de elevhälsotjänster som eleverna och de studerande behöver säkerställas. Elevhälsoarbetet inbegriper generellt inriktat och individuellt inriktat arbete. I första hand genomförs elevhälsoarbetet i form av förebyggande generellt inriktad elevhälsa, som stöder hela läroanstalten. Elevhälsopersonalen utför båda typerna av arbete. Det generellt inriktade arbetet utförs i samarbete med läroanstaltens personal.

Lagen om elev- och studerandevård ändrades från och med ingången av 2022 så att den nu innehåller personaldimensioneringar för psykologer och kuratorer. Antalet studerande per kurator får vara högst 670 och antalet studerande per psykolog högst 780. För psykologernas del trädde dimensioneringen i kraft den 1 augusti 2023. I social- och hälsovårdsreformen tog välfärdsområdena den 1 januari 2023 över ordnandet av elevhälsotjänsterna, som fortfarande tillhandahålls som närservice i skolorna och läroanstalterna så att de är lättillgängliga för eleverna och de studerande.

För 2021–2022 delade undervisnings- och kulturministeriet ut sammanlagt 9,94 miljoner euro i statsunderstöd för åtgärder som krävs för att uppfylla personaldimensioneringen inom studerandevården, i synnerhet för att stärka den generellt inriktade elevhälsan inom förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen, i gymnasierna och i yrkesutbildningen. För 2023–2025 beviljades anordnarna av förskoleundervisning, grundläggande utbildning, gymnasieutbildning och yrkesutbildning samt huvudmännen för läroanstalter inom det fria bildningsarbetet som ordnar utbildning för läropliktiga sammanlagt 23,6 miljoner euro för att utveckla den generellt inriktade elevhälsan.

**Anne-Marie Brisson, regeringsråd, undervisnings- och kulturministeriet
(förskoleundervisning och grundläggande utbildning)**

Anne Ekroth, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet (andra stadiet)

9. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar behövliga åtgärder för att säkerställa stödundervisning också för läropliktiga som studerar inom handledande utbildning, yrkesutbildning och gymnasieutbildning.

Anne Ekroth, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet (andra stadiet)

9. När läroplikten utvidgas har de läropliktiga tillgång till stödåtgärder enligt den gällande lagstiftningen på samma sätt som i nuläget inom såväl gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen som utbildningen som handleder för examensutbildning. I samband med läropliktsreformen utvidgas och förenhetligas också rätten till särskilt stöd och krävande särskilt stöd för studerande i övergångsskedet, det vill säga i den nya utbildningen som handleder för examensutbildning.

Regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering syftar till att förtydliga stödet för lärande och förenhetliga stödkedjan från småbarnspedagogiken till andra stadiet. För närvarande får alla elever och studerande inte det stöd de behöver. Hösten 2023 tillsatte undervisnings- och kulturministeriet en arbetsgrupp för att utveckla stödet för lärande i gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen och bereda propositioner om detta. Regeringens propositioner som gäller gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen kommer att lämnas till riksdagen hösten 2024

och lagarna avses träda i kraft i början av 2025. En utredning har inletts om hur den utbildning som handleder för examensutbildning (Hux) fungerar, och resultaten från utredningen blir klara våren 2024. Utifrån resultaten bedöms behovet av stöd- undervisning inom utbildning som handleder för examensutbildning, och beslut fattas om de fortsatta åtgärder som behövs.

10. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar behövliga åtgärder för att trygga rätten till specialundervisning för läropliktiga i yrkesutbildning och handledande utbildning.

10. När läroplikten utvidgas har de läropliktiga tillgång till stödåtgärder enligt den gällande lagstiftningen på samma sätt som i nuläget inom gymnasieutbildningen, yrkesutbildningen och utbildningen som handleder för examensutbildning. I samband med läropliktsreformen utvidgades och förenhetligades rätten till särskilt stöd och krävande särskilt stöd för studerande i övergångsskedet, det vill säga i den nya utbildningen som handleder för examensutbildning.

Regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering syftar till att förtydliga stödet för lärande och förenhetliga stödkedjan från småbarnspedagogiken till andra stadiet. För närvarande får alla elever och studerande inte det stöd de behöver. Hösten 2023 tillsatte undervisnings- och kulturministeriet en arbetsgrupp för att utveckla stödet för lärande i gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen och bereda propositioner om detta. Regeringens propositioner som gäller gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen kommer att lämnas till riksdagen hösten 2024 och lagarna avses träda i kraft i början av 2025. En utredning har inletts om hur den utbildning som handleder för examensutbildning (Hux) fungerar, och resultaten från utredningen blir klara våren 2024. Utifrån resultaten bedöms behovet av specialundervisning inom utbildningen som handleder för examensutbildning, och beslut fattas om de fortsatta åtgärder som behövs.

Anne Ekroth, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

12. Riksdagen förutsätter att regeringen följer reformens konsekvenser för nätverket av läroanstalter och tillgången till studieplatser med tanke på den regionala jämlikheten både i stora stadsregioner och i glesbygden.

12. Genomförandet och effekterna av utvidgningen av läroplikten följs enligt den uppföljningsplan för 2020–2024 som utarbetats i samarbete med intressentgrupperna. Undervisnings- och kulturministeriet och Utbildningsstyrelsen ansvarar för planeringen och genomförandet av uppföljningen. Om missförhållanden upptäcks ingriper man med anvisningar, justering av tillstånden att ordna utbildning eller lagändringar.

Undervisnings- och kulturministeriet har i enlighet med regeringsprogrammet börjat bereda en utveckling av finansieringssystemen för gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen. I enlighet med regeringsprogrammet har också beredningen av en översyn av verksamhetsstyrningen inom yrkesutbildningen inletts. Målet är att fler som avlägger en yrkesinriktad examen ska få jobb eller fortsätta studera.

Ville Heinonen, konsultativ tjänsteman, undervisnings- och kulturministeriet

14. Riksdagen förutsätter att stödet och handledningen för dem som deltar i S2/R2-undervisningen utvecklas och att den språkliga undervisningen också inkluderas i den övriga undervisningen. Vid läroanstalterna ska man också följa de faktiska undervisningstimmar och resursfördelningen för S2/R2.

14. Undervisnings- och kulturministeriet utredde hur undervisningen i finska/svenska som andraspråk (S2) genomförs från småbarnspedagogik till högskolenivå och hur den behöver utvecklas. Utredningen visar att vidareutvecklingen av S2-undervisningen förutsätter samarbete mellan anordnarna av småbarnspedagogik och utbildningsanordnarna och dessutom nationell styrning. Centrala utmaningar för utvecklingen av S2-undervisningen är de knappa resurserna och behovet av fortbildning samt handledningen av elever med invandrarbakgrund för att säkerställa kontinuitet i utbildningen. Ur hela utbildningssystemets synvinkel finns det ett behov av att granska utbildningsvägarna hos dem som invandrat sent, så att utbildningssystemet gör det möjligt att utveckla tillräckliga kunskaper i undervisningsspråket. Undervisnings- och kulturministeriet preciserar åtgärderna utifrån utredningen.

Undervisnings- och kulturministeriet och Utbildningsstyrelsen har inlett ett åtgärdsprogram för 2022–2026 till stöd för inlärnings- och skolgångsfärdigheterna hos elever med invandrarbakgrund inom den grundläggande utbildningen. För 2021–2024 har 13 miljoner euro reserverats för åtgärdsprogrammet. Åtgärdsprogrammet säkerställer att de grundläggande färdigheterna hos elever med invandrarbakgrund utvecklas långsiktigt och faktabaserat.

I programmet stärks undervisningen inom den grundläggande utbildningen, i det egna modersmålet och i finska/svenska som andraspråk (S2/R2). Åtgärder utvecklas för att stärka språkkunskaperna, studie- och skolgångsfärdigheterna och de grundläggande färdigheterna särskilt hos elever med invandrarbakgrund i årskurserna 7–9 inom den grundläggande utbildningen. Dessutom säkerställs smidiga övergångar till andra stadiet och från den förberedande utbildningen till den grundläggande utbildningen.

Styrgruppens arbete har fortsatt och fyra underställda arbetsgrupper har inrättats till stöd för arbetet:

1. Integration av elever under undervisning som förbereder för den grundläggande utbildningen.
2. Organisering av undervisningsspråket och det övriga stödet när en elev i förberedande undervisning flyttar till den grundläggande utbildningen.
3. Hänvisning av elever med invandrarbakgrund till S2-undervisning och förfarandena vid övergång till S1-undervisning.
4. Lärarnas samarbetsstrukturer och språkmedveten undervisning i olika läroämnen i synnerhet för att stärka de grundläggande färdigheterna.

Undervisnings- och kulturministeriet har beviljat 3,8 miljoner euro i strategifinansiering för yrkesutbildningen som statsunderstöd 2023–2024 för utveckling av undervisningen på främmande språk och förbättring av utbudet och kvaliteten på undervisningen i de inhemska språken. Understödet kommer att användas för att ta fram pedagogiska modeller och läromedel för att utveckla och utnyttja yrkesundervisning på främmande språk samt mångsidiga lärmiljöer och verksamhetsmodeller. Dessutom förbättras utbudet och kvaliteten på undervisningen i de inhemska språken.

**Anna Mikander, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet
(förskoleundervisning och grundläggande utbildning)**
**Ulla-Jill Karlsson, konsultativ tjänsteman, undervisnings- och kulturministeriet
(andra stadiet)**

15. Riksdagen förutsätter att de språkliga rättigheterna beaktas i läropliktsreformen och att särskild vikt fästs vid att få kompetenta experter på båda nationalspråken samt vid flexibilitet i genomförandet av den svenskspråkiga utbildning som handleder för examen.

15. I nationalspråksstrategin konstateras det att tillgången på arbetskraft som behärskar svenska är viktig för att säkerställa lika tillgång till service på svenska och finska. I många branscher råder det brist på svenskkunnig arbetskraft, men det finns ingen övergripande lägesbild. Därför innehåller strategin en åtgärd för arbets- och näringsministeriet att regelbundet bedöma tillgången på svenskspråkig personal genom en arbetsgivarenkät som tar upp utmaningarna kring tillgången på och rekryteringen av svenskspråkig arbetskraft, och att samla in även andra prognostiseringsuppgifter. I strategin ges undervisnings- och kulturministeriet ansvaret att använda dessa prognostiseringsuppgifter för planeringen av den svenskspråkiga utbildningen. Undervisnings- och kulturministeriet ska dessutom skapa en

lägesbild och granska högskolornas utbildningsansvar i tvåspråkiga regioner, samt säkerställa att det finns språkkunnig personal inom de sektorer där behovet redan identifierats. Den branschvisa, regionala och språkliga tillgången beaktas vid fördelning av utbildningen.

Undervisnings- och kulturministeriet inledde 2023 förberedelserna för en reform av finansieringsgrunderna och verksamhetsstyrningen inom yrkesutbildningen i enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering. Målet är att förbättra undervisningens och utbildningens kvalitet och få den att bättre motsvara behoven i arbetslivet. I de här förberedelserna beaktas den svenskspråkiga yrkesutbildningens särdrag för att behovet av svenskspråkig yrkesutbildad arbetskraft ska kunna uppfyllas. Undervisnings- och kulturministeriet förberedde 2023 en utredning om hur gymnasieutbildningens riksomfattande särskilda uppgifter och anknytande riksomfattande utvecklingsuppgifter fungerar. Utredningen inleds 2024 och kommer att utvärdera om utbudet av särskilda utbildningsuppgifter är tillräckligt på båda nationalspråken.

Ett viktigt åtgärdsförslag i såväl den utbildningspolitiska redogörelsen som helhetsrapporten om den svenskspråkiga utbildningen är att stärka den nationella samordningen av den svenskspråkiga utbildningen. Vid undervisnings- och kulturministeriet arbetar en tjänsteperson som bland annat har till uppgift att säkerställa att särdragen i den svenskspråkiga utbildningen beaktas när utbildningen utvecklas. Vid ministeriet finns också ett samarbetsnätverk för svenskspråkiga tjänster, som har till huvudsaklig uppgift att stödja ministeriet i utvecklingen och stärkandet av svenskspråkiga tjänster.

Petri Lempinen, överdirektör, undervisnings- och kulturministeriet

16. Riksdagen förutsätter att det säkerställs att det finns tillräckligt många studieplatser som omfattas av läroplikten på långa linjer vid folkhögskolorna.

16. I enlighet med regeringens proposition (s. 279) följs utvecklingen av antalet sökande till och studerande i folkhögskolornas läropliktsutbildning i samband med verkställigheten av reformen. Om behovet av folkhögskolornas läropliktsutbildning i samband med reformen visar sig vara större än vad som uppskattats, höjs antalet studerande i fortsättningen. Uppföljningen görs regelbundet. Den första uppföljningen gjordes våren 2023. Enligt Utbildningsstyrelsens statistik från den 20 september 2021 studerade 521 personer i folkhögskolornas utbildningar för läropliktiga, då finansiering hade reserverats för cirka 650 studerande i denna utbildning.

Enligt Utbildningsstyrelsens statistik från den 20 september 2022 studerade 705 personer i folkhögskolornas utbildningar för läropliktiga. Eftersom antalet studerande var mindre under vårterminen räckte budgetanslaget till för att finansiera alla studerandeveckor som låg till grund för finansieringen 2022.

Regeringen beslutade i regeringsprogrammet att fördubbla antalet studieplatser i utbildningen Folkhögskoleåret vid folkhögskolorna genom att anvisa ytterligare 3 miljoner euro för den utbildningen från och med 2024. Efter denna ökning räcker finansieringen till för cirka 1 250 studerande. Enligt Utbildningsstyrelsens statistik från den 20 september 2023 studerade 742 personer i folkhögskolornas utbildningar för läropliktiga.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Annika Bussman, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

17. Riksdagen förutsätter att man vid läropliktsreformen även i fortsättningen säkerställer verksamhetsförutsättningarna för tillämpade specialkurser och studieperioder samt gymnasier med en särskild utbildningsuppgift och särskilda linjer.

17. Den lagstadgade finansieringen för gymnasieutbildningen tryggas enligt de anslag som riksdagen anvisar för gymnasieutbildningen. Finansieringen för gymnasieutbildningen är allmän finansiering och utbildningsanordnarna avgör hur den riktas. Det finns ingen separat anvisad lagstadgad finansiering för specialkurser och studieavsnitt. Specialanslag kan årligen anvisas för utförandet av särskilda utbildningsuppgifter till det belopp som föreskrivs i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet. Enligt uppföljningsplanen för genomförandet av utvidgningen av läroplikten utreds den utvidgade läropliktens eventuella effekter på undervisningsutbudet i gymnasieutbildningen under läsåret 2023–2024. Utbildningsstyrelsen ansvarar för att utredningen görs, och den kommer att färdigställas under riksdagens vårsession 2024.

Heikki Blom, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

20. Riksdagen förutsätter att effekterna av den utvidgade läroplikten och förverkligandet av avgiftsfriheten på andra stadiet följs genom vetenskaplig forskning. Målet för den långvariga uppföljningen ska vara att följa hur de centrala målen för reformen uppnås. Till dessa hör bland annat att utbildnings- och sysselsättningsgraden stiger samt att barns och ungas välbefinnande ökar och utslagningen minskar, vilket har nära kopplingar till utvecklingen av jämlikheten i utbildningen.

20. Enligt regeringens proposition är det nödvändigt att också låta göra oberoende utomstående bedömningar av reformens konsekvenser. Reformen behöver också beaktas i Nationella centret för utbildningsutvärderings utvärderingsplaner. Läropliktsreformens måluppfyllelse och effekter följs upp och utvärderas inom alla tematiska uppföljningsmoment under hela uppföljningsperioden i enlighet med uppföljningsplanen för genomförandet av utvidgningen av läroplikten (2020–2024) på det sätt som närmare beskrivs i den.

Utvärderingen av måluppfyllelsen, genomförandet och effekterna av hela läropliktsreformen genomförs som en omfattande vetenskaplig undersökning. Den samlande oberoende undersökningen utgår från data från uppföljningarna, utredningarna och utvärderingarna av de olika tematiska momenten. Fokus ligger på utfallet av de centrala målen för reformen, framför allt på andelen avlagda examina på andra stadiet, ökningen av jämlikheten och likabehandlingen i utbildningen, förebyggandet av marginalisering, ökningen av barns och ungas välbefinnande samt övergången till arbetslivet och fortsatta studier. Jämlikheten och likabehandlingen i utbildningen granskas också utifrån tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna. När det gäller andelen avlagda examina på andra stadiet och övergången till arbetslivet och fortsatta studier kommer undersökningen att ge endast preliminär information om måluppfyllelsen, eftersom de första läropliktiga med några enstaka undantag avslutar sin utbildning först 2024. En heltäckande utvärdering av hur dessa mål uppnåtts kräver ett längre tidsspann än uppföljningsperioden. Effekterna på sysselsättningen kan i praktiken följas upp tidigast från och med 2025. Denna tidsplan förutsätter att det nationella inkomstregistret kan utnyttjas. Om endast Statistikcentralens sysselsättningsdata finns till förfogande får man uppgifterna senare.

Minna Bálint, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

21. Riksdagen förutsätter att man vid läropliktsreformen också ser till att samiskspråkiga har möjlighet att få undervisning på sitt modersmål och främjar en tillräcklig tillgång till undervisningspersonal på samiska.

21. Den arbetsgrupp för utveckling av undervisningen i och på samiska som undervisnings- och kulturministeriet tillsatte den 6 februari 2020 publicerade sin slutrapport 4/2021. Arbetsgruppen hade till uppgift att undersöka läget för småbarnspedagogiken på samiska, samernas kultur- och språkboverksamhet och undervisningen och utbildningen på samiska samt att lägga fram behövliga förslag. Dessutom utredde arbetsgruppen tillgången på samiskspråkig undervisningspersonal och läromedel i och på samiska. Sedan 2018 har Utsjoki kommun lett ett pilotprojekt med distansundervisning i samiska språk. Projektet har samordnats av Sametinget. Genom den distansundervisning som tillhandahållits i projek-

tet strävar man efter att nå samiskspråkiga barn och unga utanför kommunerna i sameområdet. Projektets mål är att inkludera allt fler elever med samisk bakgrund i undervisningen i samiska och att skapa förutsättningar för en permanent distansundervisning i samiska språk på riksnivå utifrån resultaten och erfarenheterna av projektet. Pilotprojektet pågår under perioden 1.8.2018–31.7.2024.

I slutrapporten (2021) från arbetsgruppen för utveckling av undervisningen i och på de samiska språken, som tillsattes av undervisnings- och kulturministeriet, föreslogs det att undervisning i samiska språk på distans ska fortsätta som projektverksamhet utan avbrott tills verksamheten kan göras permanent genom ändringar i bestämmelserna om verksamheten och finansieringen. Nationella centret för utbildningsutvärdering, NCU, gjorde 2022 en [utvärdering av pilotprojektet med distansundervisning i samiska språk \(nordsamiska, enaresamiska, skoltsamiska\)](#). I utvärderingen utredde NCU hur det pilotprojekt som inleddes i augusti 2018 fungerade ur utbildningsanordnarens, skolornas, lärarnas och elevernas synvinkel. Pilotprojektet finansieras av undervisnings- och kulturministeriet och samordnas av Sametinget. Utvärderingen offentliggjordes den 18 januari 2023.

Undervisnings- och kulturministeriet beviljade 2021 Uleåborgs universitet behovsprövat statsunderstöd för samiskspråkig lärarutbildning inom småbarnspedagogik (kandidat) och specialsmåbarnspedagogik (magister) under 2022–2024. Ketterä koulu är ett av de projekt för utveckling av lärarutbildningen som undervisnings- och kulturministeriet har finansierat. Projektet avslutades den 31 december 2022. I projektet har studier som ingår i lärarbehörigheten erbjudits för dem som vill undervisa i eller på samiska språk. Under 2022 låg fokus särskilt på att utarbeta en utbildningsplan för samiska språk och samiskspråkiga lärare och ordna fortbildningskurser för lärarstuderande och lärare.

För att utveckla det nordiska samarbetet inom samisk utbildning ordnade undervisnings- och kulturministeriet tillsammans med Sametinget ett nordiskt forum om samisk utbildning 2021.

Det finns inget nytt att rapportera i ärendet.

Anna Mikander, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

22. Riksdagen förutsätter att regeringen följer och utvärderar genomförandet och konsekvenserna av läropliktsreformen på bred front och vidtar behövliga åtgärder för att avhjälpa eventuella missförhållanden.

22. Genomförandet och effekterna av utvidgningen av läroplikten följs enligt den uppföljningsplan för 2020–2024 som utarbetats i samarbete med intressentgrupperna. Undervisnings- och kulturministeriet och Utbildningsstyrelsen ansvarar för planeringen och genomförandet av uppföljningen. Om missförhållanden upptäcks ingriper man med anvisningar, justering av tillstånden att ordna utbildning eller lagändringar.

Uppföljningen av utvidgningen av läroplikten är indelad i följande tematiska moment i enlighet med regeringens proposition:

1. De läropliktigas ansökan och antagning till utbildning
2. Studiehandledning och engagemang i utbildningen
3. Undervisning och handledning
4. Särskilt stöd och andra stödformer
5. Elevers och studerandes välbefinnande
6. Kostnadseffekterna av reformen
7. Utfall och verkningar av reformens mål

Uppföljningen av läropliktsreformen i enlighet med uppföljningsplanen utförs primärt med hjälp av befintliga register och andra informationskällor och de huvudsakligen kvantitativa data som finns i dessa. Vid behov görs separata enkäter, utredningar, studier eller utvärderingar.

De studier och utvärderingar som ingår i uppföljningsplanen fokuserar på de aktörer som i praktiken genomför läropliktsreformen, det vill säga utbildningsanordnarna och kommunerna, samt hur dessa sett över verksamheten i enlighet med regeringens proposition om utvidgning av läroplikten och i överensstämmelse med reformens mål. Dessutom granskas undervisnings- och kulturministeriets och Utbildningsstyrelsens verksamhet i samband med reformen, till exempel beredning, kommunikation, styrning och vägledning.

Utöver de uppföljningar, utredningar, studier och utvärderingar som läggs fram i uppföljningsplanen uppmuntrar undervisnings- och kulturministeriet och Utbildningsstyrelsen genom informationsstyrning, samt eventuellt även via resurstilldelning, forskningsteam och forskare att analysera genomförandet av den utvidgade läroplikten och dess konsekvenser ur olika vetenskapsgrenars perspektiv.

Minna Bálint, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Stödet till barn inom småbarnspedagogiken

RP 148/2021 rd – RSv 195/2021 rd

1. Riksdagen förutsätter att genomförandet av och resurserna för stödet till barn inom småbarnspedagogiken följs upp och att det utifrån det till kulturutskottet före utgången av 2024 lämnas en utredning om behoven att ändra bestämmelserna om stöd till barn, att utvecklandet av bestämmelserna om stöd till barn fortsätter utifrån de ändringsbehov som framkommit i utredningen genom att bland annat definitionen av och kriterierna för stödnivåerna förtydligas och en noggrannare definition och genomförandet av inkluderingen klarläggs.

1. I fråga om uppföljningen av genomförandet av stödet började undervisnings- och kulturministeriet 2022 delfinansiera två forskningsprojekt vid Östra Finlands universitet. Om vidareutvecklingen av stödbestämmelserna publicerades i november 2022 [slutrapporten från den arbetsgrupp som beredde åtgärder för att främja stödet för lärande, stödet till barnet och inkludering enligt programmet Utbildning för alla](#) (på finska, referat på svenska). Förslagen till vidareutveckling av stödbestämmelserna samt resultaten från uppföljande studier rapporteras till kulturutskottet i en utredning som lämnas före utgången av 2024.

Kirsi Alila, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

2. Riksdagen förutsätter att regeringen genomför en totalreform av systemet för stöd för lärande på hela utbildningsvägen från småbarnspedagogik till högskola för att alla som upplever inlärningssvårigheter och behöver stöd i sina studier ska få det stöd de behöver så tidigt som möjligt.

2. Arbetsgruppen som bereder åtgärder för att främja stödet för lärande, stödet till barnet och inkludering inom småbarnspedagogiken som en del av programmet Utbildning för alla genomförde under 2021 två omfattande nationella utredningar om nuläget för stödet inom småbarnspedagogiken (UKM 2021:13) samt stödet för lärande och skolgång inom förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen. [Utredningen om småbarnspedagogiken](#) (på finska, referat på svenska) gav aktuell information om stödet för utveckling och lärande samt inkludering inom de kommunala och privata tjänsterna för småbarnspedagogik. Dessutom gav utredningen upphov till förslag om en modell för stödet för utveckling och lärande samt om behoven av att utveckla lagstiftningen. [Utredningen om förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen](#) (på finska, referat på svenska) gav

aktuell information om principerna för att erbjuda stöd för lärande, praxis för att genomföra stödet i kommunerna samt behoven av att förtydliga bestämmelser och anvisningar. Utredningen publicerades i januari 2022 (UKM 2022:6).

En ändring av lagen om småbarnspedagogik (540/2018) om stödet till barnet (1183/2021) trädde i kraft den 1 augusti 2022. Ett nytt 3 a kap. om stöd fogades till lagen.

[Slutrapporten från den arbetsgrupp som beredde åtgärder för att främja stödet för lärande, stödet till barnet och inkludering](#) som en del av programmet Utbildning för alla publicerades i november 2022. I slutrapporten finns förslag till fortsatt utveckling av stödet enligt lagstiftningen om småbarnspedagogik och annan utveckling av stödet samt ändringar i lagen om grundläggande utbildning och genomförandet av stödet inom förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen med tanke på en totalreform av stödet för lärande och skolgång. I de åtgärdsförslag som gäller stödet beaktas kontinuiteten mellan småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen. I fråga om uppföljningen av genomförandet av stödet började undervisnings- och kulturministeriet 2022 delfinansiera två forskningsprojekt vid Östra Finlands universitet. Om vidareutvecklingen av stödbestämmelserna publicerades i november 2022 [slutrapporten från den arbetsgrupp som beredde åtgärder för att främja stödet för lärande, stödet till barnet och inkludering enligt programmet Utbildning för alla](#) (på finska, referat på svenska). Förslagen till vidareutveckling av stödbestämmelserna samt resultaten från uppföljande studier rapporteras till kulturutskottet i en utredning som lämnas före utgången av 2024.

En plan för en tillgängligare högskoleutbildning publicerades 2021, och den innehåller sammanlagt 38 mål för att främja tillgängligheten. I planen anges mål för både högskolorna (bland annat i fråga om handledning och stöd till studerande) och undervisnings- och kulturministeriet. I enlighet med de föreslagna målen beslutade ministeriet att integrera högskolornas tillgänglighetsplaner i styrprocessen mellan ministeriet och högskolorna. I februari 2022 gav undervisnings- och kulturministeriet i ett styrbrev högskolorna anvisningar om att utarbeta egna tillgänglighetsplaner under 2022 utifrån de allmänna riktlinjerna i tillgänglighetsplanen för högskoleundervisningen och engagera hela högskolegemenskapen i arbetet. Ministeriet bad högskolorna att fästa särskild vikt vid studerandeantagningen och ordnandet av undervisningen (inklusive rimliga anpassningar, individuella studiearrangemang och tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning), studie- och karriärvägledningen (inklusive behovsprövat stöd) samt förebyggandet och avhjälpandet av alla former av trakasserier och diskriminering i högskolegemenskapen. I juni 2023 ordnade undervisnings- och kulturministeriet ett diskussionsmöte för

högskolorna om tillgänglighetsplanerna för att diskutera fortsatta åtgärder. Högskolorna uppdaterar sina planer för nästa avtalsperiod (2025–2028). I fortsättningen kommer utfallet av högskolornas tillgänglighetsplaner att bevakas som en del av styrprocessen mellan högskolorna och undervisnings- och kulturministeriet.

Regeringen reformerar lagstiftningen om stöd för lärande inom förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen under 2023–2025 i enlighet med regeringsprogrammet för regeringen Orpo. Utgångspunkten är att säkerställa att de studerande får de stödåtgärder de behöver och att resurserna räcker till för att genomföra stödet. Reformen bygger på arbetet åren 2020–2022 i den arbetsgrupp som under föregående regeringsperiod beredde reformen inom ramen för programmet Utbildning för alla och på de anknytande utredningarna, enkäterna och samråden. Reformens syfte är att förtydliga lagstiftningen om stöd för lärande inom förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen i sin helhet, särskilt genom att minska lärarnas administrativa arbete och säkerställa tillgången till tillräckliga stödåtgärder. Ett centralt mål är att stärka de förebyggande stödåtgärderna jämsides med de korrigerande åtgärderna. Syftet är att elever inom förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen ska få stöd för sitt lärande i ett så tidigt skede som möjligt. Lagstiftningsreformen har inletts och genomförs som tjänstemannaberedning vid undervisnings- och kulturministeriet.

Kirsi Alila, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet (småbarnspedagogik, förskoleundervisning och grundläggande utbildning)

Katri Tervaspalo, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet (högskoleutbildning)

Statsrådets utbildningspolitiska redogörelse

SRR 1/2021 rd – RSk 15/2022 rd

Riksdagen förutsätter att

6. regeringen genomför en totalreform av systemet för stöd för lärande i all utbildning från småbarnspedagogik till högre utbildning, så att alla som upplever inlärningssvårigheter eller andra inlärningsutmaningar och behöver stöd i sina studier får det stöd de behöver redan i ett tidigt skede, och att det utarbetas ett nationellt åtgärdsprogram för att förbättra identifieringen av behovet av stöd vid inlärningssvårigheter och tillgången till effektivt stöd i rätt tid,

6. Enligt undervisnings- och kulturministeriets anvisningar utarbetade högskolorna 2022 sina egna högskolespecifika tillgänglighetsplaner utifrån de gemensamma riktlinjerna i tillgänglighetsplanen för högskoleutbildningen, som publicerades 2021. Ministeriet bad högskolorna att fästa särskild vikt vid studerandantagningen och ordnandet av undervisningen (inklusive rimliga anpassningar, individuella studiearrangemang och tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning), studie- och karriärvägledningen (inklusive behovsprövat stöd) samt förebyggandet och avhjälpan av alla former av trakasserier och diskriminering i högskolegemenskapen. Stödet för lärande och handledningen har tagits i beaktande i högskolornas planer, där de enskilda högskolornas relaterade mål och åtgärder beskrivs. I juni 2023 ordnade undervisnings- och kulturministeriet ett diskussionsmöte för högskolorna om tillgänglighetsplanerna för att diskutera fortsatta åtgärder som gäller planerna. Högskolorna uppdaterar sina planer för nästa avtalsperiod (2025–2028).

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

**Katri Tervaspalo, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet
(högskoleutbildning)**

7. regeringen som en del av reformen av lagstiftningen om småbarnspedagogik och lagstiftningen om grundläggande utbildning beaktar avgiftsfri småbarnspedagogik, permanent tvåårig förskoleundervisning, en flexibel övergång och samarbete mellan förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen samt en enhetlig kontinuitet i stödet för all utbildning från småbarnspedagogiken till andra stadiet; vid utvecklingen av lagstiftningen bör regeringen dessutom beakta korrigeringen av relationstalet för småbarnspedagogik på deltid, tillgängligheten till skiftomsorg inom småbarnspedagogiken, utvecklingen av kvaliteten samt ordnandet av skiftomsorg för små skolelever,

7. Den 8 april 2021 lämnade statsrådet en utbildningspolitisk redogörelse till riksdagen. I redogörelsen presenterade statsrådet en lägesbild och riktlinjer för utvecklingen av utbildningen och forskningen fram till 2040-talet. I redogörelsen presenteras en vision för utbildningen och forskningen samt de ändringar i resurserna, strukturerna och styrningen som behövs för att svara mot och påverka förändringsfaktorerna i omvärlden och skapa förutsättningar för ett meningsfullt liv för alla. De åtgärder som föreslås i den utbildningspolitiska redogörelsen främjades som olika helheter redan under den föregående regeringsperioden till exempel inom programmet Utbildning för alla, där den behovsbaserade finansieringen etablerades inom småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen och förslag lades fram för att stärka principerna om närskolor och närdaghem och minska coronapandemins konsekvenser för jämlikheten i

syfte att främja jämlikheten inom utbildningen. I en arbetsgrupp utarbetades också förslag till exempel för att stärka principen om närskolor och reformera stödet för lärande. Utbildning för alla-arbetsgruppernas slutrapporter publicerades hösten 2022.

Genomförandet har fortsatt under regeringsperioden för statsminister Petteri Orpos regering inom ramarna för budgeten. Under den pågående regeringsperioden fortsätter arbetet för att ytterligare öka deltagandet i småbarnspedagogik särskilt i fråga om barn över tre år. Särskilda åtgärder bör inriktas på att höja deltagandet i småbarnspedagogik bland barn med invandrarbakgrund. Försöket med två-årig förskoleundervisning upphör våren 2024 och därefter utvärderar regeringen resultaten av försöket och bereder fortsatta åtgärder. Avsikten är också att uppföljningsundersökningen ska fortsätta. I regeringsprogrammet reserverades dock inga anslag för utveckling av småbarnspedagogiken.

Tommi Karjalainen, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

8. regeringen bereder ett övergripande och målinriktat åtgärdsprogram genom vilket det säkerställs att varje elev får de grundläggande färdigheter (läsa, skriva och räkna) som krävs under den grundläggande utbildningen,

8. När det gäller den grundläggande utbildningen ligger fokus under regeringsperioden för statsminister Petteri Orpos regering på att förbättra de grundläggande kunskaperna och färdigheterna. Alla unga som går ut grundskolan ska ha tillräckliga grundläggande kunskaper och färdigheter för studier på andra stadiet. Elever och lärare ska ha arbetsro att fokusera på inläring och undervisning. Undervisnings- och kulturministeriet stärker de grundläggande färdigheterna enligt målet i regeringsprogrammet genom att öka antalet lektioner i grundläggande färdigheter, uttryckligen undervisningen i läs-, skriv- och räknefärdighet, med tre årsveckotimmar. I årsklasserna 1–2 införs två extra veckotimmar i modersmål och litteratur och i årsklasserna 3–6 en extra veckotimme i matematik. Läroplanen för den grundläggande utbildningen utvidgas dock inte samtidigt i motsvarande grad. Dessa extra timmar bidrar till att ge lärarna och eleverna arbetsro och ger dem mer tid att gå igenom de nuvarande riksomfattande målen och innehållen. De grundläggande färdigheterna är en förutsättning för fortsatt lärande.

Tommi Karjalainen, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

9. regeringen fortsätter åtgärderna för att förbättra jämlikheten i utbildningen och minska segregationen samt för att stärka invandrares möjligheter till utbildning; syftet med åtgärderna är att minska den kraftiga könsuppdelningen av inlärningsresultat och utbildningsval och att minska den inverkan som barnens bakgrund har på inlärningsresultaten,

9. Den behovsbaserade finansieringen (det så kallade "jämlikhetsunderstödet") beviljas fortsättningsvis under regeringsperioden för statsminister Orpos regering. Understödet stärker jämlikheten i utbildningen genom att stöd riktas till daghem och skolor i de socioekonomiskt mest utsatta områdena. Det bidrar till goda läroresultat och välfärd och minskar storleken på barn- och undervisningsgrupperna. Finansieringens syfte är att stärka kvaliteten på småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen, jämna ut skillnader i lärandet och förebygga segregation. Understödet kan användas för att anställa fler lärare och biträden. På det sättet stärks kvaliteten på småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen samtidigt som skillnaderna i lärandet jämnas ut. Den behovsbaserade finansieringen etablerades genom att en bestämmelse om specialunderstöd för åtgärder som främjar utbildningsmässig jämlighet och likabehandling inom småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen fogades till lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet. Lagen trädde i kraft den 1 januari 2023. Beslut om specialunderstödet och dess belopp fattas dock separat i samband med statsbudgeten.

Enligt undervisnings- och kulturministeriets anvisningar utarbetade högskolorna 2022 sina egna högskolespecifika tillgänglighetsplaner utifrån de gemensamma riktlinjerna i tillgänglighetsplanen för högskoleutbildningen, som publicerades 2021. I högskolornas planer tas hänsyn till grupper som är underrepresenterade inom högskoleutbildningen, och i vissa planer beskrivs mål och åtgärder för att främja ansökningar och antagning av studerande som hör till dessa grupper. I juni 2023 ordnade undervisnings- och kulturministeriet ett diskussionsmöte för högskolorna om tillgänglighetsplanerna för att diskutera fortsatta åtgärder som gäller planerna. Högskolorna uppdaterar sina planer för nästa avtalsperiod (2025–2028).

**Tommi Karjalainen, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet
(småbarnspedagogik, förskoleundervisning och grundläggande utbildning)**

**Katri Tervaspalo, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet
(högskoleutbildning)**

11. regeringen skyndsamt bereder åtgärder (inkl. nybörjarplatser, förbättrad genomströmning, öppen högskoleutbildning och tillgänglighet) för att säkerställa att minst hälften av varje åldersklass avlägger examen på högskolenivå,

11. Regeringen har inlett en åtgärdshelhet för att förebygga onödig anhopning av högskoleutbildning. Åtgärderna bereds så snart som möjligt, dock senast före ramförhandlingarna år 2024. Undervisnings- och kulturministeriets arbetsgrupp har berett förslag för att utveckla finansieringsmodellen för högskolorna så att den ska innehålla bättre incitament än i dag för att stärka ställningen för förstagångsstu-

derande och bidra till att de oftare fullföljer utbildningen. Regeringens mål är att anvisa totalt 42,1 miljoner euro 2024–2027 för att öka antalet nybörjarplatser inom högskolornas examensinriktade utbildning. För att förbättra högskolornas förutsättningar att ordna öppen högskoleutbildning föreslås att den maximiavgift som får tas ut höjs från 15 euro till 45 euro.

Anna Mikander, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

12. regeringen ser till att utbildningen är tillgänglig och att det överallt i Finland finns tillräckligt med personal för att lösa matchningsproblemet, med beaktande av båda nationalspråken,

12. Högskolornas tillgänglighetsplaner från 2022 innehåller en utredning om läget för högskolornas tillgänglighet samt mätbara mål och planerade åtgärder för att främja tillgängligheten 2022–2024. Särskild uppmärksamhet ska ägnas åt studerandantagningen och ordnandet av undervisningen (inklusive rimliga anpassningar, individuella studiearrangemang och tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning), studie- och karriärvägledningen (inklusive behovsprövat stöd) samt förebyggandet och avhjälpandet av alla former av trakasserier och diskriminering i högskolegemenskapen. Högskolorna rapporterar till ministeriet om hur målen i deras tillgänglighetsplaner uppnås, och planerna bevakas i styrprocessen mellan högskolorna och undervisnings- och kulturministeriet.

Ministeriet stöder uppnåendet av målen i högskolornas digitala vision och säkerställer att visionen är förenlig med andra projekt för utveckling av digitala offentliga tjänster (bland annat den digitala servicehelheten för kontinuerligt lärande). Högskolornas utbud sammanställs på en gemensam digital plattform för kontinuerligt lärande.

Åren 2020–2023 ökades antalet nybörjarplatser vid högskolorna i flera etapper. Den sammanlagda ökningen är över 12 000 nybörjarplatser. Under 2023 bereddes ökningar i antalet nybörjarplatser i enlighet med statsbudgeten 2024 inom social- och hälsovårdsutbildningen och utbildningen av lärare inom småbarnspedagogik. Dessutom har högskolorna under avtalsperioden 2021–2024 ökat sin antagning i och med att det målsatta antalet examina har ökat.

Undervisnings- och kulturministeriet har i enlighet med regeringsprogrammet börjat bereda en utveckling av finansieringssystemen för gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen. I enlighet med regeringsprogrammet har också beredningen av en översyn av verksamhetsstyrningen inom yrkesutbildningen inletts. Målet är att fler som avlägger en yrkesinriktad examen ska få jobb eller fortsätta studera.

**Maarit Palonen, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet
(högskoleutbildning)**

**Ville Heinonen, konsultativ tjänsteman, undervisnings- och kulturministeriet
(andra stadiet)**

13. regeringen inleder en totalreform av lagstiftningen om studiestöd med syfte att ge de studerande tillräcklig försörjning under studietiden och att göra det möjligt för dem att framskrida målinriktat i studierna; studiestödet ska också granskas som en del av det övergripande sociala trygghetssystemet,

13. Regeringen har förbättrat studiestödets tillräcklighet i enlighet med förslagen i den utbildningspolitiska redogörelsen genom indexhöjningar av studiepenningen och genom en höjning av studiepenningens försörjningsförhöjning (10 euro/månad) för ett år den 1 januari 2023 som en del av stödpaketet till barnfamiljer. År 2022 höjdes den studerandes egna inkomstgränser, som tillämpas på studiestödet, med 25 procent för att underlätta arbete under studietiden. Från ingången av 2023 höjdes gränserna permanent med 50 procent jämfört med nivån 2021. Behoven av att utveckla studiestödet har behandlats i samband med reformen av den sociala tryggheten. Enligt regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering inleds en totalreform av studiestödet. Avsikten med reformen är att trygga försörjningen under studietiden, stärka de sporrande elementen i studiestödet och stödja slutförandet av studierna inom målsatt tid.

Virpi Hiltunen, konsultativ tjänsteman, undervisnings- och kulturministeriet

14. regeringen stärker fostrings- och undervisningssektorns attraktionskraft, ser till att den grundläggande utbildningen och fortbildningen utvecklas, att behörighetsvillkoren bibehålls på minst nuvarande nivå och att personalen har möjlighet till kontinuerlig kompetensutveckling och fortbildning överallt i Finland, med beaktande av båda nationalspråken,

14. Aktörerna i Lärarutbildningsforumet har fortsatt samarbeta för att utveckla och förnya lärarutbildningen. I Lärarutbildningsforumets verksamhet beaktas alla lärarkategorier och utbildningen av lärare för alla utbildningsstadier från den grundläggande lärarutbildningen till det kontinuerliga lärandet. I december 2023 beviljade undervisnings- och kulturministeriet finansiering för Lärarutbildningsforumets nya

fyraåriga mandatperiod (2024–2027). Lärarutbildningsforumets verksamhet samordnas av Helsingfors universitet och genomförs som ett samprojekt av alla högskolor som ordnar lärarutbildning.

Lärarutbildningsforumet har till uppgift bland annat att främja genomförandet av Utvecklingsprogrammet för lärarutbildningen (utvecklingsprogrammet tar också upp stärkandet av undervisningssektorns och det pedagogiska områdets attraktions- och hållkraft), aktuella frågor kring lärarutbildningarna, genomförandet av strategin och åtgärdsplanen för naturvetenskaper, matematik och teknik samt målen och åtgärdsförslagen för lärarutbildningarna i den utbildningspolitiska redogörelsen och att stödja stärkandet och säkerställandet av kvaliteten på lärarutbildningarna.

Marjo Vesalainen, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet (högskoleutbildning)

16. regeringen strävar efter en långsiktig finansiering av utbildningspolitiken, efter tillräcklig basfinansiering i stället för projektfinsiering och efter behovsstyrd basfinansiering för att minska segregationen och öka jämlikheten i utbildningen överallt i Finland,

16. Högskoleutbildningens och forskningens mål är starkt kopplade till varandra. För att målen ska kunna uppnås behöver högskoleutbildningen och forskningen större resurser. Vid behov måste man också överväga en prioritering av utbildningssektorns tillgängliga resurser och vilka interna resursöverföringar detta förutsätter inom utbildningssystemet för att finländarnas utbildningsnivå ska kunna höjas.

För att uppnå målen krävs förutom resursökningar också en förbättrad operativ effektivitet och kostnadseffektivitet i utbildningssystemet.

Jämsides med en tillräcklig basfinansiering måste finansieringen för upprätthållande och utveckling, till exempel för långsiktigt utnyttjande av digitaliseringen, bevaras på en tillräcklig nivå.

Maarit Palonen, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

17. regeringen säkerställer samarbetet mellan utbildningsväsendet och social- och hälsovården för att trygga tillgången till elev- och studerandevård i rätt tid.

17. Bestämmelser om elevhälsan finns i lagen om elev- och studerandevård (1287/2013), lagen om grundläggande utbildning (628/1998), gymnasielagen (714/2018) och lagen om yrkesutbildning (531/2017). Dessutom finns bestämmelser om studerandehälsovården, som ingår i elevhälsan, i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010, 17 paragraf) och i statsrådets förordning 338/2011.

Elevhälsans syfte är att främja elevernas och de studerandes inläring, hälsa och välbefinnande samt delaktighet och att säkerställa tidigt stöd. Elevhälsan främjar välbefinnandet vid läroanstalten och i studiemiljön, en sund och trygg läroanstalt och studiemiljö samt samarbetet mellan hemmet och läroanstalten som sektorsövergripande samarbete. Enligt lagen om elev- och studerandevård ska jämlik tillgång till och kvalitet på de elevhälsotjänster som eleverna och de studerande behöver säkerställas. Elevhälsoarbetet inbegriper generellt inriktat och individuellt inriktat arbete. I första hand genomförs elevhälsoarbetet i form av förebyggande generellt inriktad elevhälsa, som stöder hela läroanstalten. Elevhälsopersonalen utför båda typerna av arbete. Arbetet med den generellt inriktade elevhälsan utförs i samarbete med läroanstaltens personal.

Lagen om elev- och studerandevård ändrades från och med ingången av 2022 så att den nu innehåller personaldimensioneringar för psykologer och kuratorer. Antalet studerande per kurator får vara högst 670 och antalet studerande per psykolog högst 780. För psykologernas del trädde dimensioneringen i kraft den 1 augusti 2023. Personaldimensioneringen för psykologer och kuratorer tryggar tjänsterna för alla elever och studerande på lika villkor i olika delar av landet. I samband med social- och hälsovårdsreformen tog välfärdsområdena över ordnandet av elevhälso-tjänsterna den 1 januari 2023. Tjänsterna tillhandahålls fortfarande som närservice i skolorna och läroanstalterna så att de är lättillgängliga för de studerande.

För 2023–2025 delade undervisnings- och kulturministeriet ut totalt 23,6 miljoner euro för utveckling av den generellt inriktade elevhälsan till anordnare av förskoleundervisning och grundläggande utbildning, gymnasieutbildning och yrkesutbildning samt huvudmän för läroanstalter inom det fria bildningsarbetet som ordnar utbildning för läropliktiga. Syftet med understöden är att alla elever och studerande ska ha tillgång till den generellt inriktade elevhälsans förebyggande stöd och den individuellt inriktade elevhälsans tidiga stöd på lika villkor och enligt sina individuella behov.

**Anne-Marie Brisson, regeringsråd, undervisnings- och kulturministeriet
(förskoleundervisning och grundläggande utbildning)**
Anne Ekroth, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet (andra stadiet)

För psykoterapi – Medborgarinitiativ om att göra utbildningen i psykoterapi avgiftsfri

MI 3/2021 rd – RSk 19/2022 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet fortsätter utreda olika alternativ för att ordna och finansiera psykoterapeututbildning och utifrån utredningarna snabbt vidtar behövliga åtgärder för att trygga tillräcklig tillgång till psykoterapeuter och andra personer inom mentalvårdsarbetet samt tillgången till tjänster på båda nationalspråken.

Undervisnings- och kulturministeriet och social- och hälsovårdsministeriet tillsatte tillsammans våren 2021 ett projekt för att utveckla högskoleutbildningen inom social- och hälsovårdsbranschen, och som en del av det projektet utredde social- och hälsovårdsministeriet utvecklingsbehoven i psykoterapiutbildningen.

Programmet för Petteri Orpos regering innehåller en skrivning om att tillgången till psykoterapitjänster stärks genom att psykoterapeututbildningen ändras till en utbildning i två steg och genom att utbildningen på första stadiet föreskrivs vara avgiftsfri. Enligt regeringsprogrammet ska en regeringsproposition om psykoterapiutbildningen lämnas 2025, och anslag har anvisats i moment 29.40.20 (Gemensamma utgifter inom högskoleväsendet och vetenskapens område) under undervisnings- och kulturministeriets huvudtitel.

Juha Luomala, socialråd, social- och hälsovårdsministeriet

Ändring av ungdomslagen

RP 107/2022 rd – RSv 109/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen utifrån evidensbaserad kunskap bedömer hur Finlandsmodellen för hobbyverksamhet fungerar med avseende på både unga och dem som ordnar hobbyer och att den vidtar lämpliga åtgärder för att bereda behövliga lagändringar.

1. Verkställigheten av Finlandsmodellen för hobbyverksamhet som lagstadgad verksamhet inleddes den 1 januari 2023, när bestämmelserna om modellen fogades till ungdomslagen. De första statsunderstöden för genomförande av Finlandsmodellen för hobbyverksamhet enligt den ändrade ungdomslagen beviljades i april 2023, och den hobbyverksamhet som får understöd inleddes i augusti 2023. Bedömningen

av behovet av eventuella lagändringar som gäller modellen förutsätter att erfarenheter av Finlandsmodellen för hobbyverksamhet som en lagstadgad uppgift samlas från en tillräckligt lång tid, uppskattningsvis cirka två år.

Nationella centret för utbildningsutvärdering slutförde i mars 2023 en utvärdering av Finlandsmodellen för hobbyverksamhet. I utvärderingen konstaterade centret att Finlandsmodellen för hobbyverksamhet på kort tid har hittat sin plats som en meningsfull verksamhet för barn och unga och för vårdnadshavare, handledare och kommunala beslutsfattare. Barnen tycker att växelverkan och en genuin kontakt med handledaren är särskilt viktigt för att de ska engagera sig i en hobby. Möjligheterna att påverka innehållet i verksamheten, verksamhetens kvalitet, gemenskapen och avsaknaden av press gjorde också hobbyn attraktivare. En intressant och avgiftsfri hobby påverkar barnens jämlikhet och skolvardagen positivt. På grund av den begränsade finansieringen är efterfrågan på Finlandsmodellens hobbyverksamhet mycket större än vad aktörerna kan erbjuda just nu. Avgiftsfriheten gör det möjligt för alla barn och unga att delta, oavsett bakgrund. När levnadskostnaderna stiger blir avgiftsfria hobbyer allt viktigare. Avgiftsfriheten ger också barn och unga möjlighet att pröva på olika hobbyer. Skolorna har en avgörande roll för hur lätt eller svårt det är att ordna Finlandsmodellens hobbyverksamhet i samband med skoldagen. I rapporten föreslås det att barns och ungas delaktighet ska stärkas, möjligheterna att pröva på olika hobbyer utökas och satsningar göras på insamling av statistik och uppföljningsdata på riksnivå.

Henni Axelin, direktör, undervisnings- och kulturministeriet

2. Riksdagen förutsätter att regeringen så snart som möjligt bedömer hur ungdomslagen fungerar och att den lämnar kulturutskottet en utredning om saken.

2. När undervisnings- och kulturministeriet i början av 2020 inledde beredningen av en lag om ändring av ungdomslagen bedömde ministeriet som en del av beredningsprocessen att lagen som helhet hade visat sig vara tydlig och fungera bra i praktiken, med undantag för vissa bestämmelser om sammanslutningars rätt till statsbidrag och om understödsprocessen, som behövde ses över. Dessutom ansåg man att nya bestämmelser om Finlandsmodellen för hobbyverksamhet behövde beredas. De bestämmelser som ändrats i och fogats till ungdomslagen trädde i kraft vid ingången av 2023. Den ändrade ungdomslagens bestämmelser om statsunderstöd tillämpades för första gången 2023 i beredningen och bedömningen av 2024 års understöd. Bestämmelserna om kompetenscentrum på ungdomsområdet till-

lämpas första gången 2024. Det är möjligt och ändamålsenligt att utvärdera hur de nya bestämmelserna fungerar när erfarenheter av tillämpningen har samlats under en tillräckligt lång tid, i praktiken några år.

Henni Axelin, direktör, undervisnings- och kulturministeriet

Ändring av 26 paragraf i lagen om grundläggande utbildning

RP 162/2022 rd – RSv 128/2022 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen följer och utvärderar hur elevvårds- och elevhälsotjänsterna fungerar, särskilt med tanke på det sektorsövergripande samarbetet efter överföringen av ansvaret till välfärdsområdena.

Ändringen av 26 paragraf i lagen om grundläggande utbildning är kopplad till verksamheten för att utveckla det engagerande arbetet i skolgemenskapen, som är en del av programmet Utbildning för alla. Den aktuella lagändringen stadfästes den 25 november 2022 och trädde i kraft den 1 augusti 2023.

Undervisnings- och kulturministeriet har beviljat specialunderstöd för Helsingfors universitets och Jyväskylä universitets forskningsprojekt om frånvaro inom den grundläggande utbildningen och de relaterade stödåtgärdernas effekt på skolgången. I projektet utreds bland annat hur multiprofessionella förfaranden och pedagogiska åtgärder fungerar och påverkar elevernas frånvaro. En forskningsrapport om projektet publiceras i början av 2024.

Marja Penttilä, regeringsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Ändringsbehov i upphovsrättslagen

RP 313/2022 rd – RSv 312/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet bedömer hur upphovsrättslagen fungerar och vilka konsekvenser den har ur olika aktörers synvinkel. Vid bedömningen bör man dessutom beakta avvägningen av konsekvenserna för de grundläggande fri- och rättigheterna i förhållande till tolknings- och tillämpningspraxis och definitionsbehoven i synnerhet när det gäller ursprunglig sändning och vidareändring. Eventuella missförhållanden

som upptäckts vid utvärderingen bör åtgärdas genom att nödvändiga lagändringar bereds inom ramen för EU-rätten och det nationella handlingsutrymmet.

1. Undervisnings- och kulturministeriet har sett över hela upphovsrättslagstiftningen. Upphovsrätten är ett internationellt rättsområde som grundar sig på internationella överenskommelser och EU-rätt. Den viktigaste nationella lagen är upphovsrättslagen. På grund av de ovannämnda förpliktelserna är det nationella handlingsutrymmet ofta snävt.

Upphovsrättslagstiftningen påverkar många olika samhällssektorer. Konsekvenserna berör upphovsmän och andra rättsinnehavare till material som skyddas av upphovsrätt och närstående rättigheter, dem som använder sådant material, den kreativa ekonomin och ekonomiskt utnyttjande eller annan användning av sådant material. Upphovsrätten har begränsats i lag för att tillgodose samhällsviktiga intressen såsom kulturella rättigheter och yttrandefrihet.

Olika intressentgrupper har olika intressen när det gäller yttrandefriheten. En ändring som är positiv för någon är ofta negativ för någon annan. Det är omöjligt att uppnå konsensus om upphovsrätten som helhet. Detta påverkar möjligheterna och sätten att genomföra ändringar.

Undervisnings- och kulturministeriet fortsätter fråga för fråga bedöma vilka delar av upphovsrättslagen som behöver och kan ändras. Det nationella handlingsutrymmet bedöms i samband med varje enskild fråga.

2. Riksdagen förutsätter att undervisnings- och kulturministeriet följer och utvärderar hur den föreslagna regleringen fungerar i undervisnings- och forskningspraxis samt ur rättsinnehavarnas, lärarnas och läroanstalternas synvinkel och utifrån den bereder behövliga förslag till författningsändringar.

2. Undervisnings- och kulturministeriet har deltagit i planeringen av Utbildningsstyrelsens och Kopiosto ry:s utredning som ska kartlägga lärarnas erfarenheter av licenser och begränsande bestämmelser. Uppgifterna från utredningen, som kommer att genomföras i början av 2024, kan också användas för att utvärdera hur regleringen fungerar. Kulturpolitiska forskningscentret Cupores studie Upphovsrättsfrågor inom vetenskaplig forskning bidrar också med nyttig information om konsekvenserna av upphovsrättslagen.

Undervisnings- och kulturministeriet samlar information om olika intressentgrupper för att skapa en lägesbild. Preliminära bedömningar av hur regleringen fungerar kan troligen presenteras i slutet av 2024.

3. Riksdagen förutsätter att statsrådet bedömer behovet av en totalreform av upphovsrättslagstiftningen för att göra upphovsrättssystemet mer transparent samt för att göra lagstiftningen tydligare och mer begriplig med beaktande av det nationella handlingsutrymmet.

3. Undervisnings- och kulturministeriet har bedömt behovet av en totalreform av upphovsrättslagen och möjligheterna att genomföra en sådan reform. Upphovsrättslagens omfattning och relativa svårtydighet beror i hög grad på att en och samma lag innehåller bestämmelser om såväl den egentliga upphovsrätten (upphovsmännen) som upphovsrätten närstående rättigheter (scenkonstnärer, ljudinspelnings- och filmproducenter, sändningsföretag, producenter av kataloger och databaser, fotografer och tidningsförläggare). Lagen innehåller också många begränsande bestämmelser samt ersättnings- och licenseringsmekanismer som tillämpas beroende på vad som skyddas. Upphovsmän, rättsinnehavare och användare har väsentligt olika intressen på grund av deras olika roller och mångfalden av verk som skyddas. Bestämmelserna behöver vara förenliga med varandra eftersom upphovsrätten och de närstående rättigheterna ofta förekommer samtidigt för samma verk, till exempel inom musik, film och olika digitala medietjänster.

Möjligheterna att harmonisera och förenkla den ovan beskrivna helheten av upphovsrättsbestämmelser, som ofta baserar sig på flera internationella överenskommelser och EU-rättsakter, är synnerligen begränsade. Centrala ensamrätter, begränsningar av rättigheterna och skyddets varaktighet regleras detaljerat och är internationellt harmoniserade. Nationella avvikelser från de etablerade begreppen, förenklingar av begreppen eller avvikelser från systematiken i överenskommelser eller EU-lagstiftning är sällan möjliga. En totalreform av upphovsrättslagen skulle också vara utmanande på grund av det stora antalet paragrafer, de många specialbestämmelserna om olika föremål för skydd samt de olika parternas och aktörernas motsatta intressen. En totalreform kan också bedömas bli en lång process som orsakar osäkerhet på upphovsrättsmarknaden under flera år.

Utvecklingen av upphovsrättslagstiftningen är en fortlöpande process. Undervisnings- och kulturministeriet fokuserar på att ta upp enskilda sakfrågor i samband med lagen och bedöma till vilka delar upphovsrättslagen behöver och kan ändras inom de ramar som det nationella handlingsutrymmet medger. Ärenden och sakfrågor tas upp till offentlig diskussion bland annat i delegationen för upphovsrättsärenden och på andra sätt tillsammans med intressentgrupper och myndigheter.

Upphovsrättssystemet kan också förbättras genom att öka den upphovsrättsliga utbildningen, kompetensen och informationen. Utvecklingen av upphovsrättsinfrastrukturen, som ministeriet också driver på EU-nivå, är kanske det bästa och mest konkreta sättet att förbättra upphovsrättssystemets funktion. Åtgärderna i samband med detta fortsätter.

Jorma Waldén, direktör, undervisnings- och kulturministeriet

Bestämmelserna om ersättning för användning av e-böcker och e-ljudböcker på bibliotek

RP 46/2023 rd – RSv 80/2023 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen följer hur bestämmelserna om ersättning för användning av e-böcker och e-ljudböcker på bibliotek fungerar med tanke på de olika rättighetshavare som omfattas av rätten till ersättning och att den vid behov vidtar åtgärder för att vidareutveckla rätten till ersättning.
2. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder möjligheten att ersättningen för användning av e-böcker och e-ljudböcker på bibliotek i fortsättningen också ska gälla e-bokhyllor.

1. -2. Statsrådet beslutade den 21 december 2023 att vidta åtgärder som föranleds av uttalandena.

Jorma Waldén, direktör, undervisnings- och kulturministeriet

12 Social- och hälsovårdsutskottet

Ersättning för dosdispensering av läkemedel

RP 134/2008 rd – RSv 106/2008 rd

Riksdagen förutsatte den 4 november 2008 att den utredning som gäller regleringen av dosdispenseringen av läkemedel innefattar en utvärdering av hur ändamålsenliga och totalt sett lönsamma de begränsningar är som gäller ersättningen för dosdispensering, såsom kravet på minst sex ersättningsgilla läkemedel, och att behövliga förslag för ändring av lagstiftningen läggs fram.

I ärendet finns inget nytt att rapportera till riksdagen. Enligt regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering ska dosdispenseringen av läkemedel vidareutvecklas för att förbättra läkemedelssäkerheten och öka den effektiva användningen av personalresurser. Reformen av läkemedelsärenden fortsätter utifrån en färdplan, och en rationell läkemedelsbehandling säkerställs i syfte att förbättra befolkningens hälsa och funktionsförmåga, läkemedelsbehandlingarnas effekt, säkerhet och kvalitet samt ekonomi, jämlikhet och tillgänglighet.

Kirsi Päiväsalo, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Servicesedlar

RP 20/2009 rd – RSv 67/2009 rd

2. Riksdagen förutsätter att det i samband med en reform av avgiftstaket utreds på vilket sätt självrisken för servicesedlar beaktas i avgiftstaket.

2. I ärendet finns inget nytt att rapportera till riksdagen.

Lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (734/1992) reviderades delvis under statsminister Marins regeringsperiod. Vid revideringen gjordes inga ändringar i hur servicesedlarnas självrisk räknas in i avgiftstaket, utan utgångspunkten är fortfarande att endast avgifter som anges i klientavgiftslagen räknas in i avgiftstaket. Bestämmelser om servicesedlar och deras värde finns i lagen om servicesedlar inom social- och hälsovården. De grundläggande principerna i lagen om servicesedlar inom social- och hälsovården för hur självrisken för avgiftsbelagda tjänster bestäms skiljer sig från klientavgifterna enligt lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården, och servicesedlarnas självriskandel räknas därmed inte heller in i det avgiftstak som det föreskrivs om i lagen om klientavgifter i social- och hälso-

vården. En klient har dock rätt att vägra att ta emot en servicesedel, och då ska välfärdsområdet hänvisa kunden till tjänster som välfärdsområdet ordnar på annat sätt.

Det är inte ändamålsenligt att genomföra en eventuell ändring av lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården och lagen om servicesedlar inom social- och hälsovården inom det nuvarande systemet, utan detta förutsätter en mer omfattande revidering av regleringen om klientavgifter och servicesedlar och som en del därav en omdefiniering av självriskerna och grunderna för och nivån på avgiftstaket. Vid en framtida revidering av lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården och lagen om servicesedlar inom social- och hälsovården kan man beroende på de grundläggande principerna för regleringen samtidigt bedöma om det är möjligt och ändamålsenligt att också beakta servicesedlarnas självrisk i avgiftstaket.

Marjo Kekki, specialsakkunnig, social- och hälsovårdsministeriet

Totalreform av biobankslagstiftningen

RP 86/2011 rd – RSv 78/2012 rd

Riksdagen förutsatte den 2 oktober 2012 att regeringen följer upp och utvärderar hur biobankslagstiftningen fungerar och i förekommande fall vidtar åtgärder för att se över lagstiftningen.

Biobankslagen (688/2012) ändrades för att motsvara kraven i den allmänna dataskyddsförordningen samt de ändringar av teknisk karaktär som följde av att personuppgiftslagen (523/1999) upphävdes och att lagen om ordnande av social- och hälsovård (612/2021) och ändrade bestämmelser i anslutning till den trädde i kraft. Ändringarna i biobankslagen trädde i kraft den 1 januari 2024. Motsvarande lagändringen utfärdades samtidigt även en ny statsrådets förordning om biobanks samtyckes- och godkännandehandling, som också den trädde i kraft den 1 januari 2024.

Det tillsattes en styrgrupp för biobankslagen för tiden 1.3.2023–31.12.2024.

Sini Tervo, regeringssekreterare, social- och hälsovårdsministeriet

Lagen om ändring av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda

RP 96/2015 rd – RSv 57/2016 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen noga följer hur utvecklingsstördas rättigheter påverkas av lagstiftningen och fortsätter att förbättra regleringen av självbestämmanderätten.

Det nuvarande projektet om självbestämmanderätt inleddes vid social- och hälsovårdsministeriet i juni 2021. Projektet har en uppföljningsgrupp som har till uppgift att i) främja, följa och stödja arbetet för att stärka klientens och patientens självbestämmanderätt, inklusive beredning av lagstiftning, ii) delta i utvärderingen av alternativ och förslag samt deras konsekvenser, samt iii) generera expertkunskap och ståndpunkter till stöd för beredningen. Uppföljningsgruppen sammanträdde nio gånger under sin första mandatperiod (1.9–31.12.2023). Under 2022–2023 publicerade projektet tre separata juridiska utredningar om äldres självbestämmanderätt, barns självbestämmanderätt och självbestämmanderätt inom missbrukarvården. Utredningsarbetet fungerar som underlag för att inleda lagstiftningsarbetet. Enligt regeringsprogrammet för Petteri Orpos regering fortsätter arbetet med lagstiftningen om klienters och patienters självbestämmanderätt i syfte att stödja och stärka självbestämmanderätten och säkerställa att de grundläggande rättigheterna tillgodoses. Kundernas säkerhet och individuella behov ska dock kunna beaktas i alla situationer. Lagstiftningen utvecklas i juridisk viktighets- och angelägenhetsordning. Beslut om den juridiska viktighets- och angelägenhetsordningen har ännu inte fattats vid social- och hälsovårdsministeriet.

Maija Miettinen, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Skyldigheten för yrkesutbildade personer från andra EU- och EES-stater att visa sina språkkunskaper

RP 107/2015 rd – RSv 103/2015 rd

Riksdagen förutsätter att det vid verkställigheten av lagen följs upp hur kravet på språkkunskaper fungerar och om det finns ett behov av att utvidga skyldigheten för yrkesutbildade personer från andra EU- och EES-stater att visa sina språkkunskaper. Samtidigt bör det utredas hur direktivet genomförs i andra medlemsstater.

Enligt 18 a paragraf i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården ska arbetsgivaren för en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården säkerställa att personens språkkunskaper är på en tillräcklig nivå för de uppgifter han eller hon sköter. En utredningsrapport om nuläget för lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården och dess behov av revidering gavs 2018. I enlighet med regeringsprogrammet för Petteri Orpos regering bereds det vid social- och hälsovårdsministeriet en totalreform av lagstiftningen om yrkesutbildade personer inom social- och hälsovården. Den ska genomföras på ett sådant sätt att rätten att utöva yrke kopplas till endast sådana förutsättningar som är nödvändiga och proportionerliga med tanke på klient- och patientsäkerheten. Vid totalreformen av lagstiftningen om yrkesutbildade personer inom social- och hälsovården ses yrkespersonernas skyldighet att visa sina språkkunskaper över och utreds genomförandet av direktivet i EU-/EES-staterna som en del av den internationella jämförelse som ingår i regeringens proposition.

Henna Vidén, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Avbytar-service för lantbruksföretagare och pälsdjursuppfödare

RP 112/2015 rd – RSv 108/2015 rd

2. Riksdagen förutsätter att det följs upp vilka konsekvenser avgiftsbeläggningen av beredskap har för hur avbytar-service anlitas och tillämpas och att behovet av ändringar behandlas i den genomgripande reformen av avbytar-service.
3. Riksdagen förutsätter att det följs upp hur timantalet för subventionerad avgiftsbelagd avbytar-service räcker till och vilka konsekvenser inskränkningen har för lantbruksföretagarnas möjligheter att orka med sitt arbete och att behovet av ändringar behandlas i den genomgripande reformen av avbytar-service.

2–3. Vid social- och hälsovårdsministeriet bereddes 2022 en totalreform av avbytarlagstiftningen. Avsikten var att genomföra den med två regeringspropositioner. Den senare propositionen avsåg att behandla bland annat beredskap och understödd avgiftsbelagd avbytarhjälp. Beredningen av regeringspropositionerna

avbröts dock hösten 2022. Under statsminister Orpos regerings regeringsperiod har det ännu inte fattats beslut om att inleda en totalreform av avbytarlagstiftningen, varför det ännu inte finns några riktlinjer om innehållet i totalreformen.

Mikko Rissanen, specialsakkunnig, social- och hälsovårdsministeriet

Effekter av lagen om smittsamma sjukdomar på benägenheten att söka vård

RP 13/2016 rd – RSv 168/2016 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen senast under 2018 utreder hur lagen påverkar utlänningars benägenhet att söka sig till Finland för behandling av smittsamma sjukdomar och vilka kostnader detta medför samt hur den regionala enhetligheten i fråga om behandling av smittsamma sjukdomar utfallit. Utifrån uppföljningen ska regeringen vid behov utan dröjsmål lämna riksdagen en proposition om ändring av lagstiftningen.

1. Lagstiftningen om smittsamma sjukdomar trädde i kraft vid ingången av 2017. Effekterna av lagstiftningen om smittsamma sjukdomar har följts av social- och hälsovårdsministeriet, Institutet för hälsa och välfärd samt övriga myndigheter som medverkar i bekämpningen av smittsamma sjukdomar sedan lagen trädde i kraft. Det har inte skett några betydande förändringar i utlänningars benägenhet att söka vård för smittsamma sjukdomar i Finland efter reformen av lagen om smittsamma sjukdomar. Behandlingen av smittsamma sjukdomar genomförs enligt uppföljningen på ett regionalt jämlikt sätt. Utifrån uppföljningen har det inte framkommit behov av att ändra lagstiftningen om smittsamma sjukdomar. I och med covid-19-pandemin finns det i vilket fall som helst behov av att totalrevidera lagen om smittsamma sjukdomar och denna beredning har redan inletts.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Mirka-Tuulia Kuoksa, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

2. Riksdagen förutsätter att regeringen senast under 2018 utreder behovet av att mer heltäckande än i dag registrera utlänningar som behandlats för smittsamma sjukdomar.
2. Regeringens proposition för att genomföra målen för reformen av personbeteckningen, RP 132/2022 rd, med förslag till lag om ändring av lagen om befolkningsdatasystemet och de certifikattjänster som tillhandahålls av Myndigheten för

digitalisering och befolkningsdata och till vissa lagar som har samband med den lades fram vid statsrådets allmänna sammanträde den 15 september 2022. Riksdagen avslutade sitt arbete efter avslutat plenum den 3 mars 2023 och den 29 mars 2023 förklarade Republikens president riksdagens arbete avslutat för valperioden 2019–2022. Riksdagen hann inte behandla regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om befolkningsdatasystemet och de certifikattjänster som tillhandahålls av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata och till vissa lagar som har samband med den, varför behandlingen förföll.

I enlighet med det som riksdagen förutsatte utredde regeringen behovet av registrering. Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Mirka-Tuulia Kuoksa, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Förtäring av alkoholdrycker på allmänna platser och begränsning av distansförsäljning av alkoholdrycker

RP 100/2017 rd – RSv 186/2017 rd

2. Riksdagen förutsätter att regeringen klarlägger bestämmelserna om distansförsäljning med beaktande av kraven enligt EU-rätten och högsta domstolens kommande avgörande i fallet Visnapuu. Det är social- och hälsovårdsministeriet som ansvarar för beredningen och i den ska de EU-rättsliga villkoren beaktas och särskilt också att lösningarna i fråga om distansförsäljning inte får utgöra en risk för att detaljhandelsmonopolet för alkoholdrycker med en alkoholhalt över den föreskrivna gränsen försvinner eller för att det finländska näringslivet inte längre kan fungera på lika villkor som sina utländska konkurrenter. Beredningen ska också beakta de krav som ställs på flexibelt uttag av punktskatter.

2. I enlighet med regeringsprogrammet har regeringen beslutat förtydliga regleringen av alkoholförsäljningen på distans på ett entydigt sätt så att finländarna framöver har rätt att via distansförsäljningsförfarandet köpa alkohol av företag i andra EU-länder. Beredningen av en regeringsproposition inleds vid social- och hälsovårdsministeriet under 2024.

Mirka-Tuulia Kuoksa, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Medborgarinitiativet Eutanasi för en god död

MI 2/2017 rd – RSk 9/2018 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet tillsätter en brett sammansatt expertgrupp för att utreda behovet av lagstiftning om god vård i livets slutskede, självbestämmanderätten samt vård i livets slutskede och eutanasi och att statsrådet vid behov och utifrån utredningen lämnar förslag till lagstiftningsändringar till riksdagen.

Expertarbetsgruppen arbetade 2018–2021. Enligt regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering förtydligas rätten till vård i livets slutskede i författningarna, vilket tryggar en god vård i livets slutskede oberoende av var personen bor eller vårdas. Behovet av ändringar i lagstiftningen kartläggs under regeringsperioden.

Merituuli Mähkä, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet

Åtgärdande av missförhållandena i systemet med försäkringsläkare Ändring av 41 d paragraf i lagen om olycksfallsförsäkring så att godtyckligheten avskaffas

MI 4/2018 rd – RSk 39/2018 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder en proposition för att åtgärda missförhållandena i systemet med försäkringsläkare och lämnar riksdagen förslag till ändringar i lagstiftningen under vårsessionen 2020. Samtidigt ska det utredas om formkraven på utlåtanden från försäkringsläkare ska tas in i lagstiftningen.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder. De ändringar i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar samt i vissa socialförsäkringslagar som föreslogs i regeringens proposition RP 213/2020 rd trädde i kraft den 1 juli 2021 (lagarna 207–212/2021).

Kirsi Terhemaa, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Totalreform av lagen om användning av mänskliga organ, vävnader och celler för medicinska ändamål

RP 54/2018 rd – RSv 201/2018 rd

Riksdagen godkände den 15 januari 2019 ett uttalande enligt vilket riksdagen förutsätter att regeringen börjar bereda en totalreform av lagen om användning av mänskliga organ, vävnader och celler för medicinska ändamål.

Europeiska kommissionen lade den 14 juli 2022 fram ett förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om kvalitets- och säkerhetsstandarder för ämnen av mänskligt ursprung avsedda för användning på människor och om upphävande av direktiven 2002/98/EG och 2004/23/EG (COM(2022) 338 final). Behandlingen av förslaget till förordning har nått fram till trepartsförhandlingarna.

När förordningen antas har den betydande konsekvenser för lagen om användning av mänskliga organ, vävnader och celler för medicinska ändamål. Social- och hälsovårdsministeriet kände till att Europeiska kommissionen bereder en författning redan innan förslaget till förordning lades fram, varför totalreformen av den nationella lagen har blivit fördröjd i väntan på förslaget till förordning och tills det har behandlats. Beredningen av ändringarna i den nationella lagstiftningen inleds omedelbart efter att förslaget till förordning har antagits.

Sini Tervo, regeringssekreterare, social- och hälsovårdsministeriet

Reform av barnskyddslagstiftningen

RP 237/2018 rd – RSv 317/2018 rd

Riksdagen förutsätter att rätten till balanserad utveckling och välfärd i fråga om barn som är placerade i vård utom hemmet samt användningen av begränsningar enligt barnskyddslagen utvärderas och förtydligas som ett led i beredningen av lagstiftning om klienters och patienters självbestämmanderätt.

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering fortsätter arbetet med lagstiftningen om klienters och patienters självbestämmanderätt i syfte att stödja och stärka självbestämmanderätten och säkerställa att de grundläggande rättigheterna tillgodoses. Kundens säkerhet och individuella behov ska dock kunna beaktas i alla situationer. Lagstiftningen utvecklas i juridisk viktighets- och angelägenhetsordning. Dessutom omarbetar regeringen barnskyddslagstiftningen.

Genom reformen ser regeringen till att barnets bästa, välbefinnande och trygghet tillgodoses genom att villkoren för begränsningsåtgärder förtydligas. Sakinnehållet i riksdagens uttalande kommer att bedömas som en del av reformen av barnskyddslagstiftningen i enlighet med regeringsprogrammet.

Tiina Muinonen, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Bedömning av behovet av en reform av systemet för beslut och ändringssökande inom barnskyddet

RP 71/2019 rd – RSv 80/2019 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen påbörjar en utvärdering av behovet att förnya systemet för beslutsfattande och överklagande inom barnskyddet samt vidtar behövliga lagstiftningsåtgärder.

I regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering finns inskrivet att regeringen ska omarbeta barnskyddslagstiftningen. Som en del av det arbetet bedöms systemet för beslutsfattande och överklagande inom barnskyddet och eventuella författningsändringar genomförs likaså som en del av reformen.

Tiina Muinonen, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Ansvar för att följa när avgiftstaket för klientavgifter uppnås

RP 129/2020 rd – RSv 197/2020 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet utreder möjligheten att överföra ansvaret för att följa upp avgiftstaket för klientavgifter från klienten till en myndighet.

1. Efter att riksdagen lämnat sitt uttalande inledde social- och hälsovårdsministeriet en utredning av en överföring av ansvaret för att följa upp avgiftstaket för klientavgifter, där utgångspunkten var målet i riksdagens uttalande. Utredningen gjordes under hösten 2021 och våren 2022 och fokuserade särskilt på behoven och möjligheterna att utveckla informationssystemen med anknytning till överföringen av uppföljningsansvaret. Överföringen av ansvaret för att följa upp avgiftstaket och administrationen av uppföljningen är centralt kopplade till frågor om informa-

tionssystemen, eftersom det för närvarande inte finns interoperabla informationshanteringsmodeller eller informationssystem för att hantera klientavgifterna eller avgiftstaket. Resultaten från utredningen kan framöver utnyttjas när regleringen om avgiftstaket revideras samt i det fortsatta arbetet med att utveckla informationssystem.

Enligt utredningen är en gemensam nationell informationsresurs och en centraliserad informationshantering det mest ändamålsenliga sättet att hantera avgiftstaket. I modellen integreras välfärdsområdenas system för hantering av klientavgifter i den gemensamma nationella informationsresursen. Inom detta alternativ identifierades möjligheten att införliva det tekniska genomförandet även i Kanta-tjänsterna. Med hjälp av den gemensamma informationsresursen är kundens uppgifter hela tiden uppdaterade oberoende av var kunden uträttade sitt ärende. Som en följd av utredningen beaktas arbetet med att utveckla informationssystemen när utvecklingsbehoven inom social- och hälsovårdens informationshantering prioriteras. Arbetet stöder förändringen. Ändringen förutsätter även ändringar i lagstiftningen, som inte har planerats att genomföras under denna regeringsperiod.

Marjo Kekki, specialsakkunnig, social- och hälsovårdsministeriet

Elektronisk behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården

RP 212/2020 rd – RSv 71/2021 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen påskyndar beredningen av en totalreform av bestämmelserna om informationshanteringen inom social- och hälsovården.

Riksdagen antog en ny kunduppgiftslag om en totalreform av informationshanteringen inom social- och hälsovården (lagen om behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården (703/2023)) i april 2023.

Uttalandet ger inte längre anledning till åtgärder.

Joni Komulainen, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet

Lagstiftning om inrättande av välfärdsområden och om en reform av ordnandet av social- och hälsovården och räddningsväsendet samt lämnande av underrättelse enligt artiklarna 12 och 13 i Europeiska stadgan om lokal självstyrelse

RP 241/2020 rd – RSv 111/2021 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen noga följer och bedömer genomförandet av reformen och dess konsekvenser för kommunernas finansiering och balansen i kommunernas ekonomi samt för den regionala utvecklingen och utjämningen av välfärdsskillnaderna.

1. Reformen av social- och hälsovården samt räddningsväsendet genomfördes tillsammans med de centrala ministerierna och välfärdsområdena under bildning. Det egentliga arbetet med genomförandet avslutades i början av 2023 då organiseringsansvaret framgångsrikt överfördes till välfärdsområdena.

Under 2023 förde vissa ministerier (social- och hälsovårdsministeriet, finansministeriet och inrikesministeriet) två förhandlingar med välfärdsområdena för att säkerställa att genomförandet gick framåt även efter att organiseringsansvaret hade överförts. Dessutom gjordes en uppföljning utifrån bland annat social- och hälsovårdsministeriets redogörelse, välfärdsområdenas redogörelse samt Institutet för hälsa och välfärd och tillsynsmyndigheternas bedömningsrapporter. Ministerierna fortsatte även den ömsesidiga kontakten med välfärdsområdena.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Antti Kuopila, specialsakkunnig, social- och hälsovårdsministeriet

1. I samband med social- och hälsovårdsreformen gjordes endast de nödvändiga ändringarna i kommunernas statsandelssystem. Efter reformen bedöms behovet av att utveckla statsandelssystemet i förhållande till de uppgifter som blir kvar i kommunerna och förändringarna i omvärlden.

Finansministeriet tillsatte den 31 augusti 2023 en beredningsgrupp för att bereda en reform av statsandelssystemet för den kommunala basservicen. Enligt regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering görs en övergripande översyn av den kommunala finansieringen och statsandelssystemet så att de mot svarar kommunernas nya roll och läget efter att social- och hälsovårdsreformen har trätt i kraft och arbets- och näringsreformen genomförts. I reformen utgår man från

målet att säkerställa att kommuner av olika storlek har förutsättningar att ordna lagstadgad basservice överallt i Finland, beakta behoven hos kommuner med flyttningsförlust och den demografiska utvecklingen i olika regioner samt stärka förutsättningarna för de växande kommunerna och städerna att investera i tillväxt och hantera sociala problem.

Som en del av reformen bedöms ändamålsenligheten och utjämningsnivån i fråga om de skatter som omfattas av utjämningen av skatteinkomster. Samtidigt granskas beloppet av de skatter som omfattas av utjämningen och utjämnings storlek. Den grundläggande principen är att en så stor del som möjligt av de skatteinkomster som genereras i kommunerna ska användas av kommunerna själva, dock med beaktande av alla kommuners livskraft och en balanserad finansiering mellan kommunerna.

Innan den mer omfattande reformen blir klar följer regeringen noggrant upp varje kommuns möjligheter att klara av den ökande efterfrågan på service och de stigande kostnaderna för servicen, särskilt inom småbarnspedagogiken och utbildningen, och reagerar på dem. Dessutom stärks i synnerhet kommunernas och städernas investeringsförmåga.

Bedömningen av social- och hälsovårdsreformens konsekvenser preciserades hösten 2023 när de slutliga uppgifterna från kommunernas bokslut 2022 var tillgängliga. De slutliga kalkylerna om förändringarna i balansläget i kommunernas ekonomi är tillgängliga när uppgifterna inom social- och hälsovården och räddningsväsendet överförs från kommunerna till välfärdsområdena. Permanent bedöms förändringarna i kommunernas ekonomi i planen för de offentliga finanserna och kommunekonomiprogrammet i samband med ram- och budgetberedningen. Utöver detta har det under utskottsbehandlingarna framförts önskemål om att kommunernas ekonomiska utveckling ska bedömas på längre sikt. Avsikten är att framöver ta fram motsvarande kalkyler regelbundet, i synnerhet efter att de första utfallsuppgifterna om kommunernas ekonomi fås 2023. Kalkylerna på medellång sikt har uppdaterats under beredningen av planen för de offentliga finanserna.

Markku Nissinen, finansråd, finansministeriet

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet säkerställer de växande städernas investeringsförmåga genom att följa upp reformens konsekvenser för städernas kapacitet att investera i hållbar tillväxt och fullgöra sina MBT-förpliktelser samt genom att vidta åtgärder om någon växande stads verksamhets- och investeringskapacitet försämras till följd av reformen.

2. I och med social- och hälsovårdsreformen överförs från kommunerna lika mycket inkomster som utgifterna för social- och hälsovården och räddningsväsendet är, det vill säga överföringen av utgifter och inkomster på riksomfattande nivå är kostnadsneutral. I praktiken begränsas stora kommunvisa förändringar i överföringen av utgifter och inkomster med det utjämningsselement som ingår i statsandelssystemet permanent till högst +/- 60 euro per invånare. Den nämnda högsta ändringen gäller efter övergångsperioden på fem år, det vill säga från början av 2027. Det år reformen träder i kraft begränsas ändringarna till noll och därefter till stegvisa årliga ändringar på högst +/- 15 euro per invånare till det permanenta +/- 60 euro per invånare. Här är det viktigt att beakta att endast utjämningsselementet binds permanent utifrån det föregående årets genomsnittliga situation och övriga inkomster och utgifter (dvs. merparten) utvecklas och förändras som vanligt.

De nämnda ändringarna och begränsningarna av dem gäller alltså alla kommuner, även växande städer. Kommunerna finansierar slutligen alltid sina investeringar med interna medel, som komprimeras i årsbidraget som visar skillnaden i driftsinkomsterna och driftsutgifterna. Med årsbidraget täcker kommunerna både direkta investeringsutgifter och lån som har tagits för investeringsutgifter. Som det konstateras ovan begränsas nettoförändringen av inkomster och utgifter, det vill säga årsbidraget efter avskrivningar, så att det blir skäligt, varför även de direkta förändringarna i investeringsförmågan blir skäliga.

Statsrådet för regelbundet samtal om läget med olika kommuner. Enligt diskussioner med de sex största städerna (C6-städerna) är reformens konsekvenser för deras investeringsförmåga relativt skäliga i en genomsnittssituation i enlighet med det ovan beskrivna. Som utmaning och eventuell risk upplever städerna emellertid förskjutningen av tyngdpunkten i den interna finansieringen från skatteinkomster till statsandelar och således hur inkomstökningen i euro utvecklas på längre sikt. Oklart är om statsandelarna ökar i den utsträckning som de överförda skatteintäkterna skulle ha gjort. En eventuell försvagad inkomstbas har för sin del en försämrande inverkan på investeringsförmågan och förmågan att sköta lån. Man försöker svara på den här förändrade situationen med reformen av den kommunala finansieringen och statsandelssystemet i enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering. Reformen inleddes hösten 2023.

De mycket avsevärda investeringsbehoven i sjukvårdsdistriktens städer överförs också till välfärdsområdena, men i övrigt minskar reformen egentligen inte de stora städernas investeringsbehov och investeringsplaner. Investeringsbehov uppkommer såväl av projekt för grundläggande renovering och reparation som nybyggnation. Även om nivån på den interna finansieringen i C6-städerna förblir nära nog oförändrad och stark i relation till mindre kommuner, ökar också de stora stä-

dernas skulder avsevärt under de närmaste åren. Det här beror i huvudsak på att investeringsnivån är mycket hög och klart överskrider avdragens belopp. Samtidigt kan nya projekt finansieras på ett ekonomiskt hållbart sätt även med lån eller andra motsvarande långfristiga avtal, förutsatt att årsbidraget i genomsnitt täcker avdragsnivån på lång sikt. Nya projekt kan antas tillföra tilläggsinkomster i städernas ekonomi (bland annat värdeökning på mark och skatteintäkter) samt ökar städernas livs- och attraktionskraft, även om det ibland kan vara utmanande att kunna se och specificera en hög investeringsnivå och de medförda nettofördelarna under kommande år.

För växande städer, liksom för alla kommuner, är det med tanke på den ekonomiska risktoleransen viktigt att planera investeringsprogrammen med hänsyn till hållbarhet och realistiskt förutsedda behov. Processen för investeringsbeslut bör även inkludera högklassiga långsiktiga kostnads-nyttokalkyler och riskkartläggningar. Utvecklingen inom kommunernas ekonomi kommer att följas bland annat inom kommunekonomiprogrammet som ingår i planen för de offentliga finanserna samt inom det normala tjänstearbetet vid finansministeriet och med vidtagande av korrigerande åtgärder när så behövs. Vid finansministeriet diskuteras även allmänt en utveckling av kommunpolitiken, kommunernas uppgifter och finansiering, i den omgivning de verkar efter social- och hälsovårdsreformen. Denna översyn av utvecklingen har även en koppling till välfärdsområdenas uppgifter och finansiering.

Ville Salonen, finansråd, finansministeriet

5. Riksdagen förutsätter att behovskoefficienterna utarbetade av Institutet för hälsa och välfärd preciseras i det fortsatta arbetet med beaktande av de faktiska kostnadsfaktorerna, såsom kostnaderna för socialvården och de regionala kostnadsfaktorerna.

5. Statens finansiering till varje välfärdsområde bestäms enligt kalkylmässiga faktorer. Cirka 80 procent av finansieringen riktas till välfärdsområdena enligt välfärdsområdesvisa behovskoefficienter uträknade av Institutet för hälsa och välfärd. Servicebehovet baserar sig på en omfattande undersökning från 2020 om behovsstandardiseringen av finansieringen till social- och hälsovården gjord med Institutet för hälsa och välfärds material på individnivå, där det utreddes hur tjänsterna användes och vilka faktorer som förklarar kostnaderna. Centrala faktorer i modellen är olika sjukdomar, såsom cancer, minnessjukdomar och psykisk ohälsa. Samtidigt beaktar modellen även åldersstrukturen och olika socioekonomiska faktorer samt faktorer som beskriver skador och funktionsnedsättningar och som förklarar behovet av socialvård. Välfärdsområdesvisa behovskoefficienter räknas ut för tre delområden: behovskoefficienter för hälso- och sjukvården, behovskoefficien-

ter för äldreomsorgen och behovskoefficienter för socialvården. I socialvårdens servicegrupp ingår bland annat barnskyddet, tjänsterna för personer med funktionsnedsättningar och missbrukarvården. Socialvården ingår således redan i behovsmodellen till den del som forskningsmaterialen har gjort det möjligt med en översyn.

De koefficienter som utgör grund för behovsbedömningen sågs över sommaren 2022 med grund i det senaste materialet. Lagen om välfärdsområdenas finansiering (617/2021) har bestämmelser om de nya koefficienter som beskriver servicebehovet. Lagändringen stadfästes i juli 2022. Institutet för hälsa och välfärd uppdaterar välfärdsområdenas koefficienter årligen enligt hur tjänsterna senast har anlitats. Behovskoefficienterna bör således så bra som möjligt avspegla förändringarna i välfärdsområdena som till exempel i demografin eller sjukfrekvensen. Att undersöka servicebehovet är ett fortlöpande utvecklingsarbete.

Institutet för hälsa och välfärd genomförde 2022 tillsammans med Statens ekonomiska forskningscentral en fortsatt undersökning om regionala omgivnings- och kostnadsfaktorer till stöd för den ovan beskrivna serviceundersökningen. Strävan var att undersökningen mer omfattande än tidigare ska beakta hur till exempel löneskillnader, fastighetskostnader och priserna på andra insatsvaror varierar regionalt. Utifrån undersökningen lade statsrådet för riksdagen fram en ny bestämmingsfaktor i finansieringsmodellen som baserar sig på statusen som universitetssjukhus. Regeringens proposition om en ändring av finansieringslagen överlämnades till riksdagen i januari 2023.

I enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regerings ska välfärdsområdenas finansieringsmodell utvecklas. En arbetsgrupp tillsattes hösten 2023 för detta arbete. Arbetsgruppen har inlett arbetet med att utveckla en behovsbaserad modell enligt skrivningen i regeringsprogrammet. Undersökningen blir klar i slutet av 2024.

Jenni Jaakkola, konsultativ tjänsteman, finansministeriet

6. Riksdagen förutsätter att regeringen bevakar och utvärderar kvaliteten på elev- och studerandevårdstjänsterna samt hur ordnandet av kurators- och psykologtjänsterna som närservice i skolornas och läroanstalternas lokaler har utfallit. Regeringen ska utan dröjsmål vidta behövliga åtgärder, om de mål för lagen som riksdagen har godkänt inte uppnås.

6. I samband med reformen av social- och hälsovården samlades elevhälsotjänsterna under välfärdsområdenas organiseringsansvar på mycket olika grunder i de olika områdena. I de välfärdsområden där funktioner från flera olika kommuner har

sammanförts är det ett stort arbete att organisera tjänsterna och samordna och förenhetliga verksamheten. Det här arbetet har endast inletts. Institutet för hälsa och välfärd och Utbildningsstyrelsen följer genom regelbundna uppföljningsundersökningar vartannat år kvaliteten på elevhälsans tjänster och hur de genomförs. Nästa uppföljningsundersökning görs 2024.

Arja Ruponen, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

6. Institutet för hälsa och välfärd svarar i samarbete med Utbildningsstyrelsen för den riksomfattande styrningen och utvecklingen av elevhälsotjänsterna. Information om elevhälsotjänsterna samlas in hos yrkespersonal inom tjänsterna, barn och unga samt skolor och läroanstalter.

Med hjälp av enkäten Uppföljning av elevhälsotjänsterna OPA samlar man vartannat år in information om hur både den generellt inriktade och individuellt inriktade elevhälsan ordnas och hur arbetet utförs. Enkäten Hälsa i skolan ger information om bland annat hur elever i årskurserna 4 och 5 samt 8 och 9 får hjälp samt om hur tjänsterna motsvarar elevernas behov, anlitandet av elevhälsotjänsterna och den hjälp och det stöd de ger. Med TEA-datainsamlingen (Främjande av välbefinnande och hälsa i grundskolorna) samlar Institutet för hälsa och välfärd i samarbete med Utbildningsstyrelsen varannan höst in information från grundskolorna och verksamhetsställena för läroanstalter på andra stadiet. Uppgifterna om bland annat tillgången till elevhälsotjänster och elevhälsotjänsternas resurser rapporteras i TEA-viisari.

I social- och hälsovårdsreformen tog välfärdsområdena från början av 2023 över ordnandet av elevhälsotjänsterna som fortfarande tillhandahålls som närservice i skolorna och läroanstalterna så att de är lättillgängliga för eleverna och de studerande. Utbildningsanordnaren utvärderar hur elevhälsan har genomförts och dess verkningsfullhet samt gör en egenkontroll av elevhälsan i dess helhet i samarbete med kommunens utbildningsväsende och välfärdsområdet. I det här skedet går det ännu inte att tillförlitligt utvärdera hur överföringen av ansvaret för att ordna elevhälsotjänsterna till välfärdsområdena har genomförts och dess effekter på tjänsternas kvalitet och inte heller hur kurators- och psykologtjänsterna har genomförts som närtjänster i skolornas och läroanstalternas lokaler. Det här försöker man dock bedöma genom en kostnads- och effektivitetsbedömning av elevhälsan i enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering. Bedömningen är avsedd att göras 2024 som en utredning av elevhälsan. I utredningen sammanfattas information om hur den generellt inriktade och den individuellt inriktade elevhälsan genomförs i nuläget och ges en helhetsbild av elevhälsan utifrån den tillgängliga kunskapsbasen (t.ex. OPA-datainsamlingen, enkäten Hälsa i skolan och

TEAviisari). Utredningen syftar till att ur elevers och studerandes synvinkel utvärdera om den samlade elevhälsa som de enligt lag har rätt till tillhandahålls på ett ändamålsenligt sätt.

Anne-Marie Brisson, regeringsråd, undervisnings- och kulturministeriet

7. Riksdagen förutsätter att regeringen som en del av uppföljningen av verkstäderna bedömer behovet av att revidera lagstiftningen om verkstadsverksamheten med hänsyn till samordningen av lagstiftningen inom olika förvaltningsområden, så att verkstadsverksamheten kan genomföras och utvecklas tväradministrativt på ett flexibelt och kundorienterat sätt.

7. Undervisnings- och kulturministeriet tillsatte en verkstadsarbetsgrupp för att utreda hur de lagstiftningsändringar som gjorts och ska göras påverkar verkstadsverksamheten. Arbetsgruppens uppgift var att utreda vilka ändringar och konsekvenser lagstiftningen om social- och hälsovården, reformen av arbets- och näringstjänsterna 2024 och utbildningslagreformerna innebär för verkstadsverksamheten och att lägga fram rekommendationer till åtgärder som minskar de negativa konsekvenserna av lagändringarna. Arbetsgruppens arbete fokuserar särskilt på ordnandet av verkstadsverksamhet för unga.

I arbetsgruppens slutsatser konstateras att

1. verkstadsverksamhet har genomförts som sektorsövergripande stödtjänster för kommuners, samkommuners och arbetsförvaltningens socialservice och sysselsättnings- och utbildningstjänster. Utöver ungdomslagen finns det dock ingen författning där det föreskrivs om ordnandet av verkstadsverksamhet. Utöver i ungdomslagen bör det allmänt föreskrivas om ordnande och finansiering av verkstadsverksamhet som en sektorsövergripande tjänst som bevarar anordnarnas mångfald.
2. för att under de kommande åren bättre kunna svara mot de behov av handledning och stöd hos unga och också vuxna som har varit arbetslösa länge och/eller behöver sektorsövergripande stöd bör staten planera en egen åtgärd för dem som deltar i verkstadsverksamhet och som den som anordnar verksamheten kan få ersättning för.
3. det bör skapas tydliga grunder och utvecklingsmål för samarbetet mellan anordnare av verkstadsverksamhet och utbildning så att utbildningsanordnarna bättre kan dra nytta av verkstäder som lärmiljö. Dessutom bör arbets- och näringsministeriet och undervisnings- och kulturministeriet inrätta ett tidsbestämt gemensamt kompetens- och

utvecklingsnätverk för tillgodoräkande av icke-formell kunskap till vilket man bjuder in kommuner, anordnare av verkstadsverksamhet och läroanstalter på bred basis.

4. kommunens och välfärdsområdets möjligheter till samarbete för att anordna arbetsverksamhet på verkstäder som verkstadsträning bör utredas omsorgsfullt.

Merja Hilpinen, specialsakkunnig, undervisnings- och kulturministeriet

8. Riksdagen förutsätter att utbildnings-, forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamheten inom social- och hälsovården och speciallagstiftningen om finansieringen av den föreläggs riksdagen för behandling så att den träder i kraft senast innan social- och hälsovårdsreformen genomförs. Regeringen måste garantera universitetssjukhusens möjlighet att fortsätta bedriva vetenskaplig forskning och producera grund- och specialiseringsutbildning inom branschen.
9. Riksdagen förutsätter att nivån på forskningsfinansieringen inom socialvården tryggas och att det inom socialvården skapas verksamhetsstrukturer som motsvarar universitetssjukhusen och som stöder utvecklingen av tjänster, forskningen och utbildningen.

8 och 9. Social- och hälsovårdsministeriet har svarat på riksdagens uttalanden i deras helhet genom att genomföra ett flertal lagstiftningsändringar. Social- och hälsovårdsministeriet har lämnat regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om ordnande av social- och hälsovård och 60 paragraf i hälso- och sjukvårdslagen samt om upphävande av 28 och 29 paragraf i lagen om specialiserad sjukvård. De föreslagna lagarna trädde i kraft den 1 januari 2023. Genom förslaget fogades det till lagen om ordnande av social- och hälsovård bestämmelser om universitetssjukhusens huvudsakliga uppgifter som preciserar och befäster universitetssjukhusens nuvarande uppgifter och ansvar inom den specialiserade sjukvårdens tjänster samt uppgifterna inom utbildnings-, forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamheten. Till lagen fogades bestämmelserna om bitjänster och bisysslor vid universitetssjukhus i lagen om specialiserad sjukvård, varför motsvarande bestämmelser i lagen om specialiserad sjukvård upphävdes. Genom de antagna ändringarna av bestämmelserna säkerställdes universitetssjukhusens möjlighet att fortsättningsvis bedriva vetenskaplig forskning och producera grund- och specialiseringsutbildning i branschen samt stärktes utbildnings-, forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamheten inom hälso- och sjukvården.

Till lagen om ordnande av social- och hälsovård (612/2021) fogades en 32 paragraf enligt vilken välfärdsområdet inom sitt område ansvarar för utbildnings-, forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamheten inom sitt uppgiftsområde med

beaktande av de riksomfattande målen för social- och hälsovården. Ansvaret gäller på samma sätt uppgifterna inom socialvården och hälso- och sjukvården. Genom SOTE100-lagpaketet som antogs i samband med servicestrukturreformen inom social- och hälsovården ändrades lagen om kompetenscentrumverksamhet inom det sociala området (1230/2001) så att välfärdsområdena fick ansvaret för att organisera och styra verksamheten vid kompetenscentrumen inom det sociala området. Denna ändring gör det möjligt att integrera forsknings- och utvecklingskompetensen inom socialvården även i kommande utvecklings- och samarbetsstrukturer på samarbetsområdesnivå.

I 36 paragraf i lagen om ordnade av social- och hälsovård föreskrivs det om samarbetsavtal mellan välfärdsområden i vilka det ska avtalas om den strategiska planen för utbildnings-, forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamheten och genomförandet av den samt om samordnings-, styrnings- och rådgivningsuppgifterna rörande dessa funktioner hos det välfärdsområde som är huvudman för ett universitetssjukhus. Åliggandet gäller både socialvården och hälso- och sjukvården. Social- och hälsovårdsministeriet har med stöd av 36 paragraff utfärdat en statsrådets förordning om innehållet i och beredningen av samarbetsavtal mellan välfärdsområden (309/2023) som stöder välfärdsområdenas utbildnings-, forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet och samordnandet av den samt samarbetet och arbetsfördelningen i fråga om verksamhetens innehåll och strukturer som en helhet som omfattar hela samarbetsområdet med beaktande av de riksomfattande målen på det sätt som det förutsätts i riksdagens uttalande. I avtalet ska det avtalas om samordning av verksamheten och målen för de kompetenscentrum inom det sociala området som är verksamma i samarbetsområdet till en helhet som stöder hela välfärdsområdenas verksamhet.

Dessutom fastställer statsrådet vart fjärde år de riksomfattande målen för ordnande av social- och hälsovården i välfärdsområdena. De riksomfattande strategiska målen för social- och hälsovården är en central del av den riksomfattande styrningen av social- och hälsovården. Bland de mål som angavs 2022 är ett mål att forsknings- och utvecklingsverksamheten i anslutning till servicesystemet och primär- och socialvårdstjänsterna ska stärkas. Den statliga finansieringen för forskning inom socialt arbete på universitetsnivå har tryggats som en del av social- och hälsovårdsministeriets samlade forskningsfinansiering (forskning inom socialt arbete på universitetsnivå, hälsovetenskaplig forskning på universitetsnivå). Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Juha Luomala, socialråd, social- och hälsovårdsministeriet

10. Riksdagen förutsätter att regeringen säkerställer kommunernas möjligheter och bärkraft att ordna tjänster som tryggar de grundläggande kulturella rättigheterna och vidtar behövliga åtgärder för detta.

10. Social- och hälsovårdsreformen har betydande inverkan på kommunernas verksamhet och ekonomi. Uppgifterna inom social- och hälsovården och räddningsväsendet flyttades från kommunerna till välfärdsområdena. Kommunernas lagstadgade uppgifter, det vill säga statsandelssåliggandena, gäller undervisnings- och kultursektorn (småbarnspedagogik, förskoleundervisning och grundläggande utbildning, bibliotek, allmän kulturverksamhet och grundläggande konstundervisning). Dessutom har kommunerna andra uppgifter som tidigare.

I samband med social- och hälsovårdsreformen gjordes endast de nödvändiga ändringarna i kommunernas statsandelssystem. Efter reformen bedöms behovet av att utveckla statsandelssystemet i förhållande till de uppgifter som blir kvar i kommunerna och förändringarna i omvärlden.

Statsrådet tillsatte den 31 augusti 2023 en beredningsgrupp för beredning av en reform av statsandelssystemet för den kommunala basservicen. Enligt regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering revideras den helhet som den kommunala finansieringen och statsandelssystemet utgör så att den motsvarar kommunernas nya roll och läget efter att social- och hälsovårdsreformen har trätt i kraft och arbets- och näringsreformen genomförts. I reformen utgår man från målet att säkerställa att kommuner av olika storlek har förutsättningar att ordna lagstadgad basservice överallt i Finland, beakta behoven hos kommuner med flyttningsförlust och den demografiska utvecklingen i olika regioner samt stärka förutsättningarna för de växande kommunerna och städerna att investera i tillväxt och hantera sociala problem.

Som ett led i reformen av statsandelssystemet utreder Statens ekonomiska forskningscentral (VATT) kostnadsvikten i statsandelssystemet för uppgifterna inom kommunernas småbarnspedagogik, förskoleundervisning och grundläggande undervisning, bibliotek, grundläggande konstundervisning och allmänna kulturverksamhet.

På det här sättet säkerställs att åldersstrukturen i kommunerna i statsandelssystemet så exakt som möjligt svarar mot det uppgiftsfält som kommunerna har efter de nämnda reformerna.

Innan en mer omfattande reform blir klar följer regeringen noggrant upp varje kommuns möjligheter att klara av den ökande efterfrågan på service och de stigande kostnaderna för servicen, särskilt inom småbarnspedagogiken och utbildningen, och reagerar på dem. Dessutom stärks i synnerhet kommunernas och städernas investeringsförmåga.

Bedömningen av social- och hälsovårdsreformens konsekvenser preciserades hösten 2023 när de slutliga uppgifterna från kommunernas bokslut 2022 var tillgängliga. De slutliga kalkylerna om förändringarna i balansläget i kommunernas ekonomi är tillgängliga när uppgifterna inom social- och hälsovården och räddningsväsendet överförs från kommunerna till välfärdsområdena. Permanent bedöms förändringarna i kommunernas ekonomi i planen för de offentliga finanserna och kommunekonomiprogrammet i samband med ram- och budgetberedningen.

Markku Nissinen, finansråd, finansministeriet

11. Riksdagen förutsätter att regeringen omedelbart inleder en samlad bedömning av bestämmelserna om tjänstebrott i 40 kap. i strafflagen och bestämmelserna om tjänsteansvar i andra lagar samt bereder behövliga lagstiftningsändringar utifrån bedömningen.

11. Justitieministeriet har utvärderat aktualiteten i bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar. Som tjänsteuppdrag har det upprättats en bedömningspromemoria i ärendet, [Nuläget för och allmänna utvecklingsbehov i fråga om straffrättsligt tjänsteansvar: Bedömningspromemoria](#), och beställts en separat utredning, [Behovet av att utveckla bestämmelserna om tjänstebrott – specialgranskning av personkretsen och blankobestämmelser i ljuset av rättspraxis](#), som publicerades i januari 2024. Beslut om fortsatta åtgärder fattas efter detta.

Jussi Matikkala, lagstiftningsråd, justitieministeriet

12. Riksdagen förutsätter att regeringen genast inleder en bedömning av behovet av en reform gällande överlåtelseskatt och lämnar en proposition med behövliga ändringsförslag till riksdagen på så sätt att ändringarna kan sättas i kraft under övergångsperioden. Vid beredningen av ändringsförslagen ska EU:s regler om statligt stöd beaktas.

12. Uttalandet gäller befrielse från överlåtelseskatt i samband med ägararrangemang som gäller verksamhetslokaler som blivit kvar i kommunernas ägo, som kommunerna hyrt ut till välfärdsområdena i samband med reformen av ordnandet av social- och hälsovården samt räddningsväsendet (ShUB 16/2021 och FiUU 1/2021).

Regeringens proposition RP 40/2023 rd där lagen om överlåtelseskatt till följd av uttalandet föreslogs ändras bland annat så att överlåtelseskatt inte ska betalas när en kommun eller en så kallad frivillig samkommun för social- och hälsovården eller räddningsväsendet senast före utgången av 2030 till ett av den ägt bolag mot aktier i bolaget överlåter en fastighet som den hyr ut till ett välfärdsområde och som har använts inom den social- och hälsovård eller det räddningsväsende som kommunen eller samkommunen ordnat, eller aktier som berättigar till besittning av lokaler som har använts inom social- och hälsovården eller räddningsväsendet, lämnades till riksdagen den 9 oktober 2023. Riksdagen antog bestämmelserna om skattefrihet i enlighet med lagförslaget den 5 december 2023 och de stadfästes för att träda i kraft den 1 januari 2024.

Uttalandet föranleder inga ytterligare åtgärder

Jukka Vanhanen, lagstiftningsråd, finansministeriet

13. Riksdagen förutsätter att regeringen utvecklar barnbudgeteringen och bedömningen av konsekvenserna för barn så att den kan tas i bruk i välfärdsområdena i den årliga budgeten så snart som möjligt efter det att välfärdsområdenas verksamhet har inletts.

13. Som en del av genomförandet av den nationella barnstrategin görs pilotförsök med barnbudgetering i två välfärdsområden och tillsammans med 14 välfärdsområden bedrivs nätverkssamarbete för att utveckla barnbudgeteringen. Arbetet fortsätter under 2024. Barnkonsekvensbedömningen har inkluderats i genomförandepåslagen för barnstrategin.

Johanna Laaja, ledande sakkunnig, social- och hälsovårdsministeriet

13. Enligt statsminister Marins regeringsprogram förbinder sig regeringen att bedöma konsekvenserna för barn av beslut, främja barnbudgetering, stärka faktaunderlaget för barnens välbefinnande samt barnens och ungdomarnas delaktighet. Statsrådets principbeslut om en plan för genomförande av den nationella barnstrategin ([Planen för genomförandet av den nationella barnstrategin: Statsrådets principbeslut](#)) godkändes den 7 oktober 2021. Statsrådet beställde en expertutredning om kommunernas och välfärdsområdenas barnbudgetering, uppföljning av utfallsinformationen samt rapportering.

I sin rapport föreslår utredarna en gemensam modell för kommunernas och välfärdsområdenas barnbudgetering som baserar sig på en trafikljusklassificering. Genomförandet och den fortsatta utvecklingen startar med pilotförsök. Barnbudgeteringen gäller i regel alla under 18 år med några undantag. De gröna tjänsterna i trafikljusklassificeringen är universella förebyggande tjänster (t.ex. skolhälsovård).

den), de gula tjänsterna är tjänster där det krävs tillfälligt stöd (t.ex. öppenvården inom barnskyddet) och de röda tjänsterna kräver heltidsstöd (t.ex. institutionsvård för personer med funktionsnedsättning).

Riksdagen anvisade i december 2022 finansiering på 340 000 euro för åtgärder inom den nationella barnstrategin för att inleda ett pilotprojekt om barnbudgetering i några välfärdsområden (mom. 33.60.01). För att genomföra pilotprojektet krävs konkret nätverksbaserad utveckling av försöksmodellen varvid även ekonomiförvaltningen utöver den berörda förvaltningen inkluderas. Pilotprojektet kräver att många avgränsningar, riktlinjer och preciseringar övervägs och att pilotprojektets tidsschema planeras med beaktande av när utfallsuppgifter efter reformen av social- och hälsovården finns tillgängliga. Pilotprojektet om barnbudgetering i välfärdsområdena fortsätter under ledning av nationella barnstrategin.

Heidi Järvenpää, specialsakkunnig, finansministeriet

14. Riksdagen förutsätter att situationen för den svenskspråkiga specialomsorgen följs upp för att den svenskspråkiga sakkunskapen och servicen för personer med utvecklingsstörning ska tryggas också i den nya omvärlden och för att resurserna för verksamheten ska vara tillräcklig.

14. De tvåspråkiga välfärdsområdena har upprättat ett separat samarbetsavtal för att trygga social- och hälsovårdstjänsterna även på svenska. I samarbetsavtalet överenskomms det om arbetsfördelningen och samarbetet mellan de tvåspråkiga välfärdsområdena vid genomförandet av sådana social- och hälsovårdstjänster på svenska där det är nödvändigt för att se till att de språkliga rättigheterna tillgodoses utifrån hur krävande eller ovanlig uppgiften är eller hur stora kostnader den medför. Dessutom överenskomms det i samarbetsavtalet om arbetsfördelningen och samarbetet i fråga om sådana social- och hälsovårdstjänster på svenska som det är ändamålsenligt att genomföra endast i en del av välfärdsområdena till följd av hur krävande eller ovanlig uppgiften är eller hur stora kostnader den medför. I samarbetsavtalet avtalas det också om det expertstöd som de tvåspråkiga välfärdsområdena ger varandra vid genomförandet av tjänster på svenska.

Basservicen för personer med funktionsnedsättningar (t.ex. primärvård, jour, somatisk specialiserad sjukvård) tillhandahålls på normalt vis, på samma sätt som den övriga befolkningens tjänster och i samband med de allmänna tjänsterna på två språk. I fråga om alla tjänster eftersträvas givetvis integrering.

Ministeriet följer även hur tjänsterna genomförs i områdena, bland annat via årliga förhandlingar, en årlig utredning och annan dialog. Vid behov ger ministeriet områdena åtgärdsrekommendationer.

Antti Kuopila, specialsakkunnig, social- och hälsovårdsministeriet

15. Riksdagen förutsätter att regeringen påskyndar en utredning om offentligt ägda bolag.

15. Den 7 juni 2022 publicerades en utredning om offentligt ägda bolags verksamhetsförutsättningar. I finansministeriets, social- och hälsovårdsministeriets, arbets- och näringsministeriets och justitieministeriets gemensamma projekt utreddes vilka offentligt ägda bolag som är verksamma i Finland, om dessa bolags fortsatta verksamhet förutsätter ändringar i den gällande lagstiftningen och om offentligt ägda bolags produktion kan räknas med i välfärdsområdenas egen produktion. Dessutom utreddes det om det behövs en separat reglering om offentligt ägda bolags ställning och verksamhet. Under projektets gång hördes ett stort antal för utredningen centrala intressentgrupper. I utredningen framkom inga motiveringar som skulle tala för en reglering som enbart avser offentligt ägda bolag, vilken samtidigt skulle överlappa eller vara parallell med aktiebolagslagen. De bestämmelser som behövs kan fogas till speciallagstiftningen om respektive sektor i stället för till den allmänna lagstiftningen eller ramlagstiftningen om offentligt ägda bolag. Hän-syn ska tas även till de begränsningar och villkor för bolagisering av myndighets-uppgifter och offentligt ägda bolags verksamhet som följer av grundlagen samt unions- och konkurrensrätten. Frågan om huruvida skötseln av offentliga förvalt-ningsuppgifter ska anförtros bolag ska alltid bedömas från fall till fall, liksom även angivandet av verksamhetens art med tanke på unionsrätten. Det är svårt att före-skriva om bedömning av detta slag i allmänna lagar eller ramlagar.

Avsikten är att säkerställa tillgången till tjänster i alla situationer genom de krav på tillräcklig egen produktion som gäller välfärdsområdena. Bedömningen av tillräck-lig egen produktion förutsätter granskning från fall till fall, där även välfärdsområ-denar självstyrelse ska beaktas. Genom stark ägarstyrning kan det säkerställas att bolagens verksamhet är förenlig med de beslut de offentliga ägarna fattar.

Minna-Marja Jokinen, regeringsråd, finansministeriet

Egen Vilja 2020 – Vi uppdaterar Finlands abortlagstiftning till 2020-talet!

MI 8/2020 rd – RSk 46/2022 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet omedelbart inleder beredningen av en mer omfattande totalreform av lagen om avbrytande av havandeskap på ett sätt som ytterligare stärker den gravidas självbestämmanderätt.

I ärendet finns inget nytt att rapportera till riksdagen. Någon revidering av lagstiftningen om avbrytande av havandeskap ingår inte i regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering.

Merituuli Mähkä, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet

Konsekvenser av personaldimensioneringen inom barnskyddet

RP 170/2021 rd – RSv 200/2021 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen följer upp och utvärderar konsekvenserna av personaldimensioneringen inom barnskyddet, dels för tillgången till och tillhandahållandet av barnskyddstjänster och andra socialvårdstjänster, dels för tillgodoseendet av barnets bästa samt att det utifrån utvärderingen i förekommande fall vidtas åtgärder för att ändra lagstiftningen.

Under 2022 och 2023 har Institutet för hälsa och välfärd på uppdrag av social- och hälsovårdsministeriet följt de kvantitativa och kvalitativa effekterna av personaldimensioneringen inom barnskyddet. Institutet för hälsa och välfärd har inlett en regelbunden datainsamling och statistikföring i frågan. Centrala uppföljningsdata har samlats i Sotkanet-indikatorerna (3564–3588).

Institutet för hälsa och välfärds nya uppföljningsregister för socialvården, som togs i bruk 2023, möjliggör en uppföljning av antalet klienter inom barnskyddets tjänster för klienter och barnfamiljer fyra gånger om året. Det nya uppföljningsregistret kommer att komplettera och ge betydelsefulla bakgrundsfakta om personaldimensioneringen inom barnskyddet i det sociala arbetet. Under 2024–2026 kom-

mer uppföljningsregistret för socialvården att kompletteras även med uppgifter om kundens socialarbetare när kunddatasystemen ansluter sig till att använda Kanta-tjänsterna.

Susanna Hoikkala, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Säkerställande av nödvändig hälso- och sjukvård och hemvård under en arbetskonflikt

RP 130/2022 rd – RSv 105/2022 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet utreder utvecklingsbehoven i fråga om skyddsarbete och vid behov bereder lagstiftningsförslag genom vilka organiseringen av skyddsarbete tryggas i konfliktsituationer.

Arbets- och näringsministeriet kommer under 2024 att inleda ett lagstiftningsprojekt i syfte att säkerställa sådant skyddsarbete under stridsåtgärder som är nödvändigt för att skydda människors liv och hälsa eller förhindra allvarlig skada på egendom eller miljön. Inom projektet kommer man att på ett balanserat sätt beakta behov i anslutning till arbetstagarnas utövande av konflikträtten.

Nico Steiner, regeringsråd, arbets- och näringsministeriet

Hemservice för barnfamiljer och tillgång till hemvård och heldygnsomsorg för äldre

RP 231/2021 rd – RSv 96/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen följer hur hemservicen för barnfamiljer genomförs i välfärdsområdena och vid behov vidtar åtgärder för att trygga tillgången till service.

1. Institutet för hälsa och välfärd samlar in kvantitativ information om hemservicen för barnfamiljer från och med 2023 på två sätt. Kommunerna har meddelat antalet familjer som har erhållit hemservice för barnfamiljer till statistiken över verksamheten inom socialvårdstjänsterna sedan 2015. På riksnivå har andelen familjer som erhållit hemservice legat på samma nivå sedan reformen av socialvårdslagen 2015. Förutsättningen är att välfärdsområdena lämnar uppgifter specificerade enligt hemkommun även framöver.

Dessutom tog Institutet för hälsa och välfärd 2023 i bruk ett nytt uppföljningsregister för socialvården som utnyttjar registeruppgifter som lämnas av välfärdsområdena och uppgifter i Kanta-tjänsterna. Registret införs stegvis och till en början ska data om klienterna inom serviceuppgifterna lämnas till registret. Institutet för hälsa och välfärd publicerade de första uppskattningarna av antalet barnfamiljer som är klienter i januari 2024.

Det är önskvärt att uppgifter om socialvårdstjänsterna (som barnfamiljernas hemservice) meddelas till registret i så stor omfattning som möjligt, men det har inte varit möjligt att göra det obligatoriskt på grund av brister i klientdatasystemen. Institutet för hälsa och välfärd publicerar de första regionala uppgifterna om barnfamiljernas hemtjänster sommaren 2024.

Susanna Hoikkala, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

2. Riksdagen förutsätter att regeringen följer lagförslagets konsekvenser för tillgången till och kvaliteten på hemvård och heldygnsomsorg för äldre.

2. Allt sedan äldreomsorgslagen stiftades har man vid Institutet för hälsa och välfärd byggt upp ett system för att följa upp tjänsterna. Systemet ger en mycket vältäckande bild av läget för tjänster till äldre. Uppföljningen görs som en del av Institutet för hälsa och välfärds undersökning [Uppföljning av äldreomsorgen](#), med vilken genomförandet av äldreomsorgslagen har följts sedan lagen trädde i kraft 2013. Undersökningen täcker verksamhetsenheterna inom både heldygnsomsorgen och hemvården. Med hjälp av en enkät följs utvecklingen av personaldimensioneringen samt verksamhetsenheternas verksamhetspraxis och ledning. Enkäten vänder sig till tjänsteanordnare och verksamhetsenheter som producerar privata tjänster. Uppgifter om personalens tillräcklighet samlas för närvarande in två gånger om året. Enkäten för att följa upp verksamhetspraxis och ledning genomförs vartannat år, turvis med klientenkäten.

Enligt äldreomsorgslagen ska Institutet för hälsa och välfärd som en del av uppföljningen genomföra en riksomfattande klientenkät vartannat år, som ger information om klienternas och deras anhörigas klientupplevelse och nöjdhet med tjänsterna. Institutet för hälsa och välfärd genomförde den första klientnöjdhetenkäten om äldreomsorgen våren 2022. På den svarade sammanlagt 42 000 klienter inom regelbunden hemvård och långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg. Institutet för hälsa och välfärd genomför från och med 2024 den riksomfattande enkäten vartannat år.

Målet med den nya kvalitetsrekommendationen för tjänster för äldre som publiceras i början av året är att möjliggöra ett gott åldrande samt högkvalitativa och effektiva tjänster för de äldre personer som behöver dem. I rapporten beskrivs de indikatorer i rekommendationerna med vilka man avser att följa hur åtgärderna framskrider och vilken kvalitet tjänsten håller både nationellt och regionalt. Indikatorerna bildas utifrån den information som välfärdsområdena producerar samt utifrån information från Institutet för hälsa och välfärds Uppföljning av äldreomsorgen, RAI-utvärderingar, befolkningsundersökningen och Statistikcentralen. Utöver dessa har information från Finlands miljöcentral och internationella SHARE (Survey of Health, Ageing och Retirement in Europe) använts för att bilda indikatorerna. För alla rekommendationer finns det inte indikatorer via vilka man skulle kunna följa hur rekommendationen efterlevs. Utvecklingsarbete bedrivs för att komplettera informationskällorna.

Institutet för hälsa och välfärd följer framöver hur rekommendationerna efterlevs och kvaliteten på tjänsterna för äldre utvecklas genom att lägga till kvalitetsindikatorerna i kvalitetsrekommendationen i Statistik- och indikatorbanken Sotkanet. Lägesbilden rapporteras 2024 i en separat publikation och framöver produceras information regelbundet genom statistikrapporter och forskningspublikationer.

Satu Karppanen, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

3. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder god praxis för att stärka den äldre befolkningens hälsa och välfärd och etablerar bästa praxis i hela landet exempelvis som rådgivningsverksamhet för äldre.

3. För att stärka och etablera god praxis inom hälsa och välfärd för den äldre befolkningen har regeringen ökat anslaget för främjande av hälsa med totalt 27 miljoner euro under åren 2024–2027. Med anslaget stöds kommunernas, välfärdsområdenas och organisationernas utveckling av verksamhetsmodeller för att främja äldres och närståendevårdens klienters välfärd, hälsa och funktionsförmåga eller införandet eller anpassandet av redan beprövade goda verksamhetsmodeller i det egna områdets strukturer. Institutet för hälsa och välfärd stöder, följer och utvärderar genomförandet av regionala projekt, och sprider i framtiden fungerande modeller även på det nationella planet.

Verksamhetsmodellerna kan anknyta till exempelvis områden som handledning kring levnadsvanor, minnessjukdomar, rehabilitering, motion, kost, psykiskt välbefinnande, psykisk hälsa, kulturellt välbefinnande och verksamhet i civilsamhället. I sitt utvecklingsarbete kan områdena använda sig av nationellt utvecklade verksamhetsmodeller, som modellen med en servicestig för minnestjänster, som fokuserar

på tidig identifiering av minnesproblem, tillgång till tjänster och handledning kring levnadsvanor. Funktionerna kan regionalt organiseras som de bäst passar områdets struktur, till exempel som rådgivningsverksamhet.

I den servicereform som ingår i regeringsprogrammet revideras innehållen i social- och hälsovården samt lagstiftning och relaterad handledning så att de motsvarar de nuvarande strukturerna inom social- och hälsovården och de riksomfattande målen för den. I servicereformen ingår även att på olika sätt stärka förebyggande åtgärder. Åtgärderna är bland annat att förbättra nutritionsbehandlingen och främja nutritionshälsan samt stärka handledningen kring levnadsvanor och motionsrådgivningen i välfärdsområdena inom alla åldersgrupper. I fråga om äldre personer uppmannas välfärdsområdena genom dialogstyrning att trygga tillgången till behövliga tjänster för äldre, bland annat genom att öka och förnya dagverksamheten och dagcenterverksamheten i grupp för äldre. Genomförandet av de åtgärder som ingår i servicereformen följs under hela regeringsperioden.

Också i den kvalitetsrekommendation för äldre som publiceras i början av året finns såväl rekommendationer för att främja välfärd och funktionsförmåga som hithörande kvalitetsindikatorer som följs upp under regeringsperioden. Utöver äldre personers positiva resurser är det viktigt att följa förekomsten av riskfaktorer som hotar funktionsförmågan i befolkningen. Uppföljningen av risker gör det möjligt att förutse problem och förbättra inriktningen av förebyggande åtgärder. Eventuella risker indikeras bland annat av för lite motion, hälsa som upplevs som högst medelmåttlig, upplevelser av ensamhet och otrygghet samt beroenden, som alltför stor alkoholkonsumtion.

Satu Karppanen, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Ändring av lagen om elev- och studerandevård

RP 19/2022 rd – RSv 46/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet vidtar behövliga åtgärder för att utarbeta praktiska tillämpningsanvisningar som säkerställer att informationsgången fungerar och att personuppgifter behandlas på behörigt sätt inom elev- och studerandevården samt för att säkerställa att personalen får den utbildning som behövs om korrekt behandling av personuppgifter.

1. Inom skol- och studerandehälsovården och elevhälsans psykologtjänster behandlas patientuppgifterna enligt bestämmelserna om behandlingen av patientuppgifter och kurators klientuppgifter enligt bestämmelserna om behandlingen

av klientuppgifterna inom socialvården. Institutet för hälsa och välfärd ansvarar för den elektroniska behandlingen av kunduppgifterna inom social- och hälsovården och handledningen och uppföljningen av relaterad informationshantering. Institutet för hälsa och välfärd producerar bland annat specifikationerna och datastrukturerarna enligt vilka klient- och patienthandlingarna upprättas, utarbetar handlingsmodeller, guider och anvisningar samt ordnar utbildningar till stöd för registreringen och behandlingen av dessa uppgifter. Institutet för hälsa och välfärd har bearbetat informationshanterings strukturer och anvisningar avseende registreringen av elevhälsans kurators- och psykologtjänster och anslutningen till Kanta samt ordnat ett flertal utbildningar för elevhälsans personal 2023.

Undervisnings- och kulturministeriet ansvarar för anvisningar om undervisningsväsendets informationshantering. Social- och hälsovårdsministeriet har tillsammans med Utbildningsstyrelsen och Institutet för hälsa och välfärd medverkat i det dataarkitekturarbete inom elevhälsan som undervisnings- och kulturministeriet inledde. Inom arbetet har man specificerat de registeröverskridande databehov som yrkesgrupperna inom elevhälsan har och grunderna för databehandlingen som utgångsfakta för de praktiska tillämpningsanvisningarna och ordnandet av undervisningen. Institutet för hälsa och välfärd och Utbildningsstyrelsen fortsätter beredningen av anvisningarna utifrån dataarkitekturarbetet 2024.

Arja Ruponen, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet vidtar åtgärder för att säkerställa tillräckliga resurser för elev- och studerandevården, med särskild uppmärksamhet på att eleverna och de studerande erbjuds tillräckliga mentalvårdstjänster i rätt tid och att förebyggande lågtröskeltjänster finns tillgängliga i hela landet.

2. De bindande dimensioneringarna av kurators- och psykologtjänsterna inom elevhälsan trädde för kuratorernas del i kraft 2022 och för psykologernas del 2023. Institutet för hälsa och välfärds rekommendationer om personaldimensioneringen inom skolhälsovården blev klara i början av 2023. Syftet med personaldimensioneringen är att se till ett tillräckligt och jämlikt tidigt stöd för elever och studerande i läroanstaltsmiljön. Det råder brist på psykologer inom elevhälsan på riksnivå varför undervisnings- och kulturministeriet har stött utökningen av antalet nybörjarplatser inom utbildningen genom separat finansiering.

Enligt regeringsprogrammet "tryggas genom lagstiftning barns och ungas lika tillgång till korttidspsykoterapi eller annan effektiv psykosocial behandling på basnivå (en terapigaranti för barn och unga enligt regeringens modell)". Velfärdsområdena har anvisats tilläggsfinansiering på 35 miljoner euro om året för genomförandet av

terapigarantin från 2025 framåt. Syftet med terapigarantin för barn och unga är att stärka det förebyggande stödet och stödet för tjänster på basnivå samt tillgången till effektbevisade interventioner för mentala problem.

För att tröskeln till att få hjälp ska vara så låg som möjligt, förutsätter tillgången till garantin inte en mental störning som diagnostiserats av en läkare, utan stödet finns tillgängligt även för de barn och unga som har till exempel symptom på ångest eller depression. Interventionerna inom garantin kan ges till exempel inom elevhälsan eller lågtröskeltjänster för barn, unga och familjer, som ungdomsgårdar och familjerådgivningar. Regeringens proposition är avsedd att lämnas till riksdagen hösten 2024, och lagen att träda i kraft 2025.

Arja Ruponen, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet
Liisa Jokinen, specialsakkunnig, social- och hälsovårdsministeriet

Utveckling av sysselsättningen bland personer som fyllt 55 år

RP 62/2022 rd – RSv 97/2022 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen noga följer hur den stegvisa avvecklingen av rätten till tilläggsdagar och höjningen av den nedre åldersgränsen samt ändringarna i omställningsskyddet påverkar sysselsättningen bland personer över 55 år och lämnar en rapport till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet om detta före utgången av 2024.

I den första fasen har effekterna av ändringarna följts med hjälp av statistik. Uppgifter som följs är till exempel när den maximala betalningstiden för arbetslöshetsdagpenningen börjar för personer födda 1963 eftersom personer födda det året enligt de bestämmelser som gällde före ändringen, om betalningen av deras arbetslöshetspenning inleds 2023, hade kunnat få rätt till tilläggsdagar utifrån maximal betalningstid vid utgången av den maximala tiden, och som i den åldersgruppen ofta är 500 dagar. Likaså följer man med hjälp av statistik beslut om betalning av omställningspenning och avgöranden om omställningsutbildning. Också omställningsskyddspremierna som åläggs uppsägande arbetsgivare att betala följs upp. Hur projektet med den utredning som ska läggas fram för arbetslivs- och jämställdhetsutskottet senast vid utgången av 2024 ska genomföras avgörs utifrån data som samlas in på detta sätt. I ärendet finns inget nytt att rapportera till riksdagen.

Marjaana Maisonlahti, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet

Husläkar- och egenvårdarmodellen inom den öppna sjukvården samt psykosociala metoder som vårdform

RP 74/2022 rd – RSv 150/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att stärka kontinuiteten i vårdrelationen inom primärvårdens öppna sjukvård genom att införa eller utvidga användningen av en modell med husläkare och egenvårdare eller en modell med familjeläkare.

1. I enlighet med regeringsprogrammet ska modeller med husläkare, egen sjukskötare och ett eget vårdteam utnyttjas för att förbättra tillgången till vård och vårdkontinuiteten. Möjligheten att utnyttja en modell med enskilda näringsidkare ska också utredas. I de riksomfattande målen för ordnande av social- och hälsovården 2023–2026 är ett av målen att stärka basservicens funktionssäkerhet och öka integreringen. Genom integrering av social- och hälsotjänsterna eftersträvas även bättre kontinuitet i tjänsterna. De riksomfattande målen uppdaterades i slutet av 2023. Enligt de uppdaterade målen som offentliggörs i början av 2024 utvecklas kontinuiteten inom social- och hälsovården på basnivå utifrån ett långvarigt och personligt vård- och serviceförhållande.

För att genomföra regeringsprogrammet har det under hösten och slutet av 2023 beretts en nationell servicereform där lagstiftningen om innehållet i social- och hälsovården samt den relaterade styrningen revideras så att de motsvarar social- och hälsovårdens nuvarande strukturer och de riksomfattande målen för den. Ett av huvudmålen i den nationella servicereformen är att förbättra integreringen av tjänsterna, deras tillgänglighet och kontinuitet. Som en del av den nya lagstiftningen om den nationella servicereformen ska det bedömas om det för att stärka kontinuiteten i patientens individuella vård behövs ändringar i lagstiftningen. I utvecklingsprojektet inom programmet Framtidens social- och hälsocentral, som avslutades i slutet av 2023, och i utvecklingsprogrammen inom Finlands program för hållbar tillväxt, som pågår till slutet av 2025, stärks kontinuiteten i vårdrelationen. Under slutet av 2023 bereddes den fjärde utlysningen av statsunderstöd inom Finlands program för hållbar tillväxt som ska genomföras 2024. Avsikten är att med statsunderstödet främja vårdens kontinuitet och digitala lösningar till stöd för den.

Tapani Hämmäläinen, medicinalråd, social- och hälsovårdsministeriet

2. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder behoven att precisera definitionerna av olika psykosociala metoder och korttidspsykoterapi, bedömer användningen och genomförandet av dessa behandlingsformer och vid behov vidtar åtgärder för att trygga tillgången till dem.

2. Våren 2023 färdigställdes en utredning om behovet av precisering av begrepp inom psykosociala metoder, om användningen och genomförandet av behandlingsformer som ingår i dem samt åtgärder för att trygga tillgången till dem. Riktlinjerna i regeringsprogrammet är att tillgången till mentalvårdstjänster ska förbättras skyndsamt, mentalvårdstjänsterna på basnivå utvecklas till exempel med hjälp av erfarenheterna från verksamhetsmodellen Första linjens terapier och genom att ta i bruk en stegvis vårdmodell, barns och ungas lika tillgång till korttidspsykoterapi eller annan effektiv psykosocial behandling på basnivå tryggas genom lagstiftning (en terapigaranti för barn och unga enligt regeringens modell) och tillgången till psykoterapitjänster stärkas genom att psykoterapeututbildningen ändras till en utbildning i två steg och genom att utbildningen på första stadiet föreskrivs vara avgiftsfri. Dessa riktlinjer i regeringsprogrammet omsätts i praktiken bland annat i den nationella servicereformen.

Tapani Hämmäläinen, medicinalråd, social- och hälsovårdsministeriet

Ändringsbehov i systemet för pension och social trygghet för företagare

RP 102/2022 rd – RSv 212/2022 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet utreder om systemet för pension och social trygghet för företagare behöver ses över i större omfattning och att utvecklingen av systemet fortsätter.

En arbetsgrupp tillsatt av social- och hälsovårdsministeriet utredde under 2017–2019 behoven av att utveckla företagarnas arbetspensionsskydd. Arbetsgruppens mål var att utreda hur försäkringen ska göras enklare och mer flexibel för personer som sysselsätter sig själva och för andra som bedriver småskalig eller sporadisk företagsverksamhet. Ett annat mål var att utreda behoven av utveckling när det kommer till underförsäkring och fastställande av arbetsinkomst. I ändringsförslagen i RP 102/2022 rd ligger fokus på de två senare målen. Ändringarna sattes i kraft genom lagen om ändring av lagen om pension för företagare (1157/2022). Social- och hälsovårdsministeriet bedömer det mest ändamålsenliga sättet för att fortsatt utveckla företagarnas arbetspensionsskydd och övriga sociala trygghet. I den första fasen är det viktigt att följa effekterna av den reform som trädde i kraft i början av 2023.

Kirsi Terhemaa, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Utvärdering av reformen av lagen om utkomststöd

RP 127/2022 rd – RSv 179/2022 rd

Riksdagen förutsätter att den slopade sänkningen av utkomststödet och eventuella ändringsbehov när det gäller grunderna för sänkningen granskas som ett led i totalreformen av den sociala tryggheten.

Vid revideringen av lagen om utkomststöd (RP 127/2022 rd, 1023/2022) föreskrevs mer ingående om samarbetet mellan socialvården och Folkpensionsanstalten. Bestämmelserna om samarbete preciserades även i fråga om situationer där grunddelen sänks. Till utkomststödet karaktär av sistahandslösning hör att kunden ska se till sin egen försörjning. Därför förutsätts det i lagen att kunden ska främja sin selsättning. Att helt slopa sänkningen av grunddelen skulle ändra grunderna för stödet som sistahandsstöd. Enligt regeringsprogrammet för Petteri Orpos regering bereds en totalreform av utkomststödet som ska vara klar före halvtidsöreläggningen. Reformen tar också ställning till förutsättningarna för att ändra det nuvarande förfarandet för att sänka grunddelen och förutsättningarna för sänkning. Dessutom har kommittén för social trygghet för avsikt att se över utkomststödet roll som sistahandsstödform i sitt arbete under den andra perioden.

Ritva Liukonen, specialsakkunnig, social-och hälsovårdsministeriet

Ändring av hälso- och sjukvårdslagen, socialvårdslagen och 52 paragraf i socialvårdslagen

RP 178/2022 rd – RSv 144/2022 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen bevakar hur stor andel av organisationerna som är berättigade till ersättning och vid behov vidtar åtgärder för att utveckla lagstiftningen.

Regeringen bevakar inom ramen för genomförandet av de lagändringar som trädde i kraft vid ingången av 2023 hur stor andel av organisationerna som är berättigade till ersättning och vidtar vid behov åtgärder för att utveckla lagstiftningen. Social- och hälsovårdsministeriet utfärdade den 25 maj 2023 med stöd av hälso- och sjukvårdslagen och socialvårdslagen en förordning om ersättning för praktik som ingår i en yrkeshögskoleexamen inom social- och hälsoområdet och som främjar yrkesfärdigheten (842/2023). För det första halvåret 2023 söktes ersättning senast den 30 september och för det andra halvåret ska ersättning sökas senast den 31 mars 2024.

Social- och hälsovårdsministeriet bevakar utifrån regionförvaltningsverkets rapportering genomförandet av lagändringarna samt bedömer hur stor andel av organisationerna som är berättigade till ersättning 2023.

Päivi Nygren, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Könsfastställelse och författningsändringar som har samband med det

RP 189/2022 rd – RSv 259/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet bedömer och bereder de ändringar i lagstiftningen som behövs för att främja transbarns och transungas självbestämmanderätt vid könsfastställelse.

1. Lagen om könsfastställelse trädde i kraft den 3 april 2023. Den möjliggör könsfastställelse endast för personer som uppnått myndighetsåldern. Under beredningen utreddes det vilka konkreta konsekvenser åldersgränsen i den gällande lagen har för minderåriga personers ställning och tillgodoseendet av deras grundläggande och mänskliga rättigheter. I [utredningen av vilka konsekvenser en reglering om juridiskt fastställande av kön har för tillgodoseendet av barns och ungas grundläggande och mänskliga rättigheter](#) bedömdes det även vilka modeller det finns för att föreskriva om könsfastställelse för minderåriga. Regeringen har ännu inte vidtagit åtgärder till följd av uttalandet.

Sonja Jantunen, regeringssekreterare, social- och hälsovårdsministeriet

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet bedömer vilka konsekvenser lagen om könsfastställelse har för idrotten och vid behov vidtar åtgärder för att stödja idrottsorganisationernas verksamhet i samband med ändringen samt vid behov vidtar lagstiftningsåtgärder.

2. Genom samordning av undervisnings- och kulturministeriet görs en bedömning av vilka konsekvenser lagen om könsfastställelse har för idrotten. Social- och hälsovårdsministeriet stöder undervisnings- och kulturministeriet i arbetet. Konsekvenserna bedöms med hjälp av en enkät till idrottsorganisationerna i början av 2024 och därefter vid ett gemensamt diskussionsmöte. Efter konsekvensbedömningen görs en bedömning av behovet av eventuella fortsatta åtgärder.

Sonja Jantunen, regeringssekreterare, social- och hälsovårdsministeriet
Satu Heikkinen, kulturråd, undervisnings- och kulturministeriet

Fortsatt utveckling av flerkanalsfinansieringen

RP 237/2022 rd – RSv 214/2022 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet i den fortsatta utvecklingen av flerkanalsfinansieringen exempelvis genom att rikta ersättningarna beaktar hur sjukvårdsförsäkringens medel på ett så ändamålsenligt sätt som möjligt stöder de social- och hälsovårdspolitiska målen.

Under 2023 bereddes tidsbestämda höjningar av sjukförsäkringens ersättningar för vård och undersökningar inom den privata vården. Höjningarna gällande 2024 trädde i kraft i början av 2024. Höjningarna gäller ersättningstaxorna för grundundersökning hos allmänläkare och specialistläkare, psykiatermottagning och tandläkare. Social- och hälsovårdsministeriet inledde 2023 beredningen av en ny FPA-ersättningsmodell som avses träda i kraft i början av 2025. Enligt regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering förbättras tillgången till primärvård genom att det under regeringsperioden anvisas finansiering av engångsnatur för förkortning av vårdköerna inom primärvården med hjälp av den nya modell för FPA-ersättningen som regeringen har utvecklat. Regeringen avtalade i budgetförhandlingarna i september 2023 om att anvisa cirka 134,2 miljoner euro per år under åren 2025–2027 till den nya FPA-ersättningsmodellen.

Kaisu Harju-Kolkka, regeringssekreterare, social- och hälsovårdsministeriet

Förbättrad kostnadseffektivitet inom läkemedelsförsörjningen

RP 245/2022 rd – RSv 213/2022 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet följer reformens konsekvenser för apoteksnätet och konsekvenserna av byte av läkemedelspreparat för en lyckad vård och patientsäkerheten.

Enligt social- och hälsovårdsministeriets bedömning medförde lagändringarna inga betydande konsekvenser för apoteksnätet, för hur behandlingarna lyckades eller för patientsäkerheten 2023. År 2023 sågs en svag nedgång i antalet filialapotek, verksamhetsställen och ansökningar om apotekstillstånd. Antalet apotekare som före pensionsåldern avstått från apotekstillståndet har stigit. Värdet av partiförsäljningen av läkemedel till apoteken inom öppenvården steg jämfört med året innan med cirka 2,4 procent under åren 2020–2021 och med cirka 4,5 procent under åren 2022–2023. I värdet av detaljförsäljningen sågs motsvarande utveckling (1,9 vs.

4,2 %). På grund av ändringarna i läkemedelstaxan stannade tillväxten på 2,9 procent 2023 (inbegripet recept- och egenvårds-läkemedel). Utöver lagändringarna har sannolikt även de nya apotek som Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet (Fimea) grundade och den ökade inbördes konkurrensen påverkat apoteksnätet. Antalet apotek och nätapotek steg alltså jämfört med året innan. Uppgifterna om apoteken 2023 är till en del tillgängliga först hösten 2024. Analysen ska kompletteras i nästa berättelse.

Med utbyte av läkemedel avses i propositionen RP 245/2022 rd utbyte på apotek av inhalerbara läkemedelspreparat som används för behandling av astma och kronisk obstruktiv lungsjukdom. Social- och hälsovårdsministeriet har försökt kartlägga olika sätt att få en helhetsbild av hälso- och sjukvården. Det har emellertid varit svårt att hitta ett. Information om apoteksfältet fås hos Fimea. Enligt Fimea har det hittills funnits få utbytbara preparat. Det har inte tagits kontakt med apotekstillsynen vid Fimea om problem och det har inte upptäckts särskilda brister vid apoteksinspektioner. Antalet frågor som inkommit har minskat avsevärt sedan utbytet inleddes. Vissa utmaningar har kunnat iaktas i anslutning till bland annat spaccrar. Fimea har forskat i saken (har ännu inte publicerats). Efter att studien har publicerats fogas den till berättelserna under kommande år. Uppgifterna om konsekvenserna baserar sig på den 24 januari 2024 erhållna uppgifter från Fimea (Källa Fimeas tillsyn och apotekstillsyn, uppgifter insamlade hos apoteken fram till 2022 och partiförsäljningsregistret Iqvia).

Tuija Metsävainio, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Ändringar av läkemedelslagen och sjukförsäkringslagen

RP 314/2022 rd – RSv 289/2022 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen vid behov vidtar åtgärder med vilka man effektiviserar anvisningarna och rådgivningen för utbyte av läkemedel för långtidssjuka, särskilt i fråga om användningen av dosdispensrar och injiceringsredskap, i syfte att säkerställa att terapivaren och patientsäkerheten inte äventyras.

Lagändringarna som gäller utbyte av biologiska läkemedel på apotek (339/2023 och 340/2023) trädde i kraft den 1 januari 2024. Utbytet på apoteket inleds successivt under 2024–2026, och i stor skala den 1 januari 2025. Social- och hälsovårdsministeriet tillsatte den 26 juli 2023 en arbetsgrupp för genomförandet av utbytet av biologiska läkemedel på apotek för perioden 31.7.2023–21.6.2024 (VN/144650/2023-STM-21). Utöver företrädare för social- och hälsovårdsministeriet,

finansministeriet, Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet och FPA ingår företrädare för de viktigaste intressentgrupperna i arbetsgruppen. Arbetsgruppen har till uppgift att bland annat identifiera de behov av information och utbildning hos de för genomförandet av lagändringarna viktigaste aktörerna samt att utarbeta den genomförandeplan som riksdagen förutsätter om åtgärder som vid behov ska införas för att stärka anvisningarna och rådgivningen om läkemedelsutbyte för långtidssjuka, i synnerhet om användningen av dosdispensrar och injiceringsredskap. Planen kommer att finnas tillgänglig vid utgången av arbetsgruppens mandatperiod.

Myndigheterna ser även till att uppföljningsanteckningarna görs genom förutseende handledning och rådgivning. Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet publicerade den 16 januari 2024 ett styrbrev till apoteken: God praxis vid läkemedelsutbyte av biologiska läkemedelspreparat på apotek (Dnr FIMEA/2023/007239). Det har dessutom skapats [undersidor](#) om utbyte av biologiska läkemedel på apotek på webbplatsen fimea.fi. Den 6 februari 2024 ordnar Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet ett [webbinarium](#) om utbyte på apotek.

Tuija Metsävainio, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Tillhandahållande av jourtjänster i välfärdsområdena

RP 328/2022 rd – RSv 314/2022 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet i fråga om jourtjänsterna följer hur de rättigheter som tryggas med stöd av 19 paragraf 3 mom. i grundlagen tillgodoses i välfärdsområdena och vid behov vidtar åtgärder för att säkerställa att rättigheterna tillgodoses i praktiken.

I enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering föreskrivs det under 2024 om den nationella helheten av sjukhus och jourer med beaktande av de långa avstånden och de språkliga rättigheterna. Helheten bereds i samarbete med välfärdsområdena och samarbetsområdena.

Med undantagstillstånd görs det möjligt att upprätthålla jour dygnet runt vid de nuvarande jourenheterna inom primärvården fram till utgången av 2025. Välfärdsområdena finansierar sjukhusens och jourernas verksamhet med allmän finansiering utan särskilda ersättningar. Bestämmelserna om arbetsfördelningen inom den

specialiserade sjukvården revideras. Velfärdsområdenas möjligheter att avtala om samarbete inom den specialiserade sjukvården och ordna dagkirurgisk verksamhet (inkl. anestesi) också vid sådana sjukhus där det inte finns jour dygnet runt utökas.

En arbetsgrupp bestående av tjänstemän från velfärdsområdena och ministerierna och dess styrgrupp arbetade med ärendet hösten 2023. Arbetsgruppens förslag publicerades den 11 januari 2024. Arbetsgruppen föreslog att sjukhus- och journätet centraliseras. Enligt arbetsgruppen är tillgången till kompetent arbetskraft det avgörande för sjukhus- och journätet och för enskilda sjukhus och jourers serviceutbud. Vårdens kvalitet och resultat samt patientsäkerheten kan säkerställas endast genom tillräckliga personalresurser och kompetent personal. Lösningarna måste vara landsomfattande för att Finlands system med sjukhus och jourer ska fungera ändamålsenligt som en helhet.

Den fortsatta beredningen görs av tjänstemän och propositionerna lämnas till riksdagen hösten 2024.

Merituuli Mähkä, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet

Behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården och lagar som har samband med det

RP 246/2022 rd – RSv 300/2022 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet vidtar behövliga lagstiftningsåtgärder för att under giltighetstiden för den temporära regleringen lösa behandlingen av patientuppgifter inom Nyland så att yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården med stöd av de bestämmelser som gäller tills vidare och med iakttagande av patientens dataskydd har smidig åtkomst till uppgifter som är väsentliga för patientsäkerheten.

Social- och hälsovårdsministeriet har berett ett förslag till regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om ordnande av social- och hälsovården och räddningsväsendet i Nyland samt lagen om behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården. Propositionen sändes på remiss den 17 januari 2024. I propositionen föreslås det att lagen om ordnande av social- och hälsovården och räddningsväsendet i Nyland (Nylandslagen) samt lagen om behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården (kunduppgiftslagen) ska ändras. Till 25 paragraf i Nylandslagen fogas ett nytt 9 mom. där det föreskrivs om rätten att få och använda patientuppgifter. I kunduppgiftslagen ändras 2paragraf, som innehåller

bestämmelser om tillämpningsområdet, för att förtydliga regleringen. Syftet med propositionen är att yrkespersoner inom social- och hälsovården i Nyland tillsvidare med stöd av den gällande regleringen ska ha smidig åtkomst till uppgifter som är väsentliga för patientsäkerheten med respekt för patientens dataskydd.

Joni Komulainen, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet

Lagen om funktionshinderservice samt tillgodoseendet av personlig assistans och likabehandling

RP 191/2022 rd – RSv 328/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet följer hur personlig assistans och särskilt stöd för delaktighet tillhandahålls med tanke på likabehandlingen och vid behov vidtar lagstiftningsåtgärder för att slopa resursbegränsningen, om likabehandling inte uppnås.

1. Institutet för hälsa och välfärd har utarbetat en elektronisk handbok om funktionshinderservice, som är en aktuell informationskälla för tillämpningen av lagstiftningen och ett verktyg för att verkställa den. Handboken har avsnitt med innehåll i enlighet med servicen i den nya lagen. Social- och hälsovårdsministeriet har ordnat utbildningar under våren 2023 för genomförandet av lagen och vid dem har bland annat detta ämne behandlats. Arbetet fortsätter i samband med att den nya lagen genomförs.

Kirsi-Maria Mämlund-Laakso, regeringssekreterare, social- och hälsovårdsministeriet

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet följer hur lagändringarna påverkar tillgodoseendet av rättigheterna för personer med funktionsnedsättning och vid behov vidtar åtgärder för att ändra lagstiftningen.

2. För närvarande pågår en lagberedning för att precisera tillämpningsområdet för lagen om funktionshinderservice med syftet att trygga tillgodoseendet av rättigheterna för personer med funktionsnedsättning och tillgången till service. Åtgärder för att genomföra den nya lagen om funktionshinderservice har vidtagits och genomförandet och uppföljningen fortsätter när den nya lagen har trätt i kraft den 1 januari 2025.

Kirsi-Maria Mämlund-Laakso, regeringssekreterare, social- och hälsovårdsministeriet

Försäkringskassornas verksamhetsförutsättningar

RP 6/2023 rd – RSv 8/2023 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet bevakar försäkringskassornas verksamhetsförutsättningar och eventuella framtida behov av ett undantagsförfarande i fråga om minsta antalet medlemmar i en kassa.

Försäkringskassornas verksamhetsförutsättningar och eventuella behov av ett undantags- och tillståndsförfarande i fråga om minsta antalet medlemmar i en kassa bevakas vid social- och hälsovårdsministeriet som håller kontakt med intressentgrupperna i fråga.

Noora Silmonen, jurist, social- och hälsovårdsministeriet

Lagstiftning om senareläggning av ikraftträdande för lagen om funktionshindersservice och vissa lagar som har samband med den

RP 9/2023 rd – RSv 7/2023 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet vidtar åtgärder för att utveckla tillämpningsområdet för lagen om funktionshindersservice, lagens primära karaktär och exaktheten i de enskilda bestämmelserna så att alla personer med funktionsnedsättning faktiskt har tillgång till den service som de ska få.

1. Regeringen inledde brådskande beredningen av en lag i syfte att trygga tillgodo-seendet av rättigheterna och tillgången till service för personer med funktionsnedsättning. Beredningen av den nya lagen om funktionshindersservice har prioriterats i lagberedningsprocessen. Vid beredningen beaktas de tillägg som gjordes vid riksdagsbehandlingen av den nya lagen om funktionshindersservice. Lagberedningens kostnadseffekt jämfört med nuläget får enligt finansministeriets bedömning öka de årliga utgifterna med 100 miljoner euro.

Kirsi-Maria Malmund-Laakso, regeringssekreterare, social- och hälsovårdsministeriet

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet säkerställer tjänsterna för utsatta barn, såsom barn inom autism- och neurospektrumet.

2. Ett centralt mål i den nya lagen om funktionshinderservice är att trygga behovenlig högklassig service för personer med funktionsnedsättning och ett annat mål är att stärka även barns ställning, rättigheter och service. Den nya lagen om funktionshinderservice stadfästes den 1 april 2023 och den avsågs träda i kraft den 1 oktober 2023. I enlighet med regeringsprogrammet sköts ikraftträdandet av den nya lagen om funktionshinderservice och lagar som har samband med den upp genom lagar som trädde i kraft den 30 september 2023 så att lagen träder i kraft den 1 januari 2025. För närvarande pågår lagberedning för att precisera tillämpningsområdet för lagen om funktionshinderservice i syfte att trygga rättigheterna och tillgången till service för personer med funktionsnedsättning. Social- och hälsovårdsministeriet har i arbetet med att styra välfärdsområdena framhållt detta såväl beträffande den gällande som den kommande lagstiftningen. Styrning av genomförandet av den nya lag som stadfästes våren 2023 har trots senareläggningen av ikraftträdandet riktats till välfärdsområdena och andra intressentgrupper och verkställigheten och uppföljningen fortsätter när den nya lagen trätt i kraft den 1 januari 2025. Institutet för hälsa och välfärd har utarbetat en elektronisk handbok om funktionshinderservice, som är en aktuell informationskälla för tillämpningen av lagstiftningen och ett verktyg för att verkställa den. Handboken beaktar även omständigheter i samband med service för barn med funktionsnedsättning. Institutet för hälsa och välfärd har publicerat även andra texter om detta ämne. Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården Valvira har genomfört en enkät till välfärdsområdena om servicen för barn med funktionsnedsättning eller i behov av hjälp och stöd och har även gett välfärdsområdena handledning om servicen för barn. Arbetet fortsätter i samband med genomförandet av den nya lagen om funktionshinderservice.

Kirsi-Maria Malmund-Laakso, regeringssekreterare, social- och hälsovårdsministeriet

3. Riksdagen förutsätter att statsrådet säkerställer tillräckliga resurser för välfärdsområdena för att trygga tjänster för personer med funktionsnedsättning enligt dessas behov.

3. I enlighet med regeringsprogrammet har ikraftträdandet av den nya lagen om funktionshinderservice senarelagts till den 1 januari 2025. Regeringen har brådskande inlett beredningen av en lag i syfte att trygga tillgodoseendet av rättigheterna och tillgången till service för personer med funktionsnedsättning. Beredningen av den nya lagen om funktionshinderservice prioriteras i lagberedningsprocessen. Vid beredningen av den nya lagen om funktionshinderservice beaktas de tillägg som gjordes vid riksdagsbehandlingen av lagen om funktions-

hindarservice 675/2023. Lagberedningens kostnadseffekt jämfört med nuläget får enligt finansministeriets bedömning öka de årliga utgifterna med 100 miljoner euro.

Kirsi-Maria Mämlund-Laakso, regeringssekreterare, social- och hälsovårdsministeriet

Lagförslag avseende klientens och patientens självbestämmanderätt

RP 14/2023 rd – RSv 78/2023 rd

Riksdagen förutsätter att lagförslagen om klientens och patientens självbestämmanderätt föreläggs riksdagen utan dröjsmål.

Det nuvarande projektet om självbestämmanderätt inleddes vid social- och hälsovårdsministeriet i juni 2021. Projektet har en uppföljningsgrupp som har till uppgift att 1) främja, följa och stödja arbetet för att stärka klientens och patientens självbestämmanderätt, inklusive beredning av lagstiftning, 2) delta i utvärderingen av alternativ och förslag samt deras konsekvenser, samt 3) generera expertkunskap och ståndpunkter till stöd för beredningen. Uppföljningsgruppen sammanträdde nio gånger under sin första mandatperiod (1.9–31.12.2023). Under 2022–2023 publicerades det tre juridiska separata utredningar inom projektet. Utredningarna behandlade äldres självbestämmanderätt, barns självbestämmanderätt och självbestämmanderätten för klienter inom missbrukartjänsterna. Utredningarna utgör bakgrundsmaterial för att inleda lagstiftningsarbetet. Enligt regeringsprogrammet för Petteri Orpos regering fortsätter arbetet med lagstiftningen om klienters och patienters självbestämmanderätt i syfte att stödja och stärka självbestämmanderätten och säkerställa att de grundläggande rättigheterna tillgodoses. Kundens säkerhet och individuella behov ska dock kunna beaktas i alla situationer. Lagstiftningen utvecklas i juridisk viktighets- och angelägenhetsordning. Beslut om vilken den juridiska viktighets- och angelägenhetsordningen är har ännu inte fattats vid social- och hälsovårdsministeriet.

Maija Miettinen, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Lagstiftning om ändring av arbetspensionslagarna och lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar

RP 27/2023 rd – RSv 18/2023 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet följer verkställigheten av 4 paragraf i lagen om Pensionsskyddscentralen för att säkerställa att man i Pensions-skyddscentralens statistiska verksamhet, forskning och utveckling i enlighet med den allmänna dataskyddsförordningen endast behandlar nödvändiga till särskilda kategorier av personuppgifter hörande uppgifter.

Statsrådet följer genomförandet av de lagändringar som trädde i kraft vid ingången av 2024 med att i slutet av 2024 begära en utredning av Pensionsskyddscentralen och vidtar vid behov åtgärder för att utveckla lagstiftningen.

Outi Aalto, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Genomförandet av personaldimensionering, tillgången till äldreomsorg och tillräcklig personal i äldreomsorgen

RP 54/2023 rd – RSv 21/2023 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet under övergångsperioden följer upp personaldimensioneringens förverkligande, tillgången till äldreomsorg och de åtgärder som ska vidtas för tryggandet av tillräckliga personalresurser.

Allt sedan äldreomsorgslagen stiftades har man inom äldreomsorgen byggt upp ett system för uppföljning av servicen, som ger en vältäckande bild av läget i fråga om tjänster för äldre och även möjliggör uppföljningen av genomförandet av nya bestämmelser. Uppföljningen genomförs som en del av Institutet för hälsa och välfärds undersökning Uppföljning av äldreomsorgen med vilken man har följt upp genomförandet av äldreomsorgslagen sedan den trädde i kraft 2013. Undersökningen täcker både verksamhetsenheterna inom heldygnsomsorgen och hemvården. Den följer hur personaldimensioneringen utvecklas samt verksamhetspraxis och ledning vid verksamhetsenheterna. Uppgifterna om hur personalen räcker till samlas till en början in två gånger om året. När informationssystemen har utvecklats kan mer aktuell information skaffas i och med att den fås som direkta överföringar från informationssystemen. Enligt äldreomsorgslagen ska Institutet för hälsa och välfärd som en del av uppföljningen genomföra en riksomfattande klientenkät

vertannat år, som ger information om klienternas och deras anhörigas klientupplevelse och nöjdhet med tjänsterna. Enkäten för att följa upp verksamhetspraxis och ledning görs vertannat år, turvis med klientenkäten. Institutet för hälsa och välfärd kan offentliggöra uppföljningsrapporter utifrån insamlade data per tjänsteansordnare eller verksamhetsenhet trots bestämmelserna om företagshemligheter, men det får inte vara möjligt att direkt eller indirekt kunna identifiera klienterna. Offentliga uppgifter om verksamhetsenheterna ger dem som anlitar tjänsterna, deras anhöriga och andra som är intresserade av hur tjänsterna tillhandahålls en möjlighet att följa tillgången till tjänster och deras kvalitet.

I programmet för ett bra arbete, som ingår i regeringsprogrammet, kommer man även att regelbundet följa hur de olika delområdena och åtgärderna i programmet genomförs och deras konsekvenser, som ökad utbildning, internationell rekrytering och faktorer i samband med branschens attraktionskraft.

Satu Karppanen, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Uppföljning av hur den längsta väntetiden på 14 dagar för att få vård efterlevs

RP 55/2023 rd – RSv 45/2023 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet följer hur den längsta väntetiden på 14 dagar för vård uppnås inom primärvården och arbetar för att alla välfärdsområden utnyttjar metoder som bidrar till genomförandet av den.

1. De längsta väntetiderna för att få vård följs med hjälp av Institutet för hälsa och välfärds regelbundet uppdaterade databasrapporter och statistikrapporter som publiceras två gånger om året. Institutet för hälsa och välfärd tar fram nyckeltal och lämnar informationen även till välfärdsområdena. Institutet för hälsa och välfärd beslutar utifrån sin informationsskyldighet om eventuella nya datainsamlingar samt en utvidgning av datainsamlingarna. I regeringsprogrammet anges att tillsynen över vårdgarantin och tidsfristerna för tillgången till tjänster förenhetligas och att det inleds en period av intensifierad uppföljning av tillgången till primärvård som en del av styrningen av välfärdsområdena. Användningen av verkkningsfulla metoder för att förbättra tillgången till vård främjas i den nationella servicereformen och utvecklingsprojekten inom Finlands program för hållbar tillväxt.

Tapani Hämmäläinen, medicinalråd, social- och hälsovårdsministeriet

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet vidtar åtgärder för att stärka kontinuiteten i vårdrelationen inom primärvårdens öppna sjukvård genom att införa eller utvidga användningen av en modell med husläkare och egenvårdare eller en modell med familjeläkare.

2. I enlighet med regeringsprogrammet ska modeller med husläkare, egen sjukskötare och ett eget vårdteam utnyttjas för att förbättra tillgången till vård och vårdkontinuiteten. Möjligheten att utnyttja en modell med enskilda näringsidkare ska också utredas. I de riksomfattande målen för ordnande av social- och hälsovården 2023–2026 är ett av målen att stärka basservicens funktionssäkerhet och öka integreringen. Genom integrering av social- och hälsotjänsterna eftersträvas även bättre kontinuitet i tjänsterna. De riksomfattande målen uppdaterades i slutet av 2023. Enligt de uppdaterade målen som offentliggörs i början av 2024 utvecklas kontinuiteten inom social- och hälsovården på basnivå utifrån ett långvarigt och personligt vård- och serviceförhållande.

För att genomföra regeringsprogrammet har det under hösten och slutet av 2023 beretts en nationell servicereform där lagstiftningen om innehållet i social- och hälsovården samt den relaterade handledningen revideras så att de motsvarar de nuvarande strukturerna inom social- och hälsovården och de riksomfattande målen för den. Ett av huvudmålen i den nationella servicereformen är att förbättra integreringen av tjänsterna, deras tillgänglighet och kontinuitet. Som en del av revideringen av lagstiftningen om den nationella servicereformen ska det bedömas om det för att stärka kontinuiteten i patientens individuella vård behövs ändringar i lagstiftningen. I utvecklingsprojekten inom programmet Framtidens social- och hälsocentral, som avslutades i slutet av 2023, och i utvecklingsprogrammen inom Finlands program för hållbar tillväxt, som pågår till slutet av 2025, stärks kontinuiteten i vårdrelationen. Under slutet av 2023 bereddes den fjärde utlysningen av statsunderstöd som ingår i Finlands program för hållbar tillväxt, som ska genomföras 2024. Avsikten är att med statsunderstödet främja vårdens kontinuitet och digitala lösningar till stöd för den.

Tapani Hämmäläinen, medicinalråd, social- och hälsovårdsministeriet

Konsekvenserna av en sänkt åldergräns inom barnskyddets eftervård

RP 56/2023 rd – RSv 79/2023 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet bevakar dels konsekvenserna av den sänkta åldergränsen för eftervård, dels servicesystemets förmåga och resurser att tillgodose de individuella behoven hos de unga som berörs av den sänkta åldergränsen.

Institutet för hälsa och välfärd utreder under våren 2024 vilka konsekvenser en sänkt åldergräns för eftervård inom barnskyddet har för stöd och tjänster samt utvecklingen av dem. Resultaten rapporteras hösten 2024.

Tiina Muinonen, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Bestämmelserna om boendeutgifter i lagen om utkomststöd

RP 58/2023 rd – RSv 63/2023 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet följer vilka konsekvenser bestämmelserna om boendeutgifter i lagen om utkomststöd har för rättigheterna, ställningen och försörjningen för dem som ansöker om utkomststöd och deras barn, för bostadsmarknaden samt för servicebehovet inom och kostnaderna för välfärdsområdena.

I lagen om utkomststöd föreskrivs om en riksomfattande delegation och om regionala delegationer som ska inrättas för varje välfärdsområde. Den riksomfattande delegationen har till uppgift att följa tillämpningspraxis och samarbetet mellan myndigheterna i utkomststödsärenden och lägga fram förslag i frågor som gäller utkomststödet. En central uppgift för de regionala delegationerna är att följa konsekvenserna av det regionala sysselsättningsläget och priset på boende för behovet av utkomststöd. Social- och hälsovårdsministeriet utnyttjar dessa vältäckande nätverk när det bedömer lagändringens konsekvenser för utkomststödet kunder.

Försörjningen för mottagare av utkomststöd granskas också när det enligt lagen om folkpensionsindex görs en heltäckande utvärdering av tillräckligheten i grundtryggheten vart fjärde år i en utvärderingsrapport om grundtrygghetens tillräcklighet. När tillräckligheten utvärderas beaktas de grundtrygghetsförmåner personen

eller hushållet får samt utkomststödet enligt lagen om utkomststöd. I rapporten granskas olika förmånstagargrupper och typer av hushåll. Nästa utvärdering av grundtrygghetens tillräcklighet görs 2027 och den omfattar åren 2024–2027.

För närvarande pågår undersökningen Barnfamiljer med små inkomster och sociala trygghetsförmåner (LAPSOSET) som finansieras av statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet (VN TEAS). Undersökningens syfte är att producera ny information om barnfamiljernas försörjning och lägga fram politiska rekommendationer för att förbättra försörjningen för barnfamiljer med små inkomster. I projektet beaktas de ändringar i socialskyddsförmånerna som trädde i kraft den 1 januari 2024 och som baserar sig på regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering. Undersökningen blir klar hösten 2024.

Ritva Liukonen, specialsakkunnig, social-och hälsovårdsministeriet

Ändring av lagen om studerandehälsovård för högskolestuderande och 12 d paragraf i lagen om Folkpensionsanstalten

RP 59/2023 rd – RSv 30/2023 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet följer upp hur tillräcklig och ändamålsenlig Studenternas hälsovårdsstiftelses finansiering är och vid behov vidtar åtgärder för att ändra finansieringen, om finansieringsmodellen äventyrar tillgången till tillräckliga hälsovårdstjänster för högskolestuderande.

1. Social- och hälsovårdsministeriet följer upp tillräckligheten i finansieringen av högskolestuderandenas studerandehälsovård och gör årligen en bedömning av godtagbara totalkostnader för studerandehälsovården och finansieringen av dem. Ministeriet beaktar finansieringens tillräcklighet och ändamålsenlighet när den bedömer behovet av tjänster inom studerandehälsovården, deras tillgänglighet och ekonomi samt ändringarna i kostnadsnivån utifrån tillgängliga data. Riksdagen beslutar årligen om en godtagbar nationell finansieringsandel för studerandehälsovården och statens finansieringsandel i samband med behandlingen av statsbudgeten.

Studenternas hälsovårdsstiftelse har utvecklat produktiviteten och effektiviteten i sina tjänster, men i synnerhet i tillgången till mentalvårdstjänster har det förekommit dröjsmål. För att stärka mentalvårdstjänsterna har det för stiftelsen reserverats en miljon euro i separat finansiering för samtliga år under perioden 2023–2026. Under 2021 och 2022 har tillgången till tjänster begränsats av problemen med bristen på personal, vilket gäller hela social- och hälsovårdssektorn, varför finansieringen till stiftelsen inte har använts.

Arja Ruponen, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet utreder och bereder de lagstiftningsändringar som behövs för att Studenternas hälsovårdsstiftelse ska kunna ta emot donationer utan att det påverkar stiftelsens grundfinansiering.

2. Bestämmelserna om finansiering i lagen om studerandehälsovård för högskolestuderande preciserades hösten 2023. Eftersom Studenternas hälsovårdsstiftelse enligt vad den uppger genomför endast uppgifter inom den lagstadgade studerandehälsovården, förutsätter en ändring av bestämmelsen om donationer att stiftelsen preciserar för vilket ändamål avkastningen av medlen avses användas och hur användningen av dem förhåller sig till stiftelsen lagstadgade uppgifter och grundfinansieringen. Dessutom bör stiftelsen utveckla sina rapporteringssystem så att de kan skilja på användningen av grundfinansiering, statsunderstöd och donationsmedel.

Arja Ruponen, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Uppföljning av konsekvenserna av ändringar i Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner

RP 60/2023 rd – RSv 58/2023 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet följer vilka konsekvenser sänkningen av rehabiliteringspenningen för unga och den rehabiliteringspenning som betalas under tiden för yrkesinriktad rehabilitering har för barns, ungas och personer som inte har etablerat sig i arbetslivets försörjning och deltagande i rehabilitering samt i vilken grad de ansöker om sjukpension.

Det är möjligt att följa konsekvenserna för utnyttjandet av socialskyddsförmånerna med hjälp av Folkpensionsanstaltens statistik. Dessutom kan man följa konsekvenserna av ändringarna med hjälp av löne- och förmånsuppgifterna i inkomstdatasystemet och Statistikcentralens register och övriga uppföljningsinformation.

I enlighet med lagen om folkpensionsindex bedöms grundtrygghetens tillräcklighet i dess helhet vart fjärde år i en rapport om grundtrygghetens tillräcklighet. När tillräckligheten utvärderas beaktas de grundtrygghetsförmåner personen eller hushållet får samt utkomststödet enligt lagen om utkomststöd. I rapporten granskas olika förmånstagargrupper och typer av hushåll. Nästa utvärdering av grundtrygghetens tillräcklighet görs 2027 och den omfattar åren 2024–2027. Allmänt sett kan ändringarnas konsekvenser granskas även utifrån bedömningen av grundtrygghetens tillräcklighet.

För närvarande pågår undersökningen Barnfamiljer med små inkomster och sociala trygghetsförmåner (LAPSOSET) som finansieras av statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet (VN TEAS). Undersökningens syfte är att producera ny information om barnfamiljernas försörjning och lägga fram politiska rekommendationer för att förbättra försörjningen för barnfamiljer med små inkomster. I projektet beaktas de ändringar i socialskyddsförmånerna som trädde i kraft den 1 januari 2024 och som baserar sig på regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering. Undersökningen blir klar hösten 2024.

Utöver det som nämns ovan är strävan att göra en bedömning i efterhand med hjälp av tillgängliga metoder så att bedömningen beaktar förutom konsekvenserna för enskilda förmåner även de samverkande konsekvenserna av ändringar i flera förmåner samtidigt för personer eller hushåll.

Deltagandet i Folkpensionsanstaltens rehabiliteringar och eventuella förändringar i viljan att delta följs löpande upp bland annat via Folkpensionsanstaltens statistik och undersökningar. Likaså följs även antalet ansökningar om invalidpension upp intensivt varje år.

Kaisu Harju-Kolkka, specialsakkunnig, social- och hälsovårdsministeriet

Ändringar i det allmänna bostadsbidraget

RP 74/2023 rd – RSv 64/2023 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet följer konsekvenserna av ändringarna i lagen om allmänt bostadsbidrag, i synnerhet av att bidraget för ägarboende upphör, och vid behov vidtar åtgärder för att rätta till eventuella problem.

Konsekvenserna av ändringarna kan följas med hjälp av Folkpensionsanstaltens statistik. Dessutom kan man följa konsekvenserna av ändringarna i efterhand med hjälp av löne- och förmånsuppgifterna i inkomstdatasystemet samt Statistikcentralens register och övriga uppföljningsinformation.

I enlighet med lagen om folkpensionsindex bedöms grundtrygghetens tillräcklighet i dess helhet vart fjärde år i en rapport om grundtrygghetens tillräcklighet. När tillräckligheten utvärderas beaktas de grundtrygghetsförmåner personen eller hushållet får samt utkomststödet enligt lagen om utkomststöd. I rapporten granskas olika förmånstagargrupper och typer av hushåll. Nästa utvärdering av grundtrygghetens tillräcklighet görs 2027 och den omfattar åren 2024–2027. Allmänt sett kan ändringarnas konsekvenser granskas även utifrån bedömningen av grundtrygghetens tillräcklighet.

För närvarande pågår undersökningen Barnfamiljer med små inkomster och sociala trygghetsförmåner (LAPSOSET) som finansieras av statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet (VN TEAS). Undersökningens syfte är att producera ny information om barnfamiljernas försörjning och lägga fram politiska rekommendationer för att förbättra försörjningen för barnfamiljer med små inkomster. I projektet beaktas de ändringar i socialskyddsförmånerna som trädde i kraft den 1 januari 2024 och som baserar sig på regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering. Undersökningen blir klar hösten 2024.

Utöver det som nämns ovan är strävan att göra en bedömning i efterhand med hjälp av tillgängliga metoder så att bedömningen beaktar förutom konsekvenserna för enskilda förmåner även de samverkande konsekvenserna av ändringar i flera förmåner samtidigt för personer eller hushåll.

Mikko Horko, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Konsekvenser av ändringar i utkomstskyddet för arbetslösa

RP 73/2023 rd – RSv 83/2023 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet följer vilka konsekvenser ändringarna i utkomstskyddet för arbetslösa har särskilt för barnfamiljernas försörjning och för sysselsättningen av olika arbetstagargrupper i heltids- och deltidsarbete och vilka samlade effekter ändringarna av olika sociala trygghetsförmåner kan ha för försörjningen för dem som får arbetslöshetsförmåner samt att statsrådet vid behov vidtar åtgärder för att avhjälpa de problem som upptäcks och avveckla bidragsfällor så att det i alla situationer är ekonomiskt lönsamt för förmånstagaren att arbeta i synnerhet på heltid men också på deltid.

Det är möjligt att följa konsekvenserna av ändringarna för utnyttjandet av arbetslöshetsförmåner och andra sociala trygghetsförmåner med hjälp av arbetslöshetskassornas och Folkpensionsanstaltens statistik. Dessutom är det möjligt att göra en efterhandsuppföljning av ändringarnas konsekvenser bland annat i fråga om sysselsättningen bland olika grupper med hjälp av löne- och förmånsuppgifterna i inkomstdatasystemet och Statistikcentralens övriga uppföljningsdata.

I enlighet med lagen om folkpensionsindex bedöms grundtrygghetens tillräcklighet i dess helhet vart fjärde år i en rapport om grundtrygghetens tillräcklighet. När tillräckligheten utvärderas beaktas de grundtrygghetsförmåner personen eller hushållet får samt utkomststödet enligt lagen om utkomststöd. I rapporten granskas olika förmånstagargrupper och typer av hushåll. Nästa utvärdering av grundtrygghetens tillräcklighet görs 2027 och den omfattar åren 2024–2027. Allmänt sett kan ändringarnas konsekvenser granskas även utifrån bedömningen av grundtrygghetens tillräcklighet.

För närvarande pågår undersökningen Barnfamiljer med små inkomster och sociala trygghetsförmåner (LAPSOSET) som finansieras av statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet (VN TEAS). Undersökningens syfte är att producera ny information om barnfamiljernas försörjning och lägga fram politiska rekommendationer för att förbättra försörjningen för barnfamiljer med små inkomster. I projektet beaktas de ändringar i socialskyddsformåner som trädde i kraft den 1 januari 2024 och som baserar sig på regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering. Undersökningen blir klar hösten 2024.

Utöver det som nämns ovan är strävan att göra en bedömning i efterhand med hjälp av tillgängliga metoder så att bedömningen beaktar förutom konsekvenserna för enskilda förmåner även de samverkande konsekvenserna av ändringar i flera förmåner samtidigt för personer eller hushåll.

Marjaana Maisonlahti, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet

Uppföljning av konsekvenserna av ändringar i socialskyddsförmånerna

RP 75/2023 rd – RSv 84/2023 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet aktivt följer vilka konsekvenser indexfrysningen har för olika grupper av förmånstagare och vilka samverkande konsekvenser ändringarna i de olika socialskyddsförmånerna kan ha tillsammans med indexfrysningen samt vidtar åtgärder för att rätta till de problem som observeras.

Det är möjligt att följa konsekvenserna för utnyttjandet av socialskyddsförmånerna med hjälp av Folkpensionsanstaltens statistik. Dessutom kan man följa konsekvenserna av ändringarna i efterhand med hjälp av löne- och förmånsuppgifterna i inkomstdatasystemet samt Statistikcentralens register och övriga uppföljningsinformation.

I enlighet med lagen om folkpensionsindex bedöms grundtrygghetens tillräcklighet i dess helhet vart fjärde år i en rapport om grundtrygghetens tillräcklighet. När tillräckligheten utvärderas beaktas de grundtrygghetsförmåner personen eller hushållet får samt utkomststödet enligt lagen om utkomststöd. I rapporten granskas olika förmånstagargrupper och typer av hushåll. Nästa utvärdering av grundtrygghetens tillräcklighet görs 2027 och den omfattar åren 2024–2027. Allmänt sett kan ändringarnas konsekvenser granskas även utifrån bedömningen av grundtrygghetens tillräcklighet.

För närvarande pågår undersökningen Barnfamiljer med små inkomster och sociala trygghetsförmåner (LAPSOSET) som finansieras av statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet (VN TEAS). Undersökningens syfte är att producera ny information om barnfamiljernas försörjning och lägga fram politiska rekommendationer för att förbättra försörjningen för barnfamiljer med små inkomster. I projektet beak-

tas de ändringar i socialskyddsförmånerna som trädde i kraft den 1 januari 2024 och som baserar sig på regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering. Undersökningen blir klar hösten 2024.

Utöver det som nämns ovan är strävan att göra en bedömning i efterhand med hjälp av tillgängliga metoder så att bedömningen beaktar förutom konsekvenserna för enskilda förmåner även de samverkande konsekvenserna av ändringar i flera förmåner samtidigt för personer eller hushåll.

Eva Ojala, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

13 Ekonomiutskottet

Lagstiftningen om upphandlingsförfarandet

RP 108/2016 rd – RSv 239/2016 rd

4. Riksdagen förutsätter att regeringen i lagstiftningen om social- och hälso- och sjukvårdstjänster ser till att boendeservice för äldre och för personer med funktionsnedsättning ordnas på ett mänskligt och kundorienterat sätt.

4. Från och med ingången av 2023 överfördes ansvaret för ordnandet av social- och hälsovården och räddningsväsendet från kommunerna och samkommunerna till 21 välfärdsområden. I 12 paragraf i lagen om ordnande av social- och hälsovård (612/2021) föreskrivs det om anskaffning av tjänster från privata tjänsteproducenter och om de omständigheter som ska beaktas samt om ansvar och tillsyn när dessa tjänster används. Den nya strukturen för ordnandet av tjänsterna och utgångspunkterna i lagstiftningen skapar förutsättningar för tjänsteupphandlingar som bättre motsvarar även kundernas behov.

Den nya lagen om tillsynen över social- och hälsovården (741/2023, tillsynslagen) trädde i kraft den 1 januari 2024. Tillsynslagen innehåller bestämmelser om verksamhetsförutsättningarna för och registreringen av såväl offentliga som privata tjänsteproducenter samt om egenkontroll och myndighetstillsyn. Syftet med lagen är att säkra klient- och patientsäkerheten inom social- och hälsovården och social- och hälsovårdstjänster av god kvalitet samt främja samarbete mellan tjänsteproducenter och myndigheter. Socialservice och hälso- och sjukvårdstjänster får endast produceras av tjänsteproducenter som i enlighet med tillsynslagen är registrerade i det riksomfattande registret över tjänsteproducenter. En förutsättning för registrering är att tjänsteproducenten uppfyller de ekonomiska, verksamhetsmässiga och administrativa förutsättningar som anges i tillsynslagen. Tillsynslagen innehåller bestämmelser om tjänsteanordnarens och tjänsteproducentens egenkontroll och uppföljning av den samt om tjänsteproducentens egen och personalens anmälningsskyldighet i fråga om missförhållanden, händelser, skador eller tillbud där klient- och patientsäkerheten har äventyrats. Syftet med lagen är att förenhetliga verksamhetsförutsättningarna och tillstånds- och tillsynspraxis för olika tjänsteproducenter samt att öka och stödja egenkontrollen, stärka förhandstillsynen och förbättra identifieringen av olika risker. Detta har bedömts förbättra klienternas och patienternas möjligheter att få jämlik service av god kvalitet inom olika områden.

I samband med totalreformen av lagstiftningen om funktionshindersservice och reformen av tjänster för äldre har regleringen för att säkerställa kvaliteten på social- och hälsovårdstjänsterna bedömts särskilt med avseende på äldre och personer med funktionsnedsättning. De ändringar i socialvårdslagen och äldreomsorgslagen som gäller hem- och boendeservice för äldre och förbättring av tjänsternas kvalitet trädde i kraft den 1 januari 2023. Bestämmelserna om tillsyn och egenkontroll flyttades senare till tillsynslagen från ingången av 2024.

Det centrala målet med den nya lagen om funktionshindersservice är att tillförsäkra personer med funktionsnedsättning service av god kvalitet enligt deras individuella behov. Den nya lagen om funktionshindersservice stadfästes den 1 april 2023 och den avsågs träda i kraft den 1 oktober 2023. I enlighet med regeringsprogrammet senarelades genom lagar som trädde i kraft den 30 september 2023 ikraftträdandet av den nya lagen om funktionshindersservice och de lagar som har samband med den så att dessa lagar träder i kraft den 1 januari 2025. För närvarande pågår lagberedning för att precisera tillämpningsområdet för lagen om funktionshindersservice i syfte att trygga rättigheterna och tillgången till service för personer med funktionsnedsättning. Styrningen av verkställigheten av den nya lag som stadfästes våren 2023 har trots senareläggningen av ikraftträdandet riktats till välfärdsområdena och andra intressentgrupper, och verkställigheten och uppföljningen av lagen fortsätter efter att

den har trätt i kraft. Skrivningen i regeringsprogrammet om att diversifiera utbudet av boendeservice så att det svarar mot individuella behov genomförs som en del av verkställigheten av den nya lagen. Institutet för hälsa och välfärd har utarbetat en elektronisk handbok om funktionshindersservice, som är en aktuell informationskälla för tillämpningen av lagstiftningen och ett verktyg för att verkställa den. Handboken beaktar också omständigheter som gäller ordnandet av och kvaliteten på boendeservice för personer med funktionsnedsättning.

Jaana Huhta, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet
Kirsi-Maria Mämlund-Laakso, regeringssekreterare, social- och hälsovårdsministeriet

Minskning av överskuldsättningen och de problem som den orsakar

RP 230/2018 rd – RSv 284/2018 rd

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet skyndsamt bedömer utvecklingsbehoven i fråga om det skyddade beloppet vid utsökning och nivån på de nödvändiga levnadskostnader för gäldenären som ska beaktas i bedömningen av gäldenärens betalningsförmåga vid skuldsanering för privatpersoner, och att statsrådet bereder de lagändringar som behövs.

2. Som ett projekt inom statsrådets forsknings- och utredningsverksamhet gjordes en utredning om en höjning av det skyddade beloppet vid utsökning och om alternativa metoder för att förbättra ställningen för utsökningsskuldägare med låga inkomster. En rapport om utredningen (Utsökningsskuld, socialskydd och arbetsutbud) publicerades den 26 maj 2021. Utifrån utredningen bereddes en regeringsproposition genom vilken antalet fria månader för gäldenären utökades genom en lagändring som trädde i kraft den 1 maj 2023. Dessutom höjdes det skyddade beloppet vid utsökning först genom en temporär lag som gällde under 2023 och därefter genom en lag som gäller tills vidare från och med den 1 januari 2024. I april 2023 publicerades ett betänkande om utmätning av sociala förmåner och i det föreslogs bland annat att beräkningsreglerna för utmätning ska ses över som en helhet. Justitieministeriet tillsatte den 12 januari 2024 ett projekt för att vidareutveckla lagstiftningen om utsökning.

Det har gjorts en nivåhöjning i gäldenärens nödvändiga levnadskostnader som ska beaktas vid skuldsanering för privatpersoner. Höjningen trädde i kraft den 1 juli 2022.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Mari Aalto, lagstiftningsråd, justitieministeriet
Terhi Salmela, regeringsråd, justitieministeriet

Sluta konkurrensupphandla assistans och stöd som är nödvändiga för personer med funktionsnedsättning

MI 2/2018 rd – RSk 46/2018 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet utnämner en expertgrupp med företrädare för initiativtagarna till medborgarinitiativet och funktionshindersorganisationerna med uppdraget att så snart som möjligt bedöma och bereda behövliga lagstiftningsändringar för att säkerställa delaktighet och rättsmedel för personer med funktionsnedsättning vid beslut som gäller dem själva. Dessutom ska expertgruppen utreda behoven att ändra social- och hälsovårdstjänsterna och upphandlingslagstiftningen samt rådgivningen och anvisningarna om dem i syfte att förbättra upphandlingen av tjänster inom social- och hälsovården, inbegripet tjänster som Folkpensionsanstalten ska ordna. Behövliga lagstiftningsändringar ska lämnas till riksdagen så snart som möjligt.

1. Det som framförs i arbetsgruppens slutrapport (2021) har beaktats i totalreformen av lagstiftningen om funktionshinderservice. Regeringen lämnade en proposition om reformen till riksdagen hösten 2022. Den nya lagen om funktionshinderservice stadfästes den 1 april 2023 och den avsågs träda i kraft den 1 oktober 2023. I enlighet med regeringsprogrammet senarelades genom lagar som trädde i kraft den 30 september 2023 ikraftträdandet av lagen om funktionshinderservice och de lagar som har samband med den så att dessa lagar träder i kraft den 1 januari 2025. För närvarande pågår lagberedning för att precisera tillämpningsområdet för lagen om funktionshinderservice i syfte att trygga rättigheterna och tillgången till service för personer med funktionsnedsättning. Bestämmelserna om klientprocessen i den nya lagen stöder starkt delaktigheten, självbestämmanderätten och jämlikheten för personer med funktionsnedsättning.

I fråga om rehabilitering som ordnas av Folkpensionsanstalten gjordes under 2023 inga lagändringar med avseende på upphandling av rehabiliteringstjänster. Under 2023 färdigställdes dock resultat och forskningspublikationer inom ramen för den FPA-finansierade undersökningen om registreringsförfarandet (REKKU). Dessa kan utnyttjas vid bedömningen av lagändringsbehoven när det gäller upphandling av rehabiliteringstjänster och även i det fall att de lagändringar som gäller registreringsförfarandet tas upp till beredning. För närvarande pågår inte vid social- och hälsovårdsministeriet någon beredning av lagändringar som gäller upphandling av rehabiliteringstjänster,

men läget kan eventuellt omvärderas senare under regeringsperioden. I fråga om taxiresor som ersätts av Folkpensionsanstalten finns det inget nytt att rapportera till riksdagen. Bestämmelserna om maximipriset för taxiresor i 4 kap. i sjukförsäkringslagen (1224/2004) gäller till utgången av 2024. År 2024 ska regeringen lämna en proposition om ärendet till riksdagen och ärendet bereds vid social- och hälsovårdsministeriet.

Kirsi-Maria Mämlund-Laakso, regeringssekreterare, social- och hälsovårdsministeriet
Kaisu Harju-Kolkka, regeringssekreterare, social- och hälsovårdsministeriet

2. Riksdagen förutsätter att delaktigheten och självbestämmanderätten för personer med funktionsnedsättning stärks när ny lagstiftning om klienters och patienters självbestämmanderätt bereds.

2. Det nuvarande projektet om självbestämmanderätt inleddes vid social- och hälsovårdsministeriet i juni 2021. Projektet har en uppföljningsgrupp som har till uppgift att i) främja, följa och stödja arbetet för att stärka klientens och patientens självbestämmanderätt, inklusive beredning av lagstiftning, ii) delta i utvärderingen av alternativ och förslag samt deras konsekvenser, samt iii) generera expertkunskap och ståndpunkter till stöd för beredningen. Uppföljningsgruppen sammanträdde nio gånger under sin första mandatperiod (1.9–31.12.2023). Under 2022–2023 publicerade projektet tre separata juridiska utredningar om äldres självbestämmanderätt, barns självbestämmanderätt och självbestämmanderätt inom missbrukarvården. Utredningsarbetet fungerar som underlag för att inleda lagstiftningsarbetet. Enligt regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering fortsätter arbetet med lagstiftningen om klienters och patienters självbestämmanderätt i syfte att stödja och stärka självbestämmanderätten och säkerställa att människors grundläggande fri- och rättigheter tillgodoses, dock så att klienternas och patienternas säkerhet och individuella behov kan beaktas i alla situationer. Lagstiftningen utvecklas i juridisk viktighets- och angelägenhetsordning. Beslutsprocessen om den juridiska viktighets- och angelägenhetsordningen pågår vid social- och hälsovårdsministeriet.

Maija Miettinen, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

3. Riksdagen förutsätter att statsrådet utreder om, och samtidigt säkerställer, att lagstiftningen om förutsättningarna för att tillhandahålla service till personer med funktionsnedsättning, exempelvis kraven på verksamhetslokaler, är ändamålsenlig och att anknytande besluts- och tillsynspraxis är enhetlig för att alla tjänsteanvändare ska bemötas lika och tjänestetillhandahållarna ha likvärdiga konkurrensvillkor.

3. Den nya lagen om tillsynen över social- och hälsovården (741/2023, tillsynslagen) trädde i kraft den 1 januari 2024. Tillsynslagen innehåller bestämmelser om verksamhetsförutsättningarna för och registreringen av såväl offentliga som privata tjänsteproducenter samt om egenkontroll och myndighetstillsyn. Syftet med lagen är att säkra klient- och patientsäkerheten inom social- och hälsovården och social- och hälsovårdstjänster av god kvalitet samt främja samarbete mellan tjänsteproducenter och myndigheter. Socialservice och hälso- och sjukvårdstjänster får endast produceras av tjänsteproducenter som i enlighet med tillsynslagen är registrerade i det riksomfattande registret över tjänsteproducenter. En förutsättning för registrering är att tjänsteproducenten uppfyller de ekonomiska, verksamhetsmässiga och administrativa förutsättningar som anges i tillsynslagen. Tillsynslagen innehåller också förutsättningar som gäller verksamhetslokaler. Tillsynslagen innehåller bestämmelser om tjänsteanordnarens och tjänsteproducentens egenkontroll och uppföljning av den samt om tjänsteproducentens egen och personalens anmälningsskyldighet i fråga om missförhållanden, händelser, skador eller tillbud där klient- och patientsäkerheten har äventyrats. Syftet med lagen är att förenhetliga verksamhetsförutsättningarna och tillstånds- och tillsynspraxis för olika tjänsteproducenter samt att öka och stödja egenkontrollen, stärka förhandstillsynen och förbättra identifieringen av olika risker. Detta har bedömts förbättra klienternas och patienternas möjligheter att få jämlik service av god kvalitet inom olika områden.

I enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering koncentreras tillstånds-, styrnings- och tillsynsuppgifterna för social- och hälsovården till ett nytt riksomfattande ämbetsverk i samband med reformen av statens regionförvaltning. Syftet med reformen är att underbygga en enhetlig tillstånds- och tillsynspraxis som är oberoende av region.

Maija Iles, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Ändring av 4 paragraf och temporär ändring av 8 paragraf i lagen om statens specialfinansieringsbolags kredit-, borgens- och kapitalplaceringsverksamhet

RP 57/2020 rd – RSv 47/2020 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet aktivt och noggrant följer utvecklingen av statens specialfinansieringsbolags exponeringar och lämnar ekonomiutskottet en utredning samt vid behov bereder ändringar i lagstiftningen för att säkerställa en ändamålsenlig nivå på och utveckling av fullmakterna senast under höstsessionen 2022.

I maj 2020 ändrades 4 och 8 paragraf i lagen om statens specialfinansieringsbols kredit-, borgens- och kapitalplaceringsverksamhet genom riksdagens beslut. Lagändringen trädde i kraft den 1 juni 2020. Lagen reglerar Finnvera Abp:s (nedan Finnveras) så kallade inhemska finansieringsverksamhet. Lagändringen förbättrade och förbättrade Finnveras förutsättningar att bemöta eventuella utmaningar i företagsfinansieringen till följd av coronapandemin. Ändringen av 4 paragraf effektiviserade behandlingen av garantier som beviljas stora företag under undantagsförhållanden genom att kravet på arbets- och näringsministeriets samtycke när kreditbeloppet överstiger 35 miljoner euro ströks ur lagen. Ändringen av 8 paragraf höjde det maximala beloppet av låne- och borgensansvaret i Finnveras inhemska finansiering från 4,2 miljarder euro till 12 miljarder euro.

Arbets- och näringsministeriet har aktivt följt utvecklingen av Finnveras exponeringar. Finnvera rapporterar de ansökta finansieringsbeloppen och finansieringsbesluten samt ansvarsstocken kvartalsvis till ministeriet. Finnvera publicerar aktuell information om sin finansieringsverksamhet på sin webbplats (<https://www.finnvera.fi/swe/finnvera/om-finnvera/finansieringsverksamhet>).

Höjningen av maximibeloppet av Finnveras låne- och borgensansvar säkerställde att företagsfinansieringen fungerar i Finland under coronapandemin. Syftet med höjningen av ansvarstaket var att ge marknaden en viktig signal om förutsättningarna för fortsatt verksamhet på marknaden trots krisen. Finlands banksystem fungerade väl även under pandemin och Finnveras befogenheter har inte behövts fullt ut. Finnvera beviljade inom ramen för sin inhemska finansiering lån och borgen för 1,5 miljarder euro 2021, 1,0 miljarder 2022 och 1,8 miljarder euro i januari-december 2023. Ansvarsstocken i fråga om kredit- och borgensförlustförbindelser uppgick den 31 december 2021 till 2,7 miljarder euro, den 31 december 2022 till 2,4 miljarder euro och den 31 december 2023 till 2,4 miljarder euro.

Finnveras ansvarsstock för inhemska lån och borgensförbindelser har ökat mer måttligt än väntat. Det har varit mycket svårt att bedöma konsekvenserna av coronapandemin. Hösten 2023 konstaterade arbets- och näringsministeriet i sitt sakkunnigyttrande till riksdagens ekonomiutskott att det är ändamålsenligt att återställa det maximala beloppet av ansvarsstocken för Finnveras inhemska finansiering till den tidigare nivån 4,2 miljarder euro. Geopolitiska och ekonomiska osäkerhetsfaktorer kan dock ha en negativ inverkan på de finländska företagens verksamhetsförutsättningar och tillgången till marknadsbaserad finansiering. Arbets- och näringsministeriet konstaterade i sitt yttrande att man på grund av den rådande

osäkerheten inte under höstsessionen 2023 börjar bereda ändringar i lagstiftningen för att ändra ansvarstaket för Finnveras inhemska finansiering, utan en ny bedömning av vilken nivå som bör anses ändamålsenlig görs under höstsessionen 2024.

Jyrki Orpana, ledande sakkunnig, arbets- och näringsministeriet

Ändring av elmarknadslagen och 14 paragraf i lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden

RP 265/2020 rd – RSv 109/2021 rd

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet före valperiodens slut utifrån en beredning på bred bas och en heltäckande konsekvensbedömning utreder behoven av att ändra bestämmelserna om direktledningar för att möjliggöra energikooperativens verksamhet som en ändamålsenlig del av energisystemet.

2. Arbets- och näringsministeriet tillsatte den 14 september 2022 en arbetsgrupp för att utreda eventuella behov av att vidareutveckla lagstiftningen när det gäller utvidgning av definitionen av energikooperativ och utnyttjande av direktledningar. Arbetsgruppen hade bland annat till uppgift att utreda och bedöma hur användbara direktledningar är för medborgarenergigemenskaper och komplettera det nuvarande regelverket. Arbetsgruppen offentliggjorde sin slutrapport den 27 mars 2023.

Arbetsgruppen hade till uppgift att bedöma nyttan av decentraliserade energigemenskaper i det nuvarande regelverket samt hur användbara direktledningar är för medborgarenergigemenskaper och att komplettera det nuvarande regelverket. Enligt arbetsgruppen kan energigemenskaper möjliggöra investeringar i egen förnybar elproduktion och bättre energieffektivitet. Enligt arbetsgruppen ger direktlinjer större nytta för decentraliserade energigemenskaper och aktiva kunder vid distributionen av energi, men konceptet med direktledningar kan inte tillämpas i större utsträckning utan tillräckliga konsekvensbedömningar.

Som fortsatta åtgärder föreslog arbetsgruppen att modellerna för energigemenskaper förtydligas, att det ordnas rådgivning för allmänheten, att nätregleringen förtydligas i fråga om direktledningar, att tillämpningen av skattelagstiftningen utreds särskilt när det gäller elskatt och mervärdesskatt, att villkoren för eventuella sär-

skilda tariffer utreds, att tillämpningen av elsäkerhetslagstiftningen och mätningen utvärderas och att effekterna av energigemenskaper bedöms i beräkningen av byggnaders energiprestanda.

Kommissionen lade den 14 mars 2023 fram ett förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordningarna (EU) 2019/943 och (EU) 2019/942 samt direktiven (EU) 2018/2001 och (EU) 2019/944 för att förbättra utformningen av unionens elmarknad (COM (2023) 148 final). En preliminär överenskommelse om lagstiftningsförslaget nåddes i förhandlingarna mellan institutionerna den 13 december 2023. Rådet antog överenskommelsen den 22 december 2023. Genom förordningen införs en ny artikel 15a om energidelning i direktiv (EU) 2019/944. I artikeln ges hushåll och små och medelstora företag rätt att delta i energidelning inom samma elområde eller inom ett mer begränsat geografiskt område som medlemsstaten har definierat. Medlemsstaterna får besluta att tillämpa denna rättighet även på stora elkunder.

Arbets- och näringsministeriet fortsätter beredningen av bestämmelserna om energigemenskaper och direktledningar utifrån arbetsgruppens förslag och artikel 15a i direktiv (EU) 2019/944.

Arto Rajala, regeringsråd, arbets- och näringsministeriet

2. Riksdagen förutsätter att arbets- och näringsministeriet följer genomförandet av lagändringarna och deras genomslag och lämnar en utredning om detta till riksdagen under nästa valperiod.

2. Arbets- och näringsministeriet fortsätter att följa upp genomförandet av lagändringarna och deras genomslag.

Arto Rajala, regeringsråd, arbets- och näringsministeriet

Skriftligt bekräftelseförfarande vid bland annat telefonförsäljning och dess konsekvenser

RP 14/2022 rd – RSv 87/2022 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder åtgärder för att säkerställa verksamhetsförutsättningarna och konkurrenskraften för ett oberoende pluralistiskt medieutbud i Finland och lika möjligheter för medborgarna att få tillförlitlig information och utbilda sig själva.

Uttalandet lämnades i samband med ändringen av konsumentskyddslagen, då det bland annat infördes bestämmelser om skriftligt bekräftelseförfarande vid telefonförsäljning i lagen. Regleringen gäller bland annat telefonförsäljning av tidningar och den trädde i kraft den 1 januari 2023. Enligt regeringens proposition om ärendet är avsikten utöver den uppföljning som gäller bedömningen av sedvanliga konsekvenser att följa upp vilka konsekvenser bekräftelseförfarandet har för i synnerhet tidningsbranschen och att två år efter ikraftträdandet av bestämmelserna bedöma hur det skriftliga bekräftelseförfarandet har påverkat försäljningen av tidningar och mångfalden i tidningsutbudet samt att utifrån detta bedöma behovet av eventuella lagstiftningsändringar. Konsekvenserna av lagstiftningen kommer att bedömas 2025, när det finns uppgifter från 2023 och 2024.

Toni Tähtinen, specialsakkunnig, justitieministeriet

Initiativ till lagstiftning om begränsning av användningen av pyrotekniska artiklar i kategorierna F2 och F3

MI 11/2019 rd – RSk 45/2022 rd

Riksdagen förutsätter att arbets- och näringsministeriet heltäckande utreder olika alternativ för att förbättra fyrverkeripjäders säkerhet och minska olägenheterna orsakade av fyrverkerier samt vidtar behövliga åtgärder med anledning av utredningarna och lämnar ekonomiutskottet en utredning om resultaten av granskningen.

Arbets- och näringsministeriet inledde i början av 2023 den utredning som förutsätts i riksdagens uttalande. Utredningen har gjorts som tjänsteuppdrag. Utredningen blir klar i början av 2024. Utifrån uttalandet i riksdagens skrivelse och ekonomiutskottets uttalande behandlar utredningen i första hand säkerheten hos fyrverkeripjäser som konsumenterna använder och de störningar som de orsakar.

Arbets- och näringsministeriet bad Säkerhets- och kemikalieverket, som ansvarar för marknadskontrollen av pyrotekniska artiklar, att ta fram närmare uppgifter om olyckor, olyckstyper och olycksfall som orsakats av fyrverkeripjäser, om utfärdande av lokala allmänna föreskrifter från räddningsverken och deras effekter, om kostnaderna för övervakningen, om import av olagliga fyrverkeripjäser, om restriktionerna i konsumenters användning av fyrverkeripjäser i andra EU-medlemsländer. Vidare ska Säkerhets- och kemikalieverket bedöma konsekvenserna av eventuella kompetenskrav vid användning av fyrverkeripjäser, hur den övergripande säkerheten vid

konsumenters användning av fyrverkeripjäser kan förbättras och om hur effektiva och fungerande de regleringsmodeller som tillämpas i andra länder skulle vara i Finland.

Arbets- och näringsministeriet har också gjort en enkät om användningen av fyrverkerier och hur farliga de är samt vilka resurser de kräver av räddningsverken. I utredningen har man också utnyttjat uppgifter om fyrverkeripjäser från andra myndigheter och fått kommentarer till utredningsutkastet bland annat från miljöministeriet och inrikesministeriet.

Dessutom ordnade arbets- och näringsministeriet ett samråd med allmänheten om fyrverkeripjäders säkerhet och de olägenheter som de medför.

Utifrån informationen från samrådet har arbets- och näringsministeriet hört myndigheter och intressentgrupper om de förslag som tagits fram på basis av utredningen.

Europeiska kommissionen har preliminärt meddelat att en utredning om behovet av att revidera Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/29/EU om tillhandahållande på marknaden av pyrotekniska artiklar ska vara klar under det tredje kvartalet 2024. Därför kan man i utredningen ännu inte bedöma eventuella konsekvenser av EU-lagstiftningens utveckling.

Tarja Virkkunen, ledande sakkunnig, arbets- och näringsministeriet

Ändring av gruvlagen

RP 126/2022 rd – RSV 295/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter att samordningen av gruvtillstånd och miljötillstånd främjas. Samordningen av tillståndsförfaranden ska trygga en process som är snabb, smidig och förutsägbar utan att den äventyrar miljömålen.

1. Arbets- och näringsministeriet och miljöministeriet fortsätter med åtgärder som syftar till att främja samordningen av miljörelaterade tillstånd, inklusive tillstånd enligt gruvlagen och miljötillstånd. Den fortsatta utvecklingen av den elektroniska ärendehanteringens syftar till att göra förfarandena smidigare.

Europeiska unionens förordning om råvaror av avgörande betydelse träder i kraft våren 2024. Dess åtgärder för smidigare tillståndprocesser för projekt för råvaror av avgörande betydelse ligger i linje med målen för samordning av gruvtillstånd och

miljötillstånd. Arbets- och näringsministeriet och miljöministeriet samarbetar i det nationella genomförandet av förordningen för att främja samordningen av gruvtillstånd och miljötillstånd.

Teo Kangaspunta, ledande sakkunnig, arbets- och näringsministeriet
Tia Laine-Ylijoki-Laakso, lagstiftningsråd, miljöministeriet

2. Riksdagen förutsätter att arbets- och näringsministeriet och miljöministeriet i samarbete utreder om de åtgärder som ingår i avfallshanteringsplanen enligt förordningen om utvinningsavfall beaktas i tillräcklig grad i avfallssäkerheten samt hur avfallshanteringsplanen bättre kan beaktas i gruvtillståndsprocessen.

2. Arbets- och näringsministeriet och miljöministeriet har beslutat att vidta de åtgärder som föranleds av uttalandet i riksdagens skrivelse. I februari 2023 inledde miljöministeriet ett lagberedningsprojekt för att utveckla bestämmelserna om utvinningsavfall och de säkerheter som enligt miljöskyddslagen krävs av gruvor. Dessutom ska miljöministeriet i början av 2024 utarbeta en ny en handledning om säkerheter som krävs av aktörer inom avfallshanteringen. Den ersätter "Jätevakuum-sopas – Opas jätehuollon toimijoilta vaadittavista vakuuksista" (Ympäristöhallinnon ohjeita 5/2012). I omarbetningen av handledningen ser man också över anvisningarna om avfallssäkerheter för deponier för utvinningsavfall. Utvecklingen av säkerheter för gruvdrift fortsätter i samarbete mellan arbets- och näringsministeriet och miljöministeriet.

Teo Kangaspunta, ledande sakkunnig, arbets- och näringsministeriet
Sini Pietilä, regeringssekreterare, miljöministeriet

3. Riksdagen förutsätter att statsrådet följer upp och utvärderar hur bestämmelserna om nationell säkerhet och försörjningsberedskap i gruvlagen och annan lagstiftning fungerar och om de fyller sitt syfte samt att statsrådet bereder förslag till ändringar för att se till att bestämmelserna är heltäckande.

3. Hur ändringarna i gruvlagen fungerar och vilka konsekvenserna är bedöms tre år efter att lagen trädde i kraft.

Teo Kangaspunta, ledande sakkunnig, arbets- och näringsministeriet

4. Riksdagen förutsätter att det utvärderas hur reformen fungerar och vilken återverkning den har för att höja nivån på miljöskyddet, gruvornas verksamhetsbetingelser samt den lokala acceptansen och möjligheterna att påverka.

4. Hur ändringarna i gruvlagen fungerar och vilka konsekvenserna är bedöms tre år efter att lagen trädde i kraft.

Teo Kangaspunta, ledande sakkunnig, arbets- och näringsministeriet

Lagstiftningen om konsumentkrediter

RP 218/2022 rd – RSv 294/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet noga följer vilka konsekvenser bestämmelserna om räntetak för konsumentkrediter har för tillgången till och priset på krediter och att statsrådet vid behov vidtar åtgärder för att ytterligare sänka räntetaket.
2. Riksdagen förutsätter att statsrådet fortsätter att kartlägga metoder och alternativa lösningar som gör det möjligt att bättre än för närvarande samordna ett lågt räntetak på konsumentkrediter och konsumenternas möjligheter att få kredit.
3. Riksdagen förutsätter att statsrådet systematiskt bevakar hur konsumentskyddslagens bestämmelser om god kreditgivningssed fungerar och utan dröjsmål vidtar åtgärder för att effektivisera regleringen av och tillsynen över marknadsföringen av och reklamen för konsumentkrediter.

1–3. I regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering finns en skrivning om att överskuldsättning ska bekämpas och förebyggas. Statsrådet vidtar de åtgärder som uttalandena förutsätter som ett led i bekämpningen av överskuldsättning. Bland annat har justitieministeriet i oktober 2023 tillsatt en arbetsgrupp med uppgift att bereda bestämmelser för genomförandet av konsumentkreditdirektivet (EU) 2023/2225 och av bestämmelserna om distansförsäljning av finansiella tjänster i direktivet om konsumenträttigheter (EU) 2023/2673) samt ett förslag till avtalsrättsliga påföljder som föranleds av underlåtenhet att bedöma kreditvärdighet och till andra behövliga avtalsrättsliga påföljder när kreditgivaren eller kreditförmedlaren åsidosätter sina skyldigheter enligt lag. Arbetsgruppens mandat sträcker sig till slutet av november 2024.

Toni Tähtinen, specialsakkunnig, justitieministeriet

4. Riksdagen förutsätter att statsrådet ökar informationen om social kreditgivning och främjar välfärdsområdenas möjligheter att införa social kreditgivning.

4. Lagen om social kreditgivning ålägger alla välfärdsområden att från och med den 1 augusti 2023 ordna tjänster med sådant innehåll och i sådan omfattning som behovet i området förutsätter. Lagstiftningen har reviderats så att ordnandet av kreditgivning inte längre är frivilligt för välfärdsområdena. För detta ändamål beviljades välfärdsområdena våren 2023 sammanlagt 9,5 miljoner euro i statsunderstöd för kreditkapital för social kreditgivning. Social- och hälsovårdsministeriet följer genomförandet av lagändringen och utvecklar bland annat statistikföringen i samarbete med Institutet för hälsa och välfärd. Enligt regeringsprogrammet ska den sociala kreditgivningen utökas och överföras till Folkpensionsanstalten. För närvarande pågår en förstudie som tjänsteuppdrag om vilka åtgärder som är lämpligast för att genomföra skrivningen.

Ida Hakanen, regeringssekreterare, social- och hälsovårdsministeriet

Hur elpriskompensationen och andra stödformer fungerar

RP 324/2022 rd – RSv 313/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet följer och utvärderar hur elpriskompensationen och andra stödformer fungerar samt att statsrådet skyndsamt vidtar behövliga åtgärder för att konsumenter med tidsbegränsade elavtal ska få skäligare villkor.

1. Statsrådet har särskilt följt genomförandet av elpriskompensationen. Regeringen lämnade den 23 november 2023 en proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om temporär retroaktiv elpriskompensation, lagen om temporär ändring av inkomstskattelagen och lagen om temporär ändring av 1 paragraf i lagen om Energimyndigheten (RP 88/2023 rd). Syftet med ändringen var att säkerställa att den tidsfrist som i den ursprungliga lagen ställdes upp för elbolagens ansökningar om ersättning inte blir ett hinder för utbetalning av elpriskompensation till alla de slutförbrukare som har rätt till en sådan. Därutöver ville man säkerställa att elbolagen i sin tur kan söka ersättning hos staten för utbetalning av elpriskompensationer som grundar sig på Energimyndighetens utbetalningsbeslut. Riksdagen godkände lagförslagen den 12 december 2023 och lagarna trädde i kraft den 31 december 2023.

Under 2024 fortsätter statsrådet att följa genomförandet av elpriskompensationen och av de övriga stödssystem som infördes 2022.

Arbets- och näringsministeriet bjöd den 29 mars 2023 in Juha Karhu, professor emeritus i obligationsrätt och Maija Dahlberg, biträdande professor i offentlig rätt, att utarbeta en utredning och lägga fram förslag för att förbättra ställningen för konsumenter med dyra tidsbundna elförsäljningsavtal. Utredarna bedömde de åtgärdsalternativ som ministeriet framfört i uppdraget för att situationen för konsumenter som förbundit sig till dyra tidsbundna elförsäljningsavtal ska kunna göras skäligare. Granskningen gällde de avtals- och konsumenträttsliga samt EU- och författningsrättsliga ramvillkoren för de olika åtgärderna.

Utredarnas rapport publicerades den 7 juni 2023. Rapporten gav en grund för elbolagens frivilliga åtgärder och myndigheterna möjlighet att överväga fortsatta åtgärder. Efter att rapporten offentliggjordes ordnade arbets- och näringsministeriet ett diskussionsmöte med representanter för Finsk Energiindustri rf, elbolagen och konsumentombudsmannen om snabba åtgärder för att underlätta kundernas situation. Inga andra myndighetsåtgärder pågår vid statsrådet med anledning av utredarens rapport.

Arto Rajala, regeringsråd, arbets- och näringsministeriet

2. Riksdagen förutsätter att det bereds lagstiftningsverktyg för att kunna reagera på oskäligen höjningar av energipriserna för konsumenter och små och medelstora företag. Verktygen ska kunna riktas bättre än de nu framtagna stödmetoderna i ett exceptionellt marknadsläge. Beredningen måste främjas omedelbart under ledning av arbets- och näringsministeriet.

2. Efter ikraftträdandet av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU har reglering av priserna för detaljförsäljning av el i Finland varit möjlig endast under priskriser inom ramen för EU-lagstiftningen. Enligt artikel 5 i direktivet ska elleverantörerna ha frihet att fastställa priset på den el de säljer. Medlemsstaterna ska säkerställa skydd för energifattiga eller utsatta hushållskunder genom socialpolitiska åtgärder eller på andra sätt än genom offentliga ingripanden i pris-sättningen på el. Rådets förordning (EU) 2022/1854 om en krisintervention för att komma till rätta med de höga energipriserna möjliggjorde reglering av detaljhandelspriserna, men den möjligheten upphörde att gälla den 31 december 2023. På grund av unionslagstiftningen har statsrådet inte haft förutsättningar att under 2023 bereda nationell lagstiftning som möjliggör reglering av detaljhandelspriserna på el. Under perioden efter beräkningsperioden för elpriskompensationen har det under 2023 inte förekommit någon priskris på detaljhandelsmarknaden för el i Finland.

Kommissionen lade den 14 mars 2023 fram ett förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordningarna (EU) 2019/943 och (EU) 2019/942 samt direktiven (EU) 2018/2001 och (EU) 2019/944 för att förbättra utformningen av unionens elmarknad (COM (2023) 148 final). En preliminär överenskommelse om lagstiftningsförslaget nåddes i förhandlingarna mellan institutionerna den 13 december 2023. Rådet antog överenskommelsen den 22 december 2023. Genom förordningen införs i direktivet (EU) 2019/944 en ny artikel 66a om elpriskriser, enligt vilken rådet på förslag av kommissionen får förklara en regional eller unionsomfattande elpriskris om de villkor som anges i bestämmelsen uppfylls. Efter att en priskris har förklarats kommer medlemsstaterna att kunna reglera detaljhandelspriserna på el för både hushåll och små och medelstora företag. I direktivet fastställs förutsättningarna för att förklara en priskris och de centrala principerna för prisreglering.

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering bereder sig regeringen på att temporärt reglera priserna för detaljförsäljningen av el under exceptionella priskriser på elmarknaden. Arbets- och näringsministeriet har för avsikt att inleda beredningsarbetet under det första kvartalet 2024.

Arto Rajala, regeringsråd, arbets- och näringsministeriet

Förebyggande av de negativa konsekvenserna av penningtvättsregleringen och förhandspåverkan för att förbättra situationen

RP 323/2022 rd – RSv 311/2022 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet vidtar konkreta åtgärder för att stävja de negativa konsekvenserna av penningtvättsregleringen för civilsamhällsorganisationer, föreningar och små företag och går in för en aktiv och långsiktig förhandspåverkan inom EU och andra internationella forum för att förbättra situationen.

I februari 2022 inrättades en NPO-underarbetsgrupp (NPO= Non-profit organisation=icke-vinstdrivande organisation) för den nationella myndighetssamarbetsgrupp för förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism som tillsatts av finansministeriet och inrikesministeriet. Arbetsgruppens uppgift var att främja de åtgärder som gällde NPO-sektorn i handlingsplanen för riskbedömning av penningtvätt och finansiering av terrorism 2021–2023. Åtgärderna inbegriper bland annat att öka NPO-sektorns medvetenhet om riskerna för terrorfinansiering, utreda

vilka ändringar som bör göras till exempel i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (444/2017, penningtvättslagen) för att riskerna och riskaktörerna inom NPO-sektorn ska beaktas på ett ändamålsenligt sätt samt hur NPO-sektorn kan samordnas bättre också i fråga om tillsynen och hur befogenheterna kan förbättras. I december 2022 tillsatte inrikesministeriet ett projekt om bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism för icke-vinstdrivande aktörer som ersatte NPO-underarbetsgruppen under projektets löptid (till slutet av 2024). Till projektgruppen utsågs finansministeriet, justitieministeriet och utrikesministeriet. Projektet har godkänts som en del av strategin och åtgärdsprogrammet för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet och det fortsätter utföra underarbetsgruppens uppgifter. Syftet med projektet är bland annat att uppdatera den separata nationella riskbedömning av finansiering av penningtvätt och terrorism som gäller NPO-sektorn samt att utarbeta en bedömningspromemoria om behovet av författningsändringar under 2024.

I EU:s nya penningtvättslagstiftning, som ska börja tillämpas 2027, har man uppmärksammat fenomenen riskminskning (de-risking) och finansiell inkludering (financial inclusion) och förebyggandet av oönskade konsekvenser av lagstiftning om förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism. Detta kommer att uppmärksammas också när finansministeriet våren 2024 tillsätter ett lagstiftningsprojekt för att genomföra bestämmelserna nationellt.

Finansministeriet håller på att färdigställa en bedömningspromemoria om banktjänster och lagstiftningen om kreditinstitut. I promemorian behandlas också lagstiftningen om förhindrande av finansiering av penningtvätt och terrorism med tanke på tillgången till grundläggande banktjänster. Utgångspunkten för bedömningspromemorian har varit de farhågor som framkommit både i offentligheten och i förfrågningar till myndigheterna när det gäller grundläggande banktjänster och tillgången till och användbarheten av kontanter för både privatpersoner och juridiska personer. Bedömningen inriktas på hur den nuvarande lagstiftningen fungerar och om den är ändamålsenlig.

Finansinspektionen har i egenskap av tillsynsmyndighet enligt penningtvättslagen publicerat föreskrifter och anvisningar om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (2/2023). Publikationen behandlar också förebyggandet av negativa konsekvenser genom att lyfta fram riskbaserad bedömning och proportionerliga riskhanteringsmetoder. Exempelvis i avsnittet om vägran att etablera kundförhållande, begränsning av tjänsterna och avslutande av kundförhållandet rekommenderar Finansinspektionen att ett

företag under tillsyn beaktar att iakttagande av en riskbaserad metod inte betyder att företaget ska vägra att etablera kundförhållanden eller säga upp kundförhållanden med hela kundkategorier som är förenade med högre risk.

Jaana Vehmaskoski, finansråd, finansministeriet

Reformen av inlösningslagen

RP 21/2023 rd – RSv 44/2023 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen utan dröjsmål förelägger riksdagen en reform av inlösningslagen för att stärka egendomsskyddet bland annat genom att höja inlösningersättningarna.

Reformen av ersättningsgrunderna enligt inlösningslagen ingår i regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering, och avsikten är att regeringen ska lämna en proposition om detta till riksdagen under höstsessionen 2024.

Jari Salila, lagstiftningsråd, justitieministeriet

14 Framtidsutskottet

Statsrådets redogörelse om det globala handlingsprogrammet Agenda 2030 för hållbar utveckling: Mot ett klimatneutralt välfärdssamhälle

SRR 3/2020 rd – RSk 37/2021 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet

1. framöver i redogörelsen om Agenda 2030 ger en mer detaljerad beskrivning av hur Finlands övriga politik för hållbar utveckling är kopplat till åtgärdsprogrammet Agenda 2030; säkerställer att det arbete som utförs i olika kommissioner, paneler, råd, rundabordssamtal samt forsknings- och arbetsgrupper inom ramen för åtgärdsprogrammet Agenda 2030 bildar en synergistisk helhet och beaktas genuint; säkerställer de resurser som krävs för samordning, utförande och utvärdering av det sektorsövergripande och tvärssektoriella arbetet i anslutning till åtgärdsprogrammet Agenda 2030 vid statsrådets kansli och vid ministerierna samt även i fråga om andra centrala intressentgrupper, såsom kommissionen för hållbar utveckling, utvecklingspolitiska kommissionen, vetenskapliga paneler och medborgarråd.

1. Statsrådet lämnade en redogörelse om genomförandet av Agenda 2030 år 2020. I redogörelsen beskrivs regeringens åtgärder för att främja Agenda 2030, hur genomförandet har organiserats samt vilka mekanismer som använts för uppföljningen av genomförandet. Ministerierna bereder för närvarande en ny redogörelse om Agenda 2030 utifrån regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering och under ledning av statsrådets kansli. Avsikten är att den ska lämnas till riksdagen under vårsessionen 2024.

Samordningssekreteriatet för hållbar utveckling, som finns vid statsrådets kansli, samordnar statsrådets arbete för att genomföra Agenda 2030 och stöder det arbete som kommissionen för hållbar utveckling utför genom att samarbeta med Utvecklingspolitiska kommissionen och Hållbarhetspanelen, gruppen De ungas Agenda 2030 och klimat- och naturgruppen för unga, som inrättades våren 2023.

Personalresurserna för generalsekretariatet för hållbar utveckling vid statsrådets kansli har 2022 etablerats till två årsverken. Statsrådets resurser för arbetet med hållbar utveckling utökades emellertid från början av 2023 genom att Hållbarhetspanelen, en oberoende vetenskapspanel bestående av femton personer,

inrättades i anslutning till statsrådets kansli och tilldelades resurser för sitt arbete, och genom att en tjänst som generalsekreterare för panelen inrättades vid strategiavdelningen vid statsrådets kansli. Under 2023 inleddes också samhällelig hållbarhetsbedömning vid statsrådets kansli för att ta fram en lägesbild om hållbarhetsfrågor samt analysera trender och ömsesidiga kopplingar mellan hållbarhetsaspekter till stöd för regeringens långsiktiga politiska planering.

Statsrådets förordning (1071/2019) från 2019 fastställer Utvecklingspolitiska kommissionens särskilda ställning och uppgifter. I förordningen föreskrivs det om kommissionens syfte, uppgifter, mandatperiod, medlemmar, sekretariat och beslutsfattande. Utvecklingspolitiska kommissionens utgifter täcks med utrikesministeriets omkostnadsanslag.

2. i politiken för hållbar utveckling betonar i synnerhet avkortningen av Finlands ekologiska skuld samt åtgärder som löser problemen med det strukturella underskottet i de offentliga finanserna, ökningen av den offentliga skulden, den försvagade försörjningskvoten samt problem i anknytning till den regionala koncentrationen och differentieringen av befolkningen, inklusive problem med ensamhet, psykiska problem och problem med bristande rörlighet.

2. Enligt regeringsprogrammet fullgör Finland genom sin naturpolitik internationella åtaganden. Regeringen stöder Finlands anpassningsförmåga och stabilitet genom att stärka den biologiska mångfalden. Regeringen tryggar bevarandet av naturkapitalet som en del av en ansvarsfull ekonomisk politik och strävar efter att stoppa förlusten av biologisk mångfald. Programmen METSO, Helmi och NOUSU fortsätter, och dessutom inleddes ett program för frivilligt skydd för havsmiljön. Målen sätts så att de kan samordnas med samhällets övriga behov.

Enligt regeringsprogrammet ska de offentliga finanserna anpassas med sex miljarder euro under valperioden. Den direkta anpassningen är cirka fyra miljarder euro och dessutom genomförs strukture reformer som uppskattas ha en sannolik stärkande effekt på cirka två miljarder euro i de offentliga finanserna. Regeringen bevakar aktivt utfallet av åtgärdshelheten och reagerar vid behov med ersättande åtgärder. I samband med budgetförhandlingarna hösten 2023 fattades också beslutet att inrätta en systematisk utgifts- och strukturkartläggningsprocess.

Det råder brist på kompetent arbetskraft på den finländska arbetsmarknaden. Regeringen svarar på denna brist genom att satsa på internationell rekrytering och därigenom stärka förutsättningarna för ekonomisk tillväxt. Bristen ska åtgärdas med effektiva metoder; bland annat ska erkännandet av utländska examina underlättas

och satsningar göras på utbildning i ursprungsländerna. Utbudet och kvaliteten på språkexamina ska förbättras. Dessutom ska Finlands attraktionskraft förbättras med ett flertal åtgärder.

I regeringsprogrammet säkerställs en central roll för kommunerna i det finländska samhället och den offentliga förvaltningen. Det är viktigt att hela Finland förblir livskraftigt och att kommunernas och städernas roll när det gäller att möjliggöra tillväxt identifieras. En övergripande översyn av den kommunala finansieringen och statsandelssystemet genomförs så att de motsvarar kommunernas nya läge efter att social- och hälsovårdsreformen trätt i kraft, med hänsyn till behoven hos kommuner med flyttningsförlust och den demografiska utvecklingen i olika regioner.

Regeringsprogrammets åtgärdshelhet för social rättvisa, som anvisats sammanlagt 131 miljoner euro under regeringsperioden, innehåller satsningar bland annat på åtgärder för att hjälpa de mest utsatta. Vid utvecklandet av tjänsterna tar man på bred front tag i faktorer som försämrar välbefinnandet, från psykiska problem hos unga till missförhållanden inom äldreomsorgen. Regeringen utarbetar dessutom ett nationellt program för en fysiskt aktiv livsstil samt funktionsförmåga, som omfattar alla förvaltningsområden. Inom ramen för programmet främjas rörelse-programmen och skapas nya verksamhetsmodeller.

Atro Andersson, specialsakkunnig, finansministeriet

3. stärker kommunernas och de offentliga upphandlingarnas roll som drivkraft för genomförandet av hållbar utveckling och förbättrar kopplingen mellan statsrådets kanslis arbete för hållbar utveckling och finansministeriets kommunpolitiska arbete.

3. Genomförandet och ledningen av en övergripande hållbar utveckling i städerna och kommunerna accelererades 2019–2023 genom [programmet Hållbar stad](#) som samordnades av miljöministeriet. Programåtgärderna främjade bland annat planeringen av hållbara städer, mångsidiga grönområden och socialt hållbara städer, förbättrade förutsättningarna för strategisk ledning av hållbarheten och genererade nya former av deltagande och dialog. Information om programmets resultat och resultatsammandrag har spridits aktivt på olika evenemang och i olika kommunikationskanaler. Enligt en extern utvärdering fick programmet genomslag och påskyndade flexibelt ett övergripande hållbarhetstänkande och sektorsövergripande samarbete som genererade enhetliga hållbarhetslösningar för kommunerna, stärkte dialogen mellan staten och kommunerna och lyfte fram städer och kommuner som aktörer i den hållbara utvecklingen. Enligt utvärderingen lyckades programmet särskilt väl med att utveckla den strategiska ledningen av en hållbar utveckling.

Det kommunpolitiska framtidsarbetet under finansministeriets ledning avslutades 2022. I arbetet beaktades hållbar utveckling som en viktig referensram för kommunernas framtid och en fråga som kräver förvaltningsövergripande beredning och stöd även från statsrådets sida för att kommunernas hållbarhetsutmaningar ska kunna lösas. I det kommunpolitiska framtidsarbetet ägnades särskild uppmärksamhet åt kommunernas ekonomiska hållbarhet och ansvar, klimatförändringarna samt delaktighets- och segregationsfrågor. I beredningen utnyttjades material som statsrådets kansli tagit fram om hållbar utveckling.

I Finland görs offentliga upphandlingar till ett värde av cirka 47 miljarder euro per år. Kommunernas och välfärdsområdenas andel är två tredjedelar och den statliga sektorns andel är en tredjedel. Köpen från företag uppgår till 31 miljarder euro per år. Regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering innehåller flera samhällseliga reformmål där den offentliga sektorns betydande köpkraft kan utnyttjas som verktyg. Några exempel är reformen av social- och hälsovårdstjänsterna, införandet av ny teknik och nya lösningar för att främja en ren omställning och cirkulär ekonomi samt förbättringen och effektiviseringen av den offentliga förvaltningens tjänster med hjälp av digitalisering, data och artificiell intelligens.

Regeringen har som mål att förbättra upphandlingskompetensen och främja användningen av innovativ upphandling. Genom upphandling av nya lösningar kan den offentliga sektorn påverka i vilken riktning samhället utvecklas och påskynda utvecklingen. Samtidigt ökar man företagets incitament för innovation, påskyndar uppskalningen av nya lösningar och möjliggör utvecklingen av en referensmarknad. Innovativ upphandling är också viktig för att förbättra produktiviteten i de offentliga tjänsterna. Genom att införa nya produkter och tjänster som gör verksamheten effektivare kan man uppnå mer i förhållande till insatsen, förbättra tjänstens kvalitet och verkningsfullhet och minska miljökonsekvenserna.

I Finland har man långsiktigt förbättrat förutsättningarna för mer hållbar och innovativ upphandling. Kompetenscenternätverket KEINO för hållbar och innovativ offentlig upphandling är en viktig nationell aktör när det gäller att främja dessa mål. Finland är en föregångare inom Europeiska unionen när det gäller volymen av innovativ offentlig upphandling och innovationspartnerskap. Enligt den tredje nationella mätningssenkäten (KEINO 9/2023) är andelen innovativ offentlig upphandling cirka 11 procent.

Utvecklingsarbetet måste fortsätta eftersom tröskeln för att upphandla och införa nya lösningar fortfarande är hög. De största utmaningarna i genomförandet av innovativ upphandling har att göra med kompetens, ledning, utnyttjande av upphandlingarna för att uppnå strategiska mål (bland annat att förnya tjänsterna) samt samarbete med företagen kring utvecklingen av nya lösningar.

4. främjar en fenomenbaserad strategi i politiken för hållbar utveckling; identifierar och beaktar det ömsesidiga beroendet mellan målen och åtgärderna i åtgärdsprogrammet Agenda 2030 och de tekniska lösningar och de samverkande, korsvisa och externa effekter som anknyter till dem; utvecklar sättet att mäta och rapportera de gränsöverskridande konsekvenserna av den finländska konsumtionen; strävar efter att främja den övergripande hållbarheten i åtgärdsprogrammet Agenda 2030; utvecklar indikatorer som konkretiserar och utvärderar målen och åtgärderna och som gör det möjligt att på lång sikt följa hur hållbar utveckling framskrider över budgetperioder och valperioder; utnyttjar dessa indikatorer bland annat i redogörelsen om Agenda 2030 och i budgeteringen av hållbar utveckling i samband med planerna för de offentliga finanserna och budgetarna; vid sidan av kvantitativa indikatorer behövs det också en kvalitativ analys av framstegen och hindren för den.

4. Statsrådets kansli är i färd med att etablera samhällelig hållbarhetsbedömning som en del av den långsiktiga planeringen av samhällspolitik. Inom statsrådet stärktes en konsekvent politik när det gäller hållbar utveckling från början av 2023 med rundabordssamtal kring hållbarhetstänkande. Experter från alla ministerier deltog i diskussionerna, och diskussioner har också förts i brett samarbete med forskarsamhället.

Finlands kommission för hållbar utveckling såg över sin strategi våren 2022. [Strategin](#) bygger på sex förändringsområden där det behövs förändringar på systemnivå för att Finland ska kunna uppnå målen i Agenda 2030. Förändringsområdena är: Ekonomi och arbete som främjar välbefinnande samt hållbar konsumtion, Bildning, kompetens och hållbara levnadssätt, Välbefinnande, hälsa och samhällelig delaktighet, Ett hållbart energisystem, Ett livsmedelssystem som främjar välbefinnandet samt Skogs-, vatten- och markanvändning som stärker mångfald och koldioxidneutralitet. Därtill beskrivs det globala ansvaret i förändringsområdet Stöd för genomförandet av Agenda 2030 globalt. För varje förändringsområde fastställs en vision, det vill säga den målbild som eftersträvas, och mål för att uppnå visionen. Kommissionen för hållbar utveckling, där statsminister Petteri Orpo är ordförande, fortsätter genomföra strategin under perioden 2024–2027.

Systemet för att följa upp den hållbara utvecklingens status uppdaterades under 2023 så att det motsvarar den nya strategin för hållbar utveckling. De första uppföljande artiklarna enligt den nya strategin, som baserar sig på en granskning på systemnivå, publicerades på den öppna webbplatsen kestavakehitys.fi, och de följande artiklarna kommer att publiceras före sommaren 2024.

Budgeteringen av hållbar utveckling består för närvarande av två helheter. Motiveringen till huvudtiteln i budgetpropositionen innehåller information om viktiga projekt och anslag som påverkar den hållbara utvecklingen ur respektive förvaltningsområdes perspektiv. Dessa texter omfattar alla dimensioner av hållbar utveckling. Därtill innehåller den allmänna motiveringen till budgetpropositionen och planen för de offentliga finanserna en särskild analys av anslag som främjar klimatneutraliteten och beskattning som påverkar klimatneutraliteten. I fråga om klimatneutralitet handlar det i hög grad om en uppföljning av anslag, som inte direkt redogör för finansieringens eller åtgärdernas genomslag men ändå ger en helhetsbild av finansieringen och de satsningar som görs inom detta område. Utöver detta innehåller budgetpropositionen också ett stort antal indikatorer för hållbar utveckling inom huvudtitlarna för de olika förvaltningsområdena. När det gäller bedömningen av genomslag har man identifierat ett behov av ytterligare forskning, som gör det möjligt att övergå från en rent kvantitativ analys till en mer kvalitativ utvärdering.

5. utvecklar också utvärderingen som en del av det kunskapsbaserade beslutsfattandet och allokerar resurser till detta; utvärderingen ska göras både på förhand och i efterhand och resultaten av utvärderingen ska beaktas på ett genuint sätt i lagberedningen; det behövs i synnerhet bedömning av hållbar utveckling, bedömning av konsekvenserna för barn, bedömning av konsekvenserna för företag, bedömning av teknikens samhälleliga konsekvenser och bedömning av teknikens hälsoeffekter samt information om kostnaderna och de ekonomiska konsekvenserna av åtgärderna för att främja hållbar utveckling och koldioxidneutralitet, kostnaderna för alternativa handlingsvägar och det pris som vi måste betala om vi inte gör någonting alls.

5. Kompetensen inom konsekvensbedömning har stärkts under de senaste åren på såväl ministerienivå som hela statsrådets nivå. [De nya anvisningarna om konsekvensbedömning vid lagberedning](#), som godkändes i slutet av 2022, publicerades på svenska i december 2022 och på engelska i maj 2023. Flera utbildningar ordnades om den reviderade anvisningen, som också har inkluderats i grundutbildningarna i lagberedning. Dessutom ordnades en fördjupande utbildning om konsekvensbedömningsmetoder i lagberedningen. Samarbetsgruppen för utveck-

ling av lagberedningen har följt införandet av den nya anvisningen och kompetensbehoven i fråga om konsekvensbedömning. Flera ministerier har stärkt konsekvensbedömningens stödstrukturer bland annat med en särskild enhet, ett team eller expertrekryteringar.

Det viktigaste samarbetsorganet på statsrådsnivå är [kompetensnätverket för konsekvensbedömning](#), som inrättades 2020 och tillsattes för en andra mandatperiod 2023. Kompetensnätverkets syfte är att underlätta lagberedarnas arbete och stödja en konsekvensbedömning av hög kvalitet. I nätverket finns representanter för alla ministerier, och en representant för rådet för bedömning av lagstiftningen är ordförande. Nätverket stärker samarbetet mellan ministerierna i kompetensbedömningen, och genom nätverket kan lagberedarna begära stöd för konsekvensbedömningen också av andra ministerier. Nätverket bevakar aktuella frågor som berör konsekvensbedömning, kan ta initiativ som gäller dem och deltar också i planeringen och genomförandet av statsrådets utbildningar om konsekvensbedömning.

Behovet av att utveckla uppföljningen och utvärderingen av lagstiftningen på statsrådsnivå har lyfts fram i många sammanhang. Uppföljningen och utvärderingen har en central roll när det gäller att säkerställa att regleringen är fungerande och aktuell, i bildandet av ett kunskapsunderlag för lagberedningen och i att främja öppenhet, ansvarstagande och godtagbarhet i beslutsfattandet. År 2023 publicerades [statsrådets gemensamma principer för uppföljning och utvärdering av lagstiftningen](#). Principerna gäller bland annat planering, genomförande och rapportering av uppföljningen och utvärderingen. Principerna innehåller också anvisningar om uppföljning och utvärdering av EU-rättsakter och den nationella lagstiftningen om genomförandet av dem samt fördrag. Som bilagor till principerna har dessutom samlats exempel på hur uppföljningen och utvärderingen ska genomföras samt på planeringen av ministeriets utvärderingsprojekt.

Det arbete som statsrådets kansli utför för att etablera samhällelig hållbarhetsbedömning som en del av den långsiktiga planeringen av samhällspolitiken stöder en bred och mångsidig bedömning.

6. höjer satsningarna på forskning och utveckling till fyra procent av bnp; genom en rätt dimensionerad och riktad offentlig hävstång för hållbar tillväxt i tillräckligt stor skala kan även privata investeringar påskyndas och ökas.

6. Den parlamentariska FoUI-arbetsgruppen publicerade sin slutrapport den 17 december 2021. I rapporten förbinder sig riksdagsgrupperna till att öka den statliga forsknings- och utvecklingsfinansieringen på det sätt som krävs för att forsknings-

och utvecklingsutgifterna ska utgöra fyra procent av bruttonationalprodukten senast 2030. Lagen om statlig finansiering av forsknings- och utvecklingsverksamhet åren 2024–2030 (1092/2022), som beretts under finansministeriets ledning i enlighet med arbetsgruppens förslag, trädde i kraft den 1 januari 2023. Lagen fastställer den årliga höjningen av nivån för FoU-finansieringen på ett sätt som leder till att statens FoU-finansiering utgör 1,2 procent av bruttonationalprodukten 2030. Målet är att företagens FoU-utgifter ska öka i motsvarande mån och utgöra 2/3 av de sammanlagda FoU-utgifterna. Om företagens andel av FoU-utgifterna blir mindre kan höjningarna av den statliga finansieringen minskas. Lagen tillämpas för första gången i samband med statsbudgeten för 2024. Beslut om hur finansieringssökningarna 2025–2027 riktas fattas i samband med de senare budgetpropositionerna.

Den parlamentariska FoUI-arbetsgruppen föreslog också att ett permanent och omfattande skatteincitament för forsknings- och utvecklingsverksamhet ska införas. Lagen om skatteavdrag för FoU-verksamhet trädde i kraft den 1 januari 2023. Lagens syfte är att uppmuntra i synnerhet små och medelstora företag att utöka sin FoU-verksamhet.

Statsrådet tillsatte den 7 april 2022 en parlamentarisk FUI-arbetsgrupp med uppgiften att fortsätta det arbete som den parlamentariska FoUI-arbetsgruppen från 2021 utförde. Arbetsgruppen hade till uppgift att utarbeta en plan för FoU-finansiering som sträcker sig längre än en ramperiod, agera uppföljningsgrupp för beredningen av lagen om FoU-finansiering och samlat följa genomförandet av de riktlinjer som den FoUI-arbetsgrupp som var verksam 2021 dragit upp. Den parlamentariska FoUI-arbetsgruppen 2022 publicerade sin första fleråriga plan den 1 mars 2023. Enligt planen ska tilläggsfinansiering riktas till långsiktigt FoUI-samarbete mellan forskningsorganisationer och företag, tillämpad forskning, stärkning av internationellt sett högklassiga forskningsmiljöer, nätverk och ekosystem, utnyttjande av internationell FoU-finansiering samt forskarutbildning. I sina riktlinjer betonade den parlamentariska FoUI-arbetsgruppen också utvecklingen av samhällsomställningar (som den gröna omställningen, digitaliseringen) och ny teknik samt stärkandet av en bred kompetensbas.

I regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering syns regeringens starka engagemang i att höja nivån på den statliga FoU-finansieringen. FoU-finansieringen betraktas som ett viktigt verktyg för att förnya olika branscher och främja den rena omställningen och digitaliseringen. Genom växande FoU-verksamhet eftersträvas tillväxt, välfärd och förnyelseförmåga på lång sikt. Enligt regeringsprogrammet riktas FoU-finansieringens tillägg till grundläggande och tillämpad forskning vid universitet och yrkeshögskolor, forskningsinstitut, universitetssjukhusen

och konkurrensutsatt finansiering genom Finlands akademi och Business Finland. FoU-finansieringens samhällsekonomiska effekter ökas genom att finansiering riktar till samarbete mellan forskning och företag samt till FoU-infrastruktur som kan samutnyttjas. Därtill utnyttjas både befintliga effektiva finansieringsinstrument, såsom Business Finlands lokomotivfinansiering och Finlands akademis flaggskeppsinitiativ, och nya program vid de organisationer som finansierar FoU.

I enlighet med regeringsprogrammet och lagen om FoU-finansiering utarbetar statsrådet under valperioden en åttaårig plan för fördelningen av FoU-finansieringen. Planen stärker engagemanget i att utveckla FoU-finansieringen och verksamheten och preciserar finansieringens användning och innehåll. Planen bereds av undervisnings- och kulturministeriet och arbets- och näringsministeriet i ett omfattande samarbete med forskningsaktörer och näringslivet. Forsknings- och innovationsrådet leder beredningen av planen. I undervisnings- och kulturministeriets och arbets- och näringsministeriets gemensamma beredning är det preliminära målet att planen ska bli klar i tid för regeringens förhandlingar om planen för de offentliga finanserna våren 2024. Planens form (till exempel redogörelse eller principbeslut) avgörs när beredningen framskrider.

7. sörjer för lärarnas kompetens i hållbarhetsomställningen och den ekosociala bildningen; uppdaterar prognostiseringen av utbildningsbehoven inom olika sektorer och utbildningssystemens funktion med tanke på de kompetens- och arbetskraftsbehov som förändringarna i hållbarheten förutsätter; inriktar kontinuerlig inlärning och omskolning med tanke på en rättvis omställning särskilt till de branscher och regioner som påverkas mest av hållbarhetsomställningen; tryggar resurserna för det fria bildningsarbetet och ökar den grundläggande konstundervisningen på alla undervisningsstadier; inför mer framtidsfostran i undervisningen och elevhandledningen, ända från utbildning av lärare och handledare samt fortbildning,

7. Undervisnings- och kulturministeriet beviljade 2023 fortsatt finansiering för Lärarutbildningsforumet, som varit verksamt sedan 2016. Utvecklingsprogrammet för lärarutbildningen, som forumet utarbetade 2022, syftar till att bemöta de nya behoven i lärarutbildningen på 2020-talet. Målet är att lärarna ska vara nyskapande experter som har omfattande grundläggande kompetens och förmåga att utveckla sin egen kompetens och läroanstalten. I det här sammanhanget läggs stor vikt vid att stärka kompetensen kring hållbar utveckling. Under mandatperioden 2024–2027 genomför forumet sitt utvecklingsprogram och främjar dessutom de delar av åtgärdsplanen för strategin för naturvetenskaper, matematik och teknik (LUMATE)

som gäller lärarutbildningen. Forumet bygger också allmänt upp en bild av framtidens lärarutbildning och stöder forskningsbaserad kvalitetssäkring och stärkning av lärarutbildningen.

Prognostiseringsforumet för kunnande 2021–2024 som tillsatts av undervisnings- och kulturministeriet tar fram information om det kunnande som behövs i arbetslivet i framtiden och om de kvantitativa utbildningsbehoven.

Utbildningsstyrelsen har understött personalutbildningsprojekt inom undervisningsväsendet och småbarnspedagogiken med cirka 15 miljoner euro per år. Huvudtemana för utbildningen 2020–2024 har varit bland annat att stödja genomförandet av den utvidgade läroplikten, identifiera kompetens som förvärvats på arbetsplatser och annanstans, utveckla studiehandledningen samt en språkmedveten undervisning och verksamhetskultur, stärka den digitala kompetensen och hållbarhetskompetensen och utveckla en inkluderande verksamhetskultur.

Undervisnings- och kulturministeriet genomförde ett program för utveckling av studiehandledningen i den grundläggande utbildningen och på andra stadiet (2020–2022). I programmet stärktes genomförandet, verksamhetssätten, samarbetet, systematiken och kontinuiteten i elev- och studiehandledningen i synnerhet från grundskolan till andra stadiet, men också vidare till fortsatta studier eller arbetslivet. Programmet genomfördes med en nära koppling till beredningen av utvidgningen av läroplikten, programmet Utbildning för alla och programmet Rätt att kunna samt kvalitetsprogrammet för gymnasieutbildning.

Nationella centret för utbildningsutvärdering NCU gör en utvärdering av utvecklingsprogrammet, som inriktas på de nya eller stärkta former av studiehandledning som utvidgningen av läroplikten medför. I det första skedet (2022–2023) har utvärderingen inriktats på hur den samlade handledningen genomförs, hur stödet för avläggandet av en examen på andra stadiet ser ut och hurdana resurser handledningen har tilldelats. En mellanrapport om resultaten från det första skedet publicerades den 16 november 2023 på finska med ett sammandrag på svenska. Forskning om intensifierad personlig elevhandledning bedrivs också inom ramen för projektet TEHEKOP vid Östra Finlands universitet åren 2023–2025.

I gymnasieundervisningen har alla årskurser övergått till de reviderade läroplanerna från 2021. Genom studierna inser de studerande nödvändigheten av en hållbar livsstil och bygger en kunskapsgrund för en ekonomi som gynnar miljön och främjar medborgarnas välbefinnande. Målet är att den studerande ska förstå betydelsen av sina egna handlingar och det globala ansvarets betydelse då det gäller att säkra en hållbar användning av naturresurser, för att motverka klimatförändringen

och för att bevara den biologiska mångfalden. Den nya gymnasieundervisningen uppmuntrar till ansvarsfullt agerande samt till internationellt samarbete och världsmedborgarskap i enlighet med FN:s handlingsplan för hållbar utveckling Agenda 2030. Även grunderna för de läroplaner för den grundläggande utbildningen som infördes 2016–2019 bygger på de krav på kunskap och färdigheter som råder i det moderna samhället och i framtiden. I värdegrunden nämns bland annat ekosocial bildning. Utvecklingsprogrammet för hållbar utveckling VASKI har genomförts inom yrkesutbildningen. I projektet deltar 61 yrkesläroanstalter och det omfattar en stor del av yrkesläroanstalterna i Finland. Projektets huvudfokus ligger på ekologisk hållbarhet och det stöder uppnåendet av Agenda 2030-målen inom yrkesutbildningen samt stärker ett hållbart handavtryck.

Främjandet av identifiering och erkännande av kunnande som förvärvats inom grundläggande konstundervisning stärktes då det blev möjligt att föra in uppgifter om studieprestationer inom den grundläggande konstundervisningen i Utbildningsstyrelsens informationsresurs Koski den 1 januari 2023. Strategiska mål och strategiska kvalitetsindikatorer för den grundläggande konstundervisningen publicerades som en del av det mer omfattande kvalitets- och framtidsarbete som genomförts tillsammans med sektorn.

Sektorn hördes och involverades på många olika sätt i förberedelserna för den reform av lagstiftningen om den grundläggande konstundervisningen som ingår i regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering. Som en del av det större målet att stärka kunskapsunderlaget om konst och kultur fortsatte arbetet med att systematisera insamlingen av information om den grundläggande konstundervisningen bland annat genom att Statistikcentralens läroanstaltsregister uppdaterades så att det gäller alla aktörer inom den grundläggande konstutbildningen och genom ett pilotprojekt för att förankra den grundläggande konstutbildningens referensarkitektur i sektorn.

Förutsägbarhet är den ledande principen för finansieringssystemen för det fria bildningsarbetet. I enlighet med lagen om fritt bildningsarbete (912/2021) har utbildning som godkänts i integrationsplanen för invandrare avskiljs till en separat del i finansieringssystemet för det fria bildningsarbetet. År 2023 ökade regeringen finansieringen för utbildning inom det fria bildningsarbetet som godkänts i integrationsplanen med 5 miljoner euro för att bemöta behovet av språkutbildning för personer som kommit från Ukraina. Efterfrågan på utbildning var mycket stor och läroanstalterna inom det fria bildningsarbetet försökte vara flexibla och uppfylla utbildningsbehovet genom att ordna sådan utbildning för 13,2 miljoner euro.

Undervisnings- och kulturministeriet har utarbetat ett antal åtgärder som ska vidtas inom ministeriets förvaltningsområde inom ramen för Finlands program för hållbar tillväxt (RRF), som Europeiska kommissionen godkände den 29 oktober 2021. Till dessa åtgärder hör ett program för digitalisering av kontinuerligt lärande, utvecklingen av ett system för prognostisering av arbets- och utbildningsbehovet, utvecklingen av kompetensidentifieringen och metoderna för den samt inrättandet av ett servicecenter för kontinuerligt lärande och sysselsättning. Centret riktar RRF-finansiering särskilt till utbildningar för personer som arbetar och personer utanför arbetskraften för att stärka de digitala och gröna färdigheter som förändringarna i arbetslivet förutsätter. Antalet nybörjarplatser vid högskolorna har utökats med nationella medel inom branscher som präglas av hållbarhetsomställningen och bristen på kompetent arbetskraft.

8. främjar konstens roll för att lösa komplicerade problem tillsammans med aktörer inom vetenskap, ekonomi och offentlig förvaltning genom att utarbeta en färdplan för kreativitet.

8. Projektet LuoTo som samordnas av Nylands förbund har publicerat ett åtgärdsprogram för ekologisk hållbarhetsomställning inom kreativa branscher, [Moni-muotoiset luovat alat kestävyttä rakentamassa – Luovien alojen ekologisen kestävyysmurroksen toimenpideohjelman](#), som visar vägen mot en hållbar framtid där verksamheten anpassas till planetens bärkraft för att bromsa klimatförändringarna och förlusten av biologisk mångfald. Inom de kreativa branscherna pågår redan flera betydande hållbarhetsprojekt, och åtgärdsprogrammet är samtidigt den första sammanställningen av hållbarhetsarbetet inom de kreativa branscherna.

I åtgärdsprogrammet finns de viktigaste iakttagelserna om hållbarhetsprojekt inom de kreativa branscherna och utmaningar i hållbarhetsarbetet sammanställda tillsammans med rekommendationer om fortsatta åtgärder för att påskynda hållbarhetsomställningen inom de kreativa branscherna. Ett mål är också att lyfta fram de kreativa branschernas roll i att påskynda den samhälleliga hållbarhetsomställningen samt eventuella kopplingar mellan hållbarhetslösningar för de olika kreativa branscherna.

I den andra fasen av LuoTo-projektet, som inleddes hösten 2023, ordnas 2024–2025 skräddarsydd fortbildning, kompetensstärkande nätverkstillställningar för professionella inom de kreativa branscherna och ett mentorssystem för att stärka det ömsidiga lärandet. Det fortsatta projektet genomförs med strukturstöd för förnyelse av kulturbranschen och de kreativa branscherna som beviljas av undervisnings- och

kulturministeriet och finansieras av Europeiska unionens NextGeneration. Projektet genomförs av Nylands förbund och Creasus ry, som är en förening för utveckling av en kreativ cirkulär ekonomi.

9. främjar den systemiska hållbarhetsomställningen i ekonomin genom att långsiktigt utveckla centrala omställningar, såsom reglering och incitament som stöder hållbar energi och cirkulär ekonomi.

9. I sitt nationella program för hållbar tillväxt åtog sig Finland att rikta minst hälften av finansieringen från EU:s återhämtningsinstrument till den gröna omställningen. Lösningen har haft en exceptionell betydelse som incitament för omställningen till ren energi. Inom ramen för programmet utlystes finansiering bland annat för omställningen av energisystemet, industrins energilösningar och investeringar som främjar återanvändning och återvinning av viktiga material och industriella biflöden. I det tilläggsavsnitt om REPowerEU som utarbetades för programmet för hållbar utveckling sommaren 2023 föreslås att all finansiering riktas till den rena omställningen.

De praktiska politiska åtgärderna och incitamenten har också bidragit till agendan för hållbar utveckling. I regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering ägnas uppmärksamhet åt utvecklingen av regleringen som en del av den allmänna utvecklingen av verksamhetsmiljön på såväl nationell nivå som EU-nivå. Enligt programmet ser regeringen till att den lagstiftning som gäller företag är tydlig, förutsägbar, proportionerlig, konkurrensneutral, teknikneutral och innovationsvänlig.

För att uppnå målen i det strategiska programmet för cirkulär ekonomi som godkändes 2021 har man bland annat inlett en process för ett frivilligt avtal om koldioxidsnål cirkulär ekonomi, där de deltagande aktörerna sätter upp mål och fastställer verkningsfullare åtgärder för att uppnå programmets mål. Green deal-åtagandet för cirkulär ekonomi är ett frivilligt avtal som näringslivet, kommunerna, landskapen och andra organisationer ingår med staten. I åtagandet lovar organisationen att vidta åtgärder som främjar en koldioxidsnål cirkulär ekonomi 2035 och rapportera hur målet uppnås. Som underlag för åtagandena har ett antal näringslivsaktörer, kommuner, landskap, organisationer och forskningsinstitut samt miljöministeriet och arbets- och näringsministeriet redan i 1,5 års tid deltagit i ett brett samarbete. Ministerierna färdigställer tillsammans utkastet till åtagande utifrån den information som producerats och publicerar utkastet i början av 2024.

[Nätverket Cirkulär ekonomi Finland](#), som grundats som en del av det strategiska programmet för cirkulär ekonomi, hjälper företag, kommuner, läroanstalter, forskningsinstitut och aktörer som arbetar med cirkulär ekonomi att hitta en egen väg till cirkulär ekonomi.

10. stöder regionalt samarbete mellan till exempel företag, organisationer och föreningar samt läroanstalter (från småbarnspedagogik till universitet och högskolor) så att det främjar de starka sidorna i regionerna; utvecklar planerings-, utvecklings-, forsknings- och affärskompetens på systemnivå kring hållbar tillväxt samt talangkluster med nya samarbetsformer; möjliggör försök med anknytning till hållbar tillväxt samt demonstrations- och pilotanläggningar och använder hävstång vid stora investeringar i hållbar tillväxt.

10. Ekosystemavtalen för innovationsverksamhet mellan staten och universitetsstäder och städer med universitetscenter (1.2.2021–31.12.2027) bildar en helhet av hållbar stadsutveckling som en del av Finlands EU-program för region- och strukturpolitik, Ett förnybart och kunnigt Finland 2021–2027. Avtalen innehåller centrala strategier och gemensamt överenskomna prioritetsområden i syfte att åstadkomma innovationsdriven tillväxt och reform. De strategiska prioritetsområdena baserar sig på lokala styrkor och möjligheter och stöder på ett bra sätt de nationella målen för att främja den gröna och digitala omställningen. Ekosystemavtalen främjar byggandet av attraktiva kompetenscentrum och innovationsmiljöer samt finländska aktörers kopplingar till internationella FoUI-nätverk och värdekedjor. Genom att företagens, högskolornas och andra FoUI-aktörers lokala partnerskap stöds kan samtidigt högklassiga forsknings- och försöksmiljöer, kompetensspetsar, nätverk och ekosystem främjas. Regeringen har som mål att stärka genomförandet av ekosystemavtalen i ett nära samarbete med städer, högskolor och företag.

I insatsområdet Ett innovativt Finland i programmet Ett förnybart och kompetent Finland 2021–2027 reserverades 244 miljoner euro i offentlig finansiering för projekt som inlemts före utgången av 2023. Av denna summa riktades 107 miljoner euro särskilt till FoUI-verksamhet som baseras på lokala styrkor i enlighet med landskapens strategier för smart specialisering. Med hjälp av EU:s strukturfondsmedel stöds också FoUI-aktörernas interregionala nationella samarbete och regionernas kompetensbaserade nätverksarbete även internationellt.

I budgeten för 2023 anvisades sammanlagt 10 miljoner euro till NTM-centralerna som nationellt anslag för regional FoUI-finansiering. Anslaget har använts för att öka det företagsdrivna FoUI-samarbetet mellan kompetenskluster och de små och medelstora företagens innovationsförmåga.

Städerna har en avgörande betydelse i omställningen till ett koldioxidsnålt samhälle. Städerna står för 70 procent av växthusgasutsläppen och 80 procent av energikonsumtionen i världen. Sex städer i Finland, Tammerfors, Åbo, Lahtis, Villmanstrand, Esbo och Helsingfors, har valts till europeiska föregångare. Städerna valdes ut av Europeiska kommissionen som en del av uppdraget för klimatneutrala och smarta städer som ingår i EU:s forsknings- och utvecklingsprogram Horisont. Uppdragets syfte är att hjälpa hundra europeiska städer bli klimatneutrala senast 2030 och vara förebilder för andra städer. Samtidigt är ett mål att bidra till den europeiska gröna given så att Europa blir den första klimatneutrala världsdelen senast 2050.

Programmet Decarbonized Cities som bygger på Business Finlands temabaserade strategi uppmuntrar företag i Finland att tillsammans med utländska aktörer utveckla internationellt framgångsrika lösningar bland annat för klimatneutralitetsutmaningar i utvalda partnerskapsstäder. Städernas största utmaningar har att göra med den byggda miljön, energi, transporter och underutnyttjad digitalisering.

Till Finlands utmaningar hör särskilt att åstadkomma förändringar på systemnivå, samordna åtgärderna nationellt och åstadkomma stora investeringar som tillräckligt snabbt stöder hållbar tillväxt.

11. utarbetar ett innovativt och djärvt program för positivt handavtryck som utgår från nationellt kunnande och betonar den internationella genomslagskraften i samarbete med näringslivet för att utveckla hållbara tekniker och lösningar samt bättre lagstiftning på ett sektorsövergripande sätt och för att främja en hållbar och sysselsättande tillväxt,

11. Produkter, tjänster och lösningar som utvecklats i Finland kan ha stor global betydelse för möjligheterna att uppnå klimat- och miljömålen. Den minskning av klimat- eller miljöavtrycket som hållbara produkter och lösningar genererar för användarna kallas leverantörens handavtryck. Finländska aktörers handavtryck ersätter under inga omständigheter Finlands egna klimat- och miljömål.

Det är viktigt att förstora handavtrycket, inte bara för de globala klimat- och miljömålen utan också för att öka de finländska företagens export. De växande affärsmöjligheter och den exportpotential som rena produkter och lösningar medför identifieras i regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering.

För att förstora handavtrycket på klimatet och miljön är det viktigt att satsa på forskning i, utveckling av och marknadsinträde för nya lösningar. Särskilt pilottestningen av sådana lösningar i industriell skala och de första referensprojekten är

en tröskel som är svår att ta sig över utan offentlig riskdelning. Även de finländska företagens internationalisering och export av dessa produkter och tjänster kräver offentlig medverkan.

Finlands näringsliv och forskningsinstitut har under de senaste åren utfört ett banbrytande arbete för att utveckla mätningen och verifieringen av handavtryckseffekter. Detta arbete bör fortsätta samtidigt som man inser att den starkt kritiska inställningen till företags gröna påståenden har ökat i Europa. För att få grönmålningen under kontroll försöker man reglera företagens klimat- och miljöpåståenden striktare på EU-nivå. Finlands mål bör vara att utveckla nya lösningar på globala utmaningar och att öka exporten av dem. Mätning av handavtrycket är ett verktyg som underställs dessa mål.

Arbets- och näringsministeriet hjälper finländska företag dra nytta av den globalt ökande efterfrågan på hållbara produkter och tjänster. Man strävar efter att utnyttja de finländska hållbara lösningarnas minskande effekt på kundernas klimatavtryck (koldioxidhandavtrycket) mer systematiskt än tidigare i exportfrämjandet. Åtgärder som stöder företagens export och internationella tillväxt kopplas till FoUI-finansieringen för nya lösningar och till stödet för att demonstrera dem och föra ut dem på marknaden. Åtgärder som gäller handavtrycket planeras i nära samarbete med näringslivsorganisationerna, utrikesministeriet, miljöministeriet och Business Finland. Inom arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde genomförs åtgärderna genom omriktning av befintliga resurser, till exempel exportfrämjande resurser till Business Finland.

12. bedömer hur konkurrensen mellan stormakterna påverkar den hållbara utvecklingen.

12. Konsekvenserna av konkurrensen mellan stormakterna bevakas och rapporteras som en del av utrikesministeriets dagliga arbete inom utrikesrepresentationen världen över. Ministeriet har inte systematiskt analyserat vilka effekter konkurrensen mellan stormakterna har på de enskilda målen för hållbar utveckling, utan analysen har snarare gjorts som en del av bevakningen av omvärlden globalt och i synnerhet för utvecklingsländernas del. Till följd av de många parallella globala utmaningarna och det föränderliga geopolitiska läget genomsyrar stormaktskonkurrensen flera sektorer, och därför har dess konsekvenser bedömts i flera evalueringsrapporter, beställningsarbeten och analyser. Stormaktskonkurrensen, konsekvenserna av den och reaktionerna på den är en viktig del av den nya utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelsen som färdigställs våren 2024, av den FN-strategi som publiceras som

en del av redogörelsen och av redogörelsen om Finlands externa ekonomiska relationer och utvecklingssamarbete. Dessutom reformeras utrikesministeriets organisationsstruktur under 2024 för att bättre motsvara den nya geopolitiska situationen.

Finland strävar efter att ta tillfället i akt för att bygga upp en global dialog vid multilaterala möten bland annat inom ramen för FN. Detta var ett mål bland annat under det toppmöte om hållbar utveckling som ordnades 2023.

Åtgärder och beredskap främjas också på EU-nivå. I egenskap av världens största biståndsgivare spelar Europeiska unionen en viktig roll när det gäller att bearbeta den globala utvecklingsagendan och stödja uppnåendet av målen för hållbar utveckling. Dit hör en ambitiös utveckling av utvecklingsfinansieringsarkitekturen och ett aktivt deltagande i utvecklingsländernas skuldsaneringar. Finansieringsinstrumentet Global Europe erbjuder goda möjligheter att ytterligare stärka EU:s roll.

Dessutom nådde EU i november 2023 en preliminär överenskommelse om en EU-rättsakt om kritiska råvaror. Bakgrunden är en prognos som visar att efterfrågan på sällsynta jordartsmetaller, som är ekonomiskt ytterst viktiga råvaror, förväntas öka exponentiellt under de kommande åren när EU och medlemsstaterna främjar den gröna omställningen, och att risken för leveransstörningar är hög.

De geopolitiska motsättningarna och stormaktskonkurrensen har på ett nytt sätt lyft fram teknologifrågorna i den internationella politikens rampljus. Detta kommer att vara ett väsentligt tema i förhandlingarna om slutdokumentet på FN:s framtidstoppmöte hösten 2024. I samband med toppmötet är avsikten att bland annat komma överens om en Global Digital Compact med riktgivande mål och principer för det globala digitala samarbetet. För den hållbara utvecklingen är det väsentligt att FN:s medlemsstater och andra aktörer i överenskommelsen åtar sig att respektera de mänskliga rättigheterna och främja en jämlik teknisk utveckling.

13. främjar acceptabilitet, rättvisa och jämlikhet i samband med hållbarhetsomställningen samt medborgarnas psykiska resiliens genom att göra det möjligt för intressentgrupper och medborgare att delta i planeringen, genomförandet och utvärderingen av lösningar; säkerställer att också de tysta i samhället, såsom barn, unga, invandrare, personer med funktionsnedsättning och äldre, involveras som aktiva aktörer i hållbarhetsomställningen.

13. Bred samhällelig delaktighet är en av de mest centrala verksamhetsprinciperna för Finlands kommission för hållbar utveckling, där statsministern är ordförande, och enligt den principen har också den nya kommissionen för perioden 2024–2027

tillsatts. Den strategi som kommissionen för hållbar utveckling tagit fram, och som uppdaterades våren 2022, är ett tillfälle att involvera hela samhället i genomförandet av hållbarhetsomställningen. Strategin ger en genuin möjlighet att påverka och innehåller praktiska åtgärder för att aktivera olika aktörer i förändringen. Strategin bereddes som ett mycket omfattande samarbete, och dess innehåll berör och involverar också de tysta i samhället.

Sedan 2017 har gruppen [De ungas Agenda 2030](#) varit ett stöd för arbetet i kommissionen för hållbar utveckling, fört fram de ungas röst i de politiska processerna för hållbar utveckling och deltagit i samhällsdebatten om hållbar utveckling. Gruppen sprider också budskapet om hållbar utveckling och Agenda 2030 i sina egna nätverk. Varje tvåårsperiod består gruppen av 14 unga i åldern 15–28 år. De ungas deltagande i beslutsfattandet om klimatet och naturen stärktes med en ny klimat- och naturgrupp för unga, som inrättades under gruppen De ungas Agenda 2030 våren 2023. Gruppens uppgift är att bidra med nya och framväxande aspekter och lösningsmodeller som underlag för beslutsfattandet och arbeta för att olika politiska åtgärder ska vara rättvisa ur kommande generationers perspektiv. Gruppen stöder ministerierna då de planerar och genomför ungas deltagande och bedömer effekterna av deltagandet. Dessutom ordnar gruppen ett klimat- och naturtoppmöte för ungdomar vartannat år. Gruppen består av unga i åldern 18–25 år.

[Projekten i miljöministeriets program Kommunernas klimatlösningar](#) har bidragit till att medborgarna, bland annat barn, unga och de som bor på landsbygden, är delaktiga i olika hållbarhetsåtgärder.

14. använder hoppigivande språkbruk i redogörelsen om Agenda 2030 och andra motsvarande program som styr politiken för hållbar utveckling och i synnerhet de arbetsformer som engagerar medborgarna och intressentgrupperna i beslutsprocesserna; som underlag för beslutsfattandet behövs öppna data och värdediskussioner om både möjligheterna och hoten i samband med hållbarhetsomställningen, men positiva exempel från världen och hemlandet nära människors egen vardag är den bästa inspirationen till den förändring som behövs; en hållbar framtid bör ha ett mänskligt ansikte.

14. Handlingsplanen Agenda2030 är i sig en hoppigivande agenda – den stakar ut en väg till en bättre morgondag i samhällena och en situation där människornas välfärd tryggas inom gränserna för naturens bärkraft. Strategin för kommissionen för hållbar utveckling (2022–2030) utarbetades i ett brett samarbete och är det finländska samhällets plan för vad vi ska göra och hur vi ska handla för att uppnå alla målen för hållbar utveckling i Agenda 2030 före årtiondet är slut. I strategin poäng-

teras tydligt att uppgiften att skapa en positiv referensram och berättelse inte enbart hör till beslutsfattarna, utan alla bör engageras i arbetet: medborgarna, företagen, hela den offentliga förvaltningen, forskarsamhället, organisationerna och alla andra aktörer. Alla i vårt samhälle kan på ett meningsfullt sätt delta i arbetet.

I strategin konstateras att förändringen av samhällets värdegrund, den hållbara utvecklingen, den ekosociala bildningen och den socialt rättvisa gröna omställningen visar vägen till en framtid som är värd att eftersträva och som upprätthåller hoppet. Detta hoppningivande budskap bör genomsyra särskilt de branscher som har att göra med barn och unga. Ansvaret för kommande generationer måste visas genom handling.

Kommissionen för hållbar utveckling, där statsministern är ordförande, ordnade 2023 skrivartävlingen En hoppfull framtid, där nästan 150 skribenter i olika åldrar deltog med texter som skulle rymmas på en A4-sida. Tävlingsens beskyddare var doktor Jenni Haukio och juryn bestod av fyra personer, den facklitterära författaren Julia Thuren, textförfattaren och artisten Mihkku Laiti (artistnamn Yungmigu), illustratören och serietecknaren Seppo Leinonen samt företrädaren för gruppen De ungas Agenda 2030 Rosa Ihalainen. [Tävlingsens bästa bidrag belönades i januari 2024](#) och under våren kommer en webbpublikation med alla tävlingsbidragen att publiceras på webbplatsen [kestavakehitys.fi](#).

Taru Savolainen, ledande sakkunnig, statsrådets kansli

Statsrådets framtidsredogörelse, del 1 och 2 Utblick över kommande generationers Finland

SRR 16/2022 rd – RSk 82/2022 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet vidtar följande åtgärder:

1. Utveckla ett framsynsarbete som stöder beslutsfattandet, beslutsfattarnas framtidsfärdigheter, gränssnitten i framtidsredogörelsen till statsrådets övriga framsynsverksamhet samt bedömningen av lagstiftningens framtidsverkningar så att kommande generationer och rättvisan mellan generationerna bättre kan beaktas i lagstiftningen.

1. Statsrådet har börjat förbereda regeringen Orpos framtidsredogörelse i enlighet med riksdagens klämmor. Del 1 av framtidsredogörelsen kommer att innehålla statsrådets gemensamma framsyns- och omvärldsinformation. Omvärldsanalysen i del 1 är avsedd som stöd för det strategiska beslutsfattandet i regeringen och hela

statsrådet. Den samlade bild av den strategiska omvärlden som statsrådet producerar och som hela statsrådet delar stöder ett enhetligt, konsekvent och långsiktigt beslutsfattande.

Statens revisionsverk rekommenderade att "efterfrågan på framtidsinformation skapas i samband med beslutsfattandet, när ministerierna styr beslutsfattarna och beredarna att komplettera kunskapsunderlaget för politiska åtgärder med framsynsinformation. Denna ökning av efterfrågan skulle fördjupa framtidsstänkandet och framsynskompetensen vid ämbetsverken, vilket också skulle stärka förutsättningarna för att reagera på plötsliga förändringar i verksamhetsmiljön." Enligt Statens revisionsverk (Ställningstaganden 11/2022) har beredarna av politiska åtgärder och beslutsfattarna en nyckelroll när det gäller att öka efterfrågeorienteringen. "Genom att stärka deras förmåga att föreställa sig framtiden uppstår ett behov av och en förväntan på framtidsinformation i anslutning till beslutsfattandet, som kompletterar kunskapsunderlaget."

I sitt arbete har statsminister Orpos regering redan utnyttjat den strategiska omvärldsanalys som gjordes under beredningen av del 1 av regeringens framtidsredogörelse. Scenarioarbetet för framtidsredogörelsen används i beredningen av riskhanteringen, beredskapen, lägesbilden och ministeriernas och regeringens beslutsfattande generellt och som bakgrundsinformation för att identifiera olika forskningsbehov. Redogörelsearbetet har bidragit till utvecklingen av krisberedskapen och arbetet med att bygga upp en lägesbild, och det har lagt grunden för en övergripande (360 °) omvärldsbevakning. Den nya modellen för beredning av framtidsredogörelsen kommer också att användas som en del av regeringens halvtidsöversyn och har varit ett stöd för ministeriernas egna strategiska planering och deras strategiarbete.

Inrikesministeriet har målinriktat utnyttjat framtidsredogörelsens scenarier för att utveckla kopplingen mellan framsynsarbetet och verksamhets- och ekonomiplaneringen inom förvaltningsområdet. Framtidsredogörelsens scenarier har varit en viktig del av bland annat den framsynsprocess som sonderar långtidsutsikterna och handlingsmöjligheterna inom inrikesministeriets förvaltningsområde. Samtidigt har insikterna från scenarioarbetet också bidragit till förvaltningsområdets riktlinjer i regeringsprogrammet, den nya concernstrategin, den kommande redogörelsen för den inre säkerheten och sektorernas verksamhets- och ekonomiplanering. Statsrådets kansli publicerar bland annat statsrådets framtidskort som komprimerar framtidsredogörelsens förändringsfaktorer, osäkerhetsfaktorer och scenarier i form av kort.

Framtidsredogörelsens genomslag har stärkts också i förhållande till annan förvaltningsövergripande beredning. Arbetet med framtidsredogörelsen är ett underlag för ministeriernas framtidsöversikter. Syftet med de framtidsöversikter som utarbetas varje regeringsperiod är att producera läges- och utvecklingsbedömningar om samhällets tillstånd som underlag för samhällsdebatten och regeringsförhandlingarna. I utarbetandet av ministeriernas framtidsöversikter har man utnyttjat de analyser som finns i framtidsredogörelsen, i synnerhet när det gäller att identifiera och svara på utmaningar. Sammanfattningen av arbetet med förändringsfaktorer i den första delen av redogörelsen har använts som en gemensam beskrivning av omvärlden i ministeriernas framtidsöversikter. Arbetet med framtidsredogörelsen och framtidsöversikterna ger kanslicheferna ett underlag för deras huvudbudskap till följande regering.

Framtidsredogörelsen har som process haft en betydande effekt när det gällt att förankra kompetens och gemensam praxis samt en positiv inverkan på utvecklingen av framsynsförmågan på olika förvaltningsnivåer. Den identifierade nyttan i sig stöder all beredning och regeringens beslutsfattande. Statens revisionsverk förde i sin revisionsberättelse fram att den nya modellen för beredning av framtidsredogörelsen har bidragit till att stärka framsynsförmågan inom statsrådet, öka statsrådets samarbete och gemenskap, förenhetliga praxis på statsrådsnivå och inleda ett internt utvecklingsarbete inom ministerierna, stödja förankringen av en gemensam framsynspraxis vid ministerierna, utveckla ministeriernas interna samarbete, engagera ett relativt stort antal beredningsansvariga tjänstemän vid ministerierna, vilket lett till att framsyn har börjat utnyttjas i allt större utsträckning i det dagliga arbetet, ett bra exempel på utveckling av framsynsförmågan som sker i arbetet, samt förbättra de involverade personernas individuella lärande. Framsynsförmågan observerades bygga på styrkor mellan organisationer, inom organisationer och på individuell nivå. Likaså har det fördjupade samarbetet och utvecklingen av framsynsberedskapen inom ministeriernas prognostiseringsarbetsgrupp skapat en beredskap att effektivt ta fram förvaltningsövergripande visioner exempelvis för framsynsarbetet inom EU.

Beredningen av redogörelsen har påverkat bland annat anvisningarna om konsekvensbedömning, som nu kraftigare än tidigare betonar vikten av att ge akt på prognostisering och långsiktiga effekter i konsekvensbedömningarna. De nya anvisningarna om konsekvensbedömning vid lagberedning godkändes i slutet av 2022, och under 2023 ordnades bland annat utbildning för lagberedare och information som stöd för införandet. Arbetet med redogörelsen bidrar till att lagstiftningsbehov identifieras och till att framsyns- och framtidsarbetet i lagberedningen ökar. Strategisk framsyn som en del av lagberedningen bidrar till att öka rättvisan mellan generationerna. Statsrådets konsekvensbedömningsanvisning utgör ett stöd

för bedömningen av konsekvenser som påverkar framtiden. Enligt anvisningen bör man i lagberedningen också beakta långtidsperspektivet. Om en proposition har konsekvenser för kommande generationers rättigheter eller förutsättningarna för att rättigheterna ska kunna tillgodoses måste dessa konsekvenser bedömas i regeringens proposition. I lagstiftningsprojekt som påverkar kommande generationers rättigheter ska barn och unga höras som en del av barnkonsekvensbedömningen. Bedömningen av konsekvenserna för barn är viktig för både dagens barn och kommande generationer.

Eftersom en förhandsbedömning av konsekvenserna inriktas på framtiden är bedömningarna förknippade med olika osäkerheter. I en bedömning av hög kvalitet identifierar man och redogör för osäkra faktorer. Framsynsarbetet stöder identifieringen av osäkerheter och risker, och osäkerheten i omvärldsutvecklingen kan beskrivas med hjälp av alternativa scenarier. Utbildning om framsyn har ordnats för lagberedarna två gånger om året. Bedömningen av alternativ är central i konsekvensbedömningen eftersom den ökar acceptansen för regleringen och bidrar till att utreda den mest ändamålsenliga lösningen. Den kan också vara till nytta i lagberedningen eller utvärderingen i framtiden.

2. Utarbeta framtidsredogörelsen i två delar även i fortsättningen så att åtminstone den första delen av redogörelsen förenas med ministeriernas gemensamma och kontinuerliga prognostisering. För att säkerställa att framsynen är tillförlitlig och för att öka beslutsfattarnas framtidsfärdigheter ska den första delen utarbetas som tjänsteuppdrag utan politisk styrning på ett kunskapsbaserat och inkluderande sätt så att den ger en delad förståelse för förändringsfaktorer och osäkerhetsfaktorer i omvärlden samt scenarier för alternativa utvecklingsförlopp. I den andra delen av framtidsredogörelsen kan regeringen dra upp politiska riktlinjer och lyfta fram de viktigaste framtidsfrågorna till fortsatt behandling.

2. Statsrådet har börjat förbereda regeringen Orpos framtidsredogörelse i enlighet med riksdagens klämmor. Förberedelserna inför arbetet med redogörelsen har skapat en grund för statsrådets strategiska framsynsförfarande och för ministeriernas gemensamma och fortlöpande framsyn och omvärldsbevakning.

I den första delen av redogörelsen utarbetas en strategisk helhetsbild av den externa omvärlden, och osäkerheten i den framtida utvecklingen behandlas:

- förändringsfaktorer som påverkar Finlands framtid identifieras, analyseras (faktorernas centrala aspekter, regionala särdrag och inverkan på Finland), beskrivs och analyseras förvaltningsövergripande,

- osäkerhetsfaktorer identifieras och alternativa utvecklingsförlopp fram till 2045 analyseras (expertworkshoppar tar fram hypoteser för varje osäkerhetsfaktor),
- framtidsscenarier fram till 2045 (morfologisk analys, narrativ, scenarioförlopp),
- samt konsekvenser av scenarierna (risker/hot, möjligheter, åtgärder) och beredskap inför dem.

Ministeriernas gemensamma prognostiseringsarbetsgrupp verkar under samordning av statsrådets kansli som den centrala arbetsgruppen för framtidsredogörelsens första del, och företrädare för ministerierna engagerar experter inom sina förvaltningsområden och nätverk. Beredningen av del 1 av statsrådets framtidsredogörelse lägger grunden för ministeriernas gemensamma och fortlöpande framsynsarbete och omvärldsbevakning. Beredningen av del 1 av framtidsredogörelsen är en neutral övergripande analys och i princip inte en politisk process.

En samlad, förvaltningsövergripande whole-of-government-analys genererar en delad förståelse av

- helhetsbilden av den strategiska omvärlden,
- osäkerheten i omvärldens utveckling,
- alternativa framtida utvecklingsförlopp,
- deras konsekvenser och beredskapen inför dem,

och stärker ett framsynt, konsekvent och långsiktigt beslutsfattande.

För att identifiera alternativa utvecklingsförlopp för osäkerhetsfaktorerna i framtidsredogörelsen och utarbeta hypoteser ordnas bland annat omfattande workshoppar som engagerar forskare och Finlands mest framstående experter i mars-april 2024. Under workshopparna behandlar vi alternativa framtida utvecklingsförlopp för såväl Förenta staterna, Kina, Ryssland och EU som disruptiv teknik, det globala ekonomiska systemet, planetens gränser, den internationella migrationen, värden, attityder och välfärd.

Del 2 av framtidsredogörelsen är ett spetstema som regeringen valt. I den andra delen av framtidsredogörelsen kan regeringen dra upp politiska riktlinjer och lyfta fram de viktigaste framtidsfrågorna till fortsatt behandling. Statsrådets kansli har tillsatt en styrgrupp för statsrådets framtidsredogörelse. Den styr beredningen av regeringens framtidsredogörelse med hänsyn till riksdagens klämmor ([Riksdagens skrivelse VNK/2023/44](#)).

3. Utvärdera utfallet av de förändringsfaktorer, osäkerhetsfaktorer och scenarier som presenteras i den första delen av framtidsredogörelsen i omvärldsanalysen i följande framtidsredogörelse.

3. I del 1 av framtidsredogörelsen bedöms vilka beredskapsåtgärder som förefaller behövas enligt förändringsfaktorerna, osäkerheterna och scenarierna i den tidigare framtidsredogörelsen.

4. Anlita en av statsrådets kansli koordinerad framsynslots för att utnyttja och vidareutveckla den nu avgivna framtidsredogörelsen i samarbete med till exempel Sitra.

4. Framsynslotsen verkar bland annat som rådgivare i beredningen av framtidsredogörelsen. Framsynslotsens verksamhet förlängs till den 30 juni 2027 (VN/33837/2023).

Framtidsredogörelsen används redan i tillämpliga delar bland annat i följande processer:

- regeringens halvtidsöversyn,
- regeringens lägesbils- och strategisessioner,
- ministeriernas strategiska planering, strategiarbete och politiska planering,
- lagberedning och beredning av beslut,
- stöd till riskhanteringen, lägesbilsverksamheten och krisberedskapen,
- identifiering av forsknings- och utvecklingsbehov,
- informationsunderlag för hållbarhetsöversyn (statsrådets kansli),
- resultatstyrning, verksamhets- och ekonomiplanering.

Exempel på hur framtidsredogörelsen används finns också i svaret på kläm 1.

Framtidsredogörelsen påverkar också övrig beredning bland annat när det gäller metodiken.

- Vi har stärkt samarbetet med bland annat beredskapsenheten vid statsrådets kansli och utifrån metoderna i framtidsredogörelsen byggt upp ett gemensamt tillvägagångssätt med bland annat lägescentralen i arbetet för att utveckla krisberedskapen.
- Framsynsprocessen i beredningen av framtidsredogörelsen utnyttjas för närvarande i försvarsministeriets, inrikesministeriets och utrikesministeriets framsynsprojekt om Rysslands framtid.

Projektet genomförs också i samarbete med bland annat Nato och det internationella forskarsamhället. Projektet är en fortsättning på tre tidigare Rysslandsprojekt: Haasteiden Venäjä (Utmaningarnas Ryssland, 2007–2008), Muutosten Venäjä (Förändringarnas Ryssland, 2011–2012) och Voiman Venäjä (Ryssland och styrkan, 2018–2019). Denna gång genomförs projektet med hjälp av framtidsredogörelsens framsynsprocess. Projektet inleddes våren 2024 och den offentliga slutrapporten blir klar på våren/sommaren 2025.

- De alternativa utvecklingsförloppen för osäkerhetsfaktorerna i framtidsredogörelsen tas fram med hjälp av ett så kallat fyrfältsscenario. Dessa mallar som tagits fram i redogörelsen har använts direkt i utvecklingen av en handlingsmodell för snabba scenarier.

Även i till exempel Människorättscentrets [”Utredning om framsyn kring mänskliga rättigheter, resiliens och beredskap under en brytningstid i samhället”](#) (på finska, referat på svenska) utnyttjas både del 1 och del 2 av framtidsredogörelsen: Människorättsscenarierna bygger på scenarierna i statsrådets framtidsredogörelse 2023. Även hänsynen till kommande generationer och framsynen i lagberedningen, som togs upp i del 2 av framtidsredogörelsen, är teman som betonas i rapporten.

5. Stärka det samhälleliga förtroendet, toleransen, framtidstron, demokratin och ägarskapet i fråga om den gemensamma framtiden genom att utveckla framtidsredogörelsens dialog och kommunikation så att det förs en öppen diskussion om de stora framtidsfrågor som identifierats i framtidsredogörelsen och som sträcker sig över flera valperioder och som engagerar civilsamhällets aktörer på bred front både när redogörelserna bereds och när de blivit klara.

5. Framtidsredogörelsens dialoger fortsätter i samarbete med Stiftelsen Dialogpaus. Framtidsredogörelsens dialogarbete bidrar också till den nationella dialogen om säkerhet och förtroende och den sammanfattande rapporten om den.

Beredningen av framtidsredogörelsen är en del av det nationella framsynsförfarandet. Statsrådets kansli har i samband med beredningen av framtidsredogörelsen huvudansvaret för att ordna FinnSight 2024. Samarbete förekommer också inom den regionala framsynen.

6. Utveckla tillvägagångssätten för barn och unga under 18 år att ta ställning till framtidsfrågor och vara aktiva aktörer i det finländska beslutsfattandet och i byggandet av en gemensam hållbar framtid.

6. Samarbetssätt utvecklas tillsammans med olika aktörer för att barn och unga under 18 år ska kunna vara aktiva framtidsaktörer.

7. Utveckla metoder för att bättre involvera äldre i byggandet av en gemensam hållbar framtid som aktiva aktörer, till exempel i samarbete med den tredje sektorn och med olika medborgarpaneler.

7. Samarbetssätt utvecklas tillsammans med olika aktörer för att bättre involvera äldre i byggandet av en gemensam hållbar framtid.

Svar 1–7 Jaana Tapanainen-Thiess, ledande sakkunnig, statsrådets kansli

8. Utveckla beslutsfattarnas framtidsfärdigheter till exempel i enlighet med OECD:s förslag till Finland samt öka en aktiv framtidsstyrning, framtidsfostran och framtidsläskunnighet som stöder en personlig relation till framtiden i skolornas läroplaner.

8. Arbetet med framtidsredogörelsen stöder OECD:s utvecklingsförslag för att främja statens proaktiva styrning: strategisk effekt, långsiktighet, kompetens, nya samarbetsformer inom förvaltningen, centrala styrprocesser och medborgardeltagande.

Jaana Tapanainen-Thiess, ledande sakkunnig, statsrådets kansli

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering ska regeringen inleda ett omfattande framtidsarbete inom grundskolan för att bedöma behoven att utveckla grundskolan. Grundskolan utvecklas på ett långsiktigt, informationsbaserat och forskningsbaserat sätt i brett samarbete med olika aktörer. Målet för arbetet är att i en bred sammansättning av forskare samt experter inom olika branscher och utbildningssektorn bedöma behoven att utveckla grundskolan. En parlamentarisk uppföljningsgrupp tillsätts som stöd för arbetet. Behövliga propositioner med förslag till ändring av lagstiftningen och andra åtgärder bereds före utgången av 2025.

Ilmari Hyvärinen, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

9. Revidera den sektorsövergripande ledningen av informations- och teknologipolitiken och den fenomenbaserade politiska koherensen så att man säkerställer att den nya teknikens möjligheter utnyttjas för att öka arbetsproduktiviteten, främja den gröna omställningen och en hållbar tillväxt som den möjliggör samt utveckla människoorienterade teknologitjänster, såsom stödintelligens.

9. Ministerarbetsgruppen för samhällsförnyelse i statsminister Orpos regering styr genomförandet av regeringsprogrammet när det gäller utnyttjande av digitalisering, robotteknik och artificiell intelligens brett över hela samhället och inom den offentliga förvaltningen. Ministerarbetsgruppen har ett brett arbetsfält. Digitaliseringsbyrån organiserar det samarbete mellan ministerierna kring digitaliseringsteman som följer av sekretariatsuppgifterna i ministerarbetsgruppen och samordnar främjandet av digitaliseringen och dataekonomin i statsrådet. Finlands digitala kompass (SRR 10/2022 rd) styr digitaliseringsutvecklingen i Finland, och [genomförandeplanen](#) för den (på finska) behandlades i ministerarbetsgruppen den 8 december 2023.

Digitaliseringsbyrån är en permanent samarbetsgrupp som består av permanenta sakkunniga som hör till tjänstepersonalen, och alla ministerier är företrädare i den. Syftet är att göra digitaliseringsbyrån till en etablerad samordningsmodell för digitaliseringsarbetet, så att åtgärder planeras, genomförs och prioriteras enhetligt och samordnat på statsrådsnivå för att inget delområde ska bli efter och bromsa framstegen inom andra delområden. Genom digitaliseringsbyråns verksamhet bildar ministeriernas och förvaltningsområdenas åtgärder för att utveckla digitaliseringen och dataekonomin en sammanhängande helhet och en delad lägesbild som ram för ministerierna att genomföra de åtgärder som hör till deras uppgifter. Den gemensamma lägesbilden stöder den förvaltningsövergripande ledningen av informations- och teknologipolitiken så att målsättningarna kan uppnås.

Teknologidelegationen har lyft fram teknologipolitikens vikt för Finlands framgång, och ledningen av informations- och teknologipolitiken är ett viktigt tema som delegationen har framhåvt i sitt arbete. Teknologipolitiken bör ledas centraliserat och med stöd av en parlamentarisk politisk vilja som sträcker sig över valperioderna, för att Finland ska kunna tillvarata sin nationella möjlighet att skapa mervärde utifrån teknologi. Ledarskapet behöver också stöd av fungerande strukturer och tillräckliga resurser, gemensamma mål samt uppföljning och en aktuell lägesbild.

Teknologidelegationens uppgift var att för Finland bereda en teknologipolitik som skapar välfärd, styr konkurrenskraften och vilar på digitalisering. Delegationens mandatperiod var 16.9.2020–31.12.2023. Delegationens mål var att höja Finlands tekniska kompetens, utveckla samarbetet mellan offentlig och privat sektor och stärka Finlands ledande roll i utnyttjandet av teknologi inom alla delområden av samhället. Våren 2022 godkände statsrådets allmänna sammanträde ett principbeslut om teknologipolitiken.

Jaana Tapanainen-Thiess, ledande sakkunnig, statsrådets kansli
Anita Juho, konsultativ tjänsteman, finansministeriet
Aino Sipari, kommunikationsråd, kommunikationsministeriet

10. Förebygga hälsoproblem och upprätthålla befolkningens fysiska och mentala funktionsförmåga och kulturella hållbarhet i barnfamiljernas vardag, de ungas psykiska hälsa och goda levnadsvanor för alla åldrar, såsom genom välfärdsinvesteringar och samhällsplanering som stöder motion och hobbyer och genom att se till att fostran och utbildning i sin helhet från småbarnspedagogik till högskoleutbildning är i sin ordning och att varje elev under den grundläggande utbildningen uppnår tillräckliga grundläggande färdigheter. För uppföljning och utvärdering av hur hållbar välfärd och välfärdsekonomi framskrider behövs också tillförlitliga kvantitativa och kvalitativa indikatorer för de kommande valperioderna.

10. Ministerarbetsgruppen för en fysiskt aktiv livsstil och funktionsförmåga i statsminister Orpos regering styr och följer genomförandet av det förvaltningsövergripande programmet för en fysiskt aktiv livsstil och funktionsförmåga. Ministerarbetsgruppen för barn, unga och familjer styr genomförandet av regeringsprogrammet när det gäller barns och ungas välbefinnande och förebyggande av marginalisering.

Jaana Tapanainen-Thiess, ledande sakkunnig, statsrådets kansli

10. Social- och hälsovårdsministeriets enhet för funktionsförmåga genomför dessa åtgärder som en del av det nationella programmet för hälsa och välfärd, strategin för psykisk hälsa och programmet Mer motion i Finland. Anslaget för hälsofrämjande stöder också arbetet.

- Det nationella programmet för hälsa och välfärd (på finska Terveysterveys) syftar till att minska de välfärdsproblem och den sjukdomsburden som de största folksjukdomarna och deras riskfaktorer orsakar, att öka arbets- och funktionsförmågan och att minska hälso- och välfärdsskillnaderna mellan befolkningsgrupperna. På lång sikt är syftet med programmet att minska behovet av social- och hälsovårdstjänster. I den första fasen av programmet väljs de konkreta programåtgärderna på basis av vetenskaplig expertis. Genomförandet av åtgärderna, det vill säga den andra programfasen, inleds hösten 2024. Programmet är en del av genomförandet av regeringsprogrammet, där det anvisats ett engångsanslag på 9 miljoner euro. Programmet avslutas den 30 april 2027. Främjandet av välfärd och hälsa stöds också med ett anslag för försöks- och utvecklingsprojekt i hälsofrämjande syfte. Prioriteringarna för anslaget avgörs årligen enligt befolkningens hälsotillstånd och med hänsyn till regeringsprogrammet. Denna regeringsperiod utökades anslaget i budgetförhandlingarna 9/2023.

- Den nationella strategin för psykisk hälsa och det nationella programmet för suicidprevention 2020–2030 är ett instrument för långsiktig strategisk styrning, som innehåller vittsyftande, förvaltningsövergripande åtgärder för att främja befolkningens (bland annat de ungas) psykiska hälsa och förebygga självmord. Till stöd för det förvaltningsövergripande främjandet av psykisk hälsa tillsattes ministeriernas samarbetsgrupp för strategin för psykisk hälsa, som har till uppgift att uppdatera de olika förvaltningsområdenas åtgärder för att främja psykisk hälsa och förebygga självmord så att de motsvarar målen i regeringsprogrammet och i brett samarbete med intressentgrupperna bereda statsrådets principbeslut om dessa åtgärder. Arbetet har börjat som planerat.
- Social- och hälsovårdsministeriet främjar motion, idrott och andra hälsofrämjande levnadsvanor bland barn och unga, äldre och människor i arbetsför ålder. En central prioritering är att främja handledningen kring levnadsvanor i social- och hälsovårdsministeriets tjänster. Särskilt vill man stödja personer som befinner sig i en utsatt ställning eller annars behöver stöd och handledning. Velfärdsområdena ansvarar för samordningen av handledningen kring levnadsvanor. Det är viktigt att stödja servicekedjorna mellan velfärdsområdena, kommunerna, organisationerna och andra aktörer inom handledningen kring levnadsvanor. Till stöd för arbetet utarbetade social- och hälsovårdsministeriet 2023 en checklista för handledning kring levnadsvanor (på finska): [Elintapaohjauksen tarkistuslista – työkalu elintapaohjauksen yhdyspintapalvelujen suunnitteluun ja valmisteluun \(valtioneuvosto.fi\)](#).

Dessutom utarbetades 2023 ett förslag för att mer aktivt tillämpa motion, idrott och kost som verktyg för social- och hälsovården. I programmet Mer motion i Finland kommer man att göra detta konkret.

- Främjandet av handledning kring levnadsvanor och motionsrådgivning ingår i alla de viktigaste hälso- och velfärdsfrämjande programmen och riktlinjerna. Investering 2 i pelare 4 i Finlands program för hållbar tillväxt stöder velfärdsområdena så att de kan bygga upp sektorsövergripande verksamhetsmodeller och digitala tjänsteportaler för velfärds- och hälsofrämjande, bland annat motion och idrott. Utvecklingsarbetet inleddes 2022 och verksamhetsmodellerna och tjänsteportalerna blir klara före utgången av 2024.
- Programmet Mer motion i Finland, som inleddes hösten 2023, är en av regeringens viktigaste åtgärder. Målet är att få alla åldersgrupper

att motionera mer. Ministerarbetsgruppen för en fysiskt aktiv livsstil och funktionsförmåga styr och bevakar genomförandet av programmet. Social- och hälsovårdsministeriet har en betydelsefull roll i flera åtgärder, som att få familjerna att motionera mer, stärka motionen som verktyg för att främja arbetsförmågan och stärka äldres funktionsförmåga med hjälp av motion. Det förvaltningsövergripande idrottspolitiska samarbetsorganet stöder genomförandet av programmet Mer motion i Finland. Denna regeringsperiod utökades anslaget i budgetförhandlingarna 9/2023.

Genomförandet av programmet för utveckling av barn- och familjetjänsterna (LAPE) fortsatte som en del av programmet Framtidens social- och hälsocentral.

- I utvecklingsarbetet i programmet LAPE åren 2020–2023 prioriterades den fortsatta utvecklingen av familjecentren och ett stärkt integrerat stöd i familjernas vardag, utvecklingen av mentalvårds- och missbrukartjänster med låg tröskel för unga samt stärkandet av de sektorsövergripande handlingsmodellerna inom barnskyddet. Det yttersta målet för utvecklingsprogrammet, som sträckte sig över två regeringsperioder, var att stärka välfärden och delaktigheten bland barn, unga och familjer. Att utveckla tjänsterna och stärka en verksamhetskultur baserad på kunskap och barnens rättigheter har varit centrala åtgärder för att uppnå det målet. Hela Fastlandsfinland deltog i utvecklingsarbetet och utvecklingsprojekt genomfördes i alla välfärdsområden anpassade enligt områdenas behov och utgångslägen. Utvecklingsprogrammet avslutades vid årets slut och arbetet fortsätter i välfärdsområdenas dagliga arbete.
- Beredningen av en terapigaranti för barn och unga i enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering har inletts.
- En permanent barnstrategigrupp inrättades vid social- och hälsovårdsministeriet för att främja den nationella barnstrategin, som baserar sig på konventionen om barnets rättigheter. En uppföljningsrapport publicerades om barnstrategins första genomförandeperiod 2021–2023. Det nationella samordningsarbetet för den europeiska barngarantin fortsatte. Beredningen av genomförandeplanen för den nationella barnstrategin under regeringsperioden för statsminister Orpos regering inleddes.

Institutet för hälsa och välfärds projekt för en mekanism för välfärdsekonomisk konsekvensbedömning (2022–2024) utvecklar verktyg för det välfärdsekonomiska beslutsfattandet. Arbetet ingår i Finlands program för hållbar tillväxt.

- I projektet kartläggs den bästa internationella praxisen inom välfärdsekonomi för att ta fram ett förslag för Finland om en styrmodell för välfärdsekonomi och välfärdsindikatorer samt konkreta modeller för att bevaka välfärdsekonomin. I projektet lanseras en webbplattform, eller sammankopplas välfärdsindikatorerna från projektet med en befintlig webbplattform, för att i framtiden bevaka och utvärdera Finlands välfärdsekonomiska utveckling. För att ta reda på hurdana styrmodeller och välfärdsekonomiska indikatorer som fungerar bäst i Finland kartläggs bästa praxis internationellt med hjälp av litteratur, intervjuer och workshoppar som baseras på benchmarking. Dessutom utreder och analyserar man vilken roll välfärdsorienterad måluppsättning och uppföljning har i statsförvaltningen.

Annakaisa Iivari, avdelningschef, social- och hälsovårdsministeriet

10. I enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering stärker regeringen de grundläggande färdigheterna genom att reformera strukturerna på längre sikt och permanent. Lärandet bygger på läsfärdighet, räknefärdighet och slutledningsförmåga, som kommer att stärkas med ytterligare satsningar under de kommande åren. Regeringen ökar enligt regeringsprogrammet minimiantalet lektioner inom den grundläggande utbildningen med 3 årsveckotimmar utan att utvidga läroplanen. Genom det ökade timantalet eftersträvas extra lektioner särskilt för årskurserna 1–6 i grundskolan för undervisning i läsfärdighet, skrivfärdighet och räknefärdighet.

Regeringen genomför också i enlighet med regeringsprogrammet en kunskapsgaranti som innebär att en minimikunskapsnivå fastställs och att den ska ha uppnåtts när man i grundskolan går vidare från en klass till följande. Särskilt avseende fästs vid övergångsskedet mellan andra och tredje klassen i grundskolan, vid nionde klassen och vid slutbedömningen. Målet är att säkerställa att alla unga har tillräckliga grundläggande färdigheter för att klara av fortsatta studier. Riktlinjerna för bedömningen inom den grundläggande utbildningen har nyligen reviderats i Finland, och kriterier har utarbetats för slutbedömningen. De nya slutbedömningskriterierna för vitsorden i alla läroämnen trädde i kraft i början av augusti 2021. Bedömningsreformen syftade till att stärka en likvärdig bedömning av eleverna särskilt i slutskedet.

Den upplevda hälsofrämjande effekten av kulturupplevelser framträder i undersökningen Hälsosamma Finland från 2023. De regionala skillnaderna i kulturdeltagandet och tillgången till kulturaktiviteter är liksom när det gäller välfärden fortfarande stora. Enligt undersökningen använder majoriteten (83 procent) av de vuxna som fyllt 20 år kulturtjänster åtminstone några gånger om året. Efter pensioneringen

minskar den kulturella aktiviteten oavsett kön och utbildningsnivå. För att öka äldres kulturella delaktighet genomförde Centret för konstfrämjande projekthelheten IKO – Kulturell välfärd för äldre. Enligt en undersökning som beställdes påverkade verksamheten strukturerna och utvecklingen av konstnärernas arbete. Ett informationsunderlag och förslag till politiska riktlinjer togs fram till stöd för åtgärder som genererar välfärdseffekter av kultur, idrott och motion. Vid ingången av 2023 fick kulturen en egen indikator i HYTE-koefficienten, det vill säga tilläggsdelen till kommunernas statsandel för främjande av hälsa och välfärd.

Finlandsmodellen för hobbyverksamhet genomförs i nästan alla landets kommuner (267 kommuner deltar). Kommunerna bestämmer hobbyutbudet enligt barnens önskemål. Öppenhet betonas i förfarandet för att välja hobbyanordnare. I hobbyverksamheten deltar 140 000 barn.

I maj–oktober publicerade Statens idrottsråd separata finskspråkiga bedömningar av varje ministerium om främjandet av motion och idrott i statsförvaltningen 2019–2023. Bedömningen av respektive ministerium innehöll en genomgång av ministeriets basinformation, allmänna mål, kontaktytor och intressen samt åtgärder (bland annat strategier, planer, norm-, resurs- och informationsstyrning) i samband med främjandet av motion, idrott och fysisk aktivitet. I bedömningen gjordes en analys med utvecklingsrekommendationer för främjandet av motion, idrott och fysisk aktivitet inom det aktuella förvaltningsområdet inom statsförvaltningen.

- [Bedömningen av undervisnings- och kulturministeriet](#)
- [Bedömningen av miljöministeriet](#)
- [Bedömningen av justitieministeriet](#)
- [Bedömningen av kommunikationsministeriet](#)
- [Bedömningen av finansministeriet](#)
- [Bedömningen av arbets- och näringsministeriet](#)
- [Bedömningen av försvarsministeriet](#)
- [Bedömningen av social- och hälsovårdsministeriet](#)
- [Bedömningen av inrikesministeriet](#)
- [Bedömningen av statsrådets kansli](#)
- [Bedömningen av utrikesministeriet](#)
- [Bedömningen av jord- och skogsbruksministeriet](#)

Understödet för byggande av idrottsanläggningar stöder kommunernas service-nät. Åren 2020–2023 beviljades 117,2 miljoner euro i understöd för byggande av idrottsanläggningar till sammanlagt 563 bygg- och renoveringsprojekt via undervisnings- och kulturministeriet och regionförvaltningsverken. Dessutom beviljade

undervisnings- och kulturministeriet 7,6 miljoner euro i understöd till idrottsutbildningscentrens anläggningsprojekt 2020–2023 för sammanlagt 25 bygg- och renoveringsprojekt som stöder det grundläggande arbetet på idrottsutbildningscentren.

Ilmari Hyvönen, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

15 Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet

Jämställdhetsredogörelse

SRR 7/2010 rd – RSk 51/2010 rd

Riksdagen omfattar regeringens riktlinjer för att främja jämställdheten och förutsätter att

4. antalet platser på och den regionala omfattningen för skyddshemmen höjs till nivån enligt Europarådets rekommendationer och alla behövande får tillgång till tjänsterna, finansieringen fortsätter efter 2012

4. År 2023 ökade antalet familjeplatser på skyddshemmen något från året innan. Skyddshemmet i Uleåborg utvidgades; sedan mars 2023 har det funnits 12 familjeplatser på skyddshemmet i stället för de tidigare 10. Vid utgången av 2023 hade skyddshemmen i Finland sammanlagt 230 familjeplatser. Institutet för hälsa och välfärd (THL) uppskattade 2020 att det behövs sammanlagt 262–367 familjeplatser på skyddshem i Finland. Antalet platser på skyddshem ska utökas kontrollerat och etappvis, och det är viktigt att behovet av skyddshemstjänster följs upp och utvärderas allteftersom antalet platser utökas.

Avsikten är att nätverket av skyddshem ska utökas även under 2024. Skyddshemmet i Kuopio flyttar till nya lokaler och får därmed fem nya familjeplatser utöver de nuvarande fem platserna. Ett pilotförsök med ett skyddshem på distans planeras. Det ska innefatta tre platser för kunder vars skyddshemsperiod annars skulle avbrytas på grund av aktiv användning av rusmedel. Även på vissa andra orter finns det behov av att utöka antalet platser, men detta skulle kräva större personalresurser.

Det nordligaste skyddshemmet i Finland finns i Rovaniemi. Det finns fortfarande inget skyddshem i sameområdet, eftersom inga ansökningar om registrering av tjänsteproducent har inkommit från det området.

Minna Viuhko, specialsakkunnig, social- och hälsovårdsministeriet

Systemen med arbetstagarrepresentation i arbetstidslagen

RP 158/2018 rd – RSv 306/2018 rd

1. Riksdagen förutsätter att systemen med arbetstagarrepresentation och företrädarnas befogenheter förtydligas på ett sätt som garanterar arbetstagarnas rättigheter och påverkningsmöjligheter på arbetsplatsen.

1. Systemen med arbetstagarrepresentation och företrädarnas befogenheter behandlas för närvarande i ett lagstiftningsprojekt om lokala avtal, som arbets- och näringsministeriet har inlett i syfte att genomföra de mål om lokala avtal som ingår i regeringsprogrammet. Regeringens proposition torde lämnas till riksdagen i slutet av vårsessionen 2024.

Nico Steiner, regeringsråd, arbets- och näringsministeriet

Ändring av 3 kap. 5 paragraf i arbetsavtalslagen och 4 kap. 5 paragraf i lagen om sjöarbetsavtal

RP 222/2020 rd – RSv 157/2021 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar en utredning om konsekvenserna av lagen till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet före utgången av 2023.

Ett utredningsprojekt har inletts våren 2022 i samarbete med arbetsmarknadsorganisationerna. Utredningen torde bli klar först i april 2024 på grund av insamlingen av data.

Seija Jalkanen, ledande sakkunnig, arbets- och näringsministeriet

Behovet av att revidera lagen om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn

RP 4/2021 rd – RSv 78/2021 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet skyndsamt gör en övergripande utredning och utvärdering av lagstiftningen om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn och anknytande

revideringsbehov, i synnerhet av möjligheterna att utvidga skyldigheten att kontrollera brottslig bakgrund och påskynda utlämnande av straffregisterutdrag, och vid behov bereder förslag till ny lagstiftning.

1. Arbets- och näringsministeriet har för avsikt att uppdatera 2013 års utredning om hur lagstiftningen om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn fungerar och vilka utvecklingsbehov som finns (Tutkimus lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämismenettelyä koskevan lainsäädännön toimivuudesta ja kehittämistarpeista, Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 28/2013, 10.10.2013), med beaktande av uppdraget från riksdagen, genom en riktad enkät hösten 2024 i samarbete med företrädare för justitieministeriet, social- och hälsovårdsministeriet och Rättsregistercentralen. Syftet är att enkäten ska ge ett uppdaterat kunskapsunderlag för utredningen och bedömningen av behoven av att revidera lagstiftningen.

Päivi Kantanen, konsultativ tjänsteman, arbets- och näringsministeriet

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet uppmärksammar barns säkerhet och tillgodoseendet av de grundläggande fri- och rättigheterna på behörigt sätt, när det är fråga om personers lämplighet att arbeta med barn, och i kommande lagstiftningsprojekt som gäller dessa frågor gör en bedömning av konsekvenserna för barn och inkluderar den i propositionerna till riksdagen.

2. Konsekvenserna för barn kan utredas preliminärt i samband med den enkät som anges i den föregående punkten och mer ingående i samband med eventuella utvecklingsförslag som en del av konsekvensbedömningarna av förslagen.

Päivi Kantanen, konsultativ tjänsteman, arbets- och näringsministeriet

Lagstiftning om en översyn av serviceprocessen för arbetssökande och av vissa förutsättningar för erhållande av arbetslöshetsförmån

RP 167/2021 rd – RSv 212/2021 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen noga följer vilka konsekvenser reformen har för sysselsättningsutvecklingen och för hur servicen lyckas och hur kommunförsöken framskrider samt för hur resurserna räcker och hur de inriktas, och i det sammanhanget lägger särskild vikt vid hur den detaljerade

regleringen fungerar, samt att regeringen lämnar en rapport till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet om de ovannämnda omständigheterna före utgången av 2023. Riksdagen förutsätter att regeringen vid behov vidtar åtgärder för att se över lagstiftningen.

1. Arbets- och näringsministeriet har sammanställt en utredning för riksdagens arbetslivs- och jämställdhetsutskott angående genomförandet av den nya kundservicemodellen och modellens funktion. Utredningen lämnades till utskottet den 19 december 2023.

Resultaten från utredningen visar att man ligger ungefär en tredjedel ifrån den nivå på genomförande som uppskattats i samband med beredningen av servicemodellen i fråga om såväl kundmöten som skyldigheten att söka arbete. Även om de kvantitativa målen för genomförandet av den nya kundservicemodellen inte har uppnåtts fullt ut, har de kvalitativa mål som eftersträvats med reformen ändå uppnåtts i och med införandet av modellen. I utredningen bedömdes framgången med servicemodellen med hjälp av sammanlagt sex enkätundersökningar, som riktades till personkunderna, arbetsgivarkunderna och arbets- och näringstjänsternas personal. Enkätundersökningarna visar att den allmänna kundnöjdheten avseende arbets- och näringstjänsterna är på mycket god nivå. Däremot upplevde respondenterna att den nya servicemodellen inte är till särskilt stor nytta när det gäller att främja kundernas möjligheter att få jobb. Den utredning som lämnats till utskottet innehåller en detaljerad redogörelse för de frågor som riksdagen förutsätter.

Vid arbets- och näringsministeriet bereds för närvarande en regeringsproposition, där det föreslås att servicemodellen ska lättas upp i fråga om de kunder som vet att de inom tre månader kommer att få jobb eller träda ut ur arbetskraften. Målet med ändringen är att kunna rikta personalresurser till att stödja de kunder som det är svårast att sysselsätta. I beredningen har man också beaktat den rekommendation som Statens revisionsverk i sin granskning hösten 2023 gav arbets- och näringsministeriet när det gäller att rikta personalresurserna effektivare i enlighet med kundernas servicebehov. Ändringen i fråga genomför en skrivning i regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering enligt vilken den lagstadgade serviceprocessen inom arbetskraftsservicen förenklas så att de begränsade resurserna kan användas på ett mer ändamålsenligt och kundorienterat sätt. Avsikten är att propositionen ska överlämnas till riksdagen i april 2024.

Arbets- och näringsministeriet fortsätter under 2024 att reformera den nya kundservicemodellen i enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering. I beredningen beaktar arbets- och näringsministeriet såväl de rekommendationer som Statens revisionsverk har gett i sin granskning, resultaten från den

utredning som lämnats till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet som riktlinjerna i professor Tuoris utredning. Enligt en preliminär uppskattning lämnas regeringspropositionen till riksdagen hösten 2025.

Toni Ruokonen, specialsakkunnig, arbets- och näringsministeriet

2. Riksdagen förutsätter att man noga följer om arbets- och näringsbyråernas och försökskommunernas anslag räcker för att ordna högkvalitativa tjänster samt om anslagen fördelas proportionerligt mellan kommunerna och arbets- och näringsbyråerna och att det vid behov anvisas mer anslag för verksamheten i tilläggsbudgetar eller i statsbudgeten för 2023. Vid bedömningen av om anslagen är tillräckliga bör man utöver de personalresurser som kundservicen kräver också beakta de anslag som krävs för att utveckla lokalerna och informationssystemen.

2. Fördelningen av personalresurser på regional nivå har lyckats väl, och allokeringen av resurser följer den relativa regionala fördelningen av kundantal. En granskning med fokus på kundbelastningen visar däremot att i fördelningen av personalresurser mellan arbets- och näringsbyrån och kommunförsöken har mer resurser fördelats till arbets- och näringsbyråerna, på grund av att kundantalen utvecklas i olika takt. Arbets- och näringsministeriet bedömer att resurserna är på en tillräcklig nivå med tanke på genomförandet av den nya kundservicemodellen. Bedömningen innefattar både personalresurserna och kostnaderna för lokaler och informationssystem, och det finns således inget behov av tilläggsanslag för genomförandet av modellen. Eftersom det informationsunderlag som för närvarande finns till förfogande är bristfälligt är bedömningen av personalresursernas tillräcklighet dock förknippad med vissa utmaningar. Under 2024 bereder arbets- och näringsministeriet tillsammans med närings-, trafik- och miljöcentralernas samt arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter en utredning med målet att utveckla det informationsunderlag som används i bedömningen av personalens tillräcklighet.

Toni Ruokonen, specialsakkunnig, arbets- och näringsministeriet

3. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att göra bestämmelserna om arbetskraftsservice och utkomstskydd för arbetslösa mer förutsägbara och begripliga samt ger en rapport om detta till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet före utgången av 2023.

3. Med anledning av uttalandet tillsatte arbets- och näringsministeriet professor Kaarlo Tuori som utredare med uppgiften att bedöma behoven av att utveckla lagstiftningen. Tuoris utredning färdigställdes hösten 2023 och lämnades till arbets-

livs- och jämställdhetsutskottet den 19 december 2023. Utredningen innehåller en bedömning av lagstiftningen och flera utvecklingsförslag. Den tar dock inte fasta på utvecklingen av lagstiftningens innehåll.

Förslagen om den lagtekniska utvecklingen av lagstiftningen ska beaktas i samband med den övriga reformen av lagstiftningen om offentliga arbetskrafts- och företagstjänster samt utkomstskyddet för arbetslösa.

Utredaren betonade också vikten av de anvisningar som ges både de myndigheter som ansvarar för genomförandet och de arbetssökande. Behoven av att utveckla anvisningarna bedöms i samband med förberedelserna inför överföringen av ansvaret för ordnande av offentliga arbetskraftstjänster från staten till kommunerna, som ska genomföras i början av 2025.

Timo Meling, regeringsråd, arbets- och näringsministeriet

Jämställdhetsombudsmannens berättelse till riksdagen 2022

B 1/2022 rd – RSk 40/2022 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen

1. utreder möjligheten att utvidga jämställdhetsombudsmannens behörighet till situationer med intersektionell diskriminering,
2. i syfte att stärka rättssäkerheten för offer för diskriminering utreder
 - a) möjligheterna att utvidga tillämpningsområdet för gottgörelsen enligt jämställdhetslagen till att gälla diskriminering i myndigheternas verksamhet, diskriminering före anställningsbeslut samt sådant diskriminerande förfarande från användarföretags sida som inverkar på arbetstagarens möjligheter att fortsätta i sitt arbete, b) möjligheterna att ge jämställdhetsombudsmannen en självständig rätt att väcka talan i diskrimineringsärenden som grundar sig på jämställdhetslagen, c) möjligheterna att utveckla diskriminerings- och jämställdhetsnämnden till ett rättsskyddsorgan med låg tröskel som kan bestämma om betalning av gottgörelse,

1.-2. och 5. En mer omfattande utredning om hur jämställdhetslagen fungerar planeras i syfte att klargöra frågorna ovan. Statsrådets redogörelse om jämställdhetspolitiken innefattar de jämställdhetspolitiska målen fram till 2032. På sidan 15 i redogörelsen konstateras följande: "Det finns skäl att på ett täckande sätt utreda

och utvärdera hur jämställdhetslagen fungerar som helhet. Utifrån bedömningen bör det beredas en totalreform av jämställdhetslagen som omfattar främjande av jämställdhet, diskriminering, rättsskydd och tillsyn.” [Statsrådets redogörelse om jämställdhetspolitiken](#)

Terhi Tulkki, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

3. snarast möjligt utarbetar de preciseringar och tillägg som krävs i lagstiftningen för att förhindra diskriminering på grund av graviditet och familjeledigheter av dem som arbetar som inhyrd arbetskraft eller i visstidsanställningar eller som har avtal med varierande arbetstid,

3. Förebyggande av diskriminering på grund av graviditet skrevs in i regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering. Diskriminering på grund av graviditet förebyggs i enlighet med skrivningen i regeringsprogrammet. Lagstiftningen preciseras så att graviditet och uttag av familjeledighet inte får ha någon inverkan på huruvida en visstidsanställning förlängs. Arbets- och näringsministeriet tillsatte hösten 2019 en trepartsarbetsgrupp som behandlade också detta ärende. Arbetsgruppen lämnade sin utredning till arbets- och näringsministeriet den 14 december 2021. Arbetsgruppen behandlade en precisering av diskriminering på grund av graviditet och familjeledigheter i arbetsavtalslagen. Arbetsgruppen föreslog inga ändringar i lagstiftningen. Visstidsanställda arbetstagares skydd mot diskriminering på grund av graviditet har tryggats på lagstiftningsnivå genom bestämmelserna om förbjuden diskriminering i arbetslivet i 8 paragraf i jämställdhetslagen. Eftersom diskriminering på grund av graviditet och familjeledigheter redan är tydligt förbjuden i lagstiftningen, också i arbetsavtal för viss tid, gäller de problem som uppstår diskriminerande praxis i arbetslivet och kostnader som familjeledigheter föranleder för arbetsgivarna. Efterlevnaden av lagstiftningen om diskriminering torde kunna effektiviseras genom effektivare information, spridning av god praxis, effektivare tillsyn och verkligt hot om ansvarspåföljder (gottgörelse, straffrättsligt ansvar, skadeståndsansvar, anseenderisk). Som strukturell reform kommer familjeledighetsreformen, som trädde i kraft den 1 augusti 2022, enligt konsekvensbedömningarna att minska diskriminering på grund av graviditet och familjeledigheter i takt med att fäderna börjar ta ut längre familjeledigheter. Målet att motarbeta diskriminering förutsätter en ändring av attityderna och praxisen i arbetslivet. Utredningen om eventuella behov av att revidera jämställdhetslagen hör till social- och hälsovårdsministeriets ansvarsområde.

Social- och hälsovårdsministeriet tillsatte den 13 december 2023 en arbetsgrupp för jämställdhet i arbetslivet och familjeledigheter. Arbetsgruppen har som mål att före regeringens halvtidsöversyn bilda sig en uppfattning om hur man på bästa sätt kan genomföra i synnerhet regeringsprogrammets riktlinjer om familjeledigheter och

förebyggande av diskriminering på grund av graviditet och familjeledigheter. Till stöd för målet utarbetas en juridisk utredning om sätt att minska diskriminering på grund av graviditet och familjeledigheter. Arbetsgruppen kan också låta göra andra behövliga utredningar. Social- och hälsovårdsministeriet ansvarar för samordningen av arbetsgruppen.

Seija Jalkanen, ledande sakkunnig, arbets- och näringsministeriet

4. utarbetar en definition av likvärdigt arbete för att fogas till jämställdhetslagen,

4. Kommissionen lämnade den 4 mars 2021 ett förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om stärkt tillämpning av principen om lika lön för kvinnor och män för lika eller likvärdigt arbete tack vare insyn i lönesättningen och efterlevnadsmekanismer (direktivet om insyn i lönesättningen). Direktivet trädde i kraft den 6 juni 2023 och det ska genomföras inom tre år. Medlemsstaterna ska således sätta i kraft de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa direktivet senast den 7 juni 2026.

Syftet med förslaget är att komma till rätta med kvarstående brister i efterlevnaden av den grundläggande rätten till lika lön och säkerställa att denna rätt respekteras inom hela EU. Direktivet innehåller också bestämmelser om definitionen av likvärdigt arbete och de kriterier som ska användas för jämförelse. Beredningen av det nationella genomförandet har inletts.

Jutta Kaskimäki, regeringssekreterare, social- och hälsovårdsministeriet

5. utarbetar en ny bestämmelse till 6 paragraf i jämställdhetslagen, enligt vilken arbetsgivaren är skyldig att förebygga sexuella och könsrelaterade trakasserier,

1-2 och 5. En mer omfattande utredning om hur jämställdhetslagen fungerar planeras i syfte att klargöra frågorna ovan. Statsrådets redogörelse om jämställdhetspolitiken innefattar de jämställdhetspolitiska målen fram till 2032. På sidan 15 i redogörelsen konstateras följande: "Det finns skäl att på ett täckande sätt utreda och utvärdera hur jämställdhetslagen fungerar som helhet. Utifrån bedömningen bör det beredas en totalreform av jämställdhetslagen som omfattar främjande av jämställdhet, diskriminering, rättsskydd och tillsyn." [Statsrådets redogörelse om jämställdhetspolitiken](#)

Terhi Tulkki, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Diskrimineringsombudsmannens berättelse till riksdagen 2022

B 7/2022 rd – RSk 52/2022 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen

2. vidtar behövliga åtgärder för att möjliggöra systematisk insamling av information om diskriminering och rasism och säkerställa de resurser som krävs för arbetet,

2. Regeringen lämnade den 31 augusti 2023 till riksdagen ett meddelande om främjande av likabehandling, jämställdhet och icke-diskriminering i det finländska samhället (<http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe20230829112026>). Meddelandet bygger på regeringsprogrammet och tidigare regeringars arbete. I och med meddelandet har regeringen förbundit sig att främja likabehandling och icke-diskriminering och att arbeta för att minska rasismen.

Till de åtgärder som räknas upp i meddelandet hör att förbättra kunskapsunderlaget om likabehandling och rasism. Arbetet samordnas av statsrådets kansli i tätt samarbete med justitieministeriet. Justitieministeriet har satsat på att utveckla kunskapsunderlaget om diskriminering och inlett ett långsiktigt samarbete med olika informationsproducenter i syfte att främja en systematisk datainsamling. Meddelandet möjliggör såväl bättre resurser för utvecklingen av kunskapsunderlaget om diskriminering och rasism som förvaltningsövergripande påverkansmöjligheter.

Åtgärderna i meddelandet genomförs under regeringsperioden.

Mia Luhtasaari, specialsakkunnig, justitieministeriet

3. säkerställer att myndighets- och nödvändighetstjänsterna digitaliseras så att tjänsterna är lätta att använda, nåbara och tillgängliga via flera kanaler,

3. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata samt enheten för tillgänglighetstillsyn vid Södra Finlands regionförvaltningsverk har vidtagit åtgärder för att främja myndigheternas och andra tjänsteproducenters förmåga att producera tillgängliga digitala tjänster. Enheten för tillgänglighetstillsyn vid Södra Finlands regionförvaltningsverk (<https://www.tillganglighetskrav.fi/>) har tillhandahållit till exempel undervisningsvideor och webbkurser om produktion av tillgängliga digitala tjänster samt publicerat en källkod för ett verktyg som kan användas i tillgänglighetstillsynen för allmänt bruk. Regionförvaltningsverket ansvarar i tillgänglighetsfrågor för den allmänna rådgivningen för organisationer och även för tillgänglighetstillsynen.

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata tog 2022 som en del av finansministeriets program för främjande av digitalisering fram avgiftsfria Suomi.fi-kvalitetsverktyg, som organisationerna kan använda för att följa upp kvaliteten på sina digitala tjänster även ur tillgänglighetssynvinkel.

Vid sidan av de digitala tjänsterna måste det också finnas ett annat alternativ, till exempel telefontjänst eller kundbesök. Ett alternativ till den digitala servicekanalen utvecklas inom ramen för ett projekt för reformering av statens service- och lokalnät på 2020-talet (<https://vm.fi/sv/reformering-av-statens-service-och-lokalnat-pa-2020-talet>). De statliga ämbetsverkens kundbesök koncentreras stegvis till den offentliga förvaltningens gemensamma kundserviceställen, vilka i stor omfattning också tillhandahåller kommunernas och Folkpensionsanstaltens service samt sådan välfärdsområdesservice som lämpar sig för kundserviceställen.

Emilia Laitala, konsultativ tjänsteman, finansministeriet

Markus Rahkola, specialsakkunnig, finansministeriet

4. vidtar behövliga åtgärder för att identifiera offer för människohandel och hänvisa dem till hjälp i välfärdsområdena,

4. Inrikesministeriets projekt för att utarbeta en modell för förundersökning om människohandelsbrott har avslutats. I modellen ger man akt på arbetsrelaterat utnyttjande, sexuellt utnyttjande som en form av människohandel och barn som blir utsatta för utnyttjande. Polisyrkeshögskolan anordnar i februari 2024 en särskild utbildning om människohandel som ska främja identifieringen av människohandel, utförandet av förundersökning samt utvecklingen av myndighetssamarbetet i anslutning till undersökningar av människohandelsbrott. I utbildningen utnyttjas all information och allt material som samlats in under projektet för framtagningen av en modell för förundersökning av människohandelsbrott. Målgruppen för utbildningen omfattar poliser som arbetar med brottsutredning och inom övervaknings- och larmverksamheten. Genom åtgärderna främjas genomförandet av straffansvaret och ett brett samarbete inom bekämpningen av människohandel, samtidigt som möjligheterna att identifiera människohandel och människohandelsoffer och att hänvisa dem till hjälp förbättras.

Arto Hietanen, polisinspektör, inrikesministeriet

4. Den 1 januari 2023 trädde en ändring av 11 paragraf i socialvårdslagen i kraft. Syftet med ändringen är att förbättra välfärdsområdenas förutsättningar att kunna hjälpa människohandelsoffer. Till 11 paragraf 5 punkten, som gäller stödbehov, fogades "annat utnyttjande" som en orsak till stödbehov vid sidan av närstående- och familjevåld samt annat våld eller annan illabehandling. Begreppet utnyttjande

innefattar bland annat människohandel. För närvarande pågår en uppdatering av guiden för tillämpning av socialvårdslagen. Den uppdaterade guiden kommer att redogöra kort även för den ovannämnda lagändringen.

Institutet för hälsa och välfärd har tillhandahållit en utbildning för social- och hälsovårdspersonal om människohandel och hur man kan hjälpa människohandelsoffer. Utbildningen, som genomfördes som en webbskola, färdigställdes våren 2023. Den innehåller olika moduler som tagits fram av både Institutet för hälsa och välfärd och systemet för hjälp till offer för människohandel och som gäller bland annat människohandel som fenomen, hur människohandelsoffer kan få hjälp inom social- och hälsovården, samarbetet mellan myndigheterna samt hur systemet för hjälp till offer för människohandel fungerar. I februari 2024 hade cirka 330 personer genomgått webbskolan helt eller delvis.

Minna Viuhko, specialsakkunnig, social- och hälsovårdsministeriet

5. utreder och genomför ändringar i lagstiftning eller verksamhet som tryggar säkert stödboende för offer för människohandel,

5. Institutet för hälsa och välfärd utredde 2020–2021 förutsättningarna för Finlands servicesystem att tillgodose människohandelsoffers behov av tryggt boende med stöd (THL:n Työpaperi 27/2021). I utredningen framkom brister i boendeservicen, men dessa gällde inte enbart

offer för människohandel. Utifrån utredningen ansågs det inte vara ändamålsenligt att föreskriva i lag om boendeservice som riktas uttryckligen och enbart till offer för människohandel. Utredningen resulterade i ett flertal rekommendationer, genom vilka servicesystemet kan utvecklas och människohandelsoffrens ställning som mottagare av (boende)service förbättras. I utredningen rekommenderades bland annat fortsatta utredningar av ändamålsenligheten med att utvidga målgruppen för skyddshemstjänsterna så att de omfattar också andra än dem som utsatts för våld i nära relationer. Vidare rekommenderades att det utarbetas en anvisning om hur säkerhetsaspekterna ska beaktas vid ordnande av inkvartering och boendeservice inom både socialtjänsterna och mottagningstjänsterna.

För närvarande arbetar man med att uppdatera kvalitetsrekommendationerna för skyddshem. Det ska bland annat förtydligas i vilka situationer offer för människohandel kan få skyddshemstjänster.

Minna Viuhko, specialsakkunnig, social- och hälsovårdsministeriet

6. utreder ändringar i lagstiftningen genom vilka barnets rättigheter tryggas fullt ut när barnet eller någondera av föräldrarna är utlännings.

6. Vid inrikesministeriet har man under hösten 2023 och våren 2024 i syfte att genomföra flera skrivningar i regeringsprogrammet inlett ett flertal lagstiftningsprojekt som gäller ändringar i lagstiftningen om invandring, och i majoriteten av dessa berör de effekter som eftersträvas även barn. I samband med beredningen av lagstiftningsprojekten bedöms i det normala lagberedningsförfarandet tillgodoseendet av barnets rättigheter.

Tuuli Tuunanen, ledande sakkunnig, inrikesministeriet

Statsrådets redogörelse om jämställdhetspolitiken

SRR 5/2022 rd – RSk 67/2022 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet

1. lämnar riksdagen nästa jämställdhetspolitiska redogörelse före utgången av 2031 och som halvtidsrapport en rapport till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet om hur genomförandet av redogörelsen framskrider före utgången av 2027,

1. Social- och hälsovårdsministeriet sammanställer ett utkast till halvtidsrapport till regeringen så att regeringen kan lämna riksdagen rapporten 2027.

Päivi Yli-Pietilä, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

2. vidtar behövliga åtgärder för att förbättra och stärka jämställdhetsplaneringen och bedömningen av konsekvenserna för jämställdheten inom den offentliga förvaltningen och lagberedningen,

2. Regeringen har skrivit in i sitt program att jämställdhetsfrämjande beaktas i budgetprocessen och i centrala reformer och projekt. Under 2023 har statsrådets nätverk av operativa arbetsgrupper för jämställdhet och likabehandling sammanträtt och arbetat för att utveckla integreringen av jämställdhetsperspektivet inom statsförvaltningen och för att dela god praxis mellan ministerierna. Ministeriernas egna operativa jämställdhetsarbetsgrupper har fortsatt sitt arbete med att främja jämställdheten och integrera jämställdhetsperspektivet inom sina respektive förvaltningsområden. Med hjälp av en webbkurs som varit öppen för alla myndigheter har tjänsteinnehavarna också fått utbildning om jämställdhetsfrågor.

Anttoni Saarinen, sakkunnig, social- och hälsovårdsministeriet

3. snarast vidtar åtgärder för att förebygga diskriminering i arbetslivet på grund av graviditet och föräldraskap och

3. Enligt regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering ska effektiva metoder vidtas särskilt för att förebygga diskriminering på grund av graviditet och familjeledigheter. Programmet innehåller inga lagstiftningsåtgärder som gäller denna fråga. I december 2023 tillsattes en trepartsarbetsgrupp som leds av statssekreteraren för ministern för jämställdhetsfrågor. Arbetsgruppen har som mål att hitta metoder för att bland annat genomföra de föresatser som anges i regeringsprogrammet när det gäller att minska diskriminering på grund av graviditet och familjeledigheter. Till stöd för arbetet utarbetas en juridisk utredning om sätt att minska diskriminering på grund av graviditet och familjeledigheter.

Milla Sandt, specialsakkunnig, social- och hälsovårdsministeriet

4. vidtar åtgärder för att etablera arbetet mot våld och utreda dess struktur.

4. I anslutning till social- och hälsovårdsministeriet verkar en förvaltningsövergripande kommission för bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet, som det föreskrivs om i en förordning av statsrådet (1008/2016). Kommissionen har en ordinarie generalsekreteraruppgift, som förlagts till Institutet för hälsa och välfärd. Kommissionen utarbetar en genomförandeplan för Istanbulkonventionen för fyraårsperioder (den nuvarande planen gäller 2022–2025).

I regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering finns följande skrivning: "Regeringen bedömer om det finns ett behov av lagstiftning som förpliktigar kommunerna och välfärdsområdena att stärka strukturerna för förebyggande och motverkande av våld." I slutet av 2023 började skrivningen genomföras vid social- och hälsovårdsministeriet så att man i första hand bedömer om det finns ett behov av lagstiftning. Bedömningen ska färdigställas under 2024. Vidare har Institutet för hälsa och välfärd våren 2023 startat ett nätverk av samordnare i välfärdsområdena när det gäller våld i nära relationer, och även inom detta nätverk arbetar man med att se över de befintliga strukturerna och bedöma hur strukturerna, samordningen och servicekedjorna behöver utvecklas.

Minna Viuhko, specialsakkunnig, social- och hälsovårdsministeriet

Iakttagande av diskrimineringslagen i ärenden som gäller arbetslivet

RP 148/2022 rd – RSv 189/2022 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet före utgången av 2024 utreder diskriminerings- och jämställdhetsnämndens behörighet i ärenden som gäller arbetslivet inom diskrimineringslagens tillämpningsområde.

En delreform av diskrimineringslagen (1325/2014) trädde i kraft i juni 2023. I och med delreformen av lagstiftningen ändrades diskriminerings- och jämställdhetsnämndens uppgift. Nuförtiden kan ett ärende föras till diskriminerings- och jämställdhetsnämnden för behandling utan att det finns ett namngivet offer. Nämnden kan dessutom ge rekommendationer och rekommendera betalning av gottgörelse.

Eftersom de ändringar som gjorts i delreformen av diskrimineringslagen med avseende på diskriminerings- och jämställdhetsnämnden har trätt i kraft först i juni 2023, anser justitieministeriet det vara ändamålsenligt att utredningen om nämndens behörighet i arbetslivsfrågor görs parallellt med bedömningen av de övriga konsekvenserna av delreformen. Enligt planerna ska utredningen göras 2026.

Marica Nordman, specialsakkunnig, justitieministeriet

Omorganisering av den offentliga arbetskrafts- och företagsservicen

RP 207/2022 rd – RSv 332/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen följer arbets- och näringsreformen och före 2026 rapporterar till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet om tillhandahållandet av närsservice för personer med svag ställning på arbetsmarknaden.

1. Arbets- och näringsministeriet kommer att följa hur reformen av arbets- och näringstjänsterna 2024 kommer i gång och hur tjänsterna organiseras genom årliga regionala samarbets- och uppföljningsdiskussioner, som NTM-centralerna anordnar för arbetskraftsmyndigheterna i sina respektive verksamhetsområden. I samband med dessa diskussioner och i den riksomfattande delegationen för främjande av sysselsättningen följer man hur tjänsterna organiseras. För att man ska få en heltäckande bild av hur reformen kommit i gång och hur tjänsterna organiseras före-

slår arbets- och näringsministeriet att rapporteringen ska ske i slutet av 2026. Vid det laget har man hunnit hålla två regionala samarbets- och uppföljningsdiskussioner.

Lari Anttonen, konsultativ tjänsteman, arbets- och näringsministeriet

2. Riksdagen förutsätter att regeringen som en del av omorganiseringen av den offentliga arbetskrafts- och företagsservicen inleder åtgärder som gör det möjligt för personalserviceföretag att söka experter och erbjuda arbetsmöjligheter för arbetslösa arbetssökande inom den offentliga arbetskraftsservicen.

2. Arbets- och näringsministeriet har tillsatt en arbetsgrupp för utveckling av arbetskraftsservicen med uppgiften att bereda de åtgärder som behövs för att genomföra skrivningarna i regeringsprogrammet. Arbetsgruppen rapporterar om de åtgärder som vidtas för att genomföra skrivningarna i regeringsprogrammet till ministerarbetsgruppen för sysselsättning och företagande. Arbetsgruppens uppgifter i anslutning till reformen och utvecklingen av arbetskraftsservicen samordnas med de uppgifter som tilldelats den delegation som stöder genomförandet av reformen av arbets- och näringstjänsterna 2024 samt, mer allmänt, beredningsgrupperna för reformen av arbets- och näringstjänsterna 2024.

Regeringsprogrammet innehåller flera skrivningar som tangerar behovet av ett storskaligare utnyttjande av privata arbetsförmedlingsföretag och privata tjänsteproducenter inom arbets- och näringstjänsterna. Genomförandet av dessa skrivningar i regeringsprogrammet främjas som en del av ett lagstiftningsprojekt som inleds i början av 2024. Genomförandet av skrivningarna medför sannolikt också ändringar i informationssystemen.

Lari Anttonen, konsultativ tjänsteman, arbets- och näringsministeriet

16 Miljöutskottet

Ändring av vattenlagstiftningen och miljöförvaltningens resurser

RP 277/2009 rd – RSv 355/2010 rd

3. Riksdagen förutsatte att regeringen värnar om miljöförvaltningen genom att avsätta adekvata resurser för de uppgifter som ålagts myndigheten och vidtar åtgärder för att göra efterhandstillsynen av miljöskyddet effektivare genom att klarlägga om det går att införa en tillsynsavgift för tillsynsuppdrag enligt vattenlagen.

3. En utredning om avgifterna för tillsyn över vattenlagen blev klar i januari 2022. Det konstaterades att det krävs en mer detaljerad utredning om huruvida det är möjligt att i bredare utsträckning införa avgifter för tillsyn över vattenlagen. I sin sektorstyrning för 2023 satte jord- och skogsbruksministeriet som resultatmål att NTM-centralerna i Södra Österbotten och Norra Österbotten tillsammans ska göra en fortsatt utredning om vilka konsekvenser och möjligheter det i praktiken medför om anmälningarna enligt vattenlagen blir avgiftsbelagda. I den fortsatta utredningen, som blev klar den 4 juli 2023, lyfter NTM-centralerna fram en oro över att ett avgiftsbelagt anmälningsförfarande kan leda till att antalet anmälningar minskar, särskilt när det gäller relativt små projekt, vilket gör det svårare att uppfylla målen med vattenlagen. Tills vidare har inga beslut om fortsatta åtgärder fattats på grund av den pågående reformen av statens regionförvaltning.

Jari Salila, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Ändring av avfallslagen och vissa lagar som har samband med den

RP 40/2021 rd – RSv 112/2021 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen genomför en systematisk utvärdering av hur lagen fungerar med särskild fokus på hur materialåtervinningsgraden för kommunalt avfall, priserna på avfallstransporter samt små och medelstora företags konkurrensställning utvecklas och att regeringen lägger fram resultaten av utvärderingen för utskottet före utgången av 2025.

1. Miljöministeriet har inlett ett projekt (JÄLKI) i syfte att utvärdera vilka effekter ändringen av avfallslagen (RP 40/2021) har haft. Inom projektet analyserades bland annat hur materialåtervinningsgraden, priserna på avfallstransporter samt små och medelstora företags ställning utvecklas. Projektet inleddes 2023, och det kommer att slutföras 2025.

Jussi Kauppila, lagstiftningsråd, miljöministeriet

2. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder möjligheterna att föreskriva ett enklare nytt förfarande, särskilt när det gäller upphörandet att klassificeras som avfall, där behörigheten koncentreras till en enda myndighet.

2. Miljöministeriets UTU-arbetsgrupp lämnade in sin slutrapport i december 2023. Arbetsgruppen föreslår att det ska tas fram ett separat beslutsförfarande för klassificering av material eller föremål som biprodukter eller för att sluta klassificera dem som avfall. Enligt förslaget ska myndighetsuppgiften koncentreras till en ny nationell tillstånds-, styrnings- och tillsynsmyndighet. Ett utkast till regeringsproposition med förslag om detta skickas på remiss våren 2024 som en del av ett lagstiftningsprojekt som genomför principen om ett enda serviceställe.

Jussi Kauppila, lagstiftningsråd, miljöministeriet

Förebyggande och ersättning av skador orsakade av fridlysta djur

RP 154/2021 rd – RSv 193/2021 rd

1. Riksdagen förutsätter att de undantagsförfaranden som fågeldirektivet möjliggör tillämpas flexibelt för att förebygga skador orsakade av storskarvbeståndet.

1. Tillståndsmyndigheten beviljar undantagstillstånd från fridlysningsbestämmelserna i naturvårdslagen (9/2023) på villkor som anges i lagen. Undantagstillstånd kan beviljas endast på grunder i enlighet med artikel 9 i fågeldirektivet. Undantagstillstånd beviljas närmast för att förhindra allvarliga skador på odlingar eller fiskevatten, för att trygga flygsäkerheten samt folkhälsan och den allmänna säkerheten. Ett villkor för beviljandet av undantagstillstånd är att det för den åtgärd som det ansöks om tillstånd för inte finns någon annan lämplig lösning och att undantaget inte försvårar upprätthållandet eller uppnåendet av en gynnsam bevarandestatus hos artbeståndet.

Förfarandet för undantagstillstånd som gäller storskarven har gjorts mer flexibelt på många olika sätt. Innehållet på webbplatsen (miljo.fi) har förbättrats genom att där nu även finns [anvisningar för ansökan om undantagstillstånd](#) även i fråga om storskarven. Webbplatsen innehåller också [särskilda webbsidor](#) för uppföljningen av storskarv. Dessutom har samarbetet breddats via skarvarbetsgrupperna, och förhandsöverläggningar förs med dem som ansöker om tillstånd.

Under 2024 införs ett elektroniskt tillståndssystem för ansökan och behandling av undantagslov.

Laura Mononen, specialsakkunnig, miljöministeriet

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet snarast möjligt utreder de skador som storskarven orsakar det kommersiella fisket och bereder en separat regeringsproposition om stödordningen, om utredningen visar att betydande skador orsakas. En rapport om hur beredningen framskrider ska ges före utgången av 2022, om en sådan regeringsproposition inte har lämnats till riksdagen.

2. Miljöministeriet har finansierat det tvååriga projektet "Direkta effekter av skarv på det kustnära yrkesfisket i Finland", som genomfördes av Naturresursinstitutet, Åbo universitet och Novia YH. Projektet syftade till att utreda storleken på de skador storskarven orsakar fångstredskap och fiskodlingar. Projektet inleddes i april 2022 och pågick till slutet av 2023. Resultaten utnyttjas för att bedöma dels skarvens och gråhägerens konsekvenser för fiskerinäringen och vattenodlingen, dels behovet av att utfärda bestämmelser om ersättning av skador.

Laura Mononen, specialsakkunnig, miljöministeriet

Komplettering av klimatlagen

RP 27/2022 rd – RSv 60/2022 rd

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet under 2022 inleder pilotprojekt i enlighet med regeringsprogrammet för att utveckla den frivilliga koldioxidmarknaden och skapar klara spelregler för koldioxidmarknaden för att garantera tillförlitligheten och insynen i systemet.

2. Statsrådet utarbetade med finansiering från miljöministeriet och jord- och skogsbruksministeriet och publicerade den 1 februari 2023 så kallade spelregler för den frivilliga koldioxidmarknaden, det vill säga Vägledning till god praxis för frivilliga koldioxidmarknader – Främjandet av frivilliga klimatåtgärder med hjälp av kol-

dioxidkrediter. Spelreglerna bidrar till tydlighet på marknaden och hjälper företag att definiera sitt eget klimatpåstående och hur till exempel företaget kan nå sitt klimatmål genom att utnyttja frivilliga koldioxidenheter. Miljöministeriet och jord- och skogsbruksministeriet har också finansierat ett projekt om särskilda frågor kring utsläppskompensation, som att undvika dubbelräkning. Inom åtgärderna i programmet Fånga kolet arbetar man med att inom projektet KUNTANIELU ta fram egna spelregler för koldioxidkompensation för kommunerna, som även kommer att pilottesta olika frivilliga koldioxidåtgärder (2022–2024). Med finansieringen för Fånga kolet utredes även trender i koldioxidmarknadernas omvärld (2023). Behandlingen av såväl förslaget till EU-förordning om intyg över koldioxidupptag som initiativet om gröna påståenden framskrider på EU-nivå.

Outi Honkatukia, miljöråd, miljöministeriet

Lag om samförvaltning i statligt stödda hyreshus

RP 182/2022 rd – RSv 152/2022 rd

Riksdagen förutsätter att miljöministeriet från första början noggrant följer hur lagen verkställs, vilka konsekvenser den har för de boendes möjligheter att delta och hur lagen fungerar i sin helhet, och då särskilt bedömer hur hybriddeltagande fungerar samt möjligheterna att utveckla nya sätt att delta med hjälp av it-lösningar och lämnar en utredning om detta till utskottet före utgången av 2026.

Lagen om samförvaltning i statligt stödda hyreshus trädde i kraft i början av 2024 och utredningen inleds när det finns tillräcklig praktisk erfarenhet av verkställigheten och tillämpningen.

Anu Karjalainen, lagstiftningsråd, miljöministeriet

Översyn av skyddet av naturtyper i vattenlagen

RP 76/2022 rd – RSv 227/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att naturhistoriska centralmuseet har tillräckliga resurser för att kunna sköta sina uppgifter enligt naturvårdslagen.

1. Naturhistoriska centralmuseet verkar under Helsingfors universitet och finansieras därför i regel av undervisnings- och kulturministeriet.

Enligt 10 paragraf i naturvårdslagen (9/2003) är Naturhistoriska centralmuseet den vetenskapliga myndighet som avses i CITES-förordningen (rådets förordning (EG) Nr 338/97). Miljöministeriet finansierar uppdraget i enlighet med det avtal som ingåtts mellan ministeriet och Naturhistoriska centralmuseet.

Enligt 10 paragraf svarar centralmuseet dessutom för uppgifter som hänför sig till skydd, uppföljning och informationshantering som gäller arter. Av tradition ansvarar centralmuseet för långtidsuppföljningarna av vissa arter, i synnerhet fåglar, vilket finansieras av miljöministeriet. För att se till att resurserna räcker till krävs det till vissa delar fortsatt beredning, bland annat av det artdatasystem som Naturhistoriska centralmuseet förvaltar och som utgör en del av det datasystem för naturvården som avses i 117 paragraf i den lagen.

Esko Hyvärinen, miljöråd, miljöministeriet

2. Riksdagen upprepar uttalandet i riksdagens skrivelse RSk 42/2022 rd och förutsätter att utnyttjande av vitkindade gäss som skjutits med stöd av dispens tillåts och att regeringen omedelbart bereder en proposition om ändring av naturvårdslagen så att det med stöd av undantaget i artikel 9.1 c i fågeldirektivet blir möjligt att ta till vara och förnuftigt använda vitkindad gås som dödats med dispens.

2. Enligt regeringsprogrammet ska onödiga jaktbegränsningar i fråga om livskraftiga arter, såsom storskarv och vitkindad gås, slopas och arterna överförs till att omfattas av jaktlagen. Det bästa sättet att lösa frågan om huruvida vitkindade gäss som skjutits med stöd av dispens får tas till vara och utnyttjas som föda är att inkludera vitkindad gås i jaktlagens tillämpningsområde.

I och med detta uppnås det resultat som förutsätts i RSk 42/2022 rd med respekt för konsekvensen i den nationella lagstiftningen. På nationell nivå har de skyldigheter som följer av fågeldirektivet genomförts genom naturvårdslagen och jaktlagen, som sinsemellan har olika mål. Jakt och tillstånd att ta till vara och utnyttja jaktbyte har i jaktlagen begränsats till vissa bestämda arter (1 och 2 paragraf i jaktlagen) medan det i fråga om de arter som hör till naturvårdslagens tillämpningsområde är förbjudet att ta till vara och utnyttja döda djur (70 paragraf i naturvårdslagen). Tillvaratagande och utnyttjande av jaktbyte regleras således i den nationella lagstiftningen av hävd i jaktlagen, och en betydande ändring i den nationella lagstiftningen som görs på grund av en enskild art skulle störa konsekvensen i den gällande lagstiftningen och skapa ett tryck på att behandla andra fridlysta arter på samma sätt.

Med tanke på naturvårdslagen (9/2023), fågeldirektivet (2009/147/EEG) eller internationella konventioner (Bernkonventionen) föreligger det inga hinder för att inkludera vitkindad gås i jaktlagens tillämpningsområde.

Maria Westerman, specialsakkunnig, miljöministeriet

3. Riksdagen förutsätter att regeringen genom pilotprojekt för ekologisk kompensation främjar inhämtande av bästa praxis för att utveckla det frivilliga införandet av systemet och systemets tillförlitlighet.

3. Pilotprojektet för ekologisk kompensation, som finansieras av miljöministeriet och Finlands miljöcentral, har i samarbete med BOOST-projektet för strategisk forskning, som finansieras av Finlands Akademi, tagit fram indikatorer för mätning av den ekologiska statusen och bedömningar av olika åtgärder för ekologisk kompensation, närmare bestämt deras effekter och responstider. Tillsammans med miljöministeriets förordning om frivillig ekologisk kompensation (933/2023) säkerställer dessa att systemet med frivillig ekologisk kompensation tillämpas på ett enhetligt och naturvetenskapligt tillförlitligt sätt. Den första fasen av det register för ekologisk kompensation som miljöministeriet låtit införa, inklusive elektroniska ansökningar, togs i bruk sommaren 2023. Registret blir klart och tas i bruk som helhet sommaren 2024. Finlands miljöcentral arbetar under 2024 vidare med det pilotprojekt för ekologisk kompensation som finansieras av miljöministeriet. Syftet är att sammanställa resultaten från ett pilotförsök för jämförelse av kompensationsberäkning och att rapportera om detta, samt att i samarbete med BOOST-projektet för strategisk forskning, som finansieras av Finlands Akademi, utarbeta anvisningar för användning av de beräkningsverktyg som färdigställdes 2023 och indikatorerna för den ekologiska statusen.

Leila Suvantola, lagstiftningsråd, miljöministeriet

4. Riksdagen förutsätter att regeringen i fråga om straffbestämmelserna om brott mot naturvårdslagen bedömer om bestämmelserna om tillräknande är konsekventa och lägger fram behövliga ändringsförslag.

4. Europaparlamentet och rådet nådde i december 2023 enighet om det förslag till direktiv om revidering av miljöbrottsdirektivet som kommissionen lade fram i december 2021. Direktivet antas sannolikt våren 2024. Bestämmelserna om tillräknande i straffbestämmelserna om brott mot naturvårdslagen ses över i samband med att det nya miljöbrottsdirektivet genomförs på nationell nivå. Huvudansvaret för beredningen ligger hos justitieministeriet, men miljöministeriet deltar i beredningen av lagstiftningen.

Leila Suvantola, lagstiftningsråd, miljöministeriet

5. Riksdagen förutsatte att regeringen så snart som möjligt börjar bereda en lagändring för att utvidga tillämpningsområdet för skyddade hotade typer av vattennatur till att omfatta de naturtyper som målen för skyddet av mångfalden hos vattennaturen förutsätter, samt att regeringen också utreder behovet av möjligheter till undantag i enskilda fall samt eventuella beslut om avgränsning jämte ersättningsförfaranden och hur de resurser som behövs för detta kan tryggas.

5. Regeringsprogrammet innefattar inget lagstiftningsprojekt för utvidgning av skyddet för hotade typer av vattennatur. Justitieministeriet har inte heller för närvarande resurser att anvisa för beredningen av ett sådant lagstiftningsprojekt.

Jari Salila, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Ändring av lagen om behandling av miljöskydds- och vattenärenden vid regionförvaltningsverken

RP 128/2022 rd – RSv 188/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter att miljöministeriet följer hur snabb och enhetlig tillämpningen av principen om att inte orsaka betydande skada (DNSH) enligt propositionen är och försäkras sig om att kravet inte fördröjer tillståndsförfarandet.

1. Miljöministeriet lät Gaia Consulting göra en utredning om företrädesförfarandet och tillämpningen av DNSH-kriterier 2023. Sammanlagt 10 företag och projekt intervjuades (de verksamhetsutövare som har ansökt om företräde hos regionförvaltningsverket i Södra Finland före juli 2023). Enligt verksamhetsutövarna är företrädesförfarandet en välkommen del av processen för behandling av miljö- och vattentillstånd. Majoriteten av verksamhetsutövarna ansåg att den mängd arbete som krävs för att fylla i den DNSH-bedömningsblankett som ska bifogas begäran om företräde är skälig. Av intervjuerna framgick att det i allmänhet tog en till två veckor för verksamhetsutövarna att få och fylla i DNSH-bedömningsdelen, och att de flesta anlätade konsulter för detta arbetsmoment. De flesta intervjuade ansåg att kostnaderna för det extra konsultarbete som detta föranledde var skäliga och kan inkluderas i den övriga tillståndskonsultering som ändå behöver skaffas. I DNSH-be-

dömningen utnyttjade flera sökande de miljökonsekvensbedömningar (MKB) och Natura-bedömningar som gjorts inom ramen för projektet och de DNSH-utredningar som redan gjorts för ansökningarna om finansiering.

Juho Korpi, utvecklingsdirektör, miljöministeriet

2. Riksdagen förutsätter att miljöministeriet ger akt på att propositionen inte fördröjer behandlingen av andra ärenden och även i övrigt bedömer hur lagstiftningen fungerar utifrån de erfarenheter som fås.

2. Syftet med företrädesförfarandet är att möjliggöra en snabbare behandling av vissa ansökningar om miljö- och vattenhushållningstillstånd. Målet är att tillståndsärendena i fråga om alla projekt som beviljats företräde ska behandlas inom 12 månader. Detta mål om företräde har också inkluderats i regionförvaltningsverkens resultatavtal för 2024. I praktiken strävar man efter att ansökningarna ska behandlas snabbare, och för närvarande klarar regionförvaltningsverken av det. På grund av det ekonomiska läget har det kommit in färre ansökningar än väntat. I februari 2024 var behandlingsläget vid de olika regionförvaltningsverken följande:

- Regionförvaltningsverket i Södra Finland: 12 projekt har beviljats tillstånd, 7 beslut har meddelats, 5 projekt pågår;
- Regionförvaltningsverket i Östra Finland: 3 projekt har beviljats tillstånd;
- Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland: 9 projekt har beviljats tillstånd, 3 beslut har meddelats, 6 projekt pågår;
- Regionförvaltningsverket i Norra Finland: 5 projekt har beviljats tillstånd, 1 beslut har meddelats, 4 projekt pågår.

Alla ärenden har behandlats inom den målsatta tiden och välfungerande praxis har skapats i tillståndsbehandlingen. Den största riskfaktorn har varit verksamhetsutövarnas verksamhet och engagemang i projekten. I vissa projekt blir det också aktuellt att överväga ett återkallande av företräde, eftersom de villkor som berättigar till företrädesförfarande inte nödvändigtvis uppfylls. Generellt kan det konstateras att de projekt som berättigar till företrädesförfarande är omfattande och kräver mycket arbete ur regionförvaltningsverkens synvinkel.

Hanna Eronen-Jarva, beredskapschef, miljöministeriet

3. Riksdagen förutsätter att utvecklingen av miljörelaterade förfaranden fortsätter i syfte att göra förfarandena enhetliga och införa lagstiftning om ett enda serviceställe i miljötillståndsfrågor via en riksomfattande modell.

3. Enligt regeringsprogrammet ska statens regionförvaltning revideras och tillstånds-, styrnings- och tillsynsuppgifterna koncentreras till ett nytt ämbetsverk. Det nya riksomfattande och förvaltningsövergripande ämbetsverket ska innefatta Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården, regionförvaltningsverken samt de ändamålsenliga uppgifter som hör till närings-, trafik- och miljöcentralernas miljöansvarsområde. I syfte att främja investeringar utvecklas en modell med ett enda serviceställe, där alla ärenden sköts och tillstånd söks centraliserat och digitalt via en enda fungerande och användarvänlig tillståndsprocess. En enda myndighet ansvarar för att tillståndsprocessen löper smidigt och samordnas tillsammans med de utredningar som krävs. Denna myndighet ska också se till att den sökande har möjlighet att på förhand diskutera skyldigheter, utredningsbehov och specialvillkor i anslutning till tillstånden. Målet är att genom gott samarbete och god framsyn minska antalet överraskande begäranden om tilläggsutredningar och kompletteringar. Vidare strävar man efter att tillståndsprocessen som helhet ska genomföras parallellt i samarbete mellan myndigheterna och projektaktörerna, inte som lösryckta, på varandra följande delar.

Syftet med miljöministeriets lagstiftningsprojekt om ett enda serviceställe är att genom modellen med en tillstånds-, styrnings- och tillsynsmyndighet som har nationell behörighet åstadkomma smidigare tillståndsförfaranden när det gäller projekt som påverkar miljön och stärka en enhetlig tillstånds- och tillsynspraxis. Projektet går ut på att utveckla lagen om samordning av vissa miljörelaterade tillståndsförfaranden och andra lagar som främjar modellen med ett enda serviceställe. Vidare ska så kallade bestämmelser om gemensam behandling beredas, vissa EU-rättsakter om utveckling av tillståndsförfarandena genomföras och förhållandet mellan MKB-förfarandet och tillståndsförfarandet samordnas och förtydligas. Målet är att en ansökan hos den nya tillstånds-, styrnings- och tillsynsmyndigheten tack vare de sammanslagna tillståndsbehandlingarna i regel ska leda till ett myndighetsbeslut och en möjlighet att överklaga.

Johanna Korpi, Lagstiftningsdirektör, miljöministeriet

Lag om miljöskadefonden

RP 183/2022 rd – RSv 199/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter att miljöministeriet vid uppföljningen av hur lagen fungerar bedömer i synnerhet om avgiftsintäkterna och avgiftsbelastningen på olika branscher och företag av olika storlek förverkligas på det sätt som presenteras i konsekvensbedömningen i propositionen och att ministeriet

rapporterar resultaten av uppföljningen och utvärderingen till utskottet och i förekommande fall föreslår ändringar i avgiftssystemet före utgången av 2026.

1. Miljöskadefonden är en ny fond som står utanför statsbudgeten. Den inleder sin verksamhet den 1 januari 2025. I regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om miljöskadefonden och till lagar som har samband med den presenteras en uppskattning av fondens kapitaltillväxt och hur den belastning som avgifterna medför fördelar sig mellan olika branscher (RP 183/2022 rd, avsnitt 4.2.2). Uttaget av årliga miljöskadeavgifter av verksamhetsutövare vars verksamhet orsakar en risk för förorening av miljön inleds till skillnad från vad som föreslås i regeringspropositionen först 2026, eftersom avgiftsuttaget gäller den verksamhet som bedrivits föregående år. Uttaget av engångsavgifter för miljöskador inleds efter att lagen trätt i kraft 2025.

Verkställandet av lagen om miljöskadefonden pågår. Uttaget av avgifter och genomförandet av avgiftsförfarandet i övrigt förutsätter att det övervaknings- och belastningsdatasystem (YLVA) som hör till datasystemet för miljövardsinformation utvecklas, och att de uppgifter om verksamhetsutövare som för närvarande finns i systemet uppdateras. NTM-centralen i Södra Österbotten är den avgiftsmyndighet som avses i lagen om miljöskadefonden (1262/2022), och där bereds genomförandet av avgiftsuttaget. Miljöministeriet följer upp hur lagen verkställs i enlighet med uttalandet.

Mari-Linda Harju-Oksanen, regeringssekreterare, miljöministeriet

2 Riksdagen förutsätter att regeringen säkerställer att det ses till att en god oljebekämpningsberedskap upprätthålls.

2. Regeringen säkerställer en tillräcklig oljebekämpningsberedskap så att man kan fullgöra de nationella åtagandena samt tillgodose de behov och uppfylla de krav på prestationsförmåga som förändringarna i verksamhetsmiljön medför.

Statsrådet har genom ett principbeslut (Statsrådets allmänna sammanträde 16.2.2023, SR 13/2023) fastställt en nationell strategi för bekämpning av miljöskador fram till 2035. Visionen i strategin är att de aktörer som deltar i verksamheten har tillräckliga resurser att ta hand om hela händelseförloppet i bekämpningen av miljöskador. Enligt strategin ska finansieringen av materielinvesteringarna tryggas. Under 2024 bereder den riksomfattande delegationen för bekämpning av olje- och fartygskemikalieolyckor under ledning av Gränsbevakningsväsendet en genomförandeplan för strategin.

Gränsbevakningsväsendet fick under 2010-talet en årlig finansiering på i genomsnitt cirka 2 miljoner euro från oljeskyddsfonden för anskaffning av oljebekämpningsmateriel. Med denna finansiering har man moderniserat och underhållit den tekniska utrustning på fartyg och luftfartyg som behövs för att upptäcka och bekämpa olje- och kemikalieskador. Oljeskyddsfondens verksamhet upphör i slutet av 2024 och ersätts av miljöskadefonden, som inte ersätter anskaffning av bekämpningsmateriel till statens myndigheter. Miljöskadefonden kompenserar inte för det finansieringsunderskott som orsakas av att oljeskyddsfonden avskaffas när det gäller att modernisera materielen för bekämpning av miljöskador.

Avvecklingen av oljeskyddsfonden förutsätter att ett tillägg på 2,20–2,44 miljoner euro görs under moment 26.01.25 för bekämpning av olje- och kemikalieskador för 2025–2028 för att beredskapen för bekämpning av olje- och kemikalieskador ska kunna säkerställas. Om inte ovannämnda tilläggsfinansiering beviljas under momentet för bekämpning av olje- och kemikalieskador kan Gränsbevakningsväsendet inte fortsätta att förnya och utveckla den tekniska utrustning som behövs för bekämpning av olje- och kemikalieskador. Dessutom blir man i så fall tvungen att skjuta fram investeringar i bekämpningsmateriel, och det blir också omöjligt att använda detta moment för att bygga upp en miljöskadebekämpningsprestanda med bevakningsfartyg av VL2025-klass.

Jaakko Olli, enhetschef, staben för Gränsbevakningsväsendet, inrikesministeriet

Utveckling av räntestödsmodellen

RP 248/2022 rd – RSv 283/2022 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen fortsätter utveckla räntestödsmodellen för att ytterligare öka dess sporrande effekt.

Miljöministeriet och Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet följer vilka behov det finns av att utveckla modellen för långa räntestöd och hur den fungerar. Det säkerställs att lagstiftningen om modellen för långa räntestöd för bostadsbyggande är aktuell och att modellen är attraktiv för aktörerna för att förutsättningarna för statligt understödd bostadsproduktion ska hållas på en tillräcklig nivå. Miljöministeriet följer vilka konsekvenser de bestämmelser om modellen för långa räntestöd som trädde i kraft i hösten 2023 har i synnerhet på modellens sporrande effekt och fortsätter att utveckla räntestödsmodellen.

Mikko Friipyöli, specialsakkunnig, miljöministeriet

Datasystemet för den byggda miljön

RP 140/2022 rd – RSv 310/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter att miljöministeriet tar kritiken från aktörerna i byggbranschen på allvar och att en eventuell vidareutveckling av systemet görs i gott samarbete med aktörerna inom branschen och att särskild uppmärksamhet fästs vid konsekvensbedömningen.

1. Lagen om datasystemet för den byggda miljön trädde i kraft den 1 januari 2024. Den eventuella vidareutvecklingen av systemet bedöms när datasystemet har tagits i bruk. Miljöministeriet har hört byggbranschen i samband med beredningen av de förordningar som har samband med bygglagen (751/2023). Dessutom tillsatte miljöministeriet den 26 oktober 2023 en separat uppföljningsgrupp som har till uppgift att diskutera och kommentera de utkast till förordningar som är under beredning med stöd av bygglagen och stödda beredningen av dessa. Bland dessa kan nämnas de förordningar som ska utfärdas med stöd av 72 och 73 paragraf i bygglagen och som det hänvisas till i 7 paragraf i lagen om datasystemet för den byggda miljön från och med den 1 januari 2025.

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet i sitt arbete för att skydda information om infrastruktur som är kritisk med tanke på säkerheten också bedömer riskerna i anslutning till tillgången till och kumuleringen av byggnadsinformation samt behovet av sekretess i fråga om informationen.

2. Finansministeriet har tillsatt en särskild arbetsgrupp för nationell riskbedömning av geografisk information. Arbetsgruppen ska utarbeta en nationell riskbedömning av geografisk information och en handlingsmodell för behandling av geografisk information. [Arbetsgruppen för nationell riskbedömning av geografisk information i projektfönstret.](#)

Skyddandet av kritisk infrastruktur bedöms som en del av det nationella genomförandet av EU:s CER-direktiv (Critical Entities Resilience Directive), som inrikesministeriet ansvarar för. [Lagstiftningsprojekt: Identifiering av kritiska aktörer och förbättring av den kritiska infrastrukturens motståndskraft i projektfönstret.](#)

3. Riksdagen förutsätter att tillgången till uppgifter om bygglov för andra ändamål än myndighetsbruk granskas kritiskt i samband med offentlighetslagen och personuppgiftslagen.

3. Justitieministeriet inledde i december 2023 ett lagberedningsprojekt som gäller en totalreform av den nationella dataskyddslagstiftningen. Arbetet fortsätter fram till 2026, och miljöministeriet medverkar i projektet. [Totalreformen av dataskyddslagstiftningen](#)

Jaakko Rastas, specialsakkunnig, miljöministeriet

Bygglagen och dess konsekvenser

RP 139/2022 rd – RSv 333/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter att ett pilotprojekt för servicelöftet genomförs i samarbete med kommunerna. Utifrån erfarenheterna kan man dra slutsatser om en mer omfattande användning av servicelöftet.

1. Regeringens utkast till proposition med förslag till en rad ändringar i bygglagen är ute på remiss fram till den 5 mars 2024. Bland ändringarna finns en bestämmelse som ska garantera att ansökningarna behandlas inom tre månader.

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet bevakar vilka konsekvenser den föreslagna regleringen har för tillgodoseendet av de grundläggande fri- och rättigheterna samt för tillståndprocessernas längd och smidighet och att statsrådet vid behov vidtar åtgärder mot eventuella problem.

2. Eftersom bygglagen träder i kraft den 1 januari 2025 finns det tills vidare inga uppgifter om regleringens konsekvenser för tillgodoseendet av de grundläggande fri- och rättigheterna och för tillståndprocesserna. Raden av ändringar i bygglagen innefattar också ett förslag om att begränsa rätten att söka ändring.

Kirsi Martinkauppi, regeringsråd, miljöministeriet

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

SNELLMANSGATAN 1 A, HELSINGFORS
PB 23, 00023 STATSRÅDET
valtioneuvosto.fi/sv/
julkaisut.valtioneuvosto.fi

ISBN pdf: 978-952-383-652-5
ISBN tryckt: 978-952-383-668-6
ISSN pdf: 2490-0966
ISSN tryckt: 2490-0613